

ILZE GUDRO, ALĪDA ZIGMUNDE

Rīgas Tehniskās universitātes olimpieši 110 gados 1912–2022

Zinātniskā monogrāfija veltīta RTU 160. jubilejai un inženierzinātnu studentiem – olimpiešiem, kuri studējuši vēsturiski pēctecīgajās RTU priekšteča – Rīgas Politehnikuma – fakultātēs, kas dažādu politisko iekārtu un varas apstākļos mainījušas gan nosaukumus, gan augstskolu piederību.

ILZE GUDRO
ALĪDA ZIGMUNDE

Rīgas Tehniskās universitātes olimpieši 110 gados 1912–2022

Gudro, I., Zigmunde, A. Rīgas Tehniskās universitātes olimpieši 110 gados. 1912–2022.
Zinātniskā monogrāfija. Rīga: RTU Izdevniecība, 2022, 432 lpp.

Monogrāfijā apkopoti materiāli par 1862. gadā dibinātā Rīgas Politehnikuma, vēlākā Rīgas Politehniskā institūta, un tā tradīciju turpinātājas Rīgas Tehniskās universitātes, kā arī Latvijas Universitātes inženierzinātņu studentiem, absolventiem un mācībbspēkiem, kuri piedalījušies olimpiskajās spēlēs, kā arī viņu saistību ar sportu un Latvijas Olimpisko komiteju. Pētījums veikts par sportistiem, kuri piedalījušies olimpiskajās spēlēs no 1912. līdz 2022. gadam.

Zinātniskā redaktore profesore *Dr. paed.* Alīda Zigmunde, Rīgas Tehniskā universitāte

Recenzenti

Asociētā profesore *Dr. paed.* Antra Gulbe, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija

Asociētā profesore *Ph. D.* Līliana Elizabeta Radu, Aleksandru Joana Kuzas universitāte, Rumānija

Zinātniskā monogrāfija veidota, izmantojot Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva, RPI / RTU arhīva, Latvijas Olimpiskās komitejas arhīva dokumentus, RTU Sporta centra (līdz 2017. gadam – Sporta kluba) materiālus, Latvijas Sporta muzeja, RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra, RTU Vēstures muzeja un bibliotēku krājumus, ko papildina olimpiešu privāto arhīvu materiāli un intervijas ar viņiem.

Angļu valodā tulkoja Ilze Gudro

Literārās redaktores

Rūta Lapsa (latv. val.)

Tatjana Smirnova (angļu val.)

Maketētāji

Eduards Lapsa, Ilze Gudro

Zinātniskā monogrāfija apstiprināta publicēšanai RTU Zinātnes padomes 2022. gada 9. maija sēdē, protokols Nr. 04000-3/04.

© Ilze Gudro, 2022

© Alīda Zigmunde, 2022

© Rīgas Tehniskā universitāte, 2022

ISBN 978-9934-22-754-7 (print)

ISBN 978-9934-22-755-4 (pdf)

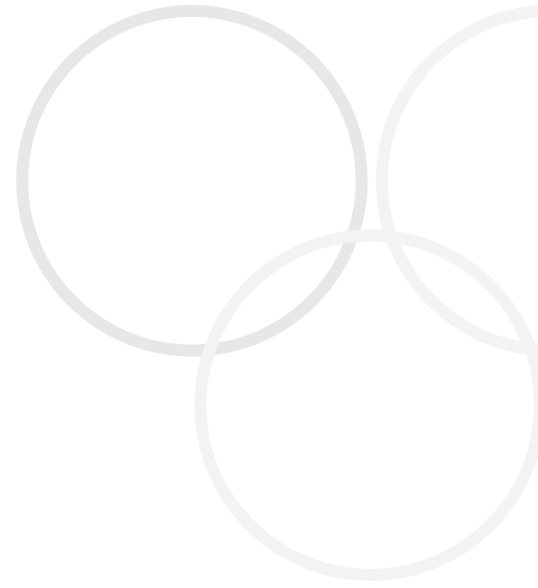
SATURS

IEVADS	7
MĀCĪBU PRIEKŠMETA «SPORTS» PIRMSĀKUMI LATVIJĀ	11
SPORTS RĪGAS POLITEHNIKUMĀ / RĪGAS POLITEHNISKAJĀ INSTITŪTĀ. 1862–1919	13
RĪGAS POLITEHNIKUMA / RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA STUDENTI UN MĀCĪBSPĒKI DAŽĀDĀS SPORTA ORGANIZĀCIJĀS UN BIEDRĪBĀS. 1862–1919	15
SPORTS UN FIZISKĀ AUDZINĀŠANA LATVIJAS AUGSTSKOLAS / LATVIJAS UNIVERSITĀTES / UNIVERSITĀTES RĪGĀ / LATVIJAS VALSTS UNIVERSITĀTES INŽENIERTEHNISKAJĀS FAKULTĀTĒS. 1919–1958	19
SPORTS ATJAUNOTAJĀ RĪGAS POLITEHNISKAJĀ INSTITŪTĀ / RĪGAS TEHNISKAJĀ UNIVERSITĀTĒ. 1958–2022	21
RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES ZINĀTNIKI SPORTAM	27
PIRMIE SPORTISTI UN TOPOŠIE INŽENIERI NO LATVIJAS V OLIMPIĀDES SPĒLĒS STOKHOLMĀ 1912. GADĀ	31
INŽENIERZINĀTŅU STUDENTI OLIMPISKAJĀS UN PARALIMPISKAJĀS SPĒLĒS	35
RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA / RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES INŽENIERI UN MĀCĪBSPĒKI SPORTA VIRSOTNĒS. 1958–2022	47
INŽENIERZINĀTŅU STUDENTU, ABSOLVENTU UN MĀCĪBSPĒKU – OLIMPISKO UN PARALIMPISKO SPĒĻU DALĪBNIEKU – BIOGRĀFIJAS	49
JĀNIS VALENTĪNS ANDRIKSONS (1912–1967) Ātrslidotājs, hokejists un inženieris	50
BORISS ARTEMJEVS (1965) Bobslejists, vieglatlēts un uzņēmējs	52
VITOLDS BARKĀNS (1944) Airētājs, treneris un pedagogs	54
RŪDOLFS BĀRDA (1903–1991) Futbolists, basketbolists un futbola tiesnesis	56
RAIMONDS BERGMANIS (1966) Svarcēlājs, sabiedriskais un politiskais darbinieks	58
ALFONS BĒRZIŅŠ (1916–1987) Ātrslidotājs un treneris	60
JURIS BĒRZIŅŠ (1954–2004) Airēšanas stūrmanis un inženieris	63
KETIJA BIRZULE (1998) Burātāja un autosportiste	64
HARALDS BLAUS (1885–1944) Pirmais latviešu sportists, kurš izcīna olimpisko medaļu, arhitekts	65

ROBERTS BLUĶIS (1913–1998) Hokejists, basketbolists un inženieris	69
DANIILS BOBROVS (1997) Peldētājs un inženieris	73
LIENE BONDARE (1996) Kalnu slēpotāja	75
ARTŪRS DĀRZNIEKS (1993) Kamaniņu braucējs	77
INTARS DĪCMANIS (1979) Bobslejists un uzņēmējs	80
ZINTIS EKMANIS (1958) Bobslejists, treneris, inženieris un uzņēmējs	82
MIĶELIS EŽMALIS (1990) Kanoē airētājs	85
AĻONA FOKINA (DZ. RIBAKOVA; 1991) Peldētāja un trenere	87
ARTŪRS GARONSKIS (1957) Airētājs, inženieris un pedagogs	89
EDGARS GRUZĪTIS (1912–1950) Slēpotājs un dzejnieks	91
HARALDS HĀNE (1892–1940) Vieglatlēts un ķīmiķis	93
ALFRĒDS HERMANOVSKIS (1915–1981) Basketbolists, futbolists, volejbolists un bendija spēlētājs	94
ASKOLDS FĒLIKSS HERMANOVSKIS (1912–1967) Slēpotājs un gleznotājs	96
RŪDOLFS JURCIŅŠ (1909–1947) Basketbolists un treneris	98
PAULS KAŅEPS (1911–2006) Slēpotājs un inženieris	100
KURTS KLASSENS (1895–1973) Burātājs	102
EDGARS PĒTERIS KLĀVS (1913–1983) Hokejists, treneris un tiesnesis	104
KĀRLIS KĻAVA (1907–1943) Šavējs, pirmais Latvijas sportists – pasaules meistars	106
IGORS KOSTINS (1981) Čikstonis	108
HERBERTS FON KŪLBERGS (1893–1915) Peldētājs un karavīrs	109

BIRUTA ĶEMERE (HERCOVA-HERCBERGA; 1944–2022) Airēšanas slalomiste un inženiere	110
ROBERTS LAPAINIS (1913–1947) Hokejists, treneris un tiesnesis	112
IRINA LATVE-SĻESARENOKA (1981) Vieglatlēte un inženiere	114
RENĀTE LĀCE (1943–1967) Vieglatlēte un ķīmiķe	115
DZINTARS LĀCIS (1940–1992) Riteņbraucējs un treneris	118
PAULS LĪTS (1884–1950) Šāvējs un būvinženieris	121
ILONDA LŪSE (1972) Ātrslidotāja	123
GUNTIS NIEDRA (1943–2005) Airētājs un celtnieks	125
KONSTANTINS OVČIŅNIKOVS (1983) Džudists un treneris	127
CĒZARS OZERS (1937) Basketbolists un pedagogs	128
AUGUSTS OZOLS (1908–1980) Hokejists, futbolists un būvuzņēmējs	130
AGNESE PASTARE (1988) Vieglatlēte	131
BORISS FON PERTELS (1888–1955) Šāvējs un sabiedriskais darbinieks	133
ADELFIJS PETROVSKIS (1912–1974) Hokejists un tiesnesis	134
ARVĪDS MĀRTIŅŠ PĒTERSONS (1913–1985) Hokejists, treneris, pedagogs un inženieris	136
MĀRIS POIKĀNS (1962) Bobslejists un uzņēmējs	139
ZINONS POPOVS (1906–1944) Riteņbraucējs un karavīrs	141
ĒRIKS RAGS (1975) Šķēpmetējs un inženieris	142
ANDRIS REINHOLDS (1971) Airētājs un inženieris	143
POĻINA ROŽKOVA (1985) Ratiņkērlingiste, ratiņpaukotāja un vides piekļūstamības konsultante	145

ELMĀRS RUBĪNS (1944–2007) Airētājs, treneris un celtnieks	147
PĀVELS SEĻIVANOVS (1952) Volejbolists, inženieris, uzņēmējs un politiķis	149
JĀNIS SILARĀJS (1976) Bobslejists, vieglatlēts un inženieris	151
JURIS SILOVS (1950–2018) Vieglatlēts un uzņēmējs	153
ĻEVS SITINS (1891–1973) Šāvējs un fotogrāfs	155
PAULIS SOKOLOVS (1902–1971) Futbolists, basketbolists un bendija spēlētājs	157
KRISTIS STRAUME (1986) Smaļlotājs un treneris	158
JĀNIS TILTIŅŠ (1909–1974) Basketbolists un inženieris	159
BORISS TIMOFEJEVS (1957) Šāvējs un treneris	160
AIVARS TROPS (1963) Bobslejists, inženieris un uzņēmējs	162
MIRDZA MARTINSONE-BĒRZIŅA-TURĶE (1916–1983) Slēpotāja un žurnāliste	164
ROLANDS UPATNIEKS (1932–1994) Kamaniņu braucējs, treneris un inženieris	167
ARNOLDS ŪDRIS (1968) Riteņbraucējs	170
LEONĪDS JĀNIS VEDĒJS (1908–1995) Hokejists un agronoms	172
RAIMONDS VILDE (1962) Volejbolists un treneris	174
JĀNIS VILSONS (1944–2018) Rokasbumbas spēlētājs, treneris un inženieris	176
DAINIS ZĪLĪTIS (1969) Svarcēlājs un inženieris	178
RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA / RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES INŽENIERU DALĪBA LATVIJAS UN STARPTAUTISKĀS SPORTA ORGANIZĀCIJĀS	181
NOBEIGUMS	185
LITERATŪRAS AVOTI	189
ILUSTRĀCIJU AVOTI	203

IEVADS

1. attēls. 1912. gada olimpiskā bronzas medaļa (averss).

Zinātniskā monogrāfija ir pārstrādāta, papildināta un precizēta 2013. gadā izdotās zinātniskās monogrāfijas «Rīgas Tehniskās universitātes olimpieši 100 gadus: 1912–2012» izdevums. Tas ir veltīts Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) 160 gadu jubilejai un 110 gadiem, kopš Latvijai un RTU ir sava olimpiskā medaļa.

Pētījumā sniegts īss pārskats par sporta pirmsākumiem augstskolā 19. gadsimta otrajā pusē un tā attīstību 20. un 21. gadsimtā, studentu olimpiešu biogrāfijas, minēti arī tie inženieri, kuri veicinājuši olimpisko un paralimpisko kustību un kuri piedalījušies olimpiešu sagatavošanā un materiālās bāzes nodrošināšanā. Kopš 2013. gada, kad tika izdota pirmā zinātniskā monogrāfija, mūsu augstskolas olimpiešu skaitam piepulcējušies vēl vairāki sportisti, kuru sportiskie sasniegumi atspoguļoti šajā papildinātajā izdevumā.

Ar sportu cilvēki sāka nodarboties jau tālā senatnē – Senajā Grieķijā notika antikās olimpiskās spēles, kas tika organizētas no 776. gada pirms mūsu ēras līdz mūsu ēras 393. gadam. Mūsdienu olimpisko spēļu vēsture iesākās 19. gadsimta beigās.

Pirmās mūsdienu Olimpiādes (olimpiskajām spēlēm ir divas daļas: ziemas olimpiskās spēles (notiek kopš 1924. gada) un olimpiādes spēles, kurās sportisti sacenšas tajos sporta veidos, kas nav ziemas sporta veidi [1]) spēles 1896. gada pavasarī Atēnās (Grieķija) pulcēja 241 sportistu no 14 pasaules valstīm, taču dalībnieku no Krievijas tajās nebija [2]. Tolaik Vidzeme un Kurzeme bija Krievijas impērijas guberņas, un sports arī te bija īpaši cieņā. Sportisti no tagadējās Latvijas teritorijas pirmo reizi olimpisko medaļu izcīnā piedalījās 1912. gadā.

Individuālu sportistu dalība Olimpiādes spēlēs nebija paredzēta, un sporta biedrībās iestājās arī tie sacensību pretendenti, kuri darbojās ārpus biedrībām. Olimpiādes spēļu gaidās 1911. gada martā tika nodibināta Krievijas Olimpiskā komiteja, savukārt 18. decembrī – Baltijas Olimpiskā komiteja. Pirms Olimpiādes spēlēm notika sportistu atlase, un dažos sporta veidos olimpiešus atlasīja tepat Baltijā, galvenokārt Rīgā [3; 37. lpp.].

Pirmo reizi sportisti no tagadējās Latvijas, viņu vidū – Rīgas Politehniskā institūta (RPI) studenti, piedalījās 1912. gada V olimpiādes spēlēs Stokholmā un ieguva pirmo olimpisko medaļu, tātad – šogad aprit 110 gadu, kopš Latvijai un arī RTU ir sava olimpiskā medaļa. To ieguva «politehniķis» – RPI Arhitektūras nodaļas students Haralds Blaus (1885–1944).

1912. gadā pirmā augstskola Latvijas teritorijā un pirmā politehniskā augstskola Baltijā un arī Krievijā – RPI, kas sāka darbu 1862. gadā kā Rīgas Politehnikums (RP; oficiālais augstskolas nosaukums bija Rīgas Politehniskā skola (*Polytechnische Schule zu Riga*; 14.10.1862–18.05.1896); vēlāk – Rīgas Politehniskais institūts; 18.05.1896–03.08.1919), atzīmēja 50 gadu jubileju, un studentu sportistu sniegums Olimpiādes spēlēs bija laba dāvana augstskolai. RP, salīdzinot ar citām, agrāk dibinātajām specializētajām tehniska profila augstskolām, bija pilna profila tehniskā augstskola – tajā bija pārstāvētas dažādas inženierzinātņu nozares [4].

Lai gan RPI 1919. gadā 3. augustā oficiāli tika slēgts (1918./1919. mācību gadā pastāvēja ar dažādiem nosaukumiem – Baltijas Tehniskā augstskola (BTA;

2. attēls. Krievu–amerikāņu līnijas tvaikonis «Birma» Liepājā (1912).

Baltische Technische Hochschule; 01.10.1918–03.01.1919), Latvijas Augstskola (LA; 08.02.1919–22.05.1919), Rīgas Tehniskā augstskola (RTA; 05.06.1919–06.07.1919) – un uz tā bāzes nodibināja Latvijas Augstskolu (LA; 1919; kopš 1923 – Latvijas Universitāte (LU)), inženieru sagatavošana turpinājās.

Šajā zinātniskajā monogrāfijā apkopoti pētījuma rezultāti arī par tiem inženierzinātņu studentiem, kuri līdz 1958. gada vasarai studēja LU (Otrā pasaules kara laikā (29.01.1942–15.10.1944) – Universitātes Rīgā (UR; *Universität zu Riga*); padomju laikā (1940/1941; 15.10.1944–19.03.1990) – Latvijas Valsts universitātes (LVU), 1958. gadā tai piešķīra Pēteru Stučkas vārdu, 1967. gadā – Darba Sarkanā Karoga ordeni, kas tika atspoguļots augstskolas nosaukumā) tehniskajās fakultātēs. RPI tika atjaunots 1958. gadā, 1990. gadā tika mainīts augstskolas nosaukums – tagad tā ir RTU. Latvijas vecākās augstskolas inženiertehniskās un sportiskās tradīcijas joprojām nav zudušas. Olimpieši studēja un studē joprojām nu jau 160 gadu senajā RTU, un jau 110 gadu tās vēsturē ierakstīti arī sportisti olimpieši.

No 20. gadsimta otrās puses notiek arī paralimpiskās spēles (arī paraolimpiskās spēles). Arī tām ir divas daļas: no 1960. gada notiek Paralimpiskās spēles; no 1976. – Ziemas paralimpiskās spēles [5]. Latvija šajās spēlēs piedalās kopš 1992. gada, kad Barselonā, Spānijā, startēja divi vieglatlēti no mūsu valsts (Aldis Šūpulnieks un Armands Ližbovskis) [6]. Šajās spēlēs bija pārstāvēta arī RTU – mūsu augstskolas absolvente (Bc. 2011; Mģ. 2021) Poļina Rožkova 2016. gadā startēja ratiņpaukošanā un 2022. gadā ratiņkērlingā.

Zinātniskā monogrāfija veidota, izmantojot Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva, RPI / RTU arhīva, Latvijas Olimpiskās komitejas arhīva dokumentus, RTU Sporta centra (līdz 2017 – Sporta kluba) materiālus, Latvijas Sporta muzeja, RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra, RTU Vēstures muzeja un bibliotēku krājumus, ko papildina olimpiešu privātie materiāli un atmiņas.

Olimpiešu un paralimpiešu dzīves gājumi publicēti sportistu uzvārdu alfabēta secībā. Materiālu daudzums par katru sportistu nav vienāds, jo dažādi ir bijuši gan viņu dzīves ceļi, gan sportiskās gaitas. Vēsturiski nozīmīgi ir saglabāt liecības ne tikai par medaļu ieguvējiem, tāpēc autore ir apzinājušas arī visus prestižo sacensību dalībniekus, kuri studējuši inženierzinātnes. RTU lepojas ar ikviena olimpieša un paralimpieša sasniegumiem, jo sporto daudzi, taču olimpiskajās spēlēs piedalās vien nedaudzi.

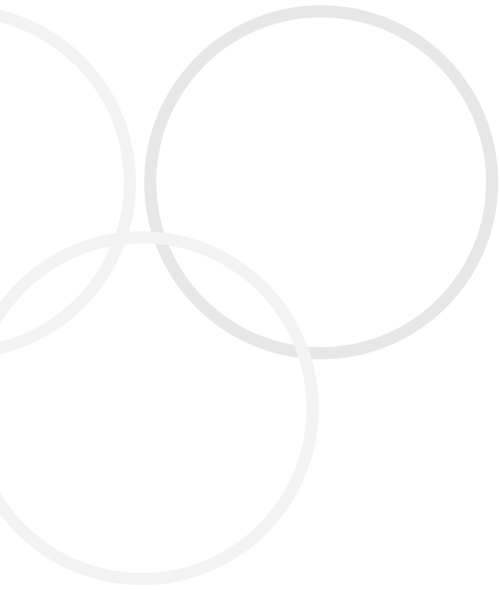
Svarīgi ir laikabiedri, izglītības sistēma, sporta politika un politiskā situācija, kas veicināja un dažreiz arī bremzēja mūsu olimpiešu izaugsmi un panākumus. Piedzīvoti gan Pirmā, gan Otrā pasaules kara notikumi, kas izmainīja ne tikai visas valsts, bet arī sportistu dzīvi, jo olimpiskās spēles kara laikā netika rīkotas. Padomju laikā obligātās sporta nodarbibas augstskolās veicināja ne tikai nākamo inženieru un citu profesiju pārstāvju sportiskumu un iespēju tikt iekļautiem valsts olimpiskās komandas sastāvā, bet raisīja arī lielāku interesi par sportu. RTU vadība un mācībspēki allaž ir atbalstījuši sportistus, dodot iespēju studēt pēc individuāla plāna. Vēsturiskos notikumus un mācību procesu daļēji atspoguļo augstskolas studentu

3. attēls. 1912. gada olimpiskā bronzas medaļa (reverss).

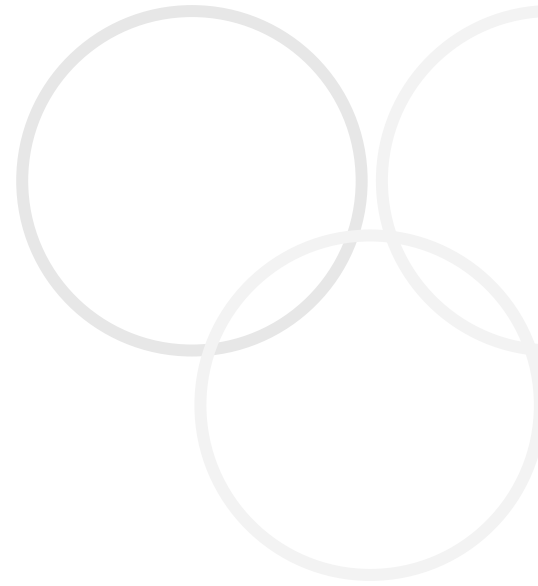
4. attēls. Krievijas olimpiskā delegācija pie tvaikona «Birma» Stokholmā (1912).

personīgo lietu dokumenti, kas apzināti ilgākā laika posmā, daļa no tiem atrodami šajā monogrāfijā.

Olimpiešu dzīvesgājumu atspoguļojumu papildina fakti, kas iegūti vienas no monogrāfijas autorēm – Ilzes Gudro – intervijās ar sportistiem.

Lai tie stāsta par to, kā reiz bijis un kas sasniegts, un motivē nākamos augstskolas studentus sportot un cīnīties par olimpiskajām un paralimpiskajām medaļām!

MĀCĪBU PRIEKŠMETA «SPORTS» PIRMSĀKUMI LATVIJĀ

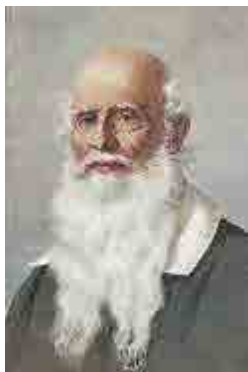
Tagadējās Latvijas teritorijā sports kā mācību priekšmets skolās tika ieviests 19. gadsimta pirmajā pusē (pirmā – Bērzaines ģimnāzija, dib. 1825), un sākumā tā bija vingrošana. Sākot no 1826. gada, skolēni katru pēcpusdienu devās vingrot. Vingrošanas idejas nāca no Prūsijas, kur «vācu vingrošanas tēvs» – Frīdrihs Ludvigs Jāns (*Friedrich Ludwig Jahn*; 1778–1852) aktualizēja vingrošanas nepieciešamību jauniešu sagatavošanai cīņā pret francūžiem un vienotas un brīvas valsts izveidei. F. L. Jāns sarakstījis arī ne vienu vien grāmatu, kas joprojām glabājas Latvijas bibliotēkās, un viņa idejas ienāca Baltijā arī ar literatūru un preses izdevumiem.

F. L. Jāna nodoms bija audzināt jauniešus patriotisma garā un norūdit fiziski. Bērzaines ģimnāzijas direktors Alberts Voldemārs Hollanders (*Albert Woldemar Hollander*; 1796–1868) bija patriotiski noskaņotā F. L. Jāna skolnieks un paziņa, pirmais vingrošanas mācības ieviesējs Vidzemē savā privātskolā 19. gadsimta 20.–30. gados.

19. gadsimta otrajā pusē vingrošana kļuva populāra, drīz vien tā ienāca arī Jelgavā un citās Kurzemes un Vidzemes pilsētās, tostarp Rīgā. Bērzaines ģimnāzijas, Rīgas pilsētas ģimnāziju un citu mācību iestāžu absolventi vēlāk studēja un strādāja Rīgas Politehnikumā (RP; 1862–1896) un Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI; 1896–1919), nesot F. L. Jāna idejas tālāk [7]. Vingrošana kā neobligāts mācību priekšmets tika ieviesta ne tikai skolās, bet arī RP Sagatavošanas skolā. RP dibinātāji, Padomes locekļi un mācībspēki lielākoties bija vai nu vācbaltieši, vai arī nāca no vācu valodā runājošajām valstīm – tagadējās Vācijas, Austrijas un Šveices – un bija F. L. Jāna ideju piekritēji. Arī augstskolas pirmā direktora (1862–1875) profesora Ernsta Nauka (*Ernst Nauck*; 1819–1875) brālis Augusts Nauks (*August Nauck*; 1822–1892) 19. gadsimta vidū dažus gadus strādāja ģimnāzijā Berlīnē, kurā bija strādājis «vācu vingrošanas tēvs» F. L. Jāns, iespējams, arī tāpēc F. L. Jāna idejas ienāca augstskolā [8; 134. lpp.].

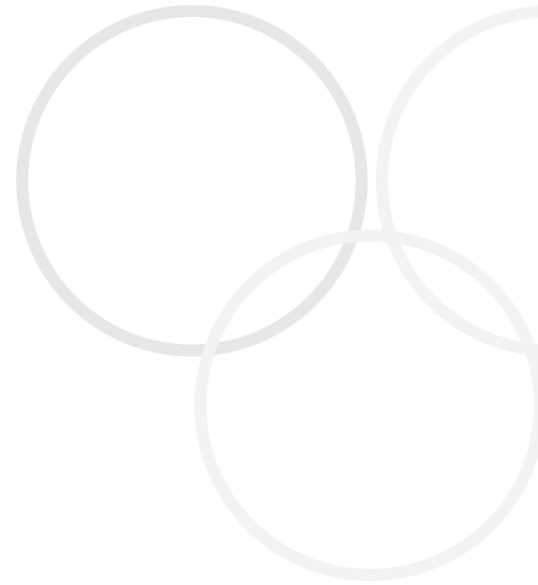
5. attēls. Bērzaines ģimnāzijas ēka (ap 1900–1905).

6. attēls. F. L. Jāns (pastkarte, 20. gadsimta 30. gadi).

7. attēls. A. Hollanders ar sievu Šarloti (19. gadsimta vidus).

SPORTS RĪGAS POLITEHNIKUMĀ /
RĪGAS POLITEHNISKAJĀ INSTITŪTĀ
1862–1919

8. attēls. B. Štrāss
(19. gadsimta pirmā puse).

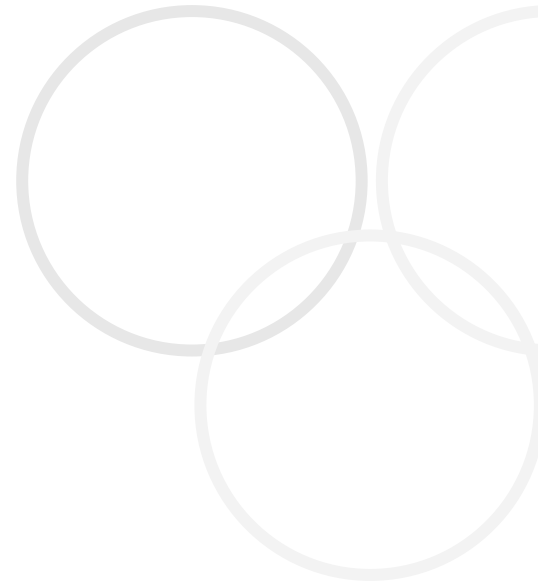
9. attēls. B. Štrāsa paraksts (1870.).

10. attēls. RP Sagatavošanas skolas programmas fragments
(1879/1880).

Rīgas Politehnikuma (RP) Sagatavošanas skolā, kas pastāvēja no 1862. līdz 1892. gadam, vingrošanu mācīja no 1870. gada. 1870./1871. mācību gadā bija trīs, sākot no 19. gadsimta 70. gadu otrās puses, divas vingrošanas stundas nedēļā. Vingrošanas programma aptvēra gan ierindu veidošanu, gan citus vingrinājumus, kas līdzinājās komandu izpildei armijā, vingrošanu ar rīkiem un piedalīšanos dažādos vingrošanas pasākumos [9]. Vingrošanas nodarbības jauniešos ieaudzinaja disciplīnu un kārtību, mācīja pārvaldīt ķermeni, saskaņoti strādāt grupās, kas, attīstoties rūpniecībai un citām nozarēm, bija ļoti svarīgi, jo cilvēki fabrikās, dzelzceļu, tiltu, ēku būvē strādāja brigādēs. Nākamo studentu sagatavošana militārajam dienestam tolaik pirmajā plānā netika izvirzīta, jo augstskolas studentus armijā neiesauca. Izņēmums bija ārvalstu pilsoņi, piemēram, Prūsijas pavalstnieki, kuri devās militārajā dienestā. Krievijā 1874. gadā atcēla rekrūšu likumu, ieviešot obligāto karaklausību. RP šajā ziņā bija pielīdzināts I kategorijas mācību iestādei, tā audzēkņus līdz 27 gadu vecumam armijā neiesauca [10; 46., 187. pp.]. 1880. gadā RP Sagatavošanas skolai piešķīra II kategorijas mācību iestādes tiesības, taču militārā dienesta atlikšana uz studiju laiku saglabājās. Studentu skaits palielinājās, piemēram, 1915./1916. mācību gadā, Pirmā pasaules kara laikā, taču drīz vien daudzus tomēr iesauca armijā, un studentu skaits turpmākajos gados samazinājās [10; 79. lpp.]. Pirmie divi RP Sagatavošanas skolas vingrošanas skolotāji – Bernhards Štrāss (*Bernhard Straß*; 1839–1884) un Augusts Engels (*August Engels*; 1850–1929) – bija dzimuši un skolojušies F. L. Jāna ideju garā Vācijā.

B. Štrāss strādāja par vingrošanas skolotāju vairākās Rīgas skolās, brīvajā laikā rakstīja dzeju un piedalījās dažādos vingrošanas svētkos Vācijā [11]. Viņš rakstīja arī rakstus par vingrošanu laikrakstiem Vidzemē un Vācijā. Diemžēl smaga slimība 1881. gadā pārtrauca viņa 1870. gadā sekmīgi iesākto darbu RP. B. Štrāsa pēctecis A. Engels RP sāka strādāt 1882. gadā un nākamajiem studentiem mācīja vingrošanu līdz 1890. gadam. Arī A. Engels strādāja par vingrošanas skolotāju vairākās Rīgas skolās un gatavoja nākamos vingrošanas skolotājus. Pedagoģis A. Engels no darba RP aizgāja, jo nepārvaldīja krievu valodu. Tolaik Vidzemē un Kurzemē notika skolu rusifikācija, tāpēc skolotājiem šī valoda bija jāzina. Šajā laikā mainījās arī vingrošanas programma – tika ieviesta militārā vingrošana. No 1890. līdz 1892. gadam par RP vingrošanas skolotāju strādāja militārists Jevgeņijs Jelagins (*Евгений Елагин*; ?–?), kas pēc darba Rīgā pārcēlās dzīvot un strādāt uz Sanktpēterburgu [12]. Zināms, ka 19. gadsimta beigās trūka vingrošanas skolotāju un augstskolā līdz ar RP Sagatavošanas skolas slēgšanu vingrošanas stundu vairs nebija. Rusifikācija skāra arī RP, kas 1896. gadā tika reorganizēts par Rīgas Politehnisko institūtu (RPI) – valsts augstskolu ar krievu mācību valodu. Šajā statusā RPI pastāvēja līdz 1919. gadam, taču vingrošanu vai kādu citu sporta veidu tā mācību programmā neieviesa.

RĪGAS POLITEHNIKUMA /
RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA
STUDENTI UN MĀCĪBSPĒKI
DAŽĀDĀS SPORTA ORGANIZĀCIJĀS UN BIEDRĪBĀS
1862–1919

11. attēls. RPI Studentu vingrošanas biedrības nolikuma fragments (1913).

12. attēls. A. fon Antropova 1910. gada referāta titullapa.

Studenti un mācībspēki iesaistījās dažādu organizāciju darbībā. Rīgas Politehnikumā (RP) 1863. gadā sāka darboties «Paukbiedrība» (vācu val. – *Fechtbodenverein*), kas 1865. gadā pārtapa par vācu studentu korporāciju «*Fraternitas Baltica*» [13]. Vēlāk tika nodibinātas arī citas studentu korporācijas – vācu «*Concordia Rigensis*» (1869) un «*Rubonia*» (1875), poļu «*Arconia*» (1878), krievu «*Fraternitas Arctica*» (1880), latviešu «*Selonija*» (1880), poļu «*Veletia*» (1883), igauņu «*Vironia*» (1900) un latviešu «*Talavija*» (1900). Kā zināms, studentu korporācijās populāra bija paukošana – prestižs sporta veids gan tā laika sabiedrības augstākajās aprindās, gan akadēmiskajā vidē. Vācu studentu korporācijā «*Fraternitas Baltica*» darbojās Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Ķīmijas nodaļas 1904. gada absolvents un RPI docents (1908–1914) Andreass fon Antropovs (*Andreas von Antropoff*; 1878–1956). A. fon Antropovs bija iepazinies ar sporta dzīvi Anglijā, kur 1908. gadā notika IV olimpiādes spēles, un 1910. gadā sagatavoja referātu, aicinot ridziniekus nodarboties ar ūdenssportu, īpaši airēšanu [14]. Ņemot vērā to, ka Baltijas provinces 1908. gada IV olimpiādes spēlēs nebija pārstāvētas vispār (savukārt, piemēram, no Helsinkiem bija aizbraukuši 54 studenti sportisti), A. fon Antropovs aicināja visu sabiedrību, pirmkārt, studentu korporācijas, vairāk domāt par sportu un sportot pašiem.

Pēc diviem gadiem, 1912. gadā, Olimpiādes spēlēs pirmo reizi piedalījās pieci RPI studenti un absolvents: Arhitektu nodaļas students Haralds Blaus (1885–1944); Inženieru nodaļas students Boriss fon Pertels (*Boris von Pertel*; 1888–1955); RPI absolvents Pauls Lits (*Paul Lieth*; 1884–1950); ķīmiķa A. fon Antropova audzēkņi Haralds Hāne (*Harald Hahne*; 1892–1940) un Ļevs Sitins (*Левъ Сытинъ*; 1891–1973), kā arī Herberts fon Kūlbergs (*Herbert von Kuhlberg*; 1893–1915), kurš RPI Komercijas nodaļā iestājās 1913. gadā.

Studentu sporta organizācijas izveidojās 20. gadsimta sākumā. Pirmā tika nodibināta RPI Studentu vingrošanas biedrība, tās Statūti reģistrēti 1908. gada 17. decembrī [15]. Airēšanas un burāšanas sporta akadēmiskā biedrība Statūtus reģistrēja 1912. gada 25. septembrī, savukārt Sporta un Šaha spēles cienītāju pulciņi – 1913. gada 22. martā. Tajā pašā gadā Rīgā izveidojās Vieglatlētu savienība, kurā iekļāvās arī RPI Sporta pulciņš [16]. Viens no Šaha spēles cienītāju pulciņa dibinātājiem bija Ķīmijas nodaļas students Aleksandrs Kannenbergs (1895–1939). Viņš kopā ar savu studiju biedru, vēlāk slavenu ķīmiķi akadēmiķi Arvīdu Kalniņu (1894–1981) dibināja Rīgas Akadēmisko šaha biedrību [17]. A. Kalniņš ir arī līdzautors šaha spēles vēsturei veltītai apjomīgai grāmatai, kas iznāca 1940. gadā [18].

Šaha spēlei augstskolā bija senas tradīcijas. RP pirmais direktors profesors Ernsts Nauks (*Ernst Nauck*; 1819–1875) brīvajos brīžos spēlēja šahu un 19. gadsimta 70. gados bija viens no labākajiem šīs spēles pratējiem [18; 6. lpp.]. Spēcīgs šahists bija RPI matemātikas profesors Pirss Bols (*Piers Bohl*; 1865–1921), kurš izstrādāja ievērojamas teorētiskās analīzes, piemēram, karaļa gambitā un spāniešu atklātnē [18; 8. lpp.]. Studentu vidū šaha spēle bija ļoti iecienīta. Arī mūsdienās notiek RTU Rektora kausa izcīņa šahā.

RP un RPI studenti un mācībspēki arī ārpus augstskolas nodarbojās ar dažādiem

sporta veidiem un bija dažādu sporta biedrību biedri. Reizē ar RP 1862. gadā darbību sāka Rīgas Vingrošanas biedrība (*Rigaer Turnverein*), kas savās rindās pulcēja gan studentus, gan profesorus, docētus un asistentus.

Rīgas Vingrošanas biedrībā aktīvi darbojās RP un RPI mācībspēki – ķīmiķis Heinrihs Treijs (*Heinrich Trey*; 1851–1917), ģeologs un mineralogs Karls Bruno Doss (*Karl Bruno Doss*; 1861–1919), matemātiķis un dabaszinātnieks Karls Reinholds Kupfers (*Karl Reinhold Kupffer*; 1872–1935), RP Sagatavošanas skolas vingrošanas skolotāji Bernhards Štrāss (*Bernhard Straß*; 1839–1884) Augusts Engels (*August Engels*; 1850–1929) studenti Gotfrīds Pauls Ostvalds (*Gottfried Paul Ostwald*; 1855–1918) – Nobela prēmijas laureāta, RP profesora Vilhelma Ostvalda (*Wilhelm Ostwald*; 1853–1932) brālis, Gustavs Rūtenbergs (*Gustav Ruthenberg*; 1858–1914) un citi [19]. Starpkaru laikā Rīgas Vingrošanas biedrības sarakstos atrodami RPI absolventi, Latvijas Universitātes (LU) profesori ķīmiķi Mārtiņš Prīmanis (1878–1950) un Valdemārs Fišers (*Waldemar Fischer*; 1881–1939), asistents Pauls Nukke (1890–1938) un daudzi citi bijušie «politehniķi» [20].

1872. gadā dibinātajā Rīgas Airētāju klubā aktīvi darbojās RP / RPI mācībspēks matemātiķis Hermans fon Vestermans (*Hermann von Westermann*; 1842–1918), RPI absolvents Volfgangs Vahtsmūts (*Wolfgang Wachtsmuth*; 1876–1964) un citi. Rīgas Strēlnieku biedrībā, kas dibināta 1859. gadā, aktīvi darbojās RP / RPI mācībspēks Karls Jozeps Loviss (*Karl Joseph Lovis*; 1839–1911), augstskolas studenti un absolventi, vairāki Padomes locekļi [21].

1. Rīgas riteņbraucēju biedrības biedru sarakstos atrodam augstskolas studentus un absolventus Ādolfu Agti (*Adolf Agthe*; 1850–1906) un viņa dēlus, Vilhelmu Bokslafu (*Wilhelm Bockslaff*; 1858–1945), kas Latvijā projektējis ap 30 dzīvojamo un sabiedrisko ēku, kā arī vairākas rūpnīcas. Riteņbraukšanas entuziasts bija arī Gustavs Taube (*Gustav Taube*; 1870–1965), kurš bija gan RPI, gan LU mācībspēks, un vēl citi [22].

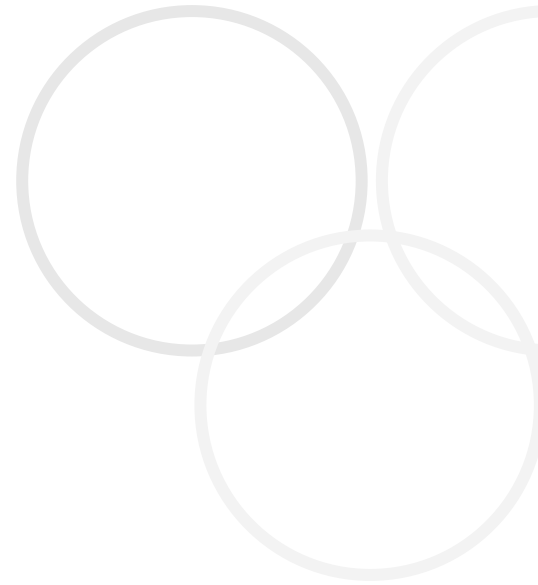
Rīgas Jahtklubā 20. gadsimta pirmajā pusē aktīvi darbojās RPI absolvents un mācībspēks Edgars Jakobi (*Edgar Jacoby*; 1881–1964), RPI 1909. gada absolvents, vēlākais Lietuvas (Kaunās) Universitātes mācībspēks, Jons Šimoliūns (*Jonas Šimoliūnas*; 1878–1965) bija viens no Lietuvas Jahtkluba dibinātājiem 1919. gadā [23]. Sportiskās aktivitātes senākajā Baltijas tehniskajā augstskolā pārtrūka 1915. gada vasarā, Pirmā pasaules kara laikā, kad RPI tika evakuēts uz Maskavu. Tam sekoja RPI oficiāla slēgšana 1919. gada 3. augustā un tā tehnisko fakultāšu iekļaušana LU sastāvā, kurā tās darbojās līdz RPI atjaunošanai 1958. gadā. Inženieru sagatavošana turpinājās LU Arhitektūras, Inženierzinātņu (Inženierceltniecības), Mehānikas, Ķīmijas, Lauksaimniecības un Tautsaimniecības un tiesību fakultātes Tautsaimniecības nodaļā.

13. attēls. Rīgas šaha biedrības spēles komiteja. No kreisās (stāv): Roberts Bētiņš (1875–1961); Kārlis Bētiņš (1867–1943); Augusts Līts (1872–1947); sēž: profesors Pīrss Bols; Pauls Teodors Kerkoviuss (*Paul Theodor Kerkovius*; 1868–1940) (20. gadsimta sākums).

14. attēls. Rīgas Vingrošanas biedrības logo (1912).

SPORTS UN FIZISKĀ AUDZINĀŠANA
LATVIJAS AUGSTSKOLAS / LATVIJAS UNIVERSITĀTES /
UNIVERSITĀTES RĪGĀ / LATVIJAS VALSTS UNIVERSITĀTES
INŽENIERTEHNISKAJĀS FAKULTĀTĒS
1919–1958

1922. gadā tika nodibināta Latvijas Universitātes (LU) Akadēmiskā sporta biedrība, no 1923. gada darbojās LU Studējošo šaha biedrība, 1923. gadā Tērbatā notika pirmais Baltijas studentu sporta sarīkojums, kas pazīstams kā *SELL* (saīsinājumu veido četru dalībvalstu nosaukumu pirmie burti: *Suomi* (Somija), *Eesti* (Igaunija), Latvija, Lietuva). *SELL* spēles pēc kārtas notika visās Baltijas valstīs. 1929. gadā izveidojās biedrība «Universitātes sports» («US»). LU studenti spēlēja futbolu, šahu, tenisu, volejbolu, peldēja, slēpoja, vingroja un piedalījās gan Latvijas, gan Eiropas, gan pasaules mēroga sacensībās, tostarp olimpiādes un olimpiskajās spēlēs.

Fizisko audzināšanu kā obligātu mācību priekšmetu 1. kursa studentiem LU ieviesa 1938. gada oktobrī, un pirmo obligāto mācību nodarbību Latvijas Konservatorijas vingrotavā, ko irēja LU, atklāja prorektors studentu lietās inženieris Alfrēds Vītols (1878–1945). Netika aizmirsts arī pirmais sporta veids Latvijas augstskolās – vingrošana – un «1938. gada 25. oktobrī plkst. 10.00 sākās vingrošanas nodarbības. Vingrošanas tērps «US» sportistu krāsās – gaiši zils audekls ar tumšāk zilu apmalojumu – visiem studentiem bija jāiegādājas pašiem. Mācību programmā tika ietverta brīvprātīgā vingrošana un sporta nodarbības studentiem – vingrošana, vingrošana ar rīkiem, basketbols, volejbols, vieglatlētika, futbols, paukošana; studentēm – vingrošana, vingrošana ar rīkiem, volejbols, basketbols un vieglatlētika [24].»

1945. gadā Latvijas Valsts universitātē (LVU) izveidoja Kara un fiziskās audzināšanas katedru, no 1946. gada darbojās Fiziskās audzināšanas un sporta katedra. Studenti nodarbojās galvenokārt ar vieglatlētiķu un vingrošanu, un fiziskā audzināšana joprojām bija obligāta, sākumā – pirmajos divosursos. Turpmākajos gados sporta nodarbības bija saistītas ar normatīvajām prasībām kompleksā «Gatavs darbam un PSRS aizsardzībai» (GDA). Par sportu atbildīgās amatpersonas un mācībspēki centās panākt, lai ikviens nokārtotu GDA I, II vai III pakāpes normatīvus. Ņemot vērā sasniegtos rezultātus, tika iegūta zelta, sudraba vai bronzas GDA nozīmīte.

Normatīvos bija ietverti vairāki sporta veidi, noteiktas prasības un normas, kas jāizpilda. GDA normas bija jākārtoto vispārīzglītojošajās un profesionāli tehniskajās skolās, vidējās un augstākajās mācību iestādēs, kā arī sporta biedrību fiziskās kultūras kolektīvos, atsevišķu uzņēmumu kolektīvos un citur.

15. attēls. GDA nozīmītes dažādos gados (20. gadsimta otrā puse).

SPORTS ATJAUNOTAJĀ
RĪGAS POLITEHNISKAJĀ INSTITŪTĀ /
RĪGAS TEHNISKAJĀ UNIVERSITĀTĒ
1958–2022

16. attēls. A. Mälmeisters ar izcīnīto *Chicago Tribune* kausu (20. gadsimta 30. gadi).

17. attēls. A. Veiss skrienot (20. gadsimta vidus).

18. attēls. E. Lavendelis ar kundzi Dagniju Dirbu Latvijas Tūres finālā bridža Rīgā, viesnīcā «Monika», ar godalgām par izcīnīto 3. vietu (2018).

19. attēls. I. Knēts, spēlējot šahu (1993).

1958. gadā tika atjaunots Rīgas Politehniskais institūts (RPI), no Latvijas Valsts universitātes (LVU) atdalot inženierzinātņu fakultātes. RPI izveidoja Fiziskās audzināšanas un sporta katedru (1958–1999; 1999–2017 – Sporta katedra; 1993–2017 – katedra bija Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Humanitārā institūta sastāvā; kopš 2017 – iekļauta RTU Sporta centrā), kas darbu sāka 1958./1959. mācību gadā. Tajā strādāja daudzi 1958. gadā slēgtā Rīgas Pedagoģiskā institūta sporta speciālisti. Pirmajos gados pēc RPI atjaunošanas obligātā fiziskā audzināšana bija tikai pirmo divu kursu studentiem, vēlāk to pakāpeniski ieviesa arī 3. un 4. kursā. Tas bija raksturīgi vienīgi RPI, un nevienā citā augstskolā visā toreizējā Padomju Savienībā tā nebija. Vēlāk daudzas augstskolas pēc RPI parauga ieviesa fiziskās audzināšanas nodarbības 3. un 4. kursā [25]. Šajās nodarbībās nepiedalījās tikai pēdējā kursa dienas nodaļas studenti, izstrādājot diplomdarbu. Fiziskās audzināšanas un sporta katedra organizēja mācību procesu tā, lai katrs students varētu izvēlēties sev piemērotāko sporta veidu. Fiziski vājāk sagatavotiem jauniešiem, kā arī tiem, kuriem bija veselības problēmas, tika organizētas tā sauktās sagatavošanas grupas. Studenti, kuriem bija sporta klase kādā no sporta veidiem, nodarbojās grupās ar augstākām prasībām. Jau 1958./1959. mācību gadā obligātās fiziskās nodarbības tika organizētas sešos sporta veidos, nākamajos gados to skaits palielinājās. Piemēram, 1962. gada rudenī institūtā darbojās 27 sporta sekcijas [26]. Katedras mācībspēki vadīja obligātās fiziskās nodarbības un strādāja ar RPI izlases komandām, kā arī gatavoja sporta tiesnešus. Daļa absolventu ieguva sabiedriskā sporta instruktora nosaukumu.

Pēc RPI atjaunošanas 1958. gadā aktuāls bija jautājums par sporta bāzēm. Sākumā tika izmantotas LVU sporta zāles Lāčplēša ielā 117, Raiņa bulvārī 29, kā arī nomāts VEF peldbaseins, Latvijas Mākslas akadēmijas sporta zāle un citas telpas. 20. gadsimta 60. un 70. gados tika iekārtota sporta un atpūtas bāze «Roniši» Tukuma rajonā (tagad – Engures novads), ziemas sporta bāze «Braki» Ērgļos, laivu stacija Lielupē [27]. Uzcelt olimpiskajiem standartiem atbilstošu peldbaseinu un sporta kompleksu bija RPI rektora (1963–1985) Aleksandra Veisa (1918–1985) sapnis, kas viņa dzīves laikā līdzekļu trūkuma dēļ nerealizējās [28]. Pamazām un ilgi celtais peldbaseins tika atklāts 1989. gada 1. jūlijā.

Atjaunotā RPI rektori atbalstīja sportu un paši aktīvi iesaistījās dažādās sporta aktivitātēs. RPI rektors (1961–1963) Aleksandrs Mälmeisters (1911–1996) spēlēja basketbolu, A. Veiss bija kaislīgs mednieks un jaunībā nodarbojās ar vieglatlētiķu un slēpošanu. Profesors A. Veiss sāka trenēties 18 gadu vecumā un studiju gados, tūlīt pēc Otrā pasaules kara, kļuva par jaunās sporta biedrības «Daugava» pirmo slēpošanas treneri un izlases komandas vadītāju. Latvijas un LPSR meistarsacīkstēs no 1937. līdz 1947. gadam A. Veiss 400 m skrējienā četras reizes ierindojās 2. vietā (1937, 1938, 1940, 1942), 1939. gadā – 1. vietā, 1947. gadā – 3. vietā, 400 m barjer-skrējienā ieguva 1. vietu (1942, 1945, 1946, 1947). Viņa rezultāts 400 m barjer-skrējienā 1947. gadā bija 1:00,1 [29].

RPI / RTU rektors (1985–1999) Egons Lavendelis spēlēja bridžu, rektors (1999–

2011) Ivars Knēts (1938–2019) nodarbojās ar vieglatlētiķu un pēc RPI atjaunošanas 1958. gadā kļuva par jaundibinātā RPI Sporta kluba vieglatlētiķikas, tūrisma un peldēšanas sektora vadītāju [25; 604. lpp.], brīvajā laikā spēlēja šahu, RTU rektoram (no 2011) Leonīdam Ribickim tuvs ir šaušanas sports un badmintonš.

Līdzās Fiziskās audzināšanas un sporta katedrai sportistu sagatavošanā un sporta dzīves organizēšanā nozīmīgu vietu ieņēma RPI / RTU Sporta klubs (1958–2017; kopš 2017 – iekļauts RTU Sporta centrā), kas fiziskajās aktivitātēs līdzās studentiem iesaistīja arī mācībspēkus. Tā uzdevums bija nodrošināt sporta attīstību RPI / RTU studentu, maģistrantu, doktorantu, mācībspēku, darbinieku un citu RTU Sporta kluba biedru vidū, dodot iespēju sasniegt augstu sporta meistarību un piedalīties dažāda mēroga sacensībās, aizstāvojot gan savas augstskolas, gan valsts godu.

Katru gadu tika sagatavoti vairāki sporta meistari, augstskolas komandas un studenti individuāli piedalījās daudzās sacensībās gan tepat Latvijā, gan citās PSRS republikās, dažreiz arī ārzemēs, galvenokārt sociālisma zemēs. 1965. gadā katedras vadītājam (1959–1978) Verai Molčanovai (1918–2005) tika piešķirts LPSR Nopelniem bagātās fiziskās kultūras un sporta darbinieces nosaukums, 1968. gadā par LPSR Nopelniem bagāto treneri handbolā kļuva Harijs Čebrikovs, kas katedru vadīja no 1978. līdz 1994. gadam.

Laika gaitā mainījies sporta sekciju skaits, nosaukumi un aktivitātes. Par 20. gadsimta 60. un 70. gados populāro sporta veidu loka šaušanu tagad runājam vien pagātnes formā, un informācija par šo sporta veidu atrodama RTU Vēstures muzejā, Latvijas Sporta muzejā un dažās citās tā laika dokumentālo liecību glabātavās. 20. gadsimta 80. gados darbību RPI beidza airēšanas, paukošanas un ritenbraukšanas sekcijas, to vietā vēlāk tika ieviesti tādi sporta veidi kā aerobika, badmintonš, florbols, frīsbijš un citi.

1990. gadā, kad mainījās augstskolas nosaukums – RPI tika pārdēvēts par Rīgas Tehnisko universitāti –, vēl nekas neliecināja par izmaiņām augstskolas sporta dzīvē, taču turpmākajos gados, ņemot vērā finansējuma samazināšanos, bija jāpieņem lēmums, ka sports ir obligāts tikai dienas nodaļas 1. un 2. kursa studentiem. Samazinājās mācībspēku un treneru skaits. 21. gadsimta pirmie gadi deva cerības par lielāku finansējumu sportam un tā attīstībai RTU, taču 2008. gada finanšu krīze pasaulē un Latvijā ieviesa korekcijas studiju procesā. Tā sporta nodarbības kļuva obligātas tikai 1. kursa bakalaurantiem. Tomēr turpmākajos gados vēl izdevās saglabāt vēsturisko tradīciju, ka RTU ir augstskola ar «sporta novirzienu», un sports tika saglabāts kā studiju programmas priekšmets, lai gan, sabrūkot PSRS, lielākā daļa augstskolu no obligātajām sporta nodarbībām studentiem atteicās [30; 606. lpp.].

Fiziskās audzināšanas un sporta katedra 1999. gadā mainīja nosaukumu, kļūstot par Sporta katedru. 2014. gadā, nodibinot E-studiju tehnoloģiju un humanitāro zinātņu fakultāti, iekļaujot tajā RTU Humanitāro institūtu, RTU Lietišķās valodniecības institūtu un RTU Tālmācības studiju centru, katedra nonāca Humanitārā institūta sastāvā. 2017. gada pavasarī katedru apvienoja ar RTU Sporta klubu, izveidojot RTU Sporta centru (direktors asociētais profesors Egons Lavendelis) [31, 32].

20. attēls. L. Ribickis šautuvē (2005).

21. attēls. V. Molčanova (20. gadsimta 60. gadi).

22. attēls. E. Lavendelis, jun. (2017).

No 2017. gada 1. septembra sporta nodarbību kvalitātes uzlabošanai obligātais studiju kurss «Sports» tika aizstāts ar plašu sporta nodarbību piedāvājumu, saglabājot iespēju studentam izvēlēties sportu kā izvēles priekšmetu vai ārpusstudiju nodarbību [31]. Līdz ar šīm izmaiņām students kļuva par sporta nodarbību pasūtītāju un apmaksāja vēlamās nodarbības ar universitātes piešķirto vai personīgo finansējumu. Līdz 2017. gada 31. augustam sadarbībā ar Informācijas tehnoloģijas departamentu tika izveidota elektroniska sporta nodarbību apmaksas sistēma, lai piešķirtu virtuālo naudu pamatstudiju 1. kursa pilna laika klātienes studentiem. Šāds konts ir visiem studentiem, tādējādi dodot iespēju arī viņiem piedalīties sporta nodarbībās, iemaksājot atbilstošu naudas summu šajā kontā [31]. Izmantojot virtuālo naudu, studenti var pieteikties šādām sporta nodarbībām: aerobika; ārstnieciskā vingrošana; atlētiskā vingrošana; badmintonss; basketbols; bokss; bridžs; džudo; florbols; futbols; galda teniss; intervāla treniņš; karsēju sports; kendo; klinšu kāpšana; nūjošana; pašaizsardzība; peldēšana; šahs; slēpošana; svarbumbu celšana; telpu futbols; *total body workout*; trenāžieru zāle; ūdens aerobika; vieglatlētika; volejbols; zumba [33].

Studenti var izvēlēties arī brīvās izvēles kursu «Sports» konkrētā sporta veidā, iegūstot 2 KP. Sporta nodarbības brīvās izvēles studiju kursā tiek piedāvātas konkrētos sporta veidos, ko nosaka RTU Sporta centrs: aerobika (funkcionālais treniņš); atlētiskā vingrošana; ārstnieciskā vingrošana; badmintonss; basketbols; bokss; bridžs; cīņa; florbols; futbols; galda teniss; karsēju sports / akrobātika; pašaizsardzība (speckurss); pašaizsardzība (teorijas kurss); peldēšana; šahs; teniss; vieglatlētika; volejbols; izlase [34, 35].

Nozīmīgākie sporta pasākumi studentiem:

- RTU Rektora kauss, kas tiek organizēts atsevišķu sacensību pa sporta veidiem formātā visa studiju gada garumā, pēdējos gados daļa no sacensībām tiek organizētas kā nakts turnīri;
- 1. kursa sporta diena un Rektora kausa noslēgums RTU konferenču un sporta centrā «Roniši»;
- sporta diena ārzemju studentiem;
- RTU un LU studentu un mācībspēku airēšanas regate, Krastu mačs basketbolā u. c. [36].

Lai atbalstītu sportistus, studējot inženierzinātnes, RTU Senāts 2015. gada 23. marta sēdē apstiprināja nolikumu «Par Rīgas Tehniskās universitātes budžeta vietu piešķiršanu sportistiem» [37], nosakot kārtību, kādā iesniedzami, vērtējami kandidātu (sportistu) pieteikumi un piešķiramas budžeta vietas studijām. RTU finansiāli atbalsta labākos Latvijas sportistus studijām RTU bakalaura, maģistra un pirmā līmeņa augstākās profesionālās izglītības programmās (izņemot Arhitektūras un pilsētplānošanas, kopš 2017 – Arhitektūras, fakultātē studējošos). Kandidātus izvērtē RTU rektora apstiprināta komisija. Kandidātam studijām budžeta vietā jābūt vismaz piecus gadus konkrēta komandu sporta veida spēlētājam vai Latvijas izlases kandidātam, vai Latvijas izlases dalībniekam individuālā sporta veidā [38].

23. attēls. RPI baseina celtniecība (20. gadsimta 80. gadi).

24. attēls. RPI baseins Ķīpsalā (1992).

2015./2016. un 2016./2017. studiju gados tika piešķirtas 20 vietas, turpmākajos – 15. 2019./2020. studiju gadā iespēju studēt maģistrantūrā, apgūstot programmu par ilgtspējīgu pilsētu un reģionu attīstību par budžeta līdzekļiem, ieguva arī paralimpiete ratiņkērlingiste un ratiņpaukotāja Poļina Rožkova, kura jau bija ieguvusi bakalaura grādu RTU. P. Rožkova 2016. gadā piedalījās Paralimpiskajās spēlēs Riodežaneiro ratiņpaukošanā, 2022. gadā – Ziemas paralimpiskajās spēlēs Pekinā ratiņkērlingā. Viņa ir viena no tiem retajiem sportistiem, kuri piedalījušies gan paralimpiskajās, gan ziemas paralimpiskajās spēlēs. P. Rožkova ir Latvijas ratiņkērlinga izlases kapteine un «Trīs Zvaigžņu balvas 2020» ieguvēja nominācijā «Paralimpiskā sportiste» [39].

2016. gada 19. decembrī RTU Senāts pieņēma lēmumu [40] par to, ka no 2017./2018. studiju gada sporta nodarbības ir jāorganizē tikai RTU sporta infrastruktūrā. Šobrīd ir šādas RTU īpašumā un valdījumā esošas un izmantojamas sporta bāzes un telpas, kas atrodas Rīgā:

- RTU stadions – Daugavgrīvas iela 56a (divi futbola laukumi);
- basketbola, volejbola un cīņas zāles – Meža ielā 1, 1. korpusā;
- paš aizsardzības, trenāžieru un galda tenisa zāles – Meža ielā 1a;
- peldbaseins, boksa, aerobikas un klinšu kāpšanas zāles – Ķīpsalas ielā 5;
- sporta laukums Starptautiskās izstāžu halles balkonā – Ķīpsalas ielā 8;
- RTU Šaha klubs – Meža ielā 1;
- tenisa korti – Kronvalda bulvārī 3.

Sporta pasākumiem ir pieejams arī RTU konferenču un sporta centrs «Ronīši» Klapkalnciemā, Engures novadā.

Starptautiski nozīmīgākās sacensības ir ikgadējās pasaules Universiādes un *SELL* spēles, kurās tradicionāli startē labākie RTU sportisti. RTU komandas un individuālo sporta veidu sportisti katru gadu startē dažādu līmeņu Latvijas čempionātos, sākot no amatieru līgām līdz valsts un starptautisku čempionātu augstākajām līgām.

Arī RTU izlašu treniņi iespēju robežās tiek rīkoti RTU sporta infrastruktūrā.

2022. gadā sportot ir iespēja ne tikai studentiem – sporta sacensībās un pasākumos gan individuālos, gan komandu sporta veidos var piedalīties arī RTU darbinieki. RTU konferenču un sporta centrā «Ronīši» norisinās ikgadējās tradicionālās un netradicionālās sporta dienas [36].

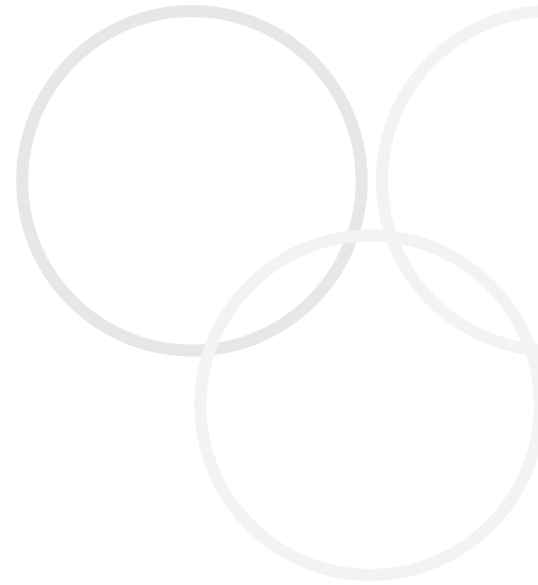
25. attēls. RTU konferenču un sporta centra «Ronīši» sporta laukums (2018).

26. attēls. Atjaunotā sporta zāle Meža ielas kompleksā (2021).

RTU izlases/komandas 2021./2022. studiju gadā

Sieviešu izlases / komandas	<ul style="list-style-type: none">• RTU sieviešu basketbola komanda. Sezonā startē <i>Olybet</i> sieviešu līgā. Treneris Intars Jansons.• RTU sieviešu volejbola komanda. Atjaunota 2016. gadā, spēlē Entuziastu volejbola līgā un Latvijas Universiādes sacensībās. Trenere Svetlana Cepurīte.
Vīriešu izlases / komandas	<ul style="list-style-type: none">• RTU basketbola komanda. Sezonā startē <i>Ramirent</i> Nacionālā basketbola līgā (LBL2). Treneris Dainis Bertāns.• RTU / <i>Rockets</i> florbola izlase. Sezonā startē Rīgas atklātajā čempionātā florbolā (RAČF), vīriešu 1. līgā, <i>Elvi</i> florbola līgā. Treneris Imants Lastovskis.• RTU vīriešu futbola izlase. 2020. gada sezonā sākusi dalību Rīgas futbola čempionātā. Treneris Andis Kronis.• RTU Robežsardze / Jūrmala (volejbols). 2020./2021. gada sezonā komanda startē Baltijas līgā. Treneris Raimonds Vilde.• RTU vīriešu volejbola komanda. Sezonā startē Nacionālajā volejbola līgā. Treneris Maksims Žuks.
Jauktās izlases / komandas	<ul style="list-style-type: none">• RTU karsējkomanda. Trenere Katrīna Kūma.• RTU pašaizsardzības izlase. Treneris Toms Jansons.• RTU poverliftinga izlase. Treneris Jānis Kalnenieks.• RTU šaha izlase. Trenere Signe Kacēna.• RTU vieglatlētikas izlase. Treneris Viktors Bonders.

RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES
ZINĀTNIEKI SPORTAM

Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) sniedz atbalstu Latvijas sportam, izmantojot arī jaunākos zinātnes sasniegumus. Viens no pirmajiem pētījumiem, sadarbojoties ar Latvijas Kamanīņu sporta federāciju, bija kopējās RTU un Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) programmas «Medicīnas inženierija un fizika» studentes Katrinas Dimitres (tagad – Kūma) 2015. gadā aizstāvētais bakalaura darbs «Kamanīņu sportistu plaukstu kustības spēka impulsa detektēšanas metode starta posmā» [41] Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes (MTAF) profesora Alekseja Kataševa vadībā. Darba mērķis bija izstrādāt metodi, ar ko varētu detektēt kamanīņu sportista plaukstu spēka impulsa trases startā. Darba izstrādes gaitā izveidoti īpašu cimdus prototipi, kuros izmantots RTU izgudrotais viedtekstils, kurā iestrādāti sensori. Cimdus Siguldas bobsleja, kamanīņu un skeletoņa trasē testēja kamanīņu braucējs MTAF students Artūrs Dārziņš [42].

Turpmākie pētījumi, sadarbojoties ar Latvijas Kamanīņu sporta federāciju, tika veikti, izstrādājot un tehniski pilnveidojot sporta kamanas un speciālo inventāru. Tika veikti 3D lāzerskenēšanas un modelēšanas darbi, lai uzlabotu kamanu aerodinamiku un mehāniskās īpašības, kamanas individuāli pielāgojot katra sportista augumam.

2018. gadā RTU izveidoja RTU Sporta tehnoloģiju zinātnisko laboratoriju, iekļaujot to MTAF [43]. Tās vadītājs bija Kristens Raščevskis (tagad – Zinātnes un inovāciju centra Inovatīvu produktu izstrādes nodaļas vecākais eksperts). Laboratorijas mērķis – nodrošināt plānveidīgu sadarbību ar sportistiem, izstrādājot un pilnveidojot tiem pieejamās sporta tehnoloģijas un aprīkojumu.

Gatavojoties startam 2018. gada Ziemas olimpiskajās spēlēs Phjončhanā, Latvijas kamanīņu braucēju izlase RTU Dizaina fabrikā uzlaboja savu sacensību inventāru. Tika radīti sportistiem individuāli piemēroti «pingvīni» – uzmaivas ar asām adatām, kas, piestiprinātas cimdus pirkstu galos, palīdz sportistiem startā spēcīgāk atgrūsties no ledu. RTU Dizaina fabrikā veikti uzlabojumi arī pašu kamanu mehānikā – savienojošos elementus, skrūvju stiprinājumus u. tml., kas nepieciešams, lai uzlabotu kamanu ātrumu un vadāmību trasē [44].

2018. gada 3. oktobrī RTU un Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija (LSPA) «Elektrum» Olimpiskā sporta centra Konferenču zālē parakstīja līgumu par sadarbību un studentu apmaiņu. Līgums paredz RTU un LSPA sadarbību sporta zinātnes jomā. Tā ietvarā RTU piedāvā zinātnisko kapacitāti un laboratoriju iespējas Latvijas sportistiem, lai pētītu, piemēram, kamanu slieču slīdamības efektivitāti, savukārt LSPA piedāvā sportistu biomehānisko kustību analīzi. Augstskolu sadarbības līgumu parakstīja LSPA rektors profesors Jānis Židens un RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis.

2019. gadā RTU Dizaina fabrikā, izmantojot 3D printerus, ir izdrukātas arī atsevišķas detaļas, kas iemontētas kamanās un darbojas kā vibrācijas slāpējoši elementi. «Tas sportistiem palīdz trasē nodrošināt stabilitāti, kā arī kamanas padara vieglāk kontrolējamas brauciena laikā un līdz ar to arī – precīzāk vadāmas,» stāsta kamanīņu braucējs Mārtiņš Rubenis, olimpiskās medaļas ieguvējs, tagad –

27. attēls. A. Dārziņš Siguldas kamanīņu trasē, testējot K. Dimitres izstrādātos cimdus prototipus (2015).

28. attēls. M. Rubenis RTU Dizaina fabrikā pie kamanām ar RTU logo (2019).

Latvijas izlases treneris un mehāniķis. Kopā ar RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes Materiālu un konstrukciju institūta vadošo pētnieku Kasparu Kalniņu kamanām veikti ultraskaņas testi, lai optimizētu kamanu konstrukcijas materiālu mijiedarbību. RTU testēti arī dažādi materiāli, kas varētu būt piemērotāki kamanu daļu savienojumiem. 2019. gada 28. decembrī Latvijas kausa izcīņā kamaniņu sportā Siguldā uz M. Rubeņa vadītajām kamanām bija redzams RTU logo [45].

RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes Antropometrijas laboratorijā Dr. sc. ing. Ingas Dāboliņas vadībā iesākti pētījumi sadarbībā ar RTU Dizaina tehnoloģiju institūta zinātniecēm, izmantojot cilvēka ķermeņa 3D skenēšanas iekārtu *VitusSmart XXL® (Human Solutions Group GmbH)* ar datu apstrādes sistēmu *AnthroScan* [46]. Pētīti Latvijas kamaniņu braucēju antropometriskie profili un izmēģinātas ķermeņa virsmas izklāšanas sistēmas un metodes potenciālam lietojumam kombinezonu piegrieztņu individualizācijā.

Vairāki pētījumi veikti arī MTAF laboratorijās, lai pārbaudītu kamanu slīdamību. Eksperimentam uzbūvēta speciāla testēšanas iekārta. Ideju iesāka profesors Jānis Rudzītis (1938–2018), kurš vadīja Mašīnbūves tehnoloģijas institūtu (2003–2018), 2014./2015. studiju gadā ERAF projektā par dažādu nanostrukturētu pārklājumu izveidi. Profesora ideja bija izmantot savu pētījumu kamaniņu sportā – slieču pētījumos. J. Rudziša darbu turpina Mehānikas un mašīnbūves institūta pētnieks Jānis Lungevičs, koncentrējot pētījumu uz skeletonu, sadarbojoties ar Latvijas vadošo kamanu būvētāju Daini Dukuru. Laikrakstā «Latvijas Avīze» 2022. gada 15. februārī D. Dukurs norāda par veiksmīgu sadarbību ar RTU un pauž viedokli, ka šī sadarbība nes daudz jaunu zināšanu: «Jānis Lungevičs un Ernests Jansons savā lietā ir galvastiesu pārāki par mums, viņu attieksme pret kopējo lietu ir pozitīva, gāja uz mērķi, gribēja saprast, izziņāt, estakādē veica darbu, mērot berzi. Mums pašiem tam nebūtu ne laika, ne prasmju un zināšanu. Cienū šos vīrus, uzskatu par mūsu komandas daļu un gribu pateikt paldies par ieguldījumu. Domāju, ka tas mums ļauj būt konkurētspējīgākiem. Viņu sniegtā informācija noderēja, izmantojām to slidu būvēšanā, viņiem ir ļoti labas mērīšanas ierīces, daudzi pat nezina, ka Latvijā tādas pieejamas [47].»

Ilggadējs pētījuma vadītājs ir vadošais pētnieks Kārlis Agris Gross. Komandā ar J. Lungeviču strādā arī pētnieki Ernests Jansons, Mārtiņš Irbe, Liene Plūduma un zinātniskie asistenti Ieva Stafecka, Ilze Jerāne, Klāvs Stiprais un Dāvis Petrovics. Patlaban J. Lungevičs vada RTU *Mitutoyo* metroloģijas laboratoriju, kas jau četrus gadus sadarbojas ar Austrijas uzņēmumu «*V-Research GmbH*», lai testētu kamanu slīdamību [48].

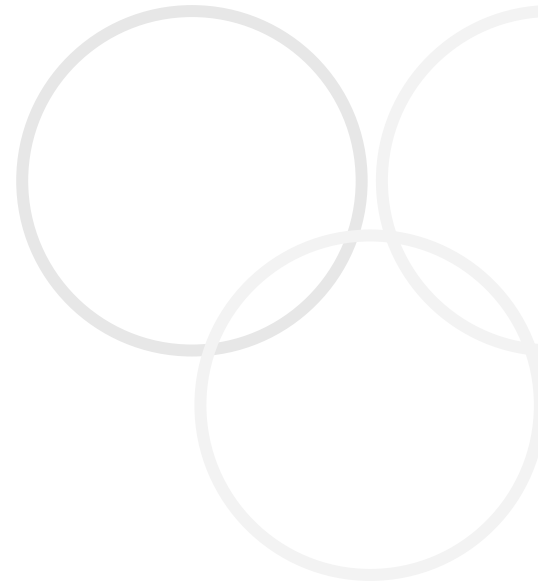
29. attēls. RTU Antropometrijas laboratorijā. No kreisās: kamaniņu braucēji – Juris un Andris Šīci, laboratorijas vadītāja I. Dāboliņa, pētniece Eva Lapkovska, skeletonisti – Tomass un Martins Dukuri (2019).

30. attēls. J. Lungevičs, veicot eksperimentus skeletonā Siguldas starta treniņu estakādē (2016).

31. attēls. J. Lungevičs veic skeletona slieču cietības mērījumus Siguldas starta treniņu estakādē. Fonā Jānis Rudzītis (2016).

PIRMIE SPORTISTI UN TOPOŠIE INŽENIERI NO LATVIJAS
V OLIMPIĀDES SPĒLĒS STOKHOLMĀ 1912. GADĀ

32. attēls. Krievijas olimpiskā vienība V olimpiādes spēju atklāšanas parādē Stokholmā (1912).

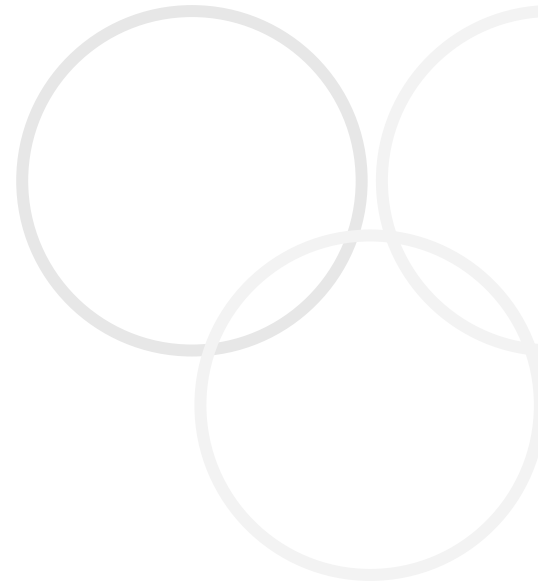
No 1912. līdz 2022. gadam, kopš olimpiskajās spēlēs piedalās arī sportisti no Latvijas, notikušas 32 olimpiādes spēles un 24 ziemas olimpiskās spēles. Kā noskaidrojušas pētījuma autore, 1912. gadā V olimpiādes spēlēs Stokholmā, Zviedrijā, Krievijas izlases sastāvā piedalījās 35 sportisti no tagadējās Latvijas teritorijas, nevis 33, kā tika uzskatīts līdz šim [3; 38. lpp.]. Iepriekš sportistu sarakstā nebija iekļauts Tartu dzimušais Rīgas Politehniskā institūta (RPI) students Pauls Līts (*Paul Lieth*; 1883–1950) [3; 304.–316. lpp.], rīdzinieks riteņbraucējs Ansis Pole (?–?), riteņbraucējs Žanis Eilenbergs (*Jeannot Eulenberg*; ?–?), Maskavā dzimušais riteņbraucējs Fjodors Borisovs (*Фёдор Борисов*; 1892–?), kurš tolaik dzīvoja Rīgā. Citi avoti vēsta, ka kopējais personu skaits, kas no Rīgas ar kuģi devās uz Stokholmu, esot bijis ap 40 [49]. Šāds skaitlis veidojas, ja pieskaita arī žurnālistus un nestratējušos sportistus. Latvijas sporta vēsture līdz šim bija minēti tikai divi 1912. gada olimpieši – RPI studenti (Haralds Blaus; 1885–1944, Haralds Hāne (*Harald Hahne*; 1892–1940), jo divi (Boriss fon Pertels (*Boris von Pertel*; 1888–1955) un Ļevs Sitins (*Левъ Сытинъ*; 1891–1973)) nāca no citām Krievijas guberņām un tikai studiju laikā dzīvoja Rīgā un Herberts fon Kūlbergs (*Herbert von Kuhlberg*; 1893–1915) RPI iestājās nākamajā gadā pēc Olimpiādes spēlēm – 1913. gadā. Pētījuma gaitā precizējot RPI studentu dalību V olimpiādes spēlēs 1912. gadā, noskaidrots, ka tajās piedalījās seši.

1912. gada V olimpiādes spēju dalībnieki

1	Alfreds Alslēbens (<i>Alfred Alsleben</i> ; 1891–1930)	Vieglatlētika (desmitcīņa), 11. vieta
2	Andrejs Apsītis (1888–1945)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), 60. vieta; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
3	Žanis Eilenbergs (<i>Jeannot Eulenberg</i> ; ?–?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), nestratēja
4	Herberts Baumanis (<i>Herbert Baumann</i> ; 1889–?)	Vieglatlētika (skriešana; 200 m), 55. vieta
5	Haralds Blaus (1885–1944)	Šaušana (māla baložu šaušana), 3. vieta; (skrejoša brieža šaušana), 20. vieta; (komandu šaušana Krievijas izlases sastāvā); 5. vieta
6	Valters Bodnieks (1885–?)	Šaušana (māla baložu šaušana), 36. vieta
7	Fjodors Borisovs (<i>Фёдор Борисов</i> ; 1892–?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), nestratēja; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
8	Fridrihs Bošs (<i>Friedrich Bosch</i> ; 1887–1950)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
9	Jēkabs Bukse (1879–1942)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās

10	Nikolajs Fārnasts (1885–?)	Grieķu romiešu cīņa (smagais svars; > 82,5 kg), izstājās
11	Haralds Hāne (<i>Harald Hahne</i> ; 1892–1940)	Vieglatlētika (skriešana; 200 m priekšskrējiens), 5. vieta
12	Arnolds Indriksons (1893–1941)	Vieglatlētika (skriešana; 1500 m), 30. vieta
13	Andrejs Kapmalis (arī Kapmals; 1889 –1994)	Vieglatlētika (maratons; 40,2 km), izstājās
14	Augusts Kepke (<i>August Koepke</i> ; 1886–1950)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
15	Kārlis Kepke (<i>Karl Koepke</i> ; 1890–?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
16	Andrejs Krūkliņš (1891–?)	Vieglatlētika (skriešana; 1500 m), 43. vieta (maratons; 40,2 km), izstājās pēc 10 km
17	Herberts fon Kūlbergs (<i>Herbert von Kuhlberg</i> ; 1893–1915)	Peldēšana (priekšpeldējums, 100 m brīvais stils), 4. vieta
18	Leopolds Lēvenšteins (<i>Leopold Loewenstein</i> ; 1893–?)	Vieglatlētika (skriešana; 100 m), 55. vieta; (4 x 100 m stafete), nestartēja
19	Pauls Lits (<i>Paul Lieth</i> ; 1883–1950)	Šaušana (māla baložu šaušana), 52. vieta; (skrejoša brieža šaušana), 34. vieta
20	Jānis Līvens (1884–?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
21	Aleksandrs Miežītis (1890–1946)	Grieķu romiešu cīņa (spalvas svars; ≤ 60 kg), izstājās
22	Arvids Ozols-Bernē (1888–?)	Vieglatlētika (lodes grūšana), 21. vieta; (diska mešana), nestartēja
23	Boriss Pertels (<i>Boris von Pertel</i> ; 1888–1955)	Šaušana (māla baložu šaušana), 55. vieta
24	Ansis Pols (arī Polis; ?-?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), nestartēja
25	Jānis Polis (1892–1953)	Grieķu-romiešu cīņa (vidējais svars ≤ 75 kg), izstājās
26	Jānis Prātnieks (1887–?)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās
27	Nikolajs Rasso (1890–?)	Vieglatlētika (maratons; 40,2 km), izstājās pēc 10 km
28	Edgars Rihters (1887–1931)	Šosejas riteņbraukšana (individuālas sacensības; 315,385 km), izstājās; (komandas sacensības; 315,385 km), izstājās

29	Alfrēds Ruks (1890–1941)	Vieglatlētika (skriešana; 1500 m), 31. vieta
30	Levs Sitins (<i>Лев Ситин</i> ; 1891–1973)	Šaušana (māla baložu šaušana), 23. vieta
31	Nikolajs Švedrēvics (1891–1937)	Vieglatlētika (šķēpa mešana), 20. vieta
32	Aleksandrs Upmāls (1891–?)	Vieglatlētika (maratons; 40,2 km), izstājās pēc 10 km
33	Ēriks Vanags (1892–?)	Vieglatlētika (diska mešana), 39. vieta (lodes grūšana), 20. vieta
34	Dāvids Veiss (1879–1961)	Šaušana (šaušana ar armijas šauteni; 600 m), 51. vieta; (šaušana ar armijas šauteni; 300 m), 60. vieta; (šaušana ar izvēles šauteni; 300 m), 77. vieta; (komandu šaušana ar armijas šauteni Krievijas izlases sastāvā), 9. vieta
35	Rūdolfs Vītols (1892–1942)	Vieglatlētika (skriešana; 1500 m), 33. vieta

INŽENIERZINĀTŅU STUDENTI OLIMPISKAJĀS UN PARALIMPISKAJĀS SPĒLĒS

Sportisti no Latvijas piedalījušies 22 olimpiādes spēlēs un 17 ziemas olimpiskajās spēlēs. Inženierzinātņu studenti nav bijuši visu olimpisko spēļu dalībnieki, un viņu vārdus atrodam 19 olimpiādes spēļu un 11 ziemas olimpisko spēļu sarakstos.

Pētījuma autores apzinājušas 65 olimpiešus, kuri studējuši inženierzinātnēs, kā arī vienu paralimpieti. 29 olimpieši un viena paralimpiete ir absolvējuši augstskolu – 24 Rīgas Politehniskā institūta (RPI) / Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) un seši Latvijas Universitātes (LU) inženiertehniskās fakultātes, 15 studējuši LU, 19 studējuši RPI / RTU un divi vēl studē RTU. Deviņi no 66 olimpiešiem – inženierzinātņu studentiem – ieguvuši desmit medaļas: vienu zelta (1980, Pāvels Seļivanovs); sešas sudraba – (1960, Cēzars Ozers; 1972, Juris Silovs (1950–2018); 1976, Pāvels Seļivanovs; 1980, Juris Bērziņš (1954–2004); 1980, Artūrs Garonskis; 1988, Raimonds Vilde) un trīs bronzas (1912, Haralds Blaus (1885–1944); 1976, Juris Silovs (1950–2018); 1984, Zintis Ekmanis). Lielākā daļa – 51 – olimpiskajās spēlēs piedalījās vienu reizi, deviņi – divas, četri sportisti piedalījušies trīs reizes – Raimonds Bergmanis, Ēriks Rags, Boriss Timofejevs un Ilonda Lūse, četras reizes – tikai Zintis Ekmanis. Paralimpiete Poļina Rožkova piedalījies gan paralimpiskajās, gan ziemas paralimpiskajās spēlēs.

RPI / RTU studenti un absolventi – olimpisko medaļu ieguvēji

Gads	Pilsēta	OS / ziemas OS	Medaļa	Vārds, uzvārds	Saistība ar RPI	Sporta veids
1912	Stokholma	OS	bronza	Haralds Blaus	Absolvents, 1913	šaušana
1960	Roma	OS	sudrabs	Cēzars Ozers	Studējis RPI, RPI mācībspēks	basketbols
1972	Minhene	OS	sudrabs	Juris Silovs	Studējis RPI	vieglatlētika
1976	Monreāla	OS	bronza			
1976	Monreāla	OS	sudrabs	Pāvels Seļivanovs	Absolvents, 1983	volejbols
1980	Maskava	OS	zelts			
1980	Maskava	OS	sudrabs	Juris Bērziņš	Absolvents, 1978	airēšana
1980	Maskava	OS	sudrabs	Artūrs Garonskis	Absolvents, 1988	airēšana
1984	Sarajeva	ziemas OS	bronza	Zintis Ekmanis	Absolvents, 1980	bobslejs
1988	Seula	OS	sudrabs	Raimonds Vilde	Studējis RPI	volejbols

RPI / RTU olimpiešu saimei pieskaitīti ne tikai LU Arhitektūras, Inženierzinātņu un Mehānikas, bet arī Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļas studenti Rūdolfs Bārda (1903–1991), Edgars Gruzītis (1912–1950), Alfrēds Hermanovskis (1915–1981), Rūdolfs Jurciņš (1909–1947), Mirdza Martinsone-Bērziņa-Turķe (1916–1983), Adelfijs Petrovskis (1912–1974), Paulis Sokolovs (1902–1971), Matemātikas un dabaszinātņu fakultātes Matemātikas nodaļas students Zinons Popovs (1906–1944) un Lauksaimniecības fakultātes studenti Pauls Kaņeps (1911–2006) un Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995). Lauksaimniecības nodaļa Rīgas Politehnikumā (RP) pastāvēja jau kopš 1863. gada, 1919. gadā nodaļa arī tika iekļauta jaundibinātajā Latvijas Augstskolā. Uz šīs fakultātes bāzes 1939. gadā dibināja jaunu augstskolu – Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju, tagadējo Latvijas Lauksaimniecības universitāti.

Inženieru un inženierzinātņu studentu dalība olimpiādes spēlēs

Gads	Olimpiādes spēles	Dalībnieku skaits	Dalībnieku skaits no Latvijas	Inženieri olimpieši	Saistība ar augstskolu
1912	V olimpiādes spēles 5. maijs–22. jūlijs Stokholma, Zviedrija	2407	35	Haralds Blaus (1885–1944)	Absolv. RPI AN (1913)
				Haralds Hāne (1892–1940)	Absolv. RPI ĶN (1918)
				Herberts fon Kūlbergs (1893–1915)	Stud. RPI KN (1913–1914)
				Pauls Lits (1884–1950)	Absolv. RPI IN (1912)
				Boriss fon Pertels (1888–1955)	Stud. RPI MN (1907–1911), IN (1911–1916)
				Ļevs Sitins (1891–1973)	Stud. RPI ĶN (1910–1911), AN (1911–1912)
1916	VI olimpiādes spēles nenotiek Pirmā pasaules kara dēļ.				
1920	VII olimpiādes spēles 14. augusts–12. septembris Antverpene, Beļģija	2626	–	–	
1924	VIII olimpiādes spēles 4. maijs–27. jūlijs Parīze, Francija	3089	41	Rūdolfs Bārda (1903–1991)	Stud. LU TTZF (1923–1932)
				Paulis Sokolovs (1902–1971)	Stud. LU TTZF (1923–1929)
1928	IX olimpiādes spēles 17. maijs–12. augusts Amsterdama, Nīderlande	2883	14	Kurts Klasens (1895–1973)	Stud. RPI MN (1911–1918), LU MF (1922)
				Zinons Popovs (1906–1944)	Stud. LU MDF (1924–1927), IF (1927–1928), TTZF (1932)

1932	X olimpiādes spēles 30. jūlijs–14. augusts Losandželosa, ASV	1332	2	–		
1936	XI olimpiādes spēles 1.–16. augusts Berlīne, Vācija	3963	28		Alfrēds Hermanovskis (1915–1981)	Stud. LU TTZF (1933–1934), IF (1934–1944)
					Rūdolfs Jurciņš (1909–1947)	Stud. LU / UR / LVU TTZF (1930–1943; 1945–1946)
					Kārlis Kļava (1907–1943)	Stud. LU MF (1938–1941)
					Jānis Tiltiņš (1909–1974)	Absolv. UR MF (1944)
1940	XII olimpiādes spēles nenotiek Otrā pasaules kara dēļ.					
1944	XIII olimpiādes spēles nenotiek Otrā pasaules kara dēļ.					
1948	XIV olimpiādes spēles 29. jūlijs–15. augusts Londona, Apvienotā Karaliste	4104	–	–		
1952	XV olimpiādes spēles 19. jūlijs–3. augusts Helsinki, Somija	4955	4	–		
1956	XVI olimpiādes spēles 22. novembris–8. decembris Melburna, Austrālija	3314	5	–		
1960	XVII olimpiādes spēles 25. augusts–11. septembris Roma, Itālija	5338	6	Cēzars Ozers (1937)	Stud. RPI CF (1963–1967)	
1964	XVIII olimpiādes spēles 10.–24. oktobris Tokija, Japāna	5151	15		Dzintars Lācis (1940–1992)	Stud. RPI CF (1963–1965)
					Renāte Lāce (1943–1967)	Stud. RPI ĶF (1961–1967)
					Vitolds Barkāns (1944)	Stud. RPI EEF (1962–1963), IEF (1969)
1968	XIX olimpiādes spēles 12.–27. oktobris Mehiko, Meksika	5516	11		Dzintars Lācis (1940–1992)	Skat. 1964. g.
					Guntis Niedra (1943–2005)	Stud. RPI CF (1962–1963), EEF (1963), RVNF (1967–1968), CF (1968–1970)
					Elmārs Rubīns (1944–2007)	Stud. RPI IEF (1963–1968)
1972	XX olimpiādes spēles 26. augusts–11. septembris Mīnhene, Vācijas Federatīvā Republika	7134	4		Biruta Hercova–Hercberga– Ķemere (1944–2022)	Absolv. RPI ASTF (1969)
					Juris Silovs (1950–2018)	Stud. RPI CF (1968–1970)
					Jānis Vilsons (1944–2018)	Absolv. RPI EEF (1967)

1976	XXI olimpiādes spēles 17. jūlijs–1. augusts Monreāla, Kanāda	6084	9	Pāvels Seļivanovs (1952)	Absolv. RPI RSF (1983)
				Juris Silovs (1950–2018)	Skat. 1972. g.
1980	XXII olimpiādes spēles 19. jūlijs–3. augusts Maskava, PSRS	5179	13	Juris Bērziņš (1954–2004)	Absolv. RPI RSF (1978)
				Artūrs Garonskis (1957)	Absolv. RPI EEF (1988)
				Pāvels Seļivanovs (1952)	Skat. 1976. g.
1984	XXIII olimpiādes spēles 28. jūlijs–12. augusts Losandželosa, ASV	6829	–	–	–
1988	XXIV olimpiādes spēles 17. septembris–2. oktobris Seula, Dienvidkoreja	8391	6	Raimonds Vilde (1962)	Stud. RPI IEF (1980–1986)
1992	XXV olimpiādes spēles 25. jūlijs–9. augusts Barselona, Spānija	9356	34	Raimonds Bergmanis (1966)	Absolv. RTU ĶTF (1991)
				Boriss Timofejevs (1957)	Absolv. RPI RVNF (1981)
				Arnolds Ūdris (1968)	Stud. RPI / RTU ABAF (1986–1987; 1989–1991)
1996	XXVI olimpiādes spēles 19. jūlijs–4. augusts Atlanta, ASV	10320	47	Raimonds Bergmanis (1966)	Skat. 1992. g.
				Andris Reinholds (1971)	Absolv. RTU BF (Bc. 1994)
				Boriss Timofejevs (1957)	Skat. 1992. g.
				Dainis Zilītis (1969)	Absolv. RTU MMF (Bc. 1993), RTU IEF (Bc. 2008)
2000	XXVII olimpiādes spēles 15. septembris–1. oktobris Sidneja, Austrālija	10651	45	Raimonds Bergmanis (1966)	Skat. 1992. g.
				Irina Latve-Sļesarenoka (1981)	Absolv. RTU EEF (Bc. 2004; Mg. 2006), studēja doktorantūrā līdz 2009. g.
				Andris Reinholds (1971)	Skat. 1996. g.
				Ēriks Rags (1975)	Absolv. RTU BF (Bc. 2011)
				Boriss Timofejevs (1957)	Skat. 1992. g.
2004	XXVIII olimpiādes spēles 13.–29. augusts Atēnas, Grieķija	10625	32	Igors Kostins (1981)	Stud. RTU BF (2000–2001)
				Ēriks Rags (1975)	Skat. 2000. g.

2008	XXIX olimpiādes spēles 8.–24. augusts Pekina, Ķīna	10942	50	Miķelis Ežmalis (1990)	Stud. RTU DITF (2010–2011), IEVF (2011–2018)
				Ēriks Rags (1975)	Skat. 2000. g.
				Krists Straume (1986)	Absolv. RTU IEF (Bc. 2011)
2012	XXX olimpiādes spēles 27. jūlijs–12. augusts Londona, Apvienotā Karaliste	10768	45	Konstantins Ovčiņņikovs (1983)	Absolv. RTU Liepājas filiāli (Bc. 2005)
				Agnese Pastare (1988)	Stud. RTU TMF (2007–2013)
				Krists Straume (1986)	Skat. 2008. g.
2016	XXXI olimpiādes spēles 5.–21. augusts Riodežaneiro, Brazīlija	11238	33	Ketija Birzule (1998)	Absolv. RTU MTAF (Bc. 2021), studē RTU MTAF maģistrantūrā
				Aļona Fokina (1991)	Absolv. RTU IEVF (Bc. 2013, Mg. 2015)
				Agnese Pastare (1988)	Skat. 2012. g.
2020	XXXII olimpiādes spēles (2021. gada 23. jūlijs–8. augusts) Tokija, Japāna	11656	33	Daniils Bobrovs (1998)	Absolv. RTU MTAF (Bc. 2019), studē RTU MTAF maģistrantūrā

Inženieru un inženierzinātņu studentu dalība ziemas olimpiskajās spēlēs

Gads	Ziemas olimpiskās spēles	Dalībnieku skaits	Dalībnieku skaits no Latvijas	Inženieri olimpieši	Saistība ar augstskolu
1924	I ziemas olimpiskās spēles 25. janvāris–5. februāris Šamoni, Francija	258	2	–	
1928	II ziemas olimpiskās spēles 11.–19. februāris Sanktmorica, Šveice	464	1	–	
1932	III ziemas olimpiskās spēles 4.–13. februāris Leikplesida, ASV	252	–	–	
1936	IV ziemas olimpiskās spēles 6.–16. februāris Garmiša-Partenkirhene, Vācija	668	27	Jānis Valentīns Andriksons (1912–1967)	Absolv. UR IF (1942)
				Alfons Bērziņš (1916–1987)	Stud. UR IF (1942)
				Roberts Bluķis (1913–1998)	Absolv. UR IF (1942)
				Edgars Gruzītis (1912–1950)	Stud. LU TTZF (1929–1941)
				Askolds Fēlikss Hermanovskis (1912–1967)	Stud. LU AF (1931–1936)
				Pauls Kaņeps (1911–2006)	Absolv. LU LF (1939)
				Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983)	Stud. LU / UR IF (1934–1944)
				Roberts Lapainis (1913–1947)	Stud. LU AF (1932–1938)
				Augusts Ozols (1908–1980)	Stud. LU IF (1931–1941)
				Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985)	Absolv. UR MF (1944)
Adelfijs Petrovskis (1912–1974)	Stud. LU TTZF (1932–1939)				
Mirdza Martinsone-Bērziņa- Turķe (1916–1983)	Stud. LU TTZF (1934–1935), UR Med. F (1943)				
Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995)	Absolv. LU LF (1934)				
1940	Ziemas olimpiskās spēles nenotiek Otrā pasaules kara dēļ.				
1944	Ziemas olimpiskās spēles nenotiek Otrā pasaules kara dēļ.				
1948	V ziemas olimpiskās spēles 30. janvāris–8. februāris Sanktmorica, Šveice	669	–	–	

1952	VI ziemas olimpiskās spēles 14.–25. februāris Oslo, Norvēģija	694	–	–		
1956	VII ziemas olimpiskās spēles 26. janvāris–5. februāris Kortīna d'Ampeco, Itālija	821	–	–		
1960	VIII ziemas olimpiskās spēles 18.–28. februāris Kalifornija, ASV	665	–	–		
1964	IX ziemas olimpiskās spēles 29. janvāris–9. februāris Insbruka, Austrija	1091	–	–		
1968	X ziemas olimpiskās spēles 6.–18. februāris Grenoble, Francija	1158	1	–		
1972	XI ziemas olimpiskās spēles 3.–13. februāris Saporo, Japāna	1006	–	–		
1976	XII ziemas olimpiskās spēles 4.–15. februāris Insbruka, Austrija	1123	5	–	Rolands Upatnieks (1932–1994)	Absolv. RPI MMF (1965)
1980	XIII ziemas olimpiskās spēles 13.–24. februāris Leikplesida, ASV	1072	6	–		
1984	XIV ziemas olimpiskās spēles 8.–19. februāris Sarajeva, Dienvidslāvija	1274	11	–	Zintis Ekmanis (1958) Māris Poikāns (1962)	Absolv. RPI IEF (1980) Stud. RPI / RTU MMF (1981–1983; 1986–1991)
1988	XV ziemas olimpiskās spēles 13.–28. februāris Kalgari, Kanāda	1423	10	–	Zintis Ekmanis (1958) Māris Poikāns (1962) Aivars Trops (1963)	Skat. 1984. g. Skat. 1984. g. Absolv. RPI MMF (1988)
1992	XVI ziemas olimpiskās spēles 8.–23. februāris Albērvila, Francija	1801	23	–	Boriss Artemjevs (1965) Zintis Ekmanis (1958)	Stud. RPI EEF (1982–1983; 1985–1987) Skat. 1984. g.
1994	XVII ziemas olimpiskās spēles 12.–27. februāris Lillehammer, Norvēģija	1739	27	–	Boriss Artemjevs (1965) Zintis Ekmanis (1958) Ilonda Lūse (1972)	Skat. 1992. g. Skat. 1984. g. Stud. RTU ĶTF (1990–1995)

1998	XVIII ziemas olimpiskās spēles 7.–22. februāris Nagano, Japāna	2305 2177	29	Iļonda Lūse (1972)	Skat. 1994. g.
2002	XIX ziemas olimpiskās spēles 8.–24. februāris Soltleiksitija, ASV	2399	48	Intars Dīcmanis (1979) Iļonda Lūse (1972) Jānis Silarājs (1976)	Absolv. RTU IEVF (Bc. 2014) Skat. 1994. g. Absolv. RTU EEF (Bc. 2001)
2006	XX ziemas olimpiskās spēles 10.–26. februāris Turīna, Itālija	2629	57	Intars Dīcmanis (1979)	Skat. 2002. g.
2010	XXI ziemas olimpiskās spēles 12.–28. februāris Vankūvera, Kanāda	2626	58	–	
2014	XXII ziemas olimpiskās spēles 7.–23. februāris Soči, Krievija	2873	58	–	
2018	XXIII ziemas olimpiskās spēles 9.–25. februāris Phjončhana, Dienvidkoreja	2922	34	Artūrs Dārznieks (1993)	Stud. RTU MTAF (2015–2018)
2022	XXIV ziemas olimpiskās spēles 4.–20. februāris Pekina, Ķīna	2871	57	Liene Bondare (1996) Artūrs Dārznieks (1993)	Absolv. RTU IEVF (Mg. 2021) Skat. 2018. g.

Inženieru dalība paralimpiskajās un ziemas paralimpiskajās spēlēs

Gads	Paralimpiskās / ziemas paralimpiskās spēles	Dalībnieku skaits	Dalībnieku skaits no Latvijas	Inženieri olimpieši	Saistība ar augstskolu
2016	XV paralimpiskās spēles 7.–18. septembris Riodežaneiro, Brazīlija	4342	11	Poljina Rožkova (1985)	Absolv. RTU IEVF (Bc. 2011; Mg. 2021)
2022	XIII ziemas paralimpiskās spēles 4.–13. marts Pekina, Ķīna	564	8		

Tabulās lietotās abreviācijas

ABAF – Aparātu būvniecības un automatizācijas fakultāte; AF – Arhitektūras fakultāte; AN – Arhitektūras nodaļa; ASTF – Automātikas un skaitļošanas tehnikas fakultāte; BF – Būvniecības fakultāte; CF – Celtniecības fakultāte; DITF – Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultāte; EEF – Elektroenerģētikas fakultāte; IEF – Inženierekonomikas fakultāte; IEVF – Inženierekonomikas un vadības fakultāte; IF – Inženierzinātņu fakultāte; IN – Inženieru nodaļa; KN – Komercijas nodaļa; ĶF – Ķīmijas fakultāte; ĶN – Ķīmijas nodaļa; ĶTF – Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte; LF – Lauksaimniecības fakultāte; Med.F – Medicīnas fakultāte; MDF – Matemātikas un dabaszinātņu fakultāte; MF – Mehānikas fakultāte; MMF – Mehānikas un mašīnbūves fakultāte; MN – Mehānikas nodaļa; MTAF – Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultāte; RSF – Radiotehnikas un sakaru fakultāte; RVNF – Rīgas Vispārtehniskā neklātiesnes fakultāte; TMF – Transporta un mašīnzinību fakultāte; TTZF – Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte.

33. attēls. R. Bergmanis, nesot valsts karogu, XXV olimpiādes spēlēs Barselonā (1992).

34. attēls. Z. Ekmanis ar Latvijas karogu XVII ziemas olimpisko spēļu atklāšanas parādē Lillehammerē (1994).

35. attēls. P. Rožkova (pirmā no labās) ar Latvijas karogu XIII ziemas paralimpiskajās spēlēs Pekinā (2022).

1936. gadā XI olimpiādes spēļu delegāciju Berlīnē, Vācijā, sagaidīja un visu Olimpiādes laiku par to rūpējās Latvijas ārkārtējais sūtņis un pilnvarotais ministrs Vācijā, Austrijā un Nīderlandē, kurš rezidēja Berlīnē, Hugo Celmiņš (1877–1941) [50] – RPI Lauksaimniecības nodaļas absolvents (1903). Viņš apbalvots ar olimpiādes I šķiras godazīmi [51].

Vairāki mūsu augstskolas olimpieši spēļu atklāšanas ceremonijā ir nesuši Latvijas valsts karogu. L. J. Vedējs nesa Latvijas karogu IX ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā, 1936. gadā, R. Bergmanis – XXV olimpiādes spēlēs Barselonā, Spānijā, 1992. gadā, Z. Ekmanis – XVII ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē, Norvēģijā, 1994. gadā, P. Rožkova – XIII ziemas paralimpiskajās spēlēs Pekinā, Ķīnā, 2022. gadā.

Dalībai XXVI olimpiādes spēlēs Atlantā, ASV, 1996. gadā kandidēja RTU students vieglatlēts Ingūns Svikliņš, taču Latvijas komandas sastāvā viņš iekļauts netika. Viņu dažkārt pieskaitīja olimpiešiem. Vieglatlēta I. Svikliņa sasniegumi sportā ir ievērojami – viņš 27 reizes bijis Latvijas čempions vieglatlētikā stadionā un telpās (individuāli un stafetē) [52].

Olimpiādes spēlēm Londonā, Apvienotajā Karalistē, 2012. gadā kandidātu sarakstā bija iekļauta RTU Inženierekonomikas un vadības fakultātes studente Aļona Ribakova (peldēšana, 100 m brass) un Elektronikas un telekomunikāciju fakultātes students Konstantīns Blohins (1988–2012, peldēšana, 100 m uz muguras). Abi sportisti bija izpildījuši olimpisko spēļu normatīva kritēriju, taču Latvijas delegācijas sastāvā startam olimpiskajās spēlēs netika iekļauti. A. Ribakova piedalījās nākamajās Olimpiādes spēlēs 2016. gadā. Tajā pat gadā, RTU absolvente Poļina Rožkova piedalījās XV paralimpiskās spēlēs. Viņa ir vienīgā no inženieriem olimpiešiem, kura startējusi gan paralimpiskajās, gan ziemas paralimpiskajās spēlēs.

Latvijas Olimpiskās vienības sastāvā dalībai XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs bija iekļauti RTU Inženierekonomikas un vadības fakultātes studenti bobslejists Dāvis Kaufmanis un skeletoniste Dārta Estere Zunte, kā arī Būvniecības inženierzinātņu fakultātes students bobslejists Lauris Kaufmanis.

Treniņi un dalība dažāda līmeņa sacensībās nereti traucē studējošajiem sportistiem ievērot ieskaīšu un eksāmenu kārtošanas termiņus, kā arī pabeigt augstskolu paredzētajā laikā, tāpēc daļa sportistu mācījās pēc individuālā plāna. Ne visi reiz iesāktās studijas pabeidza. Daļa augstskolas kādreizējo studentu izvēlējās darbu, kas vairāk saistīts ar sportu nekā ar inženierzinātnēm, un studijas turpināja Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā (Latvijas Fiziskās izglītības institūts (1921–1926), Fiziskās audzināšanas institūts (1926–1940), Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūts (1946–1992)), vēl citi dažādu iemeslu dēļ mainīja dzīvesvietu un studijas atlika uz nenoteiktu laiku. Daļa bijušo inženierzinātņu studentu augstskolu nav beiguši, daļa – patlaban studē.

Olimpiskajās spēlēs ir piedalījušies arī tiesneši no Latvijas. RPI Aparātu būvniecības un automatizācijas fakultātes 1964. gada absolvents un RPI mācībspēks, Mašīnu un mehānismu dinamikas zinātniskās pētniecības problēmu laboratorijas vecākais

mehāniķis, inženieris (1961–1978) Andris Vītols (1936–2018) kopš 20. gadsimta 60. gadu sākuma piedalījās rokasbumbas meistarsacīkšu tiesāšanā gan Latvijā, gan ārzemēs [53]. A. Vītols bija LPSR Rokasbumbas federācijas loceklis, starptautiskās klases tiesnesis rokasbumbā un piedalījās rokasbumbas sacensību tiesāšanā XXI olimpiādes spēlēs Monreālā, Kanādā. Viņam tika uzticēta piecu spēļu tiesāšana, tas, kā atzīst sporta dzīves zinātnieki, ir daudz [54; 74. lpp.]. 1980. gadā A. Vītols devās uz XXII olimpiādes spēlēm Maskavā, PSRS. Diemžēl viņš netiesāja XXIII olimpiādes spēlēs Losandželosā, ASV, 1984. gadā, jo PSRS tajās nepiedalījās, to vietā rīkojot alternatīvas draudzības spēles «Družba – 84». A. Vītols ir viens no slavenākajiem visu laiku rokasbumbas tiesnešiem, un viņu aicināja tiesāt visaugstākās raudzes turnīrus visā pasaulē. Viņš kopā ar rokasbumbas treneri Jāni Ķuzuli tiesāja sešos pasaules čempionātos, četrās Eiropas kausa izcīņas finālspēlēs, pasaules izlašu mačos, daudzos PSRS čempionātos [54; 73. lpp.]. Mūža nogalē A. Vītols darbojās Latvijas olimpiēšu sociālajā fondā. XXII olimpiādes spēlēs Maskavā 1980. gadā piedalījās ne tikai «cilvēks ar svilpi» A. Vītols, bet arī vēl viens RPI absolvents (1959), RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedras mācībspēks (1962–2000) un katedras vadītājs (1978–1994), rokasbumbas treneris Harijs Čebrikovs – viņam tika piešķirta Goda zīme par aktīvu darbību spēļu organizācijā.

Ātrslidotājs Alfons Bērziņš (1916–1987) bija PSRS Nopelniem bagātās sporta meistares Lāsma Kaunistes (dz. Avotiņa) pirmais treneris. 1980. gada XIII ziemas olimpisko spēļu sudraba medaļas ieguvēju Helmutu Balderis-Sildedzi savulaik trenējis hokejists Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983). Bobslejists Zintis Ekmanis trenējis bobslejistus Gati Gūtu, Otomāru Rihteru, Sandi Prūsi un daudzus citus. Volejbolists Raimonds Vilde ir trenējis Grieķijas un Latvijas volejbola klubus, kā arī Latvijas vīriešu volejbola izlasi. Rokasbumbas spēlētājs Jānis Vilsons (1944–2018) trenēja Latvijas izlases trenerus Valdi Labanovski un Uģi Vikstrēmu.

Līdzās katram olimpietim ir ne tikai treneris, bet arī virkne dažādu speciālistu, kas iesaistīti treniņos, nodrošina tehnisko aprikojumu un trenēšanās iespējas. Te var minēt ziemas sporta veidus – bobsleju, kamaniņu sportu un skeletonu. RPI Aparātu būvniecības un automatizācijas fakultātes absolvents (1965) Valdis Tiliks (1934–2008) un Mehānikas un mašīnbūves fakultātes absolvents (1980), kamanu būvētājs un skeletona kā sporta veida un tā infrastruktūras attīstītājs Latvijā Dainis Dukurs palīdzējis sagatavot virkni augsta ranga sportistu, bijis olimpiēšu – bobslejistu Ivara Bērzupa un Rodžera Lodziņa – treneris. Viņš trenē pasaules līmeņa skeletonistus Martinu un Tomasu Dukurus. Trīs reizes D. Dukurs ir ieguvis Latvijas Gada labākā trenera titulu (2010, 2011, 2013). V. Tiliks trenējis kamaniņu braucējus – XIII ziemas olimpisko spēļu čempioni Veru Zozuļu un bronzas medaļas ieguvēju Ingridu Amantovu, XII un XIII ziemas olimpisko spēļu dalībniekus Daini Bremzi, Aigaru Kriķi (1954–1999) un Valdi Ķuzi. Inženierzinātņu studijās iegūtās zināšanas un prasmes abi inženieri izmantoja, ne tikai dodot padomus treniņos, bet arī trašu izbūvē, konstruējot kamaniņu sporta, bobsleja un skeletona kamanas. Jau studiju laikā, 1964. gada 14. novembrī, docents Olafs Kepe (1930–2006) un vecākais

36. attēls. H. Čebrikovs (20. gadsimta beigas).

37. attēls. R. Upatnieks ar znotu Ivaru Ādmīni (pirmais no kreisās) piedalās bobsleja kamanu būvē rūpnīcā «VEF» (20. gadsimta 80. gadi).

38. attēls. Latviešu kamaniņu braucēji XII ziemas olimpiskajās spēlēs Insbrukā (1976). No kreisās: D. Bremze, Aigars Kriķis (1954–1999), treneris V. Tiliks, R. Upatnieks un V. Ķuzis.

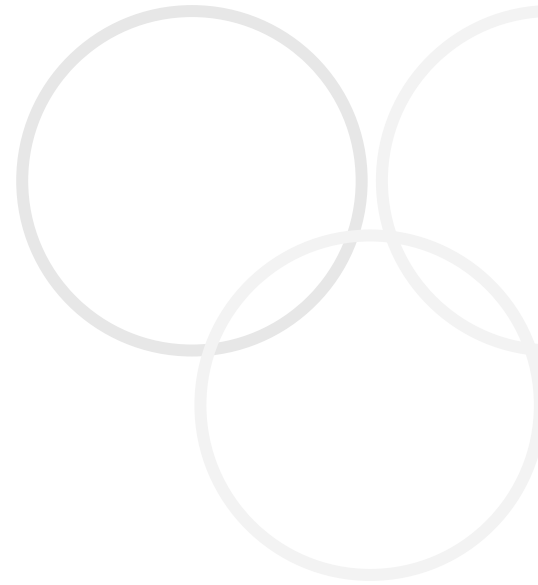

39. attēls. J. Lungevičs, veicot skeletona sliedžu cietības mērījumus Siguldas starta treniņu estakādē. Fonā – Dainis Dukurs (2016).

pasniedzējs Ilja Merkulovs (1916–1990) rekomendēja V. Tiliku konstruktora darbam [55]. Pāris gadu desmitus V. Tiliks strādāja Rīgas eksperimentālajā mehanizācijas līdzekļu rūpnīcā un konstruēja nestandarta iekārtas un sacensību kamanas. Tikai vēlāk konstruktors V. Tiliks kļuva par treneri. Par sasniegumiem augsta ranga sportistu sagatavošanā viņam piešķirts PSRS Nopelniem bagātā trenera nosaukums [56]. Daudzu bobslejistu un kamaniņu braucēju treneris bijis arī RPI absolvents olimpietis Rolands Upatnieks (1932–1994). Viņš bija viens no bobsleja kamanu ražošanas Latvijā iniciatoriem.

40. attēls. Kamaniņu sporta pārstāvji pēc atgriešanās no pasaules čempionāta 1978. gadā. No kreisās: treneris V. Tiliks; pasaules čempioni – V. Zozuļa, A. Kriķis un D. Bremze; V. Ķuzis.

RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA /
RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES
INŽENIERI UN MĀCĪBSPĒKI SPORTA VIRSOTNĒS
1958–2022

Kļūt par olimpiešiem sapņo daudzi, tomēr tikai retajam izdodas šo ieceri īstenot. Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI) / Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU) studējuši daudzi sportisti, kuru rezultāti nav mazāk svarīgi par dalību olimpiskajās spēlēs. Piemēram, PSRS sporta meistare (1980), PSRS starptautiskās klases sporta meistare (1966), RPI 1970. gada absolvente Skaidrīte Smildziņa-Budovska bija LPSR un PSRS izlašu dalībiece, trīs reizes bijusi pasaules čempione basketbolā PSRS izlases sastāvā (1959, 1964, 1967), 12 reizes ieguvusi PSRS čempiones titulu (1960–1970, 1972) un piecas reizes Eiropas čempiones titulu (1960, 1962, 1964, 1966, 1968). 1968. gadā toreizējai RPI studentei S. Smildziņai-Budovskai tika piešķirts PSRS Nopelniem bagātās sporta meistarē tituls. Inženieres un sportistes S. Smildziņas-Budovskas veikums 1998. gadā tika novērtēts ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni [57].

Basketbolistu, vienu no Latvijas Basketbola līgas izveidošanas iniciatoriem, PSRS Nopelniem bagāto sporta meistarū, RPI absolventu (1988) Valdi Valteru pazīst ne tikai Latvijā. Viņš ir piedalījies olimpiskajā kvalifikācijas turnīrā 1992. gadā Latvijas valstsvienības sastāvā, bijis pasaules čempions (1982) un deviņkārtējs Latvijas čempions basketbolā (1974, 1979, 1982, 1984, 1985, 1986, 1992, 1993, 1996), uzņēmis FIBA (*Fédération Internationale de Basketball Amateur*) Slavas zālē (2017).

Arī volejboliste, RPI Fiziskās kultūras un sporta katedras pasniedzēja (1965–1988) Skaidrīte Plismane savulaik bija slavēta sportiste, 1960. gadā Pasaules meistar-sacīkstēs Riodežaneiro, Brazīlijā, viņa ieguva zelta medaļu. Volejbolu Olimpisko spēļu programmā iekļāva 1964. gadā [58].

Pētījuma tapšanā nozīmīgs bija 1998. gads, kad Fiziskās audzināšanas un sporta katedra, kā arī Sporta klubs atzīmēja 40 gadu jubileju [59]. Viens no tās organizatoriem bija RTU Sporta kluba valdes priekšsēdētājs Rihards Jasūns (1945–2008). Viņš rosināja toreizējo RTU Vēstures muzeja vadītāju Alīdu Zigmundi apzināt visus augstskolas olimpiešus, konsultēties ar vēsturnieci Aiju Ertu, kas tolaik strādāja Latvijas Olimpiskajā komitejā un palīdzēja gan ar padomu, gan ar materiālu apzināšanu un kontaktu veidošanu ar olimpiešiem. Toreiz noskaidrojās, ka ziņas par olimpiešu izglītību ir nepilnīgas. Daži no viņiem studēja citās augstskolās vai bija akadēmiskajos atvaļinājumos un ne vienmēr savās sportistu anketēs skrūpulozi ierakstīja visus datus. Daļa sāka studēt vēlāk, un pilnīgas informācijas par olimpiešu studijām nebija. Sazinoties ar RTU Personāla nodaļu, arhīvu un olimpiešiem, izdevās noskaidrot, kad, kādās fakultātēs augstskolas slavenākie sportisti ir studējuši un kādu kvalifikāciju ieguvuši, beidzot studijas. Turpmākajos gados tika noskaidrota nākamo olimpisko spēļu dalībnieku izglītība, un RTU olimpiešu skaits auga.

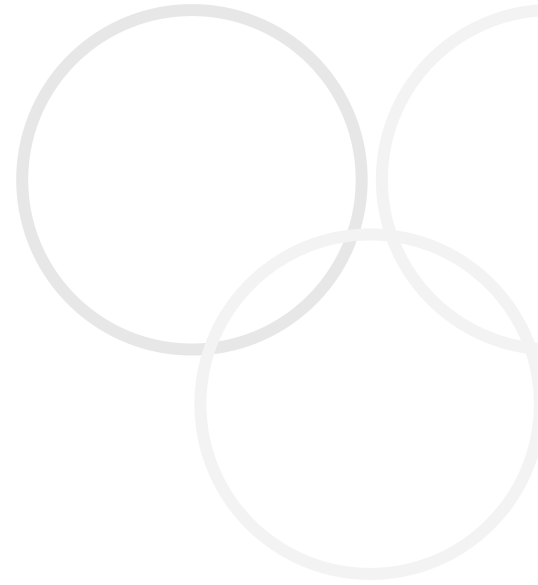
RTU lepojas ar sportiskajiem studentiem. 1998. gada nogalē ar RTU Sporta kluba atbalstu tika izveidota fotoizstāde par 40 gados (1958–1998) pārstāvētajiem sporta veidiem. 2002. gada nogalē pēc RPI absolventes, RTU Sporta katedras praktiskās docentes, toreiz lektores, Brigitas Krievas iniciatīvas salidojumā pulcējās RPI / RTU absolventi vieglatlēti [60]. 2006. gadā RTU administrācijas ēkas 2. stāva vestibālā, Kaļķu ielā 1, tika atklāta RTU studentu olimpiešu fotogalerija. Toreiz visi olimpieši vēl nebija apzināti.

41. attēls. R. Jasūns (2006).

42. attēls. RTU studentu olimpiešu fotogalerijas atklāšana Kaļķu ielā 1 (2006). No labās: Rihards Jasūns (1945–2008), Raimonds Bergmanis, Ivars Knēts (1938–2019), Viktors Bonders, Elmārs Beķeris (1940–2020), Alīda Zigmunde, Juris Briedis (1936–2016), Jānis Muižnieks, Liene Aleksandra Āboliņa (prec. Batare; 1981–2021), Konstantins Didenko, Jānis Petkevičs, Miķelis Ragainis.

INŽENIERZINĀTŅU STUDENTU,
ABSOLVENTU UN MĀCĪBSPĒKU –
OLIMPISKO UN PARALIMPISKO
SPĒĻU DALĪBNIKU – BIOGRĀFIJAS

JĀNIS VALENTĪNS ANDRIKSONS (1912–1967)

Ātrslidotājs, hokejists un inženieris

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Ātrslidošana

16. vieta, 500 m

23. vieta, 1500 m

30. vieta, 5000 m

Jānis Valentīns Andriksone (arī Jānis Andriksone) dzimis 1912. gada 31. martā Vecpiebalgas pagastā, bērnību kopā ar vecākiem pavadījis bēgļu gaitās Krievijā. Ģimene, līdzīgi kā daudzas citas, atgriezās Latvijā pēc Pirmā pasaules kara beigām un Latvijas Republikas proklamēšanas. J. V. Andriksone dzīvoja Rīgā un 1930. gadā absolvēja Rīgas pilsētas 1. ģimnāziju [61; 5. lp.].

1930. gadā viņš iestājās Latvijas Universitātes (LU) Inženierzinātņu fakultātē, ko absolvēja 1942. gadā. Studiju gados viņš iestājās latviešu studentu korporācijā «Selonija» [61]. Viņš 20. gadsimta 30. gados strādāja Dzelzceļu virsvaldē. Sportistam padomju varas laikā 1940. gadā nācās piedzīvot arī izslēgšanu no Latvijas Valsts universitātes par marksisma-ļeņinisma lekciju neapmeklēšanu [61; 16. lp.].

J. V. Andriksone pārstāvēja «Universitātes sportu» («US») un Latvijas ātrslidošanas čempionātā pirmo reizi kļuva par čempionu 1933. gadā. Viņš gāza no «troņa» ilggadējo meistarus, I un II ziemas olimpisko spēļu dalībnieku Albertu Rumbu (1892–1962) – lideri Latvijas ātrslidošanas čempionātos kopš 1924. gada. J. V. Andriksone Latvijas ātrslidošanas čempiona titulu ieguva arī 1934. gadā [62].

J. V. Andriksone piedalījās 1934. gadā pasaules čempionātā, un 1935. gada februārī – Starptautiskā studentu federācijas kongresa (*Congress of the International Students' Federation*) organizētajā IV studentu pasaules olimpiādē Sanktmoricā, Šveicē, kur daudzciņā ieguva 1. vietu 500 m (46,0), 1000 m (1:32,0) un 5000 m (9:18,6) distancē, kā arī dalītu 2./3. vietu 1500 m distancē [63].

Kā «US» pārstāvis viņš startēja ātrslidošanā IV ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gada februārī Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā, iegūstot 16. vietu 500 m (45,9 s) distancē, 23. vietu 1500 m (2:28,9) distancē un 30. vietu 5000 m (9:15,0) distancē [64]. Liela nozīme bija trenerim Robertam Kurtam Leonhardam Vithofam (*Robert Kurt Leonhard Witthoff*; 1892–1983) – Latvijas Ziemas sporta savienības ziemas sporta veidu vispārējās fiziskās sagatavotības trenerim (1934–1940) [65]. Ātrslidošanas sacensībās Latvijā viņš startēja arī pēc olimpiskajām spēlēm un Otrā pasaules kara gados. 1939. gadā piedalījās studentu pasaules olimpiādē Norvēģijā.

J. V. Andriksone 20. gadsimta 30. gadu pirmajā pusē spēlēja «US» hokeja komandā, izmēģinot spēkus gan kā vārtsargs, gan kā laukuma spēlētājs. Tā Zibensturnīra

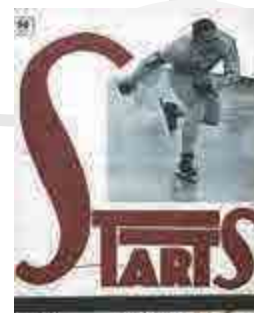
44. attēls. J. V. Andriksone lūgums LU rektoram Augustam Tentelim (1876–1942) uzņemt viņu augstskolā (1930).

uzvarētāju «US» sastāvā 1933./1934. gada sezonā spēlēja četri vēlākie olimpieši, IV ziemas olimpisko spēļu 1936. gadā dalībnieki (R. Lapainis, J. V. Andriksone, R. Bluķis, L. J. Vedējs): vārtsargs Roberts Lapainis (1913–1947); laukuma spēlētāji – J. V. Andriksone, Aleksejs Auziņš (1910–1997), Roberts Bluķis (1913–1998), Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995), Reinholds Beķeris (1907–1940), Andrejs Jessens (1908–1965), Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983), Jānis Kļaviņš (1912–1941), Augusts Ozols (1908–1980), Kārlis Pakalns (1907–?), Valentīns Volframs (*Valentin Wolfram*; 1910–1975), un vienā spēlē Ēriks Pētersons (1909–1987), kurš bija Rīgas futbola kluba spēlētājs [66].

J. V. Andriksone startēja arī Latvijas studentu hokeja izlases sastāvā akadēmiskajās meistaršakstēs Bardonekijā, Itālijā, 1933. gadā. Otrā pasaules kara laikā viņš atgriezās hokeja laukumā kā «Daugaviešu» hokeja komandas spēlētājs, tostarp sacensībās 1944. gada sākumā. «Daugaviešus» viņš pārstāvēja arī kara laikā Rīgā notikušajās ātrslidošanas sacensībās [62].

Pēc Otrā pasaules kara J. V. Andriksone dzīvoja Vācijā, vēlāk, 1946. gadā, izceļoja uz Kanādu un strādāja par inženieri raktuvēs Norandā [67]. Brīvajā laikā daudz nodarbojās ar glezniecību [68]. J. V. Andriksona mūžs noslēdzās 1967. gada 22. septembrī Norandā, Kvebekas provincē, Kanādā.

Par J. V. Andriksonu 1992. gadā žurnālā «Māksla» režisors, aktieris, pedagogs un publicists Oļģerts Kroders (1921–2012) rakstīja: «Nenoliedzami ipatnēja persona bija Eiropas (varbūt arī pasaules, tik labi vairs neatceros) studentu čempions ātrslidošanā Jānis Andriksone – cilvēks, kurš konsekventi realizēja savu iecerēto mērķi; parvarēm viņš gribēja būt oriģināls un kļūt slavens, mazākais, Latvijā. Liktenis nebija viņam dāvājis ne izcilu sabiedrisko stāvokli, ne bagātību, ne kādu īpašu talantu. Tā ka pašam vien vajadzēja ķerties pie savas laimes kalšanas. Jānis sāka ar slidošanu, kas viņam tīri labi padevās. Pēc ilgiem un cītīgiem treniņiem viņš galu galā tiešām kļuva par studentu čempionu un šai sakarībā tika arī fotografēts un aprakstīts presē. Bet tas bija tikai sākums. Jānim Andriksonam nepietika ar čempiona popularitāti, viņš gribēja būt ievērojams pats kā tāds, kā individualitāte, tāpēc sportiskos panākumus izmantoja tikai kā atbalsta punktu, lai pievērstu sev uzmanību. Palēnām pamezdams ātrslidošanu, viņš sāka veidot pats savu tēlu, lai tas allaž būtu iespaidīgs, neatkārtojams un pietiekami ekstravagants. Pats galvenais – lai ļaudis vienmēr par viņu runātu. Nebūdam neko naudīgs, mugurā un kājās velkamo Jānis darināja pats un katrā ziņā aizvien atbilstoši vispēdējam modes kliezienam ārzemēs. Lai izsekotu visiem jaunumiem, nācās tērēt milzum daudz laika un pacietības, toties jebkuru jaunievedumu apgērbā bijušais čempions īstenoja pats pirmais, vismaz pusgadu pirms citiem, tā mazpamazām kļūdams par jauniešu modes karali Latvijā. Periodiski Andriksone mainīja savu gaitu, iepriekš visu rūpīgi pārdomājis un detalizēti izstrādājis, iekams demonstrēt to plašākai sabiedrībai, jauno soli pārbaudīja draugi un paziņas – arī mani Jānis vienreiz, uz kāda stūra sastapis, ierāva sānu ieliņā un tepat pusstundu rādīja visvisādus kājošanas variantus. «Vai šitā būs labi? Bet šitā? Un ja nu šitā?...» [69].»

45. attēls. J. V. Andriksone uz žurnāla «Starts» vāka (1935).

46. attēls. J. V. Andriksone Sanktmoricā (1935).

47. attēls. No kreisās: pasaules akadēmisko meistaršakstšu uzvarētājs ātrslidošanā J. V. Andriksone, meistars A. Rumba un ģimnāzists A. Bērziņš Rīgā (1935).

BORISS ARTEMJEVS (1965)

Bobslejists, vieglatlētis un uzņēmējs

XVI ziemas olimpiskās spēles Albērvilā, 1992

Bobslejs

16. vieta, četrinieki

XVII ziemas olimpiskās spēles Lillehammerē, 1994

Bobslejs

13. vieta, četrinieki

Boriss Artemjevs dzimis 1965. gada 19. janvārī Rīgā, mācījies Rīgas 48. vidusskolā. RPI viņš iestājās tūlīt pēc vidusskolas 1982. gadā 17 gadu vecumā (vidusskolās ar krievu mācību valodu mācības tolaik ilga 10 gadu). B. Artemjevs jau vidusskolas laikā nodarbojās ar sportu un bija iekļauts PSRS jaunatnes izlases vieglatlētikas komandā.

1982. gada 29. jūlijā viņš iesniedza dokumentus RPI Arhitektūras un celtniecības fakultātes dienas nodaļā, rūpniecības un civilās celtniecības specialitātē. Jau 14. augustā sekoja cits B. Artemjeva iesniegums par vēlmi studēt Rīgas Vakara vispārtehniskajā fakultātē. Vēl pēc divām nedēļām, 1. septembrī, – nākamais iesniegums ar lūgumu ieskaitīt viņu Elektroenerģētikas fakultātes (EEF) dienas nodaļas 1. kursā. B. Artemjevs centās studēt pēc individuāla plāna, taču sacensības un kavējumi traucēja nokārtot visus pārbaudījumus paredzētajā laikā [70].

1983. gada 30. jūnijā B. Artemjevs rakstīja iesniegumu EEF dekānam ar lūgumu ļaut pārtraukt studijas sakarā ar iesaukšanu padomju armijā [70]. Studijas sportists atjaunoja 1985. gada 14. oktobrī pēc atgriešanās no dienesta, bet divu gadu laikā daudz kas no reiz mācītā bija piemirsies.

Students B. Artemjevs 1986. gada janvārī atzina, ka ir grūtības atsākt mācības, taču EEF mācībspēki bija atsaucīgi un mudināja studijas turpināt. Sports prasīja no viņa maksimāli daudz, jo atšķirībā no citiem B. Artemjevs trenējās gan vieglatlētiskā, gan bobslejā un bija iekļauts gan Latvijas bobsleja, gan vieglatlētikas izlases sastāvā. Viņš pārstāvēja savu augstskolu, spēlējot RPI vieglatlētikas izlasē. Pirms tam bija daudzi treniņi, sacensības, un studijas 1987. gada pavasarī atkal nācās pārtraukt, jo sports toreiz bija pirmajā vietā. Studijas tā arī palika nepabeigtas. 1988. gadā B. Artemjevs kļuva par LPSR čempionu vieglatlētiskā 4 x 100 m (43,1 s) stafetē (komandas sastāvs: Āris Āboliņš, Arvis Jansons, Jurijs Zvoskovs) [71].

Ar bobsleju B. Artemjevs sāka nodarboties 20. gadsimta 80. gados [72]. Vispirms viņš brauca kopā ar Arvi Jansonu, tad ar Uldi Veliku, Sandi Prūsi, Zinti Ekmani, Olafu Klaviņu, Jāni Ķīpuru. Bobslejisti B. Artemjevu dēvēja par «Mīsteru Universumu» [73].

49. attēls. B. Artemjeva RPI eksāmena kartīte (1982).

50. attēls. XVI ziemas olimpiskajās spēlēs startē Latvijas četrinieks – Z. Ekmanis, A. Intlers, B. Artemjevs un O. Rihters (1992).

Turpmākajos gados B. Artemjevs intensīvi trenējās bobslejā un ne reizi vien startēja kopā ar Z. Ekmani, kuram bija labi panākumi olimpiskajās spēlēs un kurš studijas RPI jau bija pabeidzis. 1989. gada pasaules čempionātā četrinieku sacensībās ar Z. Ekmani, Otomāru Rihteru un Juri Toni izcīnīta 2. vieta. 1991. gada Latvijas čempionātā – 1. vieta četrinieku sacensībās ar Z. Ekmani, O. Rihteru un Gunti Osi. B. Artemjevs 1992. gada pasaules kausa izcīņas posmā Vinterbergā, Rietumvācijā, ieguva 3. vietu un olimpiskajās spēlēs piedalījās divas reizes – 1992. un 1994. gadā. 1992. gadā XVI ziemas olimpiskajās spēlēs B. Artemjevs izcīnīja 16. vietu četrinieku sacensībās ar Z. Ekmani, O. Rihteru un Aldi Intleru (1965–1994) (3:56,72) un bija Z. Ekmaņa pilotētās ekipāžas stūmējs [74; 68. lpp.]. 1994. gadā XVII ziemas olimpiskajās spēlēs B. Artemjevs ieguva 13. vietu četrniekā ar Z. Ekmani, A. Intleru un Didzi Skušku (3:29,81; stūmējs) [75; 76., 79. lpp.].

Pēc aktīvajām sporta gaitām B. Artemjevs kļuva par uzņēmēju.

51. attēls. No kreisās: O. Rihters, A. Intlers un B. Artemjevs pie Laplaņas trases XVI ziemas olimpiskajās spēlēs Albērvilā (1992).

52. attēls. No kreisās: J. Tone, O. Rihters, D. Skuška, B. Artemjevs XVII ziemas olimpisko spēļu laikā Lillehammerē (1994).

VITOLDS BARKĀNS (1944)

Airētājs, treneris un pedagogs

XIX olimpiādes spēles Mehiko, 1968

Airēšana

7./11. vieta, četrinieki bez stūrmaņa (M4-)

Vitolds Barkāns dzimis 1944. gada 8. maijā Rīgā. 1951. gadā viņš sāka mācības Rīgas 38. vidusskolā, vēlāk mācījās Rīgas 3. vidusskolā, ko pabeidza 1962. gadā un iestājās RPI Elektroenerģētikas fakultātē (EEF). Studiju praksē no 1962. līdz 1963. gadam bija norīkots Rīgas TEC. 1962. gadā V. Barkāns vienu gadu strādāja par laborantu savā fakultātē. 1963. gadā, būdams 2. kursā, tika atskaitīts nesekmības dēļ [77]. No 1963. līdz 1966. gadam dienēja Padomju armijā – Centrālajā flotes ūdenssporta klubā Maskavā.

Ar airēšanas sportu V. Barkāns aktīvi nodarbojās kopš 1960. gada. Tas arī bija iemesls, kādēļ viņam bija grūti savienot mācības ar sportu. 1962. gadā LPSR Sporta biedrību un organizāciju savienības padome lūdza RPI EEF Siltumenerģētikas (lūgumā kļūdaini ierakstīts – Rūpniecības siltumenerģētikas) katedras vadītājam Artūram Ziņģītim (1901–1973) atbrīvot V. Barkānu no mācībām saistībā ar viņa dalību PSRS akadēmiskās airēšanas jaunatnes izlases komandu sacensībās.

Atkārtoti studijām RPI V. Barkāns pieteicās 1969. gadā, šoreiz – Inženierekonomikas fakultātes celtniecības ekonomikas un organizācijas specializācijas dienas nodaļā, kur tika ieskaitīts 2. kursā. Tomēr arī šeit ar studijām nevedās, un tajā pat gadā V. Barkāns augstskolu pēc paša vēlēšanās atstāja, sākot studijas Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtā (LVFKI) [77]. LVFKI V. Barkāns absolvēja 1973. gadā. 1979. gadā absolvēja arī Ļeningradas fiziskās kultūras zinātniskās pētniecības institūta (*Ленинградский научно-исследовательский институт физической культуры*) aspirantūru.

Nepabeigtās studijas neliedza V. Barkānam atkal atgriezties RPI – šoreiz mācībspēka statusā. 1979. gadā viņš tika pieņemts darbā par vecāko laborantu un stundu pasniedzēju Fiziskās audzināšanas un sporta katedrā [78], 1980. gadā – ievēlēts par stundu vecāko pasniedzēju. 1981. gadā aizgāja no darba RPI pēc paša vēlēšanās, kļūstot par LVFKI mācībspēku.

No 1966. līdz 1968. gadam V. Barkāns bija sporta instruktors sporta biedrībā «Dinamo» Rīgā. No 1968. līdz 1969. gadam – sporta instruktors LPSR Ministru padomes Sporta komitejā. Paralēli studijām un darbam LVFKI no 1972. līdz 1976. gadam strādāja par airēšanas treneri sporta biedrībā «Daugava». 1974. gadā saņēma LPSR Arodbiedrību Centrālās padomes Goda rakstu par augstas klases sportistu sagatavošanu.

1965. gadā viņš izpildīja PSRS sporta meistara un 1967. gadā – starptautiskā sporta

54. attēls. V. Barkāna RPI studenta apliecība (1962).

55. attēls. V. Barkāna iesniegums RPI rektoram Aleksandram Veisam (1918–1985) atkārtoti pieņemt viņu darbā Fiziskās audzināšanas un sporta katedrā (1980).

meistara normatīvu. Bija divkārtējs PSRS čempions četrniekā bez stūrmaņa (M4–; 1967, 1968), IV PSRS Tautu spartakiādes uzvarētājs četrniekā bez stūrmaņa (M4–) 1967. gadā, ieguva PSRS kausu astoņniekā (M8+) 1970. gadā. Septiņas reizes bija LPSR čempions airēšanā [79]. 1967. gadā saņēma LPSR Augstākās Padomes Prezidija Goda rakstu par augstiem sasniegumiem sportā.

V. Barkāns bija PSRS izlases kandidāts XIX olimpiādes spēlēs Mehiko 1968. gadā. Pirms Olimpiādes spēlēm četrnieki bez stūrmaņa, kurā airēja RPI studentni Elmārs Rubīns (1944–2007), Guntis Niedra (1943–2005) un Andris Priedītis, uzvarēja visās sacensībās, arī prestižajā Lucernas regatē (neoficiālajā pasaules čempionātā) Šveicē. Nebija šaubu, ka pirmo reizi Latvijas airētāju laiva pilnā sastāvā piedalīsies Olimpiādes spēlēs. Stāsta V. Barkāns: «Bet daba izspēlēja ļaunu joku. Saslima A. Priedītis, un PSRS izlases galvenais treneris viņa vietā ielika Pāvelu Iljinski (*Павел Ильинский*). Olimpiādes regatē priekšbraucienā 3. vieta, bija tālāk jācinās gandarījuma braucienā. Airējām puslaivas korpusu visiem pa priekšu, taču apmēram 100 m līdz finišam jutu, ka laiva neturas celiņā, jo P. Iljinskis, kurš airēja manā pusē, bija zaudējis samaņu. Mehiko spēles notika 2200 m augstumā, un 0,6 s šķīra no airēšanas fināla brauciena. Es arī atjēdzos ar skābekļa masku uz sejas airēšanas kanāla medicīnas centrā. Tā izplenēja trenera Rolanda Sproga (1936–2001) olimpiskās cerības [80].»

V. Barkāns bija viens no Rīgas airētāju kluba (RAK) atjaunošanas iniciatoriem un prezidents no 1992. līdz 1998. gadam, Latvijas Olimpiešu kluba prezidents no 1993. līdz 1999. gadam.

No 1993. gada V. Barkāns piedalījās airēšanas vecmeistaru sacensībās. 1994. gadā 21. *FISA Master's Regatta* un Groningenā, Nīderlandē, kopā ar G. Niedru, E. Rubīnu un V. Priedienu ieguva 1. vietu četrniekā ar stūrmani un *World Masters Games* Austrālijā kopā ar E. Rubīnu (36 komandu konkurencē), airējot kopā ar ārzemju sportistiem, – 2. vietu četrniekā ar stūrmani [81]. 1998. gadā *World Masters Games* Portlendā, ASV, ieguva 1. vietu astoņniekā (MIX8+). Komandā startēja arī G. Niedra, E. Rubīns, V. Priediēns.

Pēc profesionālā sporta un trenera amata ilgus gadus līdz aiziešanai pensijā V. Barkāns strādāja par sporta darba organizatoru Rīgas Pārdaugavas profesionālajā vidusskolā.

Precējies ar vieglatlēti Ingridu Barkāni (dz. Verbēli), kura arī startēja XIX olimpiādes spēlēs Mehiko 1968. gadā [82]. Ģimenē ir divi dēli – Ģirts un Ingus.

56. attēls. IV PSRS Tautu spartakiādes čempioni airēšanā (četrnieki bez stūrmaņa). No labās: V. Barkāns, E. Rubīns, A. Priedītis, G. Niedra (1967).

57. attēls. V. Barkāns un E. Rubīns (no kreisās) Olimpiskajā ciematā pie Mehiko emblēmas (1968).

58. attēls. G. Niedra, V. Barkāns, I. Verbele-Barkāne, E. Rubīns XIX olimpiādes spēlēs Mehiko (1968).

RŪDOLFS BĀRDA (1903–1991)

Futbolists, basketbolists un futbola tiesnesis

VIII olimpiādes spēles Parīzē, 1924

Futbols

11. vieta

Rūdolfis Bārda dzimis tirgotāja Ernesta Bārdas (1866–?) un viņa sievas Marijas Elizabetes Bārdas (dz. Hāzenfūsa; *Hasenfuß*; 1869–199) ģimenē 1903. gada 20. februārī Rīgā. Mācījies V. Olava komercskolā un Rīgas pilsētas 1. vidusskolā, pēc tam Rīgas pilsētas 4. vidusskolas reālnodaļā, ko absolvēja 1922. gadā.

R. Bārda ir viens no ievērojamākajiem Latvijas futbolistiem 20. gadsimta 20. gados. Futbolu viņš sāka spēlēt Latvju Nacionālās jaunatnes savienības (LNJS; dib. 1920) sastāvā. Vēlāk spēlēja Jaunu vīriešu kristīgās apvienības (*Young Men's Christian Association*; YMCA) rindās, lielākos panākumus guva Rīgas futbola kluba (RFK) sastāvā, kļūstot par trīskārtēju Latvijas meistarū (1924–1926) un Latvijas izlases spēlētāju [83].

1923. gadā R. Bārda iestājās Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā, kur studēja ar pārtraukumiem līdz 1932. gada 15. janvārim [84]. Studiju laikā iestājās LU studentu korporācijā «Patria».

Rūdolfā brāļiem Edvīnam Bārdam (1900–1947), Arvīdam Bārdam (1901–1941) un Oskaram Bārdam (1904–1958) arī patika spēlēt futbolu, un viņi darbojās RFK. Rūdolfā brālis A. Bārda 1921. gadā iestājās LU Mehānikas fakultātē, taču nestudēja [85]. Brāļi aktīvi sportoja un 1924. gadā piedalījās (izņemot O. Bārdū) VIII olimpiādes spēlēs Parīzē, Francijā. Lai gan Latvijas Olimpiskā komiteja līdzekļu trūkuma dēļ neatbalstīja futbolistu došanos uz Parīzi, tomēr Latvijas futbola savienība (LFS) cerēja finanses atrast. Daļu naudas futbolistu dalībai izdevās iegūt pēdējās dienās pirms Olimpiādes spēlēm. Rīgas pilsēta Ls 1000 piešķīra tikai 19. maijā, un jau 22. maijā futbolistiem bija jānodas ceļā [3; 61., 62. lpp.].

Latvijas olimpiskajā futbola komandā (vārtsargi: Ādolfs Grebele (1902–1943), Arvīds Jurgens (1905–1955); aizsargi: Kārlis Ašmanis (1898–1962), Aleksandrs Roge (1896–1945), Kurts Plade (1898–1945), Pēteris Kreicbergs (1898–1979); pussargi: Kārlis Bone (arī komandas kapteinis; 1899–1941), Paulis Sokolovs (1902–1971), Česlavs Stančiks (1896–1940), Voldemārs Viņķis (1903–1954); uzbrucēji: A. Bārda, E. Bārda, R. Bārda, Alfrēds Plade (1905–1944), Vladimirs Plade (1900–1961), Arkādijs Pavlovs (1903–1960) [86]) galvenokārt bija Rīgas futbola komandas spēlētāji.

60. attēls. R. Bārdas lūgums LU rektoram Jānim Rubertam (1874–1934) uzņemt viņu augstskolā (1923).

Latvijas futbola komandai 1924. gada 27. maijā bija jāspēlē ar Francijas olimpisko futbola komandu. Diemžēl Latvijas futbola komanda zaudēja ar rezultātu 0 : 7 [87]. Latvijas futbolisti Olimpiādes spēlēs izgāja laukumā tikai vienā spēlē. Olimpiādes spēļu oficiālā atklāšana notika 5. jūlijā, diemžēl Latvijas futbolisti to nepieredzēja, jo pēc sakāves nācās doties mājās. Latvijas komandai bija maza pieredze, lai arī futbols Latvijā bija kļuvis par visai populāru sporta veidu. Vēlāk futbolisti piedalījās dažādās spēlēs, bet otrreiz olimpiādē kā komanda nav startējuši.

Futbolists R. Bārda Latvijas futbola izlasē aizvadīja septiņas spēles, un 1926. gadā viņš sāka arī futbola tieņša karjeru. Apbalvots ar LFS Lielo nozīmi. Ar labiem panākumiem R. Bārda spēlēja arī basketbolu un Latvijas basketbola izlasē (1926–1927) aizvadīja divas spēles [83].

Pēc ilgāka pārtraukuma futbola norisēs R. Bārda iesaistījās 1934. gadā, kad iestājās 5. Rīgas Aizsargu pulka sporta klubā (APSK), kur bija valdes loceklis un sporta kluba biedrs ar apliecību ar Nr. 1 [83].

Ziņas par viņa turpmākajām gaitām ir visai skopas – ģimene dzīvojusi dažādās vietās tepat Rīgā, 20. gadsimta 30. gados viņš strādājis par muitas ekspertu, tad kasieri. 1937. gadā apprecējies ar Klāru Lūciju Fišeri (dz. Bīrīte; 1908–2001).

Miris 1991. gada 24. janvārī Rīgā.

61. attēls. Latvijas valstsvienība futbolā ar pavadītājiem pirms došanās uz VIII olimpiādes spēlēm Parīzē (1924).

62. attēls. Latvijas valstsvienība futbolā VIII olimpiādes spēlēs Parīzē (1924). No kreisās pirmajā rindā: E. Bārda, A. Jurgens, P. Sokolovs, A. Bārda; otrajā rindā: Č. Stančiks, treneris Juris Rēdlihs (1890–1971), ārsts Emīlis Elsbergs (1893–1936), K. Bone, V. Plade, R. Bārda, K. Ašmanis, A. Pavlovs, A. Roge.

63. attēls. No kreisās: brāļi Edvīns, Arvīds, Rūdolfs un Oskars Bārdas (20. gadsimta 20. gadi).

RAIMONDS BERGMANIS (1966)

Svarcēlājs, sabiedriskais un politiskais darbinieks

XXV olimpiādes spēles Barselonā, 1992

Svarcēšana

14. vieta, supersmagvsvars

XXVI olimpiādes spēles Atlantā, 1996

Svarcēšana

9. vieta, supersmagvsvars

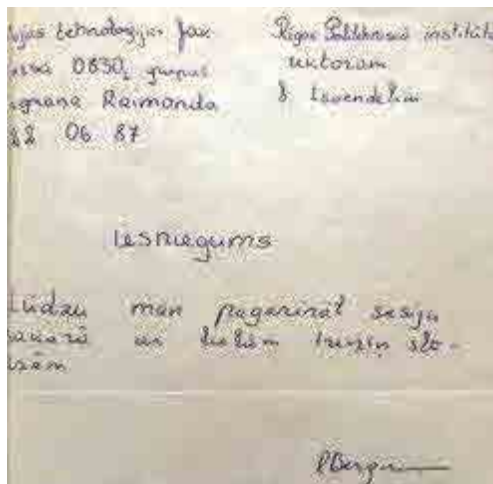
XXVII olimpiādes spēles Sidnejā, 2000

Svarcēšana

23. vieta, supersmagvsvars

65. attēls. R. Bergmaņa RPI studenta apliecība (1984).

66. attēls. R. Bergmaņa iesniegums RPI rektoram Egonam Lavendelim ar lūgumu pagarināt sesiju saistībā ar lielo treniņu slodzi (1987).

Raimonds Bergmanis dzimis 1966. gada 25. jūlijā Pļaviņās. 1984. gadā viņš pabeidza Rīgas 49. vidusskolu, kur mācījās klasē ar specializāciju ķīmijā, un sāka studēt RPI Ķīmijas fakultātē.

Pēc pāris mēnešiem R. Bergmani iesauca obligātajā karadienestā, un viņš nepaguva uzrakstīt iesniegumu, lai viņam piešķir akadēmisko atvaļinājumu. To 1984. gada 6. decembrī izdarīja grupas kuratore docente Ruta Švinka [88]. Pēc diviem gadiem, 1986. gada oktobrī, R. Bergmanis demobilizējās un atsāka studijas. Students R. Bergmanis aktīvi sportoja un bija RPI izlases dalībnieks svarcēšanā, tāpēc nācās kavēt nodarbības, lūgt pagarināt sesiju, taču vēlāk sportists nokavēto atguva un 1991. gadā beidza RTU, iegūstot inženiera ķīmiķa tehnologa kvalifikāciju. Viņa studiju gados notika lielas izmaiņas – viņš iestājās augstskolā, kuras nosaukumam laikā gaitā bija pievienoti vēl padomju laika «apbalvojumi» un kuras oficiālais nosaukums bija «Ar Darba Sarkanā Karoga ordeni apbalvotais Arvīda Pelšes Rīgas Politehniskais institūts», 1990. gada 29. janvārī RPI Zinātniskā padome nobalsoja par tā nosaukuma maiņu [89], un RPI kļuva par RTU. 19. martā ar lēmumu Nr. 69 par tradīcijām bagātā RPI nosaukuma maiņu pieņēma arī LPSR Ministru Padome [90]. 1991. gadā R. Bergmanis saņēma Latvijas Republikas augstskolas diplomu. Nosaukumu bija mainījusi arī fakultāte – R. Bergmanis iestājās un pēc dienesta armijā turpināja studijas Ķīmijas fakultātē, kas 1986. gada 10. novembrī tika pārdēvēta par Ķīmijas tehnoloģijas fakultāti [25; 618., 626. lpp.].

Vispirms viņš nodarbojās ar peldēšanu un basketbolu [91], vēlāk pievērsās svarcēšanai. Raimonda tēvs Oļģerts Bergmanis (1931–2016) bija svarcēlājs un svarcēšanas treneris, vēlāk kļuva arī par R. Bergmaņa treneri. Jau 20. gadsimta 80. gadu otrajā pusē R. Bergmanis piedalījās daudzās sacensībās, bet par olimpieti kļuva pēc augstskolas absolvēšanas. Svarcēšanā viņš trenējās «RRR» sporta klubā.

R. Bergmanis bija Latvijas Olimpiskās delegācijas karognesējs XXV olimpiādes spēlēs Barselonā, Spānijā, 1992. gadā. Tās bija pirmās Latvijas sportistu olimpiskās spēles pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas. Svarcēlājs R. Bergmanis Olimpiādē svarcēlšanas sacensībās svara kategorijā virs 110 kg ierindojās 14. vietā, divcīņā paceļot 362,5 kg [92].

XXVI olimpiādes spēlēs Atlantā, ASV, 1996. gadā R. Bergmanis ieguva 9. vietu svara kategorijā virs 108 kg, divcīņā paceļot 402,5 kg, XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā, Austrālijā, 2000. gadā sportistam nācās samierināties ar 23. vietu svara kategorijā virs 105 kg (bez rezultāta), jo savainojuma dēļ no cīņas bija jāizstājas [93]. R. Bergmaņa sasniegumi un dalība trijās olimpiādēs liecina, ka 20. gadsimta beigās viņš bija viens no spēcīgākajiem svarcēlājiem Latvijā. Viņš bija vienpadsmitkārtējs LPSR un Latvijas čempions un 21 reizi ir labojis Latvijas rekordus svarcēlšanā, savulaik bijis arī PSRS junioru čempions supersmagajā kategorijā. 1997. gadā R. Bergmanis izcīnīja Eiropas vicečempiona titulu supersmagajā svara kategorijā. Sportiskās aktivitātes ietekmēja tālāko profesionālo darbību – diplomētais inženieris studēja Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā, 2003. gadā ieguva smagatlētikas trenera kvalifikāciju [94] un sāka strādāt par treneri.

Latviešu spēkavīrs R. Bergmanis dienējis Latvijas Republikas Nacionālajos bruņotajos spēkos, bijis dižkareivis Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienestā un Nacionālo bruņoto spēku Rekrutēšanas un atlases centrā.

21. gadsimta sākumā bieži piedalījās RTU pasākumos. 2006. gada 10. februārī XX ziemas olimpisko spēļu atklāšanas dienā viņš piedalījās RTU olimpiešu fotogalerijas atklāšanā toreizējās augstskolas administrācijas ēkas Kaļķu ielā 1 otrā stāva vestibilā [95], RTU 150. jubilejai veltītajos pasākumos. Kopā ar RTU mācībspēkiem un studentiem viņš bija sastopams arī Rīgas pilsētas svētkos 2012. gada 18. augustā.

R. Bergmanis piedalījās arī spēkavīru sacensībās, ar panākumiem startējis «*World's Strongest Man*». 2002. gadā viņš izcīnīja 3. vietu, vairākkārt ir bijis pirmajā sešiniekā. Vairākkārt piedalījies ASV aktiera, biznesmeņa, filantropa, kultūrista, politiķa Arnolda Švarcenegera (*Arnold Schwarzenegger*) rīkotajās sacensībās «*Arnold Strongman Classic*» un divreiz izcīnījis 3. vietu (2003, 2004). Aktīvās sporta gaitas viņš beidza 2007. gadā. Vadījis Latvijas spēkavīru čempionāta sacensības, kā arī komentējis tās televīzijā. Darbojies Latvijas Svarcēlšanas federācijā.

R. Bergmanis ir Latvijas Olimpiešu kluba prezidents (2011–2015, no 2019), bijis arī valdes loceklis (2015–2019) un viens no Latvijas Olimpiskās komitejas viceprezidentiem (2013–2020).

2014. gadā R. Bergmanis tika ievēlēts 12., 2018. gadā – 13. Saeimā, bijis Latvijas Republikas aizsardzības ministrs (2015–2019) [96]. R. Bergmanis ir Latvijas Olimpiskās akadēmijas Senāta loceklis un 2021. gada martā tika ievēlēts par Latvijas Šausšanas federācijas prezidentu. R. Bergmaņa darbs ir augstu novērtēts – 2014. gada 14. aprīlī viņam piešķirts valsts augstākais apbalvojums – Atzinības krusts.

R. Bergmanis ir precējies, ģimenē ir meita un divi dēli.

67. attēls. R. Bergmanis Eiropas čempionātā Horvātijā (1997).

68. attēls. R. Bergmanis XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā (2000).

69. attēls. R. Bergmanis un A. Švarcenegers (2003).

ALFONS BĒRZIŅŠ (1916–1987)

Ātrslidotājs un treneris

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Ātrslidošana

14. vieta, 500 m

18. vieta, 1500 m

18. vieta, 5000 m

19. vieta, 10 000 m

Alfons (arī Alfons Elmārs) Bērziņš dzimis 1916. gada 7. novembrī Rīgā [97]. 1938. gadā absolvējis Rīgas pilsētas 2. ģimnāziju, pabeidzot reālģimnāzijas kursu. Ar slidošanu nodarbojās jau no agras bērnības. Savas pirmās dzelzs slidas A. Bērziņš nopirka septiņu gadu vecumā no iekrātās naudas [98]. Kopš tā laika jaunais puisis aizraušanos atrada tieši ātrslidošanā jeb slidskriešanā, viņš gribēja līdzināties saviem elkiem – slidotājiem Jānim Valentīnam Andriksonam (1912–1967) un Albertam Rumbam (1892–1962) [99]. Slidot A. Bērziņš sāka netālu no dzīvesvietas Grīziņkalnā, Rīgā. Viņa pirmās slidošanas vietas bija Artilērijas iela un Rīgas Svētā Pāvila baznīcas apkaime [98]. «Reizēm ielas bija nokaisītas ar smiltīm, tad dzirkstis vien šķīda. Sākumā nemaz nezināju, ka ir slidotavas. Reiz biedri mani turp aizveda. Nevarēju iedomāties, ka uz ledus tik glumi slid,» 1940. gadā intervijā avīzei «Jaunākās Ziņas» stāstīja A. Bērziņš [98].

Pavērsiens sportista dzīvē notika, kad viņš izmēģināja slidošanu ar norvēģu jeb speciālajam ātrslidošanas slidām [100], ko 20. gadsimta 30. gadu pirmajā pusē A. Bērziņam pagādāja J. V. Andriksons, viens no 30. gadu labākajiem latviešu ātrslidotājiem. Sākumā arī ar norvēģu slidām A. Bērziņam neveicās, bija pat doma mest slidošanu pie malas, taču J. V. Andriksons to nav ļāvis [101].

1933. gadā Latvijas ātrslidošanas meistarsacīkstēs jeb čempionātā junioru klasē A. Bērziņš visu distanču kopvērtējumā izcīnīja 1. vietu, 1934. gadā Latvijas ātrslidošanas čempionāta kopvērtējumā ieguva 2. vietu. 20. gadsimta 30. gados rakstījis žurnālam «Skolu Dzīve» par pieredzi sacensībās.

Būdams skolnieks, A. Bērziņš 19 gadu vecumā 1936. gadā kopā ar J. V. Andriksonu devās uz IV ziemas olimpiskajām spēlēm Berlīnē, Vācijā. No Latvijas tajās piedalījās trīs ātrslidotāji (J. V. Andriksons, A. Bērziņš, Arvids Lejnīks (1913–?). Latvijas Universitātes (LU) students J. V. Andriksons un A. Bērziņš (kopš 1932. gada) pārstāvēja sporta biedrību «Universitātes sports», un kādu laiku abiem bija pat kopīgs treneris – Roberts Kurts Leonhards Vithofs (*Robert Kurt Leonhard Witthoff*; 1892–1983). Ātrslidotājs A. Bērziņš IV ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gada februārī startēja 500 m (14. vieta; 45,7), 1500 m (18. vieta; 2:25,8), 5000 m (18. vieta;

71. attēls. A. Bērziņa lūgums UR rektoram Mārtiņam Prīmanim (1878–1950) uzņemt viņu augstskolā (1942).

8:53,4) un 10 000 m (19. vieta; 18:22,5) distancēs [64]. Pasaules 10 labāko ātrslidotāju vidū viņu ierindoja 1938. gadā [102].

20. gadsimta 30. gados kopā ar izcilajiem sportistiem – ritenbraucēju Jāni Krastiņu (1917–1992) un futbolistu Robertu Pakalnu (1911–1986) – tika dēvēti par «velna puikām».

Pēc olimpiskajām spēlēm A. Bērziņš turpināja sportot un piedalīties sacensībās. 1937. gadā pasaules meistarsacīkstēs Oslo, Norvēģijā, četru distanču kopvērtējumā viņš ieguva 9. vietu. Oslo A. Bērziņš satika Latvijas Goda ģenerālkonsulu Norvēģijā Artūru Vanagu (1882–1970), kurš bija studējis RPI Ķīmijas nodaļā, un sarunās ar Latvijas sportistu uzsvēra, ka Norvēģijā ir viss nepieciešamais, lai trenētos un kļūtu par pasaules meistaru. Ātrslidotājs A. Bērziņš 1938. gadā devās uz Norvēģiju un trenējās kopā ar norvēģu slavenākajiem sportistiem, gūstot labu pieredzi [98]. 1938. gada janvārī viņš piedalījās arī Eiropas ātrslidošanas čempionātā Oslo.

A. Bērziņa sporta karjeras augstākais punkts bija Eiropas ātrslidošanas čempionāts 1939. gadā, kas no 4. līdz 5. februārim notika Rīgā, Armijas sporta kluba slidotavā. Kopvērtējumā A. Bērziņš izcīnīja 1. vietu divās distancēs – 3000 m un 5000 m un kļuva par Eiropas čempionu. Viņš izcīnīja arī 2. vietu 500 m distancē un dalīja 3./4. vietu 1500 m slidojumā.

Sezonas turpinājumā – 18. un 19. februārī – Helsinkos, Somijā, aizvadītā pasaules čempionāta kopvērtējumā A. Bērziņš izcīnīja 2. vietu, kļūstot par pasaules vicečempionu, labāko sniegumu demonstrējot 10 000 m distancē, kur ieguva 1. vietu [103]. Labus rezultātus A. Bērziņš sasniegta arī pasaules un Eiropas čempionātos no 1936. līdz 1940. gadam. Viņš bija seškārtējais Latvijas meistars (1935–1940) un LPSR čempions (1941). Līdz 1939. gadam bija labojis Latvijas rekordus ātrslidošanā 27 reizes – 15 Latvijā un 12 ārpus tās [104]. A. Bērziņš rūpīgi pierakstīja savus rezultātus, dokumentējot savas sportista gaitas.

Novērtējot sportiskos panākumus, Latvijas Sporta darbinieku komisija, ko vadīja RPI absolvents Teodors Spāde (1891–1970), atzina A. Bērziņu par Latvijas 1938. gada labāko sportistu, savukārt par Latvijas 1939. gada labākajiem sportistiem komisija izraudzījās divus – ātrslidotāju A. Bērziņu un soļotāju Jāni Daliņu (1904–1978) [105].

No 1939. gada maija līdz 1941. gada jūnijam sportists bija iesaukts obligātajā karadienestā. A. Bērziņš 1940./1941. gada sezonā kļuva par LPSR čempionu un brauca uz sacensībām dažādās Padomju Savienības pilsētās. PSRS 1941. gada čempionātā viņš ieguva 2. vietu. Piedalījās ātrslidošanas sacensībās Latvijā nacistiskās Vācijas okupācijas laikā 1941./1942. un 1942./1943. gada sezonās. 1942. gadā kļuva arī par Latvijas ātrslidošanas čempionu, 1943. gadā uzvarēja t. s. Rīgas meistarsacīkstēs [97]. A. Bērziņš aktīvās sporta gaitas beidza Otrā pasaules kara laikā, 20. gadsimta 40. gados [106]. 1942. gadā viņš iestājās Universitātes Rīgā (UR) Inženierzinātņu fakultātē, taču studijām laika neatlika. Otrā pasaules kara laikā viņš tika iesaukts Sarkanajā armijā, no kuras dezertēja, pēc tam – Latviešu leģionā [107]. Līdz pat Vācijas kapitulācijai 1945. gada maijā A. Bērziņš cīnījās Kurzemes frontē [101].

72. attēls. A. Bērziņa UR studenta karte (1942).

73. attēls. A. Bērziņš (1935).

1940. gada sākumā A. Bērziņa vārdā tika nodēvēts ceļš pāri Daugavai Rīgā, ko Rīgas pilsētas vadība nosauca par Alfona Bērziņa aleju [108].

Jāatzīmē, ka 1936. gada IV ziemas olimpiskajās spēlēs kalnu slēpošanā piedalījās arī viņa pirmā sieva, LU studente Mirdza Martinsone (1916–1983; pēc 1951 – Turķe), kas īsu brīdi – no 1934. līdz 1935. gadam – studēja tautsaimniecību un 1943. gadā turpināja studijas UR Zobārstniecības nodaļā.

Otrā pasaules kara gadi Bērziņu ģimenei nebija viegli, jo grūtajos apstākļos bija jā rūpējas par 1942. gadā dzimušo dēlu, bet ģimenes galva nevarēja būt līdzās, jo tika iesaukts armijā.

Padomju laikā, 1945. gada 28. augustā, A. Bērziņš tika arestēts par dezertēšanu no Sarkanās armijas [109] un līdz 1955. gadam atradās dažādās ieslodzījuma vietās Krievijas Padomju Federatīvajā Sociālistiskajā Republikā [103].

Pēc apcietinājuma, atgriežoties dzimtenē, A. Bērziņa ikdiena neilgu laiku bija saistīta ar sportu – vienu gadu viņš strādāja par ātrslidošanas treneri, trenēja Āriju Gulīti (vēlāk Marksa-Ebele), vēlāk A. Bērziņš bija PSRS Nopelniem bagātās sporta meistes Lāsmas Avotiņas (vēlāk – Kauniste) pirmais treneris [110]. Pats 20. gadsimta 50.–60. gados piedalījās vecmeistaru ātrslidošanas sacīkstēs, bija LPSR ātrslidošanas sacensību tiesnesis [111]. 1955. gadā A. Bērziņš sāka strādāt sporta biedrībā «Daugava» par ātrslidošanas treneri [112].

Kā padomju sporta funkcionāriem nevēlama persona trenera darbu A. Bērziņš drīz bija spiests pamest. Vēlāk strādāja par sētnieku, stājās laulībā otro reizi ar Olītu Bērziņu (1925–2019), izaudzināja dēlus – Ingvaru un Induli (1987. gadā absolvējis RPI Inženierceltniecības fakultāti [113]). Ar Sporta komitejas palīdzību A. Bērziņam Teikā, Vasku ielā, Rīgā [114, 115] piešķīra zemes gabalu. Tur viņš nodarbojās ar sudrablapsu audzēšanu, vēlāk palīdzēja kaimiņiem būvēt privātmājas un ielika pamatus arī savai mājai. Laika gaitā viņš pagrabā iekārtoja galdnieka darbnīcu un pēc pasūtījuma izgatavoja mēbeles. «Dzimtenes nodevējs» lielāko dzīves daļu bija sētnieks vai elektriķis, augstākus amatus viņam neuzticēja. Cilvēks var sasniegt visu, teica tēvs, vajag tikai dzelzainu gribu un veselību,» tā laikrakstam «Sports» teica A. Bērziņa dēls Indulis [116].

A. Bērziņa mūžs noslēdzās dzimtajā Rīgā 1987. gada 16. decembrī. Apbedīts Rīgas 2. meža kapos.

1998. gada 11. septembrī A. Bērziņš tika rehabilitēts (pēc nāves) saskaņā ar 1990. gada 3. augusta Latvijas Republikas likumu «Par rehabilitāciju», kas apliecina latviešu sportista nevainīgumu un politiski represētā statusu.

74. attēls. A. Bērziņš 40. Eiropas meistarsacīkstēs Rīgā. Žurnāla «Atpūta» vāks (1939).

75. attēls. A. Bērziņš uz žurnāla «Atpūta» vāka (1940).

76. attēls. A. Bērziņš apcietinājumā (1945).

JURIS BĒRZIŅŠ (1954–2004)

Airēšanas stūrmanis un inženieris

XXII olimpiādes spēles Maskavā, 1980

Airēšana

2. vieta, četrinieki ar stūrmani (M4+)

Juris Bērziņš dzimis 1954. gada 8. martā Rīgā. 1972. gadā viņš absolvēja Rīgas 50. vidusskolu ar specializāciju angļu valodā, 1. septembrī sāka studēt RPI Radiotehnikas un sakaru fakultātē radiotehnikas specialitātē.

J. Bērziņš bija LPSR jaunatnes izlases dalībnieks airēšanā, 1972. gada augustā piedalījās PSRS junioru meistarsacīkstēs Kijevā, Ukrainā, tāpēc nācās lūgt RPI Uzņemšanas komisiju atļaut kārtot iestāšanās procedūru latviešu valodā individuāli – ātrāk par citiem reflektantiem.

Studiju laikā viņam bieži nācās lūgt atbrīvojumu no obligātajiem lekciju apmeklējumiem un strādāt patstāvīgi no sporta brīvajā laikā. Ieraksti J. Bērziņa studenta personāllietā liecina, ka pirmajos kursos viņš tika atbrīvots no mācībām no 15. marta līdz 7. aprīlim, no 16. līdz 30. aprīlim 1973. gadā, no 16. marta līdz 8. aprīlim, no 14. līdz 17. jūnijam, no 2. septembra līdz 30. septembrim 1974. gadā, no 1. līdz 21. janvārim 1975. gadā un ka sesiju parasti kārtoja pēc individuāla grafika.

1977. gada septembrī tika nolemts, ka sakarā ar lielo treniņu slodzi J. Bērziņš 5. kursā mācīsies atkārtoti, šoreiz automātisko daudzkanālu sakaru specialitātē. J. Bērziņa zināšanas bija labas, un 1/3 no eksāmeniem viņš ieguva augstāko atzīmi toreizējā vērtēšanas sistēmā – teicami (5) [117]. 1978. gadā viņš beidza RPI, tika norīkots darbā par inženieri konstruktoru rūpnīcā «VEF» un varēja trenēties. Jau studiju laikā viņš kandidēja dalībai 1980. gada XXII olimpiādes spēlēs Maskavā, PSRS.

1979. gadā J. Bērziņš ieguva XII PSRS Tautu spartakiādes un PSRS čempiona titulu un 2. vietu pasaules čempionātā četriniekā ar stūrmani (M4+). XXII olimpiādes spēlēs Maskavā 1980. gadā – 2. vietu (sudraba medaļa) četriniekā ar stūrmani (M4+), startējot PSRS izlases komandā. Šajā airēšanas disciplīnā visi airētāji pārstāvēja Rīgas «Dinamo» klubu – Žoržs Tikmers, Dzintars Krišjānis (1958–2014), Dimants Krišjānis, RPI students Artūrs Garonskis. Olimpiskās komandas treneris – Rolands Sproģis (1936–2001) [118]. Veiksmīgi bija starti pasaules čempionātos, stūrējot PSRS izlases laivas: 3. vieta četriniekā (M4+; 1981), astoņniekā (M8+; 1982, 1983). J. Bērziņam noderēja inženiera izglītība, lai sagatavotu laivas startiem.

Pēc sportista karjeras ilgus strādāja par akmeņkali Saulkrastos. Bija precējies, ģimenē divi bērni – Pēteris un Dace.

J. Bērziņa mūžs aprāvās 50 gadu vecumā 2004. gada 3. aprīlī. Apglabāts Ikšķiles pilsētas kapos.

78. attēls. J. Bērziņa RPI studenta apliecība (1972).

79. attēls. XXII olimpiādes spēļu sudraba medaļas ieguvēji lidostā Rīgā (1968). No kreisās: D. Krišjānis, Dz. Krišjānis; priekšplānā – J. Bērziņš, pirmais no labās – A. Garonskis.

80. attēls. PSRS Tautu spartakiādes uzvarētāji Maskavā (1979). No kreisās: Ž. Tikmers, Dz. Krišjānis, D. Krišjānis, A. Garonskis un J. Bērziņš.

KETIJA BIRZULE (1998)

Burātāja un autosportiste

XXXI olimpiādes spēles Riodežaneiro, 2016

Burāšana

24. vieta, vējdēļu RS:X klase

Ketija Birzule dzimusi 1998. gada 30. oktobrī Rīgā Māra un Loretas (dzim. Fjodorova) Birzūļu ģimenē. Absolvējusi Rīgas 49. vidusskolu. RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātē (MTAF) ieguvusi profesionālo bakalaura grādu aviācijas transportā (2021).

K. Birzules lielākais iedvesmotājs sportā ir viņas tēvs M. Birzulis, kuram burāšana nav sveša un kurš ir arī jaunās sportistes treneris. Jaunietes ģimenē šis sporta veids ir iecienīts – arī viņas vecmāmiņa Dace Cine nodarbojās ar burāšanu [119].

K. Birzule ar burāšanu (vindsērfingu) sākusi nodarboties deviņu gadu vecumā, 13 gadu vecumā sākusi piedalīties starptautiskās sacensībās [120].

K. Birzule 2013. gadā uzvarēja Latvijas Jaunatnes olimpiādē. 2014. gadā piedalījās un izcīnīja 12. vietu pasaules jaunatnes olimpiskajās spēlēs Ķīnā [121]. 2015. gadā kļuvusi par Baltijas kausa čempioni RS:X klasē. Viņai ir augsti sasniegumi Latvijas un Baltijas čempionātos sieviešu konkurencē 2015. gadā, uzvaras starptautiskās sacensībās Polijā un Lietuvā 2014. gadā, 2016. gadā – uzvara starptautiskās sacensībās «Rīgas Kauss» [122]. 2016. gada jūnijā K. Birzule tika iekļauta 2016. gada Olimpiādes spēļu komandā [123].

17 gadu vecumā piedalījies Olimpiādes spēlēs Riodežaneiro, Brazīlijā, 2016. gadā. Tolaik viņa bija jaunākā Latvijas delegācijas dalībniece, pārstāvēt Latviju burāšanā. Šajā disciplīnā Latvija Olimpiādes spēlēs nebija piedalījies 12 gadu. 26 dalībnieču vidū K. Birzule ieguva 24. vietu.

Šobrīd K. Birzules lielākais hobijs ir autosports (disciplīna – *drifts*). Ar šo sporta veidu viņa aktīvi nodarbojas un piedalās arī sacensībās. Pirmo reizi *driftēt* viņa pamēģināja 2020. gada sākumā. K. Birzule brauc komandā «*BnD performance*», kas arī būvē viņas sporta auto. Šajā autosporta disciplīnā K. Birzule ir vienīgā sieviete Latvijā (2020. un 2021. gada sezonās). 2020. gada sezonas beigās viņa ieguva pirmos punktus par braucienu. 2021. gada sezonas 5. posmā Biķernieku trasē kvalificējās 24. vietā no 52 braucējiem, kā arī uzvarēja savu pirmo tandēmu. K. Birzule uzskata, ka iegūtās inženiera zināšanas noteikti palīdz gūt panākumus autosportā.

Jaunietei patīk braukt arī ar snovbordū un labot automašīnas. Kopā ar dzīvesbiedru Dāvi Dreimani audzina meitiņu. Līdzās studijām strādājusi dažādās jomās, sākot ar viesmīles darbu kafējnīcā, beidzot ar tūristu gidu uz velosipēda. K. Birzule turpina maģistra studijas RTU MTAF programmā «Aviācijas transports» [124].

82. attēls. K. Birzules RTU bakalaura diploms (2021).

83. attēls. K. Birzule un Latvijas Olimpiskās komitejas prezidents (2004–2020) Aldonis Vrublevskis pasaules jaunatnes olimpiskajās spēlēs Ķīnā (2014).

84. attēls. K. Birzule Olimpiādes spēlēs Riodežaneiro. Priekšplānā K. Birzule, stāv – tēvs M. Birzulis un Krievijas sportists Maksims Oberemko (Максим Оберемко) (2016).

HARALDS BLAUS (1885–1944)

Pirmais latviešu sportists, kurš izcīna olimpisko medaļu, arhitekts

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Šaušana

3. vieta, māla baložu šaušana

20. vieta, skrejoša brieža šaušana

5. vieta, komandas vērtējums, skrejoša brieža šaušana

Haralds Blaus dzimis 1885. gada 5. februārī Liezēres pagasta Mēdzulā, kristīts kā Haralds Karls Ādolfs Blaus (*Harald Karl Adolf Blau*) Liezēres evaņģēliski luteriskās baznīcas vācu draudzē [125].

Viņa tēvs – Tērbatas (Tartu) Universitātes (*Universitāt zu Dorpat*) Medicīnas fakultātes absolvents (1883) – Kārlis Blaus (1853–1906) bija ārsts un literāts. Pēc ārsta diploma iegūšanas 1883. gadā Kārlis Blaus ieradās Cēsu apriņķī, Liezērē (tagad Madonas novads), kur bija pirmais ārsts. Lai uzlabotu medicīnisko palīdzību, ārsts Liezērē uzcēla nelielu slimnīcu, tolaik vienu no pirmajām Latvijas laukos, kas tika atklāta 1896. gada 27. decembrī [126].

K. Blaus izglītību bija baudījis tolaik plaši pazīstamajā 1825. gadā dibinātajā Bērzaines ģimnāzijā, kas bija pirmā mācību iestādē Vidzemē, kur mācīja vingrošanu un «vācu vingrošanas tēva» Frīdrihs Ludvigs Jāna (*Friedrich Ludwig Jahn*; 1778–1852) idejas bija lielā cieņā. Lai gan nav ziņu par tēva ciešu saistību ar sportu, tomēr var apgalvot, ka viņš – gan kā tēvs, gan kā diplomēts ārsts – prata novērtēt sporta lomu jauniešu audzināšanā un attīstībā. H. Blauam bija māsa Katarīna Blaua (*Katharina Blau*; ?–?). K. Blaua sieva un H. Blaua māte Marija Reusnere (*Maria Reusner*; ?–1897) nomira, kad Haraldam bija 12 gadu. Tēvs 1901. gadā apprecējās otrreiz ar Liliju fon Zeku (*Lilly von Seck*; 1862–1944) [127], taču jau 1906. gada martā nomira arī Haralds tēvs. Tajā laikā H. Blaus vēl mācījās Tērbatas reālskolā (*Realschule zu Dorpat*). Pēc tās beigšanas 1906. gadā viņš iestājās RPI Arhitektūras nodaļā. H. Blaus tiek dēvēts gan par latvieti [128], gan vācbaltieti, jo viņa māte bija vācbaltiete.

20. gadsimta sākumā nebija daudz latviešu, kuri varēja atļauties studēt, jo par studijām bija jāmaksā. Kur H. Blaus ieguva naudu studijām, nav izdevies noskaidrot, taču augstskolu viņš beidza pēc septiņu gadu studijām 1913. gadā. Mācību laiks 20. gadsimta sākumā RPI Arhitektūras nodaļā bija pieci gadi [10; 67. lpp.], taču daudzi studēja ar pārtraukumiem, un noteiktajā laikā augstskolu beidza tikai daļa studentu. Nereti studenti palīdzēja skolēniem apgūt matemātiku, fiziku, ķīmiju un arī citus mācību priekšmetus, tā kaut nedaudz nopelnot. Jaunieši izmantoja arī iespēju strādāt dažādos uzņēmumos, fabrikās un skolās. Domājams, H. Blaus nedaudz pelnīja pats, atbalstu viņam sniedza arī radnieki, iespējams, tēva brālis Augusts Blaus

86. attēls. H. Blaua pase (1928).

87. attēls. H. Blaua RPI diploma kopija (1913).

(1863–1920), kas strādāja par ārstu Ventspilī un bija arī pilsētas galva (1901–1904). H. Blaus, salīdzinot ar citiem studentiem, bija gados vecāks. Tolaik varēja sākt studēt no 16 gadu vecuma, taču H. Blaus augstskolā iestājās tikai 21 gada vecumā. Studiju laikā Rīgā 1910. gadā H. Blaus sāka interesēties par šaušanu un piedalījies šaušanas sacensībās [129], iestājās Āgenskalna Strēlnieku biedrībā (*Hagensberger Schuetzenegesellschaft zu Riga*). Ar mednieku ikdienu viņš bija iepazīties jau bērnībā, taču tolaik viņam vairāk patika spēlēt tenisu. V olimpiādes spēlēs 1912. gada vasarā H. Blaus piedalījās kā students, un šo godu viņš izpelnījās pēc tam, kad pirms Olimpiādes spēļu atlases sacensībās Pēterburgā, Krievijā, starp 50 pretendentiem izrādījās labākais. Olimpiādes spēlēs Stokholmā, Zviedrijā, H. Blaus piedalījās māla baložu šaušanā – tā tolaik dēvēja stenda šaušanu. Viņš sašāva 93 baložus no 100 un ieguva bronzas medaļu, kļūstot par pirmo olimpieti no Latvijas, kas ieguvis olimpisko medaļu. Zelta medaļas ieguvējs Džeimss Grēms (*James Graham*; 1870–1950) no Amerikas sašāva 96 māla baložus, sudraba medaļas ieguvējs Alfreds Geldels-Bronikovens (*Alfred Goeldel-Bronikoven*; 1882–?) no Vācijas – 94. Studenta H. Blaua sniegums jāvērtē kā ievērojams, jo viņš toreiz Olimpiādes spēlēs piedalījās tikpat kā bez treniņiem [17].

Māla baložu šaušanas sacensībās H. Blaus ar labiem rezultātiem piedalījās līdz pat 20. gadsimta 30. gadu otrajai pusei. 1932. gadā tika rīkotas pirmās valstu sacensības māla baložu šaušanā. Tās notika Rīgas policijas darbinieku šautuvē, Jelgavas šosejas 8. kilometrā, kas tur bija ierīkota kūdras purvā, tam nolūkam to nosusinot ar kanāliem un ierīkojot attiecīgos stendus. Māla baloži bija ražoti vietējā uzņēmumā – Fedotovska firmā, Rīgā, K. Barona ielā 22, marka «*Speciāl*» [130]. 1936. gada 5. jūlijā biedrības «Vārnas kāja» šaušanas stendā pie Līču kroga māla baložu šaušanā viņš sasniedza jaunu Latvijas rekordu, sašaujot 93 baložus no 100 [131]. 1936. gada 12. jūlijā Latvijas–Lietuvas šaušanas sacensībās māla baložu šaušanā inženieris H. Blaus uzstādīja vēl vienu jaunu Latvijas rekordu, iegūstot 99 punktus no 100.

Sportists piedalījās ne tikai māla baložu šaušanas sacensībās. 1912. gadā Olimpiādes spēlēs sportists piedalījās arī sacensībās skrejoša brieža šaušanā, iegūstot 20. vietu. Krievijas izlase kopvērtējumā komandu sacensībās šaušanā ieguva 5. vietu [132]. Pēc 1912. gada Olimpiādes spēlēm H. Blaus turpināja aktīvi sportot vēl ilgus gadus, viņa vārds dažādu sacensību sarakstos atrodams vēl 30. gados.

1927. gadā H. Blaus bija trīskārtējs Latvijas sporta meistars: māla baložu šaušanā, šaušanā ar mazkalibra ložu bisi stāvošā un arī kustīgā mērķī. Viņš bija deviņkārtējs Latvijas sporta meistars šaušanā (1926, 1928, 1930–1935, 1938), tomēr nākamajām olimpiādes spēlēm nekvalificējās. Latvijas Šaušanas organizāciju savienība 1936. gada 14. jūlijā lūdza Iekšlietu ministriju H. Blauam izsniegt bezmaksas ārzemju pasi dalībai Eiropas un pasaules meistarsacīkstēs māla baložu šaušanā [133]. Iespējams, ka viņš bija arī Olimpiādes spēlēs Berlīnē, Vācijā, 1936. gada augustā – šoreiz kā skatītājs.

H. Blaus pievērsās arī daiļslidošanai, kur pirmos panākumus vācu sporta biedrības «*Kaiserwald*» rīkotajās daiļslidošanas sacensībās guva jau 1907. gadā, iegūstot

88. attēls. 1926. gada meistarais daiļslidošanā H. Blaus Rīgā, sporta biedrības «*Union*» laukumā.

89. attēls. «Būvmācība arodskolām un tehnikumiem» (1932).

90. attēls. «Šaušanas māksla ar skrošu bisi: rokas grāmata medību un sporta šaušanai» (1935).

3. vietu [134]. 1912. gada janvārī viņš ieguva Baltijas gubernu sporta meistara titulu. 1926. gada janvārī notika pirmās daiļslidošanas sacensības Latvijas Republikā, un tajās uzvarēja arhitekts H. Blaus.

Kopumā H. Blaus bija trīskārtējs Latvijas meistars daiļslidošanā (1926, 1928, 1929) [135]. 1928. gadā viņš piedalījās Slovākijas meistarsacīkstēs un ieguva 4. vietu. Daļu brīvā laika viņš veltīja tenisa spēlei. Vispusīgā sportista gaitas bija saistītas ar dažādām sporta biedrībām un organizācijām, tostarp Āgenskalna Strēlnieku biedrību, Baltijas Pareizas medību un šaušanas biedrību (vēlāk Latvijas Pareizas medību un šaušanas biedrība), Latvijas Mednieku biedrību (valdes loceklis), Rīgas 1. riteņbraucēju biedrību (vadīja arī Tenisa sekciju un piedalījās sporta komisijā), Latvijas Ziemas sporta savienību, Latvijas Daiļslidotāju klubu [136]. H. Blaus aktīvi darbojās Latvijas Mednieku biedrības Kinoloģijas sekcijā, ko pats bija loģis un radījis 1926. gadā [134]. Bijis Latvijas Aizsargu organizācijas sportists [137].

Pēc RPI absolvēšanas H. Blaus strādāja par arhitektu Krievijas Galvenā karaspēka Dzīvokļu apgādes pārvaldē Sanktpēterburgā. No 1915. līdz 1917. gadam viņš pildīja vecāka inženiera pienākumus Somijā. 1917. gadā atgriezās Vidzemē un strādāja Valkas apriņķa Gaujienā [138]. 1919. gada 15. maijā sāka strādāt Latvijas Dzelzceļu virsvaldē Valmierā un Vecgulbenē, jau oktobrī sākot pildīt inženiera pienākumus Cēsu, Valmieras un Valkas apriņķu Ceļu un būvju pārvaldē. 1920. gadā H. Blaus ieņēma Ceļu un būvju virsvaldes būvju direkcijas Būvinspekcijas nodaļas vadītāja palīga amatu. No 1920. gada oktobra līdz 1923. gada jūlijam H. Blaus strādāja par arhitektu apdrošināšanas sabiedrībā «Rossia», taču to likvidēja, tāpēc nācās pieņemt Rīgas apgabaltiesas nama remonta darbu vadītāja amatu. Tajā viņa darbības laiks bija visai īss – no 1923. gada jūnija līdz novembrim. 1923. gada jūlijā arhitekts H. Blaus iestājās darbā apdrošināšanas un transporta akciju sabiedrībā «Latvija» par inspektoru un taksatoru, kur strādāja līdz 1930. gada augustam. Līdztekus minētajam darbam H. Blaus 1927. gadā sāka strādāt arī par būvmācības skolotāju Rīgas Valsts tehnikumā.

Viņš ir arī mācību grāmatas «Būvmācība arodskolām un tehnikumiem» (1932) autors [139]. 1939. gadā šī grāmata tika izdota atkārtoti [140]. 1935. gadā klajā nāca vēl viena H. Blaua grāmata «Šaušanas māksla ar skrošu bisi: rokas grāmata medību un sporta šaušanai» [141].

Rīgā H. Blaus 20. gadsimta 20. gados dzīvoja Antonijas ielā 16a [142], 30. gados ar ģimeni – Baložu ielā 14, ēkā, kas celta (1910–1911) pēc RPI absolventa (1904) arhitekta Vilhelma Rēslera (*Wilhelm Roman Roessler*; 1879–1949) projekta [143, 144]. 1938. gadā skolotājs H. Blaus pārtrauca pedagoģisko un arhitekta darbu. 1939. gadā Blaui izrakstījās no savas pēdējās dzīvesvietas Baložu ielā 14. H. Blaus pārcēlās uz sievas dzimtajām mājām Valmieras pusē – kādreizējā Kauguru muižā – «Ķiguļu» mājās, kur bija aptuveni 100 hektāru liels īpašums. Te jau 20. gadsimta 30. gados tika izveidota sporta suņu audzētava [145]. Par viņa galveno nodarbi mūža nogalē kļuva medības un suņu audzēšana, ar ko H. Blaus jau bija aizrāvējis daudzus gadus. Viņš piedalījās Rīgā, Ķeizardārzā, rīkotajā pirmajā Latvijas medību sporta piederumu un

91. attēls. Latvijas IV Vispārējo sporta svētku (Latvijas olimpiādes) uzvarētāji šaušanā ar mazkalibra šauteni 25 m distancē pa kustošu mērķi Latvijas Pareizas medību un šaušanas biedrības šaušanas stendā Majoros (1927). No kreisās: Rūdolfs Klinsons (1889–1941; 1. vieta), Pauls Rasiņš (1893–1971; 2. vieta) un Haralds Blaus (1885–1944; 3. vieta).

92. attēls. Latvijas Šaušanas organizāciju savienības 1936. gada 14. jūlija lūgums leģīletu ministrijai H. Blauam izsniegt bezmaksas ārzemju pasi dalībai Eiropas un pasaules meistarsacīkstēs māla baložu šaušanā.

93. attēls. Latvijas Mednieku biedrības biedrs H. Blaus Livberzē (20. gadsimta 20. gadi).

94. attēls. Baložu iela 14 (20. gadsimta pirmā puse).

95. attēls. Piemiņas plāksne H. Blauam pie Baložu ielas 14 ēkas fasādes (2021).

suņu izstādē 1923. gada 6.–8. oktobrī [146]. Izstādi apmeklēja arī Valsts prezidents Jānis Čakste (1859–1927) ar ministriem. Vairāk nekā 170 suņu vidū trešo godalgu saņēma H. Blaua āpšu dzinējs – taksis Fips, viņa angļu seters Džims ieguva II šķiras godalgu – alus daritavas k/s «*Kymmell*» dāvāto sudraba etviju [147]. H. Blaus 1926. gadā piedalījās Latvijas Mednieku biedrības Kinoloģijas sekcijas izveidē, strādājot ar vairāk nekā 30 salu putnu sugas suņiem. Lielāko daļu no tiem viņš pārdeva ārzemniekiem. Ar saviem suņiem H. Blaus piedalījās sacensībās Latvijā un ārzemēs, kā arī tiesāja suņu sacensības [148].

Pirmais latviešu olimpietis H. Blaus kopā ar sievu Elzu (dz. Grinberga; 1894–?) bērņus Haraldu (1927– 2010?) un Ritu (prec. *Basozki*; 1928–2008) [149] audzināja latviskā vidē un garā. Abi bērņi arī nodarbojās ar daiļslidošanu un piedalījās junioru meistarsacīkstēs.

Otrā pasaules kara laikā H. Blaus kopā ar ģimeni devās uz Vāciju. Arhitekts, sportists, mednieks, suņu audzētājs, sporta biedrību un sekciju vadītājs jau vairākus gadus slimoja ar tuberkulozi un 1944. gada 4. jūnijā Vācijas pilsētā Augsburgā aizgāja mūžībā [150, 129; 37. lpp.]. Citos avotos ir kļūdaini minēts, ka viņš miris 1945. gada jūnijā [151]. Vācijā mirst arī viņa pamāte L. Blaua. H. Blaua ģimene izceļoja uz ASV, kur viņa Ņujorkā dzīvojošais dēls 20. gadsimta otrajā pusē bija viens no labākajiem latviešu tenisistiem visā Ziemeļamerikas kontinentā [136]. Meita Rita Vācijā, Augsburgā, 1948. gadā iepazinās ar amerikāņu kareivi Maiku Basocki (*Mike Basozki*; 1929–2009), ar kuru vēlāk pārcēlās uz dzīvi Takomā, ASV. Ģimenē izauga divi bērņi – dēls Stīvs Basockis (*Steve Basozki*) un meita Džoisa Venberga (*Joyce Wennberg*) [152].

1933. gadā, atzīmējot Latvijas 15 gadu neatkarības gadadienu, H. Blauam kā vienam no 106 Latvijas sportistiem Sporta organizāciju apvienība piešķīra īpašu Goda zīmi par panākumiem sportā. Interesanti, ka šo Goda zīmi H. Blaus ieguva «kā vairākkārtējs Latvijas meistars daiļslidošanā» [153, 154].

Kādreizējais H. Blaua sāncensis daiļslidošanā, latviešu jurists un sabiedriskais darbinieks, Merilindas Universitātes (*University of Maryland*; ASV) socioloģijas profesors Pēteris Lejiņš (1909–2002) sportistu H. Blauu raksturojis kā īstu džentlmeni gan sporta laukumā, gan ārpus tā. «Viņš bija pati pieticība un iecietība, bez jebkādam pretenzijām vai iedomības. Vienu gan var teikt: to sporta nozari, ko viņš bija pasācis, tai pieķērās no sirds, strādājot ļoti daudz un smagi, lai sevi izkoptu un vienmēr būtu augstākā sportiskā gatavībā [129; 42. lpp.]»

ROBERTS BLUĶIS (1913–1998)

Hokejists, basketbolists un inženieris

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

Roberts Bluķis dzimis 1913. gada 4. aprīlī Rīgā lauksaimnieka Jēkaba Bluķa (1870–1945) un viņa sievas Maijas Bluķes (dz. Reiziņa; 1879–1968) ģimenē [154]. Mācījies Rīgas pilsētas 23. pamatskolā (1921–1928) un Rīgas Valsts tehnikuma (1928–1932) Elektrotehnikas nodaļas vājstrāvas nozarē.

No 1932. līdz 1933. gadam dienēja obligātajā karadienestā Vidzemes divīzijas štābā, bija virsnieka vietnieks [156]. Pēc karadienesta, 1934. gadā, iestājās Latvijas Universitātes (LU) Inženierzinātņu fakultātē. Paredzētajos četrarpus gados viņš studijas nebeidza, jo daudz laika veltīja dalībai dažādās sporta sacensībās un regulāriem treniņiem. Līdztekus studijām R. Bluķis no 1937. gada strādāja dažādos tehniskos un ar inženierzinātņi saistītos amatos – Šoseju un zemesceļu departamentā, Jūrniecības departamentā, pēc tam – Latvijas Dzelzceļu virsvaldē (1942–1944) [155]. Viņš studēja sešus gadus un 1942. gadā ieguva būvinženiera grādu [157]. R. Bluķis esot sacenties ar sprinteri Artūru Zigfrīdu Kravinski (1918–?), kurš ātrāk beigs augstskolu, taču inženiera diplomu abi saņēma reizē. A. Z. Kravinskis gan uzstādīja citu rekordu – studēja tikai četrus gadus [158].

Sportists un inženieris R. Bluķis sportu uzskatīja par vislabāko palīgu studijās un 1942. gada rudenī atkal kļuva par pārdēvētās LU, kuras nosaukums Otrā pasaules kara gados bija Universitāte Rīgā (*Universität zu Riga*; 1942–1944) Matemātikas nodaļas studentu [159]. Otrreiz saņemt augstskolas diplomu viņam neizdevās. R. Bluķis bija studentu korporācijas «*Talavija*» filistrs.

R. Bluķis bija viens no ilggadējākiem Latvijas hokeja izlases dalībniekiem. Viņa sportista gaitas sākās ar bendiju (hokejs ar bumbiņu), ko drīz nomainīja ledus hokejs. Jau 16 gadu vecumā viņš tika ieskaitīts Latvijas valstsvienībā un mērojās spēkiem pirmajās valstu sacensībās ar Lietuvu Rīgā 1929. gada 27. februārī, toreiz Latvijas komanda uzvarēja Lietuvu ar rezultātu 3 : 0 [160]. Sākotnēji hokeju spēlēja uzbrucēja pozīcijā, 20. gadsimta 30. gadu beigās pārkvalificējās par aizsargu. Slavēts par slidošanas prasmi, ātrumu, cīņassparu, meistarīgi izpildītiem izrāvieniem, piespēlēm un rezultatīvātī [161].

No 1932. līdz 1940. gadam, izņemot 1933. gadu (vienu sezonu obligātā karadienesta laikā bija Armijas sporta kluba (ASK) rindās), viņš bija sporta biedrības «Universitātes sports» («US») hokeja izlases dalībnieks, un viņa pozīcija laukumā bija uzbrucējs. «US» viņš pārstāvēja arī Otrā pasaules kara laikā: no 1942. (1942. gada

97. attēls. R. Bluķa lūguma fragments LU rektoram Jūlijam Auškāpam (1884–1942) uzņemt viņu augstskolā (1934).

nacistu okupētās Latvijas čempions) līdz 1944. gadam, bet pēc tam devās trimdā. Divkārtējs Latvijas meistars (1937, 1940) [155]. 20. gadsimta 30. gadu beigās vadīja «US» hokeja treniņus. 1941. gada LPSR čempions hokejā Rīgas «Dinamo» sastāvā. R. Bluķis bija arī hokeja spēļu tiesnesis.

Viņš startēja arī Latvijas studentu hokeja izlasē, ar kuru 1935. gadā piedalījās akadēmiskajās ziemas meistarsacīkstēs Sanktmoricā, Šveicē, spēlēja izbraukumā Klostersā, Šveicē, un izcīnīja pirmo vietu *SELL (Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva)* studentu hokeja turnīrā Rīgā [162].

R. Bluķis IV ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gadā piedalījās kā hokejists, taču Latvijas izlase tajās godalgotu vietu neieņēma. Uz Ziemas olimpiskajām spēlēm tika pieteikti 24 dalībnieki, t. sk. 13 hokejistu [163; 269. lpp.]. Gatavošanās spēlēm sākās 1934. gadā, un 1935. gadā tika atlasīti kandidāti. Tomēr vēlāk izrādījās, ka ar šo sarakstu ir par maz, jo daži kandidāti bija pārtraukuši spēlēt hokeju. Turklāt 1935./1936. gada sezonas izlases treniņos piedalījās arī tādi hokejisti, kas sarakstā nemaz nebija iekļauti [163; 260., 264. lpp.].

Lai sagatavotu sportistus, bija nepieciešams Ls 3700 un vēl Ls 500 trenera Roberta Kurta Leonharda Vithofa (*Robert Kurt Leonhard Wittthoff*; 1892–1983) algošanai uz pieciem mēnešiem [163; 260. lpp.]. Vēlāk bija paredzēts, ka izlasi trenēs kanādietis Bobijs Bells (*Bobby Bell*; 1904–1940), tomēr viņš no amata atteicās, un izlasi trenēja Arvids Jurgens (1905–1955) [163; 268. lpp.].

Līdz pat 1936. gada janvārim nebija zināms olimpiskās hokeja komandas sastāvs, tas bija jāpaziņo līdz 15. janvārim. Tajā tika iekļauti: vārtsargi Herberts Kuške (1913–1994) un Roberts Lapainis (1913–1947); aizsargi Arvids Jurgens (1905–1955), Augusts Ozols (1908–1980) un Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995); uzbrucēji Aleksejs Auziņš (1910–1997), Jānis Bebris (1917–1969), R. Bluķis, Harijs Fogels (1906–?), Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983), Kārlis Paegle (1911–1997), Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985), Adelfijs (arī Ādolfs) Petrovskis (1912–1972) un Jānis Rozītis (1913–1942) [163; 275. lpp.]. 24. janvārī Latvijas Olimpiskās komitejas sēdē tika spriests par divu hokejistu H. Fogela un E. P. Klāva izslēgšanu no izlases sastāva naudas trūkuma dēļ. Tādējādi pamatsastāvu veidoja: vārtsargi H. Kuške un R. Lapainis; aizsargi A. Jurgens, L. J. Vedējs; uzbrucēju 1. maiņa – R. Bluķis, A. M. Pētersons, A. Petrovskis; 2. maiņa – A. Auziņš, J. Bebris, K. Paegle. Papildus tika izvēlēts rezerves aizsargs A. Ozols un uzbrucējs J. Rozītis. Pie 12 hokejistiem tika pieskaitīts arī E. P. Klāvs [163; 289. lpp.]. Neoficiāli līdzī brauca arī H. Fogels un Roberts Pakalns (1911–1986).

Garmišā-Pantenkirhenē, Vācijā, startēja 15 komandas, kurām bija jāaizvada priekšsacīkstes četrās apakšgrupās. Pirmajā spēlē 7. februārī ar Kanādas olimpisko hokeja izlasi latvieši piedzīvoja zaudējumu 0 : 11. 8. februārī zaudēja Polijas olimpiskajai hokeja izlasei 2 : 9, 9. februārī – Austrijas olimpiskajai hokeja izlasei 1 : 7. Rezultātā Latvijas hokeja izlase ierindojās dalītā pēdējā 13./15. vietā.

R. Bluķis bija daudzpusīgs sportists un spēlēja ne tikai hokeju, bet arī basketbolu, futbolu, volejbolu, rokasbumbu (komandas «Starts» sastāvā – Latvijas meistars)

98. attēls. R. Bluķa LUV studenta apliecība (1940).

un bendiju (pārstāvēja «Vanderera» un «US» komandas; kara laikā – «Rīgas Dinamo») [155]. Mācoties Rīgas Valsts tehnikumā, trenējās pie trīskārtējā Latvijas meistara daiļslidošanā un šaušanas čempiona Haralda Blaua (1885–1944) [155].

R. Bluķis brauca uz pasaules čempionātiem, divas reizes Latvijas izlases sastāvā kļuva par Vispasaules studentu spēļu uzvarētāju basketbolā (1935, 1937), bija trīskārtējs Latvijas meistars basketbolā Latvijas Valsts karoga apvienības (LVKA) un «US» komandās (1933, 1936, 1937) [3; 327. lpp.]. Kopā ar Latvijas studentu basketbola izlasi divreiz izcīnīja zelta godalgas akadēmiskajās vasaras meistarsacīkstēs – Budapeštā, Ungārijā, (1935) un Parīzē, Francijā, (1937). Šajās sacensībās startēja arī Latvijas studentu futbola izlasē, kuras sastāvā izcīnīja 3. vietu (1937) un 4. vietu (1935). 20. gadsimta 30. gadu beigās bija «US» Futbola sekcijas vadītājs un vadīja «US» futbolistu treniņus. Pēc kara spēlēja futbola latviešu komandās Rietumvācijā [164].

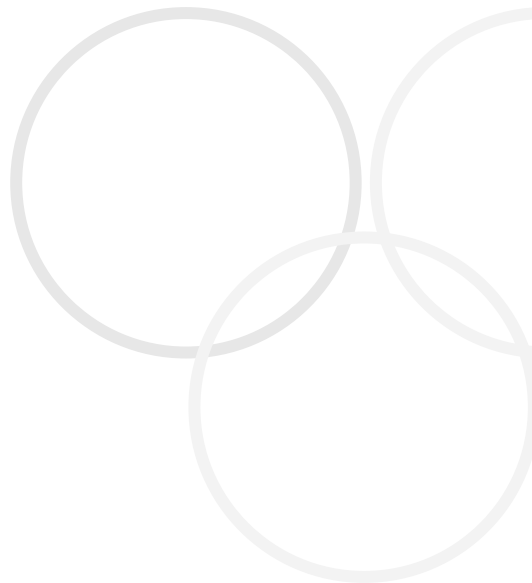
«Par 32 absolvētām valstu sacīkstēm hokejā» 1943. gadā saņēma Latvijas Sporta un fiziskās kultūras apvienības Ledus sporta nozares godalgu [165].

R. Bluķis tika iesaukts Vācijas militārajā dienestā, 1944. gadā devās trimdā uz Vāciju. Vespirms apmetās Gotenhāfenē (tag. Gdiņa Polijā), vēlāk – līdz Otrā pasaules kara beigām dzīvoja Libekā. Pēc Otrā pasaules kara R. Bluķis spēlēja hokeju Vācijā (Rietumvācijā ASV armijas «All Star» vienībā; trīs sezonas «HC Augsburg» komandā (1946/1947–1948/1949)) un strādāja par inženieri. 1947. gadā startēja latviešu komandas sastāvā turnīrā Garmišā-Partenkirhenē [166].

Pēc kara dzīvoja Rietumvācijā – Mūrnavā (*Murnau am Staffelsee*), Bavārijā, no 1945. gada Zillenbuhas (*Sillenbuch*) nometnē Štutgartē, kur strādāja par pašnodarbinātu inženieri.

1949. gadā viņš ieceļoja ASV, apmetās Ziemeļdakotā, dzīvoja Engelandē un Kendo, kur sākumā strādāja lopkopībā un piensaimniecībā (1949–1950). Pēc izceļošanas uz ASV 1949./1950. gada sezonā spēlēja hokeju Kendo (Ziemeļdakota) vienībā «Cando Odnacs», kas aizvadīja spēles ASV un Kanādā. R. Bluķis daudz sportoja arī ASV, esot iedvesmojis komandas biedrus un izcēlies citu sportistu vidū ar cīņas-sparu.

No 1950. līdz 1951. gadam inženieris strādāja privātos birosos Ziemeļdakotā un Minesotā, no 1951. līdz 1953. gadam – par civilinženieri ASV armijas civildienestā – Inženieru korpusā, projektējot Gerisonas dambi (*Garrison Dam*; Ziemeļdakotā). 20. gadsimta 50. gadu pirmajā pusē mainīja dzīvesvietu no Ziemeļdakotas uz Kanzasu. No 1953. līdz 1955. gadam strādāja par projektu inženieri un konstruēšanas vadītāju uzņēmumā «Fred R. Combs Construction Co.», Mineapolisā, Minesotas štatā, projektējot civilos būvniecības objektus. No 1955. līdz 1966. gadam bija galvenais inženieris inženieru birojā «Burns and McDonnell Engineering», Kanzassitijā, Misūri štatā, un nodarbojās ar dažādu būvju projektēšanas darbiem [167]. Līdztekus darbam 20. gadsimta 60. gadu pirmajā pusē studēja Kanzasas Universitātē (*University of Kansas*), Lorensā, ASV, kur ieguva maģistra grādu civilajās inženierzinātnēs un augsnes mehānikā (1964). No 1966. līdz 1982. gadam

99. attēls. «US» uzbrucēji Ā. Petrovskis un R. Bluķis (20. gadsimta. 30. gadi).

100. attēls. «US» komandas spēlētāji Rīgā. No kreisās: R. Bluķis, L. J. Vedējs, E. P. Klāvs, A. Auziņš (20. gadsimta. 40. gadi).

strādāja ASV armijas civildienestā – Inženieru korpusā par ģeotehnikas inženieri, projektējot dambjus, ceļus, tuneļus, šahtas un citus objektus Sanmateo Ziemeļkalifornijā. No 1982. līdz 1987. gadam strādāja ASV Federālajā enerģētikas regulēšanas komisijā, veicot hidroelektrostaciju būvju projektu uzraudzību un drošības pārbaudes. 1987. gadā pensionējās. Amerikas Civilo inženieru biedrības (*American Society of Civil Engineers, ASCE*) un Starptautiskās Augsnes mehānikas un pamatu inženierzinātņu biedrības (*International Society for Soil Mechanics and Foundation Engineering, ISSMFE*; tag. *International Society for Soil Mechanics and Geotechnical Engineering, ISSMGE*) biedrs [164]. Bija Ziemeļkalifornijas Daugavas Vanagu apvienības valdes loceklis [155].

1935. gadā apprecējās ar Dainu Kaņepāju (1914–1990). Laulībā dzimuši bērni – Astrīda Ruta Bluķe Onata (dz. 1940), Ivars Romāns Bluķis (dz. 1942) [168].

R. Bluķis miris 1998. gada 14. aprīlī ASV.

101. attēls. R. Bluķis Vācijā (1948).

DANIILS BOBROVS (1997)

Peldētājs un inženieris

XXXII olimpiādes spēles Tokijā, 2020

Peldēšana

31. vieta, 200 m brass

Daniils Bobrovs dzimis 1997. gada 8. oktobrī Rīgā Mihaila un Olgas Bobrovu ģimenē. Pēc Rīgas 75. vidusskolas absolvēšanas viņš 2016. gadā iestājās RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātē (MTAF) [169]. 2019. gadā ieguva bakalaura grādu. Patlaban D. Bobrovs studē MTAF maģistrantūrā.

Ar peldēšanu sācis nodarboties sešu gadu vecumā. Sporta veida izvēle sākumā bija saistīta ar veselības problēmām [170], jaunajam sportistam peldēšana palīdzēja, un viņš no veselības grupas pārgāja uz sporta grupu.

2015. gada Eiropas spēlēs peldēšanā D. Bobrovs ieguva 7. vietu 200 m peldējumā brasā (2:14,29) un laboja pusfinālā paša uzstādīto iepriekšējo Latvijas rekordu.

2015. gada pasaules čempionātā D. Bobrovs ieguva 31. vietu kvalifikācijas peldējumā 200 m brasā un 26. vietu 4 x 100 m kombinētajā stafetē (ar Jāni Šaltanu, Nikolaju Maskaļenko un Uvi Kalniņu). 2016. gada Eiropas čempionātā – 42. vietu kvalifikācijas peldējumā 100 m brasā un 25. vietu kvalifikācijas peldējumā 200 m brasā.

2016. gada FINA (*Fédération Internationale de Natation*) pasaules peldēšanas čempionātā peldējumos brasā D. Bobrovs ieguva 50. vietu 100 m distancē, 25. vietu 200 m distancē, 55. vietu 50 m distancē.

2017. gada pasaules čempionātā D. Bobrovs ieguva 50. vietu 100 m peldējumā brasā, 18. vietu 4 x 100 m brīvā stila stafetē (šajā peldējumā viņš kopā ar komandas biedriem U. Kalniņu, N. Maskaļenko un Ģ. Feldbergu laboja Latvijas rekordu – 3:24,40), 15. vietu 4 x 100 m kombinētajā stafetē, 30. vietu 200 m peldējumā brasā un 21. vietu 4 x 100 m kombinētajā stafetē [170, 171].

2017. gada Eiropas čempionātā 25 m baseinā D. Bobrovs peldējumos brasā ieguva 47. vietu 50 m distancē, 24. vietu 200 m distancē un 41. vietu 100 m distancē.

2017. gadā Latvijas čempionātā peldēšanā Rīgā sportists laboja valsts rekordu peldēšanā 100 m peldējumā brasā (1:02,34), sev piederošo rekordu 200 m peldējumā brasā (2:13,37) un kopā ar BJSS «Rīdzene»/«Ziepniekkalns» komandas biedriem Filipu Čepjolkinu, Emīlu Poni un Ģirtu Feldbergu laboja 34 gadus seno Latvijas rekordu 4 x 200 m brīvā stila stafetē (7:51,61) [171].

2018. gada Eiropas čempionātā D. Bobrovs ierindojās šādās vietās: 43. vieta 100 m peldējumā brasā; 29. vieta 200 m peldējumā brasā; 16. vieta 4 x 100 m kombinētajā stafetē; 45. vieta 50 m peldējumā brasā un 15. vieta 4 x 100 m brīvā stila stafetē [171].

103. attēls. D. Bobrovs 200 m brasa distancē XXXII olimpiādes spēlēs Tokijā (2021).

104. attēls. D. Bobrovs treniņnometnē Rēzeknē (2020).

105. attēls. D. Bobrovs XXXII olimpiādes spēlēs Tokijā (2021).

106. attēls. D. Bobrovs XXXII olimpiādes spēlēs Tokijā (2021).

2018. gada *FINA* pasaules peldēšanas čempionātā – šādās vietās: 38. vieta 200 m kombinētajā stafetē; 19. vieta 4 x 50 m brīvā stila jauktajā stafetē; 35. vieta 200 m peldējumā brasā; 21. vieta 4 x 50 m kombinētajā stafetē [171].

2019. gada pasaules čempionātā – šādās vietās: 55. vieta 100 m peldējumā brasā; 42. vieta 200 m peldējumā brasā; 20. vieta 4 x 100 m mikstētā brīvā stila stafetē [171, 172].

2021. gada Eiropas čempionātā – šādās vietās: 57. vieta 100 m peldējumā brasā; 37. vieta 200 m peldējumā brasā; 26. vieta 4 x 100 m kombinētajā jauktajā stafetē; 52. vieta 50 m peldējumā brasā [171].

D. Bobrovs piedalījās XXXII olimpiādes spēlēs Tokijā, Japānā, kas, *Covid* pandēmijas dēļ notika no 2021. gada 23. jūlija līdz 8. augustam, un ieguva 31. vietu 200 m peldējumā brasā 40 dalībnieku konkurencē.

Piedalīties olimpiskajās spēlēs bija sportista sapnis, kā viņš atklāja intervijā *sportacentrs.com* «..Varu pateikt, ka sapnis ir piepildīts. Esmu lepns par to. Tagad domāju par nākamajām olimpiskajām spēlēm, jo ar vienām ir par maz. Varu teikt, ka šis bija mans lielākais starts dzīvē. Līdz šim tas bija 2015. gada pasaules čempionāts Kazaņā [173].»

2021. gada Eiropas čempionātā 25 m baseinā D. Bobrovs ieguva 33. vietu 100 m peldējumā brasā, 21. vietu 200 m peldējumā brasā, 32. vietu 50 m peldējumā brasā un 17. vietu 4 x 50 m kombinētajā jauktajā stafetē [171].

Paralēli profesionālajam sportam D. Bobrovs strādā par inženieri konstruktoru.

LIENE BONDARE (1996)

Kalnu slēpotāja

XXIV ziemas olimpiskās spēles Pekinā, 2022

Kalnu slēpošana

Izstājās, slaloms

Liene Bondare dzimusi 1996. gada 21. februārī Rīgā. 2015. gadā pabeidza Rīgas Valsts 2. ģimnāziju. 2018. gadā ieguva bakalaura grādu Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolā RISEBA. 2019. gadā L. Bondare iestājās RTU Inženierekonomikas un vadības fakultātē (IEVF). 2021. gadā absolvēja RTU IEVF maģistrantūru [174].

Kalnu slēpošanas sporta veidu izvēlējās, jo bērnībā vecāki aizveda pamēģināt, un šis sporta veids iepatikās ātruma, adrenalīna un neaprstāmo sajūtu dēļ, turklāt patika trenēties svaigā gaisā un iedvesmoja panākumi. Trenējās sporta klubā «Favorīts», sporta klubā «Apex», no 2011. gada trenējās ar Latvijas izlasi, no 2022. gada – «N57», treneris – Dinārs Drošs.

2009. gadā Latvijas kausa izcīņās trešajā kārtā L. Bondare ieguva 1. vietu (jaunietes; milzu slaloms). 2010. gada Latvijas čempionātā – 2. vietu (jaunietes; supergigants), 2. vietu (jaunietes; milzu slaloms), 2. vietu (juniores; milzu slaloms), 3. vietu (elite; milzu slaloms), 2. vietu (jaunietes; slaloms), sacensību kopvērtējumā ierindojoties 2. vietā A grupā. 2010. gada Latvijas kausa izcīņā sportiste ieguva 1. vietu (jaunietes; slaloms) [175], 2011. gadā uzvarēja Latvijas jaunatnes ziemas olimpiādē [176].

Pasaules čempionātā pieaugušajiem L. Bondare pirmo reizi piedalījās 2013. gadā Šladmingā, Austrijā, milzu slalomā izcīnot 66. vietu. L. Bondare startēja arī pasaules čempionātā Biverkrīkā, ASV, 2015. gadā, milzu slalomā ieņemot 74. vietu.

2017. gada janvārī L. Bondare uzvarēja FIS (*Fédération internationale de ski*) sacensībās Somijā, pirmo reizi sasniedzot rezultātu zem 30 FIS punktiem (25,61 punkti). Pasaules čempionātā junioriem Orē, ASV, 2017. gadā L. Bondare ieņēma 29. vietu slalomā. Tajā pat gadā viņa piedalījās pasaules čempionātā Sanktmoricā, Šveicē, kur kvalifikācijas sacensībās ieguva 7. vietu, novembrī pirmo reizi startēja pasaules kausa posmā Levi, Somijā, taču nekvalificējās finālam, un uzvarēja Baltijas kausa kopvērtējumā.

2019. gadā L. Bondare piedalījās ziemas universiādē Krasnojarskā, Krievijā, kur labāko rezultātu sasniedza kombinācijā, ieņemot 24. vietu.

L. Bondare pasaules čempionātā Kortinā d'Ampeco, Itālijā, 2021. gadā piedalījās tikai slalomā, taču nefinišēja otrajā braucienā.

2022. gadā L. Bondare piedalījās Latvijas čempionātā, Itālijā, *Pozza Di Fassa*, kur gan milzu slalomā, gan klasiskajā slalomā izcīnīja 1. vietu un ieguva Latvijas čempiones titulu [177].

108. attēls. L. Bondares RTU maģistra diploma kopija (2021).

109. attēls. L. Bondare Baltijas kausa otrajā posmā (2017).

110. attēls. L. Bondare XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā (2022).

2022. gada janvārī tika apstiprināts, ka L. Bondare ieguvusi tiesības piedalīties XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā, Ķīnā. Slaloma sacensībās L. Bondare pēc pirmā brauciena ieņēma 48. vietu. Otrajā braucienā, ņemot vērā pretinieču kļūdas, viņai bija iespēja ieņemt pat 43. vietu, taču kļūda trases vidusdaļā liedza finišēt [178, 179].

L. Bondare vairākas reizes ir kāpusi uz pjedestāla Latvijas ziemas olimpiādēs kalnu slēpošanā, bijusi uzvarētāja vairākos Baltijas kausu posmos, kā arī uzvarējusi kopvērtējumā 2017. gadā. Sportiste pārstāvējusi Latviju piecos pasaules čempionātos (2013, 2015, 2017, 2019, 2021), uz FIS sacensību goda pjedestāla kāpusi 30 reizes.

L. Bondarei patīk skriet, kā arī nodarboties ar ekstrēmiem sporta veidiem – veikbordū un veiksērfu. Jaunieti aizrauj uzņēmējdarbība, un viņas sapnis ir radīt biznesu, lai atbalstītu jaunos sportistus [177].

111. attēls. L. Bondare Latvijas čempionātā Itālijā (2022).

112. attēls. L. Bondare treniņometnē Šveicē (2021).

ARTŪRS DĀRZNIĒKS (1993)

Kamaniņu braucējs

XXIII ziemas olimpiskās spēles Phjončhanā, 2018

Kamaniņu sports

24. vieta, vieninieki

XXIV ziemas olimpiskās spēles Pekinā, 2022

Kamaniņu sports

18. vieta, vieninieki

Artūrs Dārznieks dzimis 1993. gada 20. aprīlī Jēkabpilī Anda Kāposta un Ingūnas Dārznieces ģimenē. 2010. gadā pabeidza Siguldas pilsētas vidusskolas 9. klasi, 2013. gadā – Murjāņu sporta ģimnāziju. 2015. gadā iestājās RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes (MTAF) koledžstudiju programmā «Inženiertehnikas dizains», kurā viņš studēja pēc individuālā plāna līdz 2016. gadam. 2018. gadā atskaitīts pēc paša vēlēšanās [180].

Ar kamaniņu sportu A. Dārznieks sāka nodarboties 2005. gadā. Šo sporta veidu viņš izvēlējās nejauši – vakaros ar draugiem Siguldā, staigājuši pa trases teritoriju, līdz kāds treneris viņus pamanīja un mudināja pieteikties treniņiem [181]. Savu pirmo braucienu A. Dārznieks veicis ziemas zābakos, turklāt no kombinezona kabatām izbīris to saturs, un brauciens beidzies ar kritienu [181]. Pirmā A. Dārznieka trenere bija Ingrīda Amantova. Karjeras sākumā viņš piedalījās arī divnieku ekipāžu sacensībās.

Pasaules kausa sacensībās A. Dārznieks piedalījās kopš 2011. gada. Kamaniņu sportā startēja junioru pasaules čempionātā, iegūstot: 26. vietu (2011, vieninieki); 7. vietu (2012; komandu stafete); 17. vietu (2012; vieninieki); 15. vietu (2013; vieninieki). Pasaules kausā junioriem 2011./2012. gada sezonas kopvērtējumā viņš ieguva 29. vietu vieninieka, 2012./2013. gada sezonā – 14. vietu [182].

Kamaniņu sportā junioru Eiropas čempionātā A. Dārznieks ierindojās šādās vietās: 12. vietā (2012; vieninieki); 8. vietā (2013; komandu stafete); 10. vietā (2013; vieninieki) [182].

Pirmo reizi pamatsacensībām kvalificējās 2014. gada janvārī Altenbergas trasē, Vācijā. Pirmo medaļu Pasaules kausa sacensībās izcīnīja 2015. gada 29. novembrī Īglsā, Austrijā, komandas stafetē iegūstot 2. vietu.

2015. gadā, studējot RTU MTAF, piedalījās RTU un Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) programmas «Medicīnas inženierija un fizika» studentes Katrīnas Dimitres (tagad – Kūma) 2015. gadā aizstāvētā bakalaura darba «Kamaniņu sportistu plaukstu kustības spēka impulsa detektēšanas metode starta posmā» praktiskās daļas izstrādē Siguldas kamaniņu trasē. Darba gaitā izstrādātie cimdi ar speciāliem

114. attēls. A. Dārznieks XXIII ziemas olimpiskajās spēlēs Phjončhanā (2018).

115. attēls. A. Dārznieks kamaniņu stafetē pasaules čempionāta posmā Siguldā (2021).

sensoriem paredzēti treniņiem vasaras un rudens laikā, un A. Dārznieks ar tiem pilnveidoja starta rāvienu [183].

Eiropas čempionātā 2014. gadā A. Dārznieks ieguva 21. vietu (individuālās sacensības), 2013./2014. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā – 45. vietu (vieninieki), pasaules čempionātā 2015. gadā – 15. vietu (vieninieki), U-23 grupā – 4. vietu (vieninieki). 2014./2015. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā sportists ierindojās 28. vietā (vieninieki) [182].

2017. gada Eiropas čempionātā A. Dārznieks izcīnīja 10. vietu (vieninieki), 3. vietu (komandu stafete), 2017. gada pasaules čempionātā – 20. vietu (vieninieki). 2016./2017. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā ierindojās 20. vietā (vieninieki), 2. vietā (komandu stafete; kopā ar Elīzu Cauci, Andri un Juri Šiciem). 2017./2018. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā ieguva 22. vietu (vieninieki), 4. vietu (komandu stafete). 2018. gada 49. *FIL (Fédération Internationale de Luge de Course)* Eiropas čempionātā Siguldā izcīnīja 9. vietu (vieninieki) [183].

A. Dārznieks startēja Latvijas komandas sastāvā 2018. gada XXIII ziemas olimpiskajās spēlēs Phjončhanā, Dienvidkorejā, un ieguva 24. vietu (vieninieki). Viņa treneris bija Kaspars Dumpis.

2019. gadā 50. *FIL* Eiropas čempionātā Oberhofā, Vācijā, A. Dārznieks ieguva 12. vietu. 2019. gadā pasaules čempionātā – 21. vietu. 2018./2019. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā – 28. vietu. 2020. gadā *FIL* pasaules čempionātā Sočos, Krievijā, izcīnīja 18. vietu. 2020. gadā 51. *FIL* Eiropas čempionātā Lillehammerē, Norvēģijā, ierindojās 18. vietā. 2019./2020. gada sezonas Pasaules kausa kopvērtējumā – 23. vieta. 2020. gadā Pasaules kausa posmā Siguldā *BMW* Sprinta kausa izcīņā – 6. vieta. 2021. gadā 52. *FIL* Eiropas čempionātā Siguldā sportists ieguva 4. vietu (vieninieki) un 2. vietu (komandu stafete). 2021. gada 50. *FIL* Pasaules čempionātā Kēnigszē, Vācijā, – 23. vietā (vieninieki), Sprinta kausa izcīņā – 7. vietā un 3. vietā (komandu stafete). 2020./2021. gadā IX Pasaules kausa posmā Sanktmoricā, Šveicē, izcīnīja 4. vietu [183].

2021. gada novembrī Pasaules kausa pirmajā posmā *Yanqing* trasē, Ķīnā, A. Dārznieks ieguva 11. vietu (vieninieki). 2022. gada 7. janvārī Nāciju kausā Siguldā sportists izcīnīja 1. vietu (vieninieki). Posms Siguldā bija noslēdzošās kvalifikācijas sacensības, kurās tika noskaidroti tie kamaniņu sportisti, kuri pārstāvēs Latvijas valsts vienību Ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā [182]. XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā A. Dārznieks izcīnīja 18. vietu (vieninieki). Viņa treneri bija Kristaps Mauriņš un Daniels Fogelis.

Kamaniņu sports A. Dārzniekam ir «brīvība, ātrums, spriedze un pārslodzes virāžās. Vienīgais, ko redzi, ir ledus un savas kājas, viņš piebilst», intervijā *lsm.lv* teica A. Dārznieks [181].

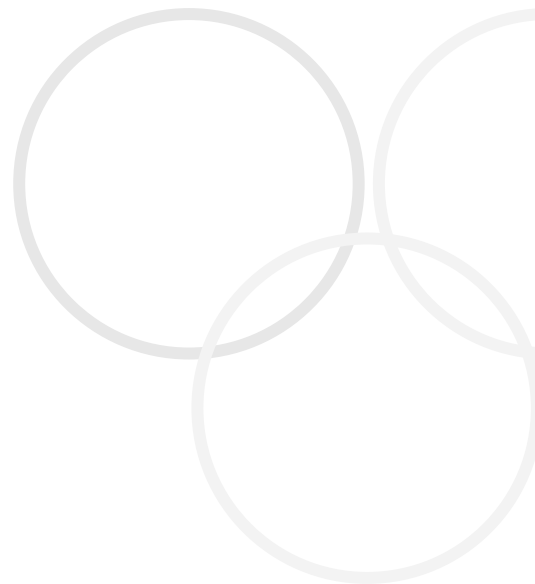
2021. gadā viņš Latvijas Sporta un pedagogijas akadēmijā ieguva kamaniņu sporta trenera kvalifikāciju.

A. Dārznieks ir precējies. Ģimenē aug meita. Viņam patīk atpūta pie dabas, braukšana ar velosipēdu, distanču slēpošana, kā arī skatīties labas filmas [183].

116. attēls. A. Dārznieks ar sievu un meitu (2019).

Kā A. Dārznieks atzina intervijā ar I. Gudro 2022. gada 28. februārī, «mācības savienot ar sportu vienmēr ir sarežģītāk nekā mācīties klātienē, bet nekas nav neiespējams. Ņemot vērā, ka esmu kamaniņu sportists un aktīvā sporta sezona ir ziema, sanāk ļoti daudz kavēt klātienes nodarbības un tad pavasarī un rudenī daudz laika pavadīt konsultācijās, cenšoties iedzīt iekavēto. Jāsaka liels paldies Industriālā dizaina katedras vadītājai Anitai Geriņai-Ancānei par pacietību un pretimnākšanu. Visu vienmēr varēja atrisināt un sarunāt. Mācībspēku kolektīvs kopumā ir ļoti profesionāls un draudzīgs, un nekad neatteica man kādu konsultāciju vai padomu. Studiju laikā, pavasarī, kad mums bija praktiskās nodarbības, bija arī dienas, kad nevēlējos tās pamest, kamēr Siguldas kamaniņu trasē vēl bija ledus un tika testēta tehnika. Nodarbības tiešām bija interesantas un iemācījos daudz jaunu lietu [183].»

117. attēls. A. Dārznieks XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā (2022).

118. attēls. A. Dārznieks XXIV ziemas olimpiskajās spēlēs Pekinā (2022).

INTARS DĪCMANIS (1979)

Bobslejists un uzņēmējs

XIX ziemas olimpiskās spēles Soltleiksitijā, 2002

Bobslejs

13./14. vieta, divnieki

12. vieta, četrinieki

XX ziemas olimpiskās spēles Turīnā, 2006

Bobslejs

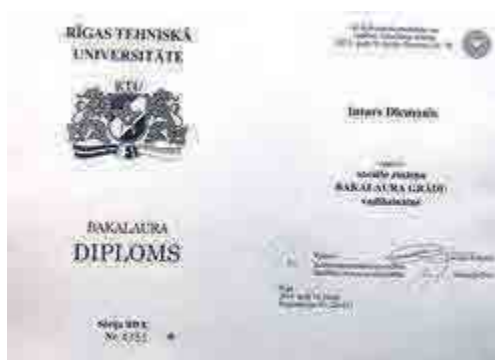
20. vieta, divnieki

21. vieta, četrinieki

Intars Dīcmanis dzimis 1979. gada 22. septembrī Siguldā. 1998. gadā pabeidza Murjāņu sporta ģimnāziju un iestājās RTU Būvniecības fakultātē, izvēloties studiju programmu «Transportbūves». Viņa dzimtajā pilsētā 1986. gadā tika atklāta Siguldas bobsleja un kamanīņu trase, tāpēc viņa interese par bobsleju ir pašsaprotama. Sportistam bija jāapvieno studijas un sports, tāpēc studijas ielga. Pagrieziena punkts bija 1999./2000. gadā *Apollo* ziemas spēles Siguldā, kad bobslejists Ruslans Suharevs (Murjāņu sporta ģimnāzijas klasesbiedrs) uzaicināja I. Dīcmani iestumt viņa kamanas. Jaunietim tas sanāca labi, viņu pamanīja bobsleja treneris Rihards Kotāns (1956–2010) un uzaicināja uz Preiļu sporta nometni. I. Dīcmanis uz nometni devās uzvalkā, tieši no RTU eksāmeņiem [184]. Tas bija gads, kad viņš saprata, ka vēlas ar šo sportu nodarboties profesionāli, un viņa mērķis bija piedalīties olimpiskajās spēlēs 2002. gadā.

Nācās izvēlēties starp sportu un mācībām, un priekšroka tika dota sportam. 2001. gadā I. Dīcmanis izcīnīja 9. vietu pasaules junioru čempionātā divnieku sacensībās, startējot kopā ar Jāni Miņinu [185]. 2002. gadā sekoja dalība XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā, ASV, kur tika izcīnīta 13./14. vieta divnieku sacensībās, startējot kopā ar Gati Gūtu (3:12,68) un 12. vieta četrinieku sacensībās kopā ar G. Gūtu, Māri Rozentālu un Gunāru Bumbuli (3:09,44), atpaliekot no olimpiskajiem čempioniem vāciešiem tikai par 1,93 s [186; 74. lpp.]. Sportistu treneri bija Sandis Prūsis un Ivars Čākurs.

Bobslejists I. Dīcmanis bija bobsleja kamanu stūmējs, gadsimta un jaunās tūkstošgades sākumā viņš piedalījās vēl vairākās starptautiskās sacensībās, gūstot visai atzīstamus rezultātus – 2003. gadā bobslejists ieguva 13. vietu Eiropas čempionātā gan divnieku sacensībās kopā ar G. Gūtu, gan četrinieku sacensībās kopā ar G. Gūtu, M. Rozentālu un G. Bumbuli, kā arī izcīnīja Latvijas čempiona titulu divnieku sacensībās ar pilotu Jāni Ozolu [187]. Tajā pat gadā bobsleja sacensībās Leikpleisidā, ASV, tika sasniegta karjerā augstākā – 5. vieta divnieku sacensībās kopā

120. attēls. I. Dīcmaņa RTU bakalaura diploma kopija (2014).

121. attēls. I. Dīcmanis un G. Gūts XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

ar G. Gūtu [188]. Ilgstošie treniņi un sacensības traucēja mācībām, un 2005. gadā nācās rakstīt iesniegumu ar lūgumu piešķirt akadēmisko atvaļinājumu [189].

Treniņi un labie rezultāti bija iemesls tam, ka I. Dīcmanis ieguva tiesības piedalīties arī XX ziemas olimpiskajās spēlēs Turīnā, Itālijā, 2006. gadā, kur divnieku sacensībās kopā ar Mihailu Arhipovu, Māri Bogdanovu un Reini Rozīti (2:49,01) – 21. vietu [190; 42., 123., 124. lpp.]. Sportistu treneris bija Jānis Skrastiņš.

2008. gadā I. Dīcmanis beidza profesionālo sportista karjeru. 2009. gadā I. Dīcmanis atkārtoti iestājas RTU, izvēloties Inženierekonomikas un vadības fakultātes vakara nodaļas studiju programmu «Uzņēmējdarbība un vadīšana». RTU diplomu ar ierakstu par iegūto sociālo zinātņu bakalaura akadēmisko grādu vadībzinātnē I. Dīcmanis saņēma 2014. gadā.

I. Dīcmanis ir precējies, ģimenē aug divi bērni. Patlaban I. Dīcmanis ir Zviedrijas uzņēmuma «Mitek Industries AB» filiāles «Mitek Baltic» vadītājs [191], Latvijas koka būvniecības klastera valdes loceklis. Brīvajā laikā viņš spēlē hokeju (spēlējis entuziastu līgā «PTA zaķi» un Neatkarīgajā amatieru hokeja līgā; NAHL), nodarbojas arī ar vieglatlētiķi.

122. attēls. G. Gūts ar stūmēju I. Dīcmani XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

123. attēls. No labās: G. Gūts, stūmēji – I. Dīcmanis, M. Rozentāls un G. Bumbulis XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

124. attēls. M. Arhipovs ar savu ekipāžu – M. Bogdanovu, I. Dīcmani un R. Rozīti XX ziemas olimpiskajās spēlēs Turīnā (2006).

ZINTIS EKMANIS (1958)

Bobslejs, treneris, inženieris un uzņēmējs

XIV ziemas olimpiskās spēles Sarajevā, 1984

Bobslejs

3. vieta, divnieki

12. vieta, četrinieki

XV ziemas olimpiskās spēles Kalgari, 1988

Bobslejs

9. vieta, divnieki

XVI ziemas olimpiskās spēles Albēvilā, 1992

Bobslejs

16. vieta, divnieki

16. vieta, četrinieki

XVII ziemas olimpiskās spēles Lillehammerē, 1994

Bobslejs

10. vieta, divnieki

13. vieta, četrinieki

126. attēls. Z. Ekmaņa RPI ieskaīšu grāmatiņa (1975).

127. attēls. Z. Ekmaņa lūgums RPI Inženierekonomikas fakultātes dekānam Jurim Lūsim (1928–2006) pagarināt eksāmenu kārtošanas termiņu (1979).

Zintis Ekmanis dzimis 1958. gada 17. maijā Rīgas rajona Pabažos. Pēc Saulkrastu vidusskolas absolvēšanas 1975. gadā viņš iestājās RPI Inženierekonomikas fakultātē un tūlīt iesaistījās RPI vieglatlētikas izlases komandā.

Z. Ekmanis trenējās vieglatlētikā jau skolas laikā un turpināja to darīt studiju gados sporta biedrībā «Daugava». Pirms studijām viņš spēlēja kolhoza «Pabaži» estrādes orķestrī, dejoja tautas deju kolektīvā un dziedāja skolu koros. Pirmo studiju gadu noslēdzot, viņam bija iekrājušies akadēmiskie parādi, tāpēc bija jālūdz sesiju pagarināt, jo sacensības, treniņi, dažkārt arī veselības problēmas neļāva visus eksāmenus nokārtot laikā. Tas turpinājās arī nākamajos studiju gados, un pēc 3. kursa Z. Ekmanis tika brīdināts, ka viņam ieskaīšu un eksāmenu termiņš tiek pagarināts līdz 1978. gada 20. septembrim un, ja tie netiks nokārtoti, viņu atskaitīs no augstskolas. Zintis sesijas pagarinājumā nokārtoja visas ieskaītes un eksāmenus un turpināja studēt. 1979. gada 4. decembrī 5. kursa students Z. Ekmanis atkal lūdza atļaut kārtot pārbaudījumus ar nokavēšanos. Uz viņa paskaidrojuma ir uzraksts: «Lūdzu sākt domāt nopietni [192]!» Viņš domāja arī, taču treniņi, sacensības un treniņnometnes aizņēma daudz laika, tāpēc iekavēto vēlāk nācās apgūt individuāli. Salīdzinot ar citiem augsta līmeņa sportistiem, viņš augstskolu beidza paredzētajā laikā – piecos gados, kaut gan sesiju pagarinājumi sekoja cits pēc cita. Z. Ekmaņa vārds ierakstīts arī RPI / RTU sporta vēsturē – viņš ir, piemēram, RPI 1980. gada labāko vieglatlētu sarakstā, jo bija guvis atzīstamus rezultātus trissollēkšanā un augstlēkšanā [193]. Pēc augstskolas absolvēšanas 1980. gadā [192] viņš tika norīkots

darbā r/a «Radiotehnika», taču sekoja dienests padomju armijā, tāpēc ieplānotie darbi un sacensības bija jāatceļ.

Interese par sportu nezuda, un Z. Ekmaņa lielākie panākumi sekoja jau pēc augstskolas absolvēšanas. Viņš startēja pasaules čempionātos PSRS bobsleja izlases sastāvā 1982. gadā (7. vieta četrinieku sacensībās ar Jāni Ķipuru, Aivaru Šnepstu, Vladimiru Aleksandrovu; stūmējs), 1985. gadā (3. vieta divnieku sacensībās ar Nikolaju Žirovu), 1986. gadā (11. vieta divnieku sacensībās ar Otomāru Rihteru; 15. vieta četrinieku sacensībās ar Juri Toni, Aivaru Tropu, O. Rihteru), 1990. gadā (4. vieta divnieku sacensībās ar J. Toni), 1993. gadā – Latvijas izlases sastāvā 8. vieta divnieku sacensībās ar Aldi Intleru (1965–1994) un 17. vieta četrinieku sacensībās ar A. Intleru, Borisu Artemjevu, Didzi Skušku. Viņš kļuva par divkārtēju PSRS čempionu bobslejā divnieku sacensībās ar J. Toni (1987, 1990) un Latvijas čempionu divnieku sacensībās ar A. Intleru (1992), Eiropas čempionu (1985; divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu) un vicečempionu (1990; divnieku sacensībās ar J. Toni). Godalgotā 3. vieta Eiropas čempionātā tika izcīnīta 1984. gadā divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu un pasaules čempionātā divnieku sacensībās 1985. gadā ar N. Žirovu, kā arī 3. vieta 1991. gada pasaules kausa posmā Vinterbergā, Vācijā, četrinieku sacensībās ar A. Intleru, B. Artemjevu un D. Skušku (tā bija pirmā starptautiskā uzvara Latvijai pēc neatkarības atjaunošanas), 3. vieta divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu 1993. gada pasaules kausa posmā Altenbergā, Vācijā [194].

Starti Eiropas čempionātos PSRS izlases sastāvā: 12. vieta četrinieku sacensībās ar Imantu Muižnieku, A. Šnepstu un V. Aleksandrovu (1982); 12. vieta divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu un 14. vieta četrinieku sacensībās ar V. Aleksandrovu, Rihardu Kotānu (1956–2010) un J. Skrastiņu (1983); 3. vieta divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu un 11. vieta četrinieku sacensībās ar J. Skrastiņu, R. Kotānu un V. Aleksandrovu (1984); 13. vieta četrinieku sacensībās (1987); 7. vieta četrinieku sacensībās ar S. Prūsi, V. Ļubovicki un J. Toni (1990). 1993. gadā Latvijas izlases sastāvā Eiropas čempionātā 5. vieta divnieku sacensībās ar A. Intleru [194]. Latvijas čempions vieglatlētikā trīssoļlēkšanā telpās (1980; 15,59 m). Sportista karjeras laikā pārstāvējis sporta biedrību «Daugava» un Armijas sporta klubu (ASK).

Bobslejists un inženieris Z. Ekmanis ir vienīgais no RPI / RTU studentiem, kas olimpiskajās spēlēs piedalījies četras reizes – 1984., 1988., 1992. un 1994. gadā.

1984. gadā XIV ziemas olimpiskajās spēlēs Sarajevā, Dienvidslāvijā, Z. Ekmanis izcīnīja olimpisko bronzas medaļu divnieku sacensībās ar V. Aleksandrovu (3:26,16), savukārt četrinieku sacensībās ar J. Skrastiņu, R. Kotānu un V. Aleksandrovu – 12. vietu (3:25,20) [195].

1988. gadā XV ziemas olimpiskajās spēlēs Kalgari, Kanādā tika iegūta 9. vieta divnieku sacensībās ar A. Tropu (3:56,92) – tobrīd RPI studentu.

1992. gadā XVI ziemas olimpiskajās spēlēs viņa vadītās ekipāžas ieguva 16. vietu gan divnieku sacensībās ar A. Intleru (4:06,33), gan četrinieku sacensībās ar A. Intleru, B. Artemjevu (bijušo RPI studentu) un O. Rihteru (3:56,72) [74; 66. lpp.]. 1994. gadā

128. attēls. Latvijas bobslejistu pirmais starts pasaules kausa posmā ar savas valsts karogu 1991. gadā Kalgari. No kreisās: komandas «Latvija-1» četrinieks – Z. Ekmanis, A. Intlers, S. Prūsis, Adris Plūksna un Latvijas izlases galvenais treneris J. Skrastiņš.

129. attēls. XIV ziemas olimpiskajās spēlēs Sarajevā. No kreisās: J. Skrastiņš, H. Švānks, Z. Ekmanis un «bronzas raķete» – kamanas, kurās tika izcīnīta pirmā olimpiskā medaļa (1984).

130. attēls. Z. Ekmanis Latvijas Olimpiskās komitejas speciālbalvas pasniegšanas svinīgajā ceremonijā (2014).

XVII ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē, Norvēģijā, divnieku sacensībās ar A. Intleru tika izcīnīta 10. vieta (3:32,83), savukārt četrinieku sacensībās ar B. Artemjevu, A. Intleru un D. Skušku – 13. vieta (3:29,81) [75; 28. lpp.].

Z. Ekmanis vienmēr bija pilots. Ceturtajās Z. Ekmaņa ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē viņš bija Latvijas olimpiskās delegācijas karognesējs.

Viņa treneri bija Aleksandrs Pētersons (1926–2006), Ilmārs Lapiņš (1936–2016), Rolands Upatnieks (1932–1994) un Jānis Skrastiņš.

Z. Ekmanis trenējis bobslejistus Gati Gūtu, Otomāru Rihteru, Sandi Prūsi un citus. Viņam uzticēja valsts izlases vecāka trenera amatu. Sportists Z. Ekmanis ir šī sporta veida pionieris Latvijā un uzskata, ka bobslejs ir latviešu sporta veids [196]. 2014. gadā viņam piešķirta Latvijas Gada balva sportā kategorijā «Latvijas Olimpiskās komitejas speciālbalva».

Z. Ekmanis ir bijis Latvijas Olimpiskās komitejas (LOK) individuālais loceklis no 1992. līdz 1996. gadam, kā arī pārstāvējis šajā organizācijā Latvijas Bobsleja federāciju (1996, 2000, 2003, 2004) [197; 21. lp.] un Latvijas Bobsleja un skeletoņa federāciju (2008, 2012, 2016, 2020), no 2020. gada darbojas LOK Revīzijas komisijā. No 1994. līdz 1997. gadam bijis Latvijas bobsleja izlases treneris, bijis Latvijas Bobsleja federācijas viceprezidents (1994–2014), valdes loceklis. Kopš 2014. gada Z. Ekmanis ir Latvijas Bobsleja un skeletoņa federācijas ģenerālsēkretārs.

Z. Ekmanis ir precējies. Ģimenē ir divas meitas un četri mazbērni.

131. attēls. Latvijas Valsts prezidente (1999–2007) Vaira Viķe-Freiberga un Z. Ekmanis XX ziemas olimpiskajās spēlēs Turīnā (2006).

132. attēls. No kreisās: Z. Ekmanis, meita Elina, sieva Daina, meita Elza un znots Jānis (2014).

MIĶELIS EŽMALIS (1990)

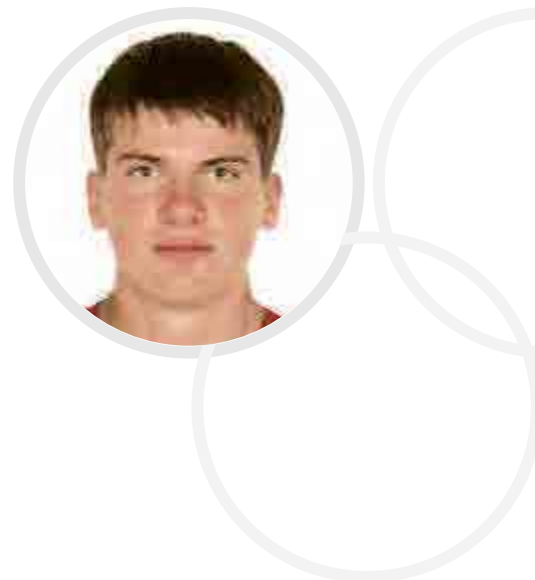
Kanoe airētājs

XXIX olimpiādes spēles Pekinā, 2008

Kanoe airēšana

14./15. vieta, C-1 500 m

20./21. vieta, C-1 1000 m

Miķelis Ežmalis dzimis 1990. gada 12. augustā Limbažos. Mācījās Murjāņu sporta ģimnāzijā, Rīgas 3. ģimnāzijā, 2010. gadā pabeidza Rīgas vakara ģimnāziju [198].

2010. gadā M. Ežmalis iestājās RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātē, kur studēja informācijas tehnoloģiju. 2011. gadā jaunietis pēc paša vēlēšanās no augstskolas izstājās. Tajā pat gadā viņš atkārtoti iestājās RTU – šoreiz Inženierekonomikas un vadības fakultātē (IEVF), izvēloties studēt muitas un nodokļu administrēšanu. Studijas viņam patika un bija vēlme tās pabeigt. M. Ežmalim plānotā dalība Olimpiādes spēlēs Londonā 2012. gadā izpalika.

Latvijas Olimpiskās vienība (LOV) lūdza RTU IEVF Starptautisko ekonomisko sakaru un muitas institūta (SESMI) direktoru Aivaru Vilni Krastiņu atļaut M. Ežmalim studēt pēc individuāla grafika saistībā ar Eiropas Olimpiskajām spēlēm 2015. gadā. M. Ežmalis no studijām tika atskaitīts 2018. gadā.

Sportam M. Ežmalis pievērsās jau agrā bērnībā. Vispirms viņš vēlējās kļūt par basketbolistu un trenējās Rīdzenes Bērnu un jaunatnes sporta skolā, taču auguma parametru dēļ šis sporta veids jaunietim nebija īsti piemērots. Sporta skolā bija arī airēšanas sekcija, un ziemā treniņi notika baseinā. M. Ežmalim, jau aizejot pirmo reizi uz treniņu kanoe airēšanā, tas iepatikās. Sekoja daudzi treniņi Daugavā pie Lucavsalas.

Pirms dalības XXIX olimpiādes spēlēs Pekinā, Ķīnā, 2008. gadā sportists piedalījies vairākos Eiropas un pasaules junioru čempionātos. Eiropas junioru čempionātā iegūtas šādas vietas: 6. vieta (C-2, 1000 m) un 6. vieta (C-2, 500 m) 2006. gadā, 4. vieta (C-1, 500 m) un 5. vieta (C-1 1000 m) 2007. gadā, kā arī 3. vieta (C-1, 500 m) un 4. vieta (C-1, 1000 m) 2008. gadā. Pasaules junioru čempionātos iegūta 4. vieta (C-1, 500 m) un 7. vieta (C-1, 1000 m) 2007. gadā. 2008. gadā Eiropas čempionātā jaunietis izcīnīja 9. vietu (C-1, 500 m).

Dodoties uz XXIX olimpiādes spēlēm, M. Ežmalim bija tikai 17 gadu, un viņš bija jaunākais sportists Latvijas delegācijā. Viņa sapnis, dodoties uz šīm spēlēm, bija redzēt slaveno aktieri Džekiju Čanu (*Jackie Chan*) [199]. M. Ežmalis startēja 500 m un 1000 m kanoe distancēs. 500 m distancē viņš izcīnīja dalītu 14./15. vietu, 1000 m distancē ierindojās dalītā 20./21. vietā. Viņa treneri bija Aigars Aglenieks un Aleksandrs Timoškevičs.

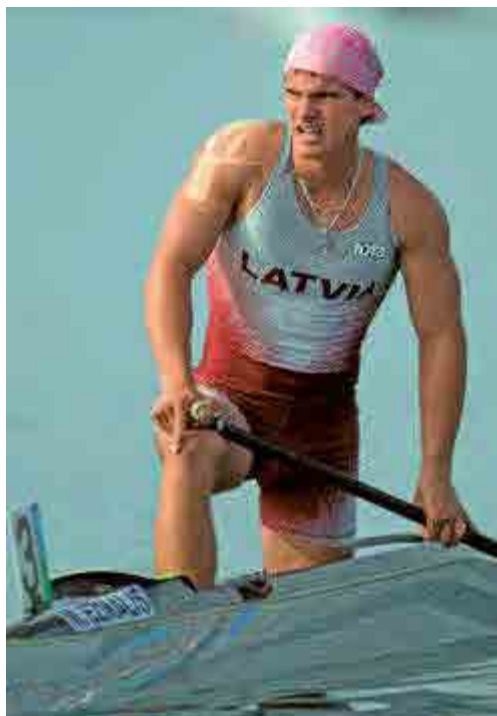

134. attēls. LOV lūgums RTU IEVF SESMI direktoram A. V. Krastiņam atļaut M. Ežmalim studēt pēc individuāla studiju grafika (2015).

2009. gada pasaules čempionātā M. Ežmalis izcīnīja 14. vietu 500 m un 23. vietu 1000 m kanoe vieninieku distancē, 2010. gada pasaules čempionātā – 16. vietu (C-1, 200 m) un 25. vietu (C-1, 1000 m). Piedalījies arī 2010. gada Eiropas čempionātā, kurā izcīnīja 13. vietu 1000 m un 15. vietu 200 m kanoe vieninieku distancē. Sacensībās piedalījās arī 2015. gadā.

M. Ežmalim bija savdabīgs ģērbšanās stils – kāpjot laivā, viņam kājās bija vilnas zeķes, turklāt – katra zeķe no sava pāra. Zeķes no dažādiem pāriem sportists sāka vilkt māņticības dēļ, pirms kādām sekmīgām sacensībām neatrodot otru pāra zeķi [200].

2006. gadā M. Ežmalis un vēl divi vieglatlēti ieguva gadskārtējo Austrālijas Latviešu sporta pārvaldes (ALSP) balvu, ko pasniedz kopš 1995. gada. Balvu saņēma arī viņa treneris A. Aglenieks [201].

135. attēls. M. Ežmalis XXIX olimpiādes spēlēs Pekinā (2008).

AĻONA FOKINA (DZ. RIBAKOVA; 1991)

Peldētāja un trenere

XXXI olimpiādes spēles Riodežaneiro, 2016

Peldēšana

27. vieta, priekšsacikstes, 200 m brass

Aļona Fokina (dzim. Ribakova) dzimusi 1991. gada 7. februārī Alekseja un Allas Ribakovu ģimenē Rīgā. Tēvs nāk no Igaunijas, māte – no Latvijas, abi vecāki ir sporta meistari jūras daudzciņā. Arī Aļonas jaunāka māsa ir peldētāja. Ar sportu A. Fokina sāka nodarboties jau 1. klasē, mācoties Igaunijā un piedaloties peldēšanas nodarbībās. Pirmais treneris Igaunijā bija tēva draugs peldēšanas treneris Andrejs Divisenko. Pēc pārcelšanās uz Latviju A. Fokina mācības 2. klasē (vienā gadā pabeidzot divas klases) sāka 72. vidusskolā, kur peldētāpmācība ir obligāta visiem bērniem un ir iespēja pieteikties arī peldēšanas treniņiem [202].

Par A. Fokinas pirmo un arī vienīgo treneri Latvijā kļuva Germans Jakobovskis. Viņa mērķtiecīgi sāka trenēties 14 gadu vecumā pēc dalības Eiropas jaunatnes Olimpiskajā festivālā, kur piedalījās pusfinālā peldējumā. Peldēšanas pirmsākumos treniņš izskatījās šādi: skrējieni līdz Zaķusalai, peldējums turp un atpakaļ pāri Daugavai, skrējieni atpakaļ līdz skolai. Ierastais treniņu grafiks pēc mācībām skolā bija «sausais» treniņš (sporta zālē) un treniņš baseinā. Intensīvās sagatavošanās periodos bija vēl papildu treniņš pirms skolas. Fiziskās sagatavotības treniņi notika arī brīvdienās [203].

2009. gadā A. Fokina absolvēja Rīgas 72. vidusskolu un iestājās RTU Inženierekonomikas un vadības (IEVF) fakultātē, izvēloties studiju programmu «Starptautisko ekonomisko sakaru organizēšana un vadīšana». To absolvējot, 2013. gadā viņa ieguva bakalaura grādu.

Tajā pašā gadā A. Fokina turpināja studijas maģistrantūras studiju programmā «Uzņēmējdarbība un vadīšana» un 2015. gadā ieguva maģistra grādu.

A. Fokinas pirmais rekords bija 18 gadu vecumā 400 m kompleksajā peldējumā, startējot 25 m baseinā.

A. Fokina vairākas reizes uzvarējusi Latvijas čempionātā, vairākas uzvaras izcīnījusi arī Baltijas čempionātos. Viņa ir piedalījies vairākos Eiropas un pasaules čempionātos, kā arī pasaules universiādēs. A. Fokinai joprojām pieder arī vairāki Latvijas rekordi, to skaitā 100 m un 200 m brasā, startējot 25 m baseinā (1:10,83 un 2:26,43), un 200 m brasā, startējot 50 m baseinā (2:30,82), viņa savulaik bija labākā valstī arī 100 m, 200 m, 400 m kompleksajā peldējumā un 200 m, 400 m, 800 m un 1500 m brīvajā stilā.

137. attēls. A. Fokinas (tolaik – Ribakovas) RTU maģistra diploma kopija (2015).

138. attēls. A. Fokina (tolaik – Ribakova) maģistru izlaidumā (2015).

139. attēls. A. Fokina (tolaik – Ribakova) treniņā (2012).

140. attēls. A. Fokina (tolaik – Ribakova) Riodežaneiro (2016).

141. attēls. A. Fokina (tolaik – Ribakova) Riodežaneiro. (2016).

Sportiste bija izpildījusi 2012. gada olimpiādes spēļu normatīvu, taču netika iekļauta Latvijas delegācijas sastāvā, kas devās uz XXX olimpiādes spēlēm Londonā, Apvienotajā Karalistē. A. Fokina kvalificējās startam 2016. gada olimpiādes spēlēs. Savienot sportu ar studijām un darbu nav viegli. Lai būtu labā sportiskā limenī, nepieciešami trīs treniņi dienā: divi ūdenī un viens – zālē. Starp tiem nepieciešama atpūta, bet sportisti spiesti strādāt algotu darbu. Arī A. Fokinai šādas iespējas – tikai treniņi – ārpus nometnēm nav bijis. Pirms 2016. gada olimpiādes spēlēm olimpiete vienlaikus studēja maģistrantūrā un strādāja nepilnas slodzes darbu. Olimpiādes spēlēs Riodežaneiro, Brazīlijā, A. Fokina ieguva 27. vietu priekšsacīkstēs 200 m brasā (2:30.82) un vienlaikus par 0,7 sekundēm laboja savu rekordu 200 m brasā [204, 205].

Latvijas čempionātā peldēšanā 25 m baseinā sievietēm par uzvaru peldējumā 200 m brasā A. Fokinai tika piešķirts Latvijas peldētājas – pirmās PSRS sporta meistarē Līlijas Pētersones (1923–1998) – ceļojošais kauss. Līdz 2016. gadam A. Fokina šo ceļojošo kausu bija ieguvusi septiņas reizes, un šis sasniegums bija vienāds ar Latvijas peldētājas olimpistes (1996, 2000) Margaritas Kalmikovas sasniegumu. A. Fokina jau bija izlēmusi beigt sporta karjeru, taču 2017. gadā viņa atgriezās sacensībās, lai iegūtu šo ceļojošo kausu astoto reizi. Un Aļonai tas izdevās [206].

Pēc Olimpiādes spēlēm Riodežaneiro sportiste gandrīz divus mēnešus netrenējās. A. Fokina rudenī pamazām atsāka treniņus reizi nedēļā, sestdienās. Viņai pietrūka ne tikai peldēšanas, bet arī baseina smaržas un gaisotnes, kas ļauj justies – esmu atkal savās mājās [206].

Pēc karjeras beigšanas kādu laiku viņa strādāja par treneres asistenti sinhronajā peldēšanā.

2017. gadā A. Fokina piedalījās Latvijas ziemas čempionātā peldēšanā Jelgavā, 2019. gadā – ziemas peldēšanas sacensībās stafetes peldējumā.

No 2013. līdz 2015. gadam viņa strādāja nepilnas slodzes darbu uzņēmumā «Belam-Rīga». No 2016. līdz 2021. gadam – pilnas slodzes darbu apsardzes uzņēmumā «Global Intellectual Security».

A. Fokina pārsvarā trenējas Rīgas 72. vidusskolas baseinā klubā «Delfins», ik pa laikam – arī Ķīpsalas peldbaseinā un Rimi Olimpiskajā centrā.

Intervijā *Sportland Magazine* 2017. gadā A. Fokina teica, ka «Maģistrantūrā bija laiks, kad no mājas izgāju plkst. 6 no rīta un atgriezos tikai ap plkst. 23.30, turklāt man nebija mašīnas – visu dienu ceļoju no treniņiem līdz darbam un universitātei ar milzīgu mugursomu. Bet, ja cilvēks grib, tad visu var paspēt. Skolas laikā bija viegli, jo gan mācības, gan baseins bija vienā ēkā [206].»

Brīva laika A. Fokinai gandrīz nebija, tomēr brīvdienas viņai patika pavadīt kopā ar draugiem – viņa ir ļoti sociāla.

Patlaban sportiste ir bērna kopšanas atvaļinājumā – 2021. gadā 26. martā pasaulē nāca viņas meita.

ARTŪRS GARONSKIS (1957)

Airētājs, inženieris un pedagogs

XXII olimpiādes spēles Maskavā, 1980

Airēšana

2. vieta, četrinieki ar stūrmani (M4+)

Artūrs Garonskis dzimis 1957. gada 25. maijā Rīgā. 1975. gadā beidza Leona Paegles Rīgas 1. vidusskolu.

No 1974. gada A. Garonskis bija PSRS jaunatnes izlases dalībnieks, 1975. gada augusta sākumā piedalījās jaunatnes (U-18) pasaules meistarsacīkstēs Monreālā, Kanādā, kur kļuva par čempionu (divnieki ar stūrmani) kopā ar Guntaru Miķelsonu un stūrmani Romualdu Rukutu. Tajā pašā gadā A. Garonskis iestājās RPI, taču iestāšanāsamenu sacensību dēļ kārtoja vēlāk nekā citi reflektanti (pēc 15. augusta) un 1975./1976. mācību gadā sāka studijas Automātikas un skaitļošanas tehnikas fakultātē. Ņemot vērā augstos sasniegumus sportā, no 1975. gada rudens bija iecelts LPSR Sporta komitejas sporta instruktora amatā, kurā strādāja līdz 1982. gada rudenim.

1976. gadā A. Garonskis pievienojās Rolanda Sproģa (1936–2001) trenētajam airētāju astoņniekam. Sākās ļoti nopietni treniņi, gatavojoties 1976. gada sezonai, un studijas nonāca otrajā plānā. Veiksmīgie starti 1976. gada sezonā rezultējās ar iekļaušanu PSRS izlases kandidātu vidū XXII olimpiādes spēlēm Maskavā, PSRS, 1980. gadā, tāpēc studijas uz laiku nācās pārtraukt.

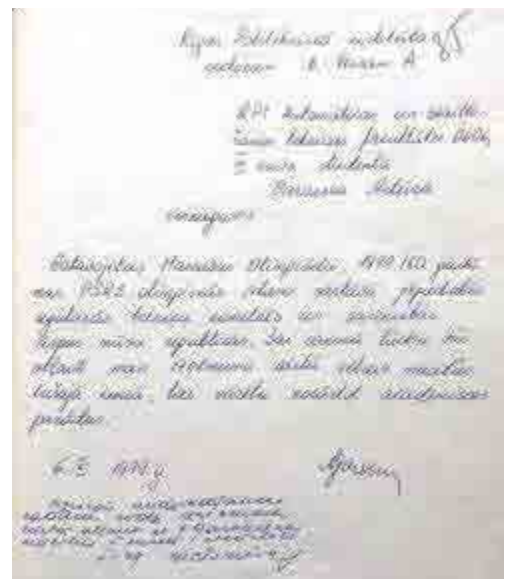
1977. gadā A. Garonskis ieguva 2. vietu PSRS čempionātā un 4. vietu pasaules čempionātā (četrinieki ar stūrmani), startējot kopā ar Žoržu Tikmeru, Dzintaru Krišjāni (1958–2014), Andri Stīģi un RPI studentu Juri Bērziņu (1954–2004).

RPI un fakultātes administrācija, Fiziskās audzināšanas un sporta katedra atbalstīja studenta A. Garonska centienus studēt, neraugoties uz daudzajām sacensībām un ilgo prombūtni un izņēmuma kārtā atļāva viņam 1979./1980. mācību gadā atkārtoti mācīties 3. kursā [207]. Bija jāgatavojas XXII olimpiādes spēlēm 1980. gadā, tāpēc laika nopietni mācīties nebija. 1979. gadā A. Garonskis startēja četrniekā ar stūrmani (visi airētāji pārstāvēja Rīgas «Dinamo» klubu: Ž. Tikmers, Dimants Krišjānis, Dz. Krišjānis, A. Garonskis, stūrmanis J. Bērziņš), izcīnot 1. vietu PSRS Tautu spartakiādē un 1. vietu Lucernas regatē, savukārt pasaules čempionātā – 2. vietu. Tajā pat gadā A. Garonskis kļuva par PSRS čempionu.

Noslēdzošā atlase dalībai XXII olimpiādes spēlēm Maskavā, PSRS, notika 1980. gada maijā PSRS čempionātā. A. Garonskis olimpiādes spēlēs izcīnīja 2. vietu četrniekā ar stūrmani (Ž. Tikmers, A. Garonskis, Dz. Krišjānis, D. Krišjānis, stūrmanis J. Bērziņš). Treneris bija R. Sproģis.

143. attēls. A. Garonska RPI studenta apliecība (1982).

144. attēls. A. Garonska iesniegums RPI rektoram Aleksandram Veisam (1918–1985) atļaut atkārtoti studēt 3. kursā (1979).

1980. gada rudenī A. Garonski iesauca armijā, viņš dienēja PSRS Robežsardzes spēkos, kur apguva jaunkareivja kursu un turpināja piedalīties PSRS airēšanas izlases treniņos. 1982. gada ziemā A. Garonskis turpināja treniņus PSRS izlases nometnē ar komandas biedriem, taču vēl pirms galvenajiem sezonas startiem veselības problēmu dēļ profesionālā sportista karjeru nācās izbeigt, kā arī pamest sporta instruktora darbu. A. Garonskis sāka strādāt Valsts autoinspekcijas patruļdienesta inspektora amatā un atkal varēja domāt par studijām. Viņš iestājās RPI Rīgas Vispārtehniskajā neklātienes fakultātē. Pēc 3. kursa neklātienes un vakara nodaļu studentus ieskaitīja fakultātēs [25; 563. lpp.], un A. Garonskis turpināja studijas Elektroenerģētikas vakara-neklātienes fakultātē. 1988. gada jūnijā A. Garonskis saņēma RPI diplomu, un viņam tika piešķirta inženiera elektriķa kvalifikācija. A. Garonska RPI ieskaīšu grāmatiņa liecina, ka viņa sekmes vairumā eksāmenu un ieskaīšu piecu ballu sistēmā tika novērtētas ar atzīmi «labi» (4) un «teicami» (5).

A. Garonskis piedalījās pirmā tā laika sporta kluba (airēšanas klubs «Rīgas Dinamo») dibināšanā un vadišanā. No 1989. līdz 1992. gadam strādāja sporta biedrībā «Dinamo» sporta inspektora amatā. No 1993. gada sāka strādāt Latvijas Policijas akadēmijā (LPA), docējot studiju kursus, kas saistīti ar ceļu satiksmes drošību. Turpat A. Garonskis sāka studijas maģistrantūrā un 2000. gadā ieguva akadēmiskā maģistra grādu tiesību zinātnē. LPA A. Garonskis tika ievēlēts par docentu, bija Policijas tiesību un speciālās taktikas katedras vadītājs, kā arī LPA mācību prorektors. 2009. gadā Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija pieņēma lēmumu par LPA likvidēšanu, un A. Garonskis devās izdienas pensijā. Vēl aptuveni gadu viņš turpināja darbu ar studentiem, kuri no LPA bija pārcelti uz Latvijas Universitāti [208].

Pēdējos 10 gados A. Garonskis pievēršas tām dzīves jomām, kurām lielās sporta slodzes dēļ agrāk neatlika laika: nodarbojas ar labdarību, piedalās Latvijas Olimpiskās komitejas pasākumos, daudz ceļo pa Eiropu un pievēršas veselīga dzīvesveida jautājumiem.

A. Garonskim ir dēls Rolands un divi mazdēli Gusts un Matīss.

145. attēls. Sudraba medaļas ieguvēji akadēmiskajā airēšanā (četrinieki ar stūrmani) XXII olimpiādes spēlēs Maskavā (1980). No kreisās: A. Garonskis, D. Krišjānis, J. Bērziņš, Ž. Tikmers un Dz. Krišjānis.

146. attēls. A. Garonskis Latvijas simtgades pasākumā (2018).

EDGARS GRUZĪTIS (1912–1950)

Slēpotājs un dzejnieks

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Slēpošana

13. vieta, 4 x 10 km stafete, distanču slēpošana

42. vieta, ziemeļu divcīņa

Edgars Gruzītis dzimis 1912. gada 14. martā Kišiņevā Besarābijas gubernā Krievijā (tagad – Moldāvijā) Roberta Alfrēda Gruzīša (1881–1972) un Edas Gruzītes (dz. Avotiņa; 1883–1928) ģimenē, kristīts 1917. gadā Kišiņevas evaņģēliski luteriskajā draudzē [209; 3. lp.]. Ģimenē bija arī jaunākā māsa Mirdza Gruzīte (1918–1998). 1929. gadā E. Gruzītis absolvēja V. Olava komercskolu un iestājās Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā [209; 1. lp.]. Viņš studēja ar pārtraukumiem līdz 1941. gadam [209].

E. Gruzītis nodarbojās ar sportu un pārstāvēja savas *Alma mater* sporta biedrību «Universitātes sports». 1931. gadā viņš laboja Latvijas rekordu 5 + 10 + 15 km stafetē Latvijas meistarsacīkstēs, slēpojot piecus kilometrus. Starptautiskajās slēpošanas sacensībās Rīgas hipodromā E. Gruzītis pieveica Somijas studentus Eino Pūko (*Eino Puukko*; ?-?) un Vaino Saresu (*Vaino Sares*; ?-?) 10 km slēpojumā, uzrādot labāko rezultātu. Abi minētie somi ir arī trenējuši Latvijas slēpotājus pirms 1936. gada IV ziemas olimpiskajām spēlēm [210]. E. Gruzītis vairākkārt uzvarēja dažādās slēpošanas distancēs, kā arī uzrādīja labus rezultātus stafetes skrējienos. Piemēram, 1931. gadā viņš uzstādīja Latvijas rekordus 4 x 1500 m stafetes skrējienā – 27. septembrī (17:49,7) un 4. oktobrī (17:46,6) [211].

E. Gruzītis bija viens no entuziastiem tramplīna būvei Šmerlī 1932. gadā [210]. Tramplīna būve ziemā nebija viegla – ar lāpstām un stangām bija jārok un jālauzī sasalusī zeme. E. Gruzīša tēvs – Dreiliņu mežzinis – deva pajūgu baļku vilkšanai, lai būvniecība veiktos ātrāk un vieglāk.

1934. gadā E. Gruzīti iesauca karadienestā, kurā viņš dienēja līdz 1935. gada 15. aprīlim. Viņš bija 6. Rīgas kājnieku pulka virsnieka vietnieks [209; 9. lp.]. Students E. Gruzītis bija pirmais Latvijas meistars ziemēļu divcīņā – viņš uzvarēja 1935. un 1936. gadā. Sportists piedalījās 1936. gada IV ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā, un bija vienīgais no Latvijas, kurš startēja tramplīnlēkšanā. E. Gruzītis izlozēja pirmo starta numuru, un, ņemot vērā to, ka uz sacensībām bija ieradies Vācijas kanclers, valdības un valsts galva Ādolfs Hitlers (*Adolf Hitler*; 1889–1945) un viņam, iespējams, bija nepieciešams speciāli ierādīt vietu, E. Gruzītim starts bija ilgi jāgaida un jāsalst. Vēlāk viņš stāstīja, ka esot bažījies, ka tik neapgāztos un nenodarītu latviešiem lielu kaunu. Gaidot viņš pat

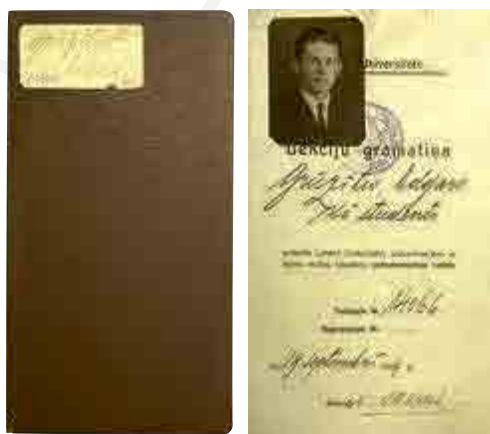
148. attēls. E. Gruzīša lūgums LU rektoram Augustam Tentelim (1876–1942) uzņemt viņu augstskolā (1929).

Tēvreizi noskaitījis [212, 213]. E. Gruzītis startēja ar ielas zābakiem, jo slēpošanas apavus viņam pa ceļam uz olimpiskajām spēlēm nozaga [3; 74. lpp.]. Olimpiskajās spēlēs E. Gruzītis startēja arī 4 x 10 km stafetē, slēpojot kopā ar Herbertu Dāboliņu (1908–?), Paulu Kaņepu (1911–2006) un Albertu Riekstiņu (1907–2004), izcīnot 13. vietu.

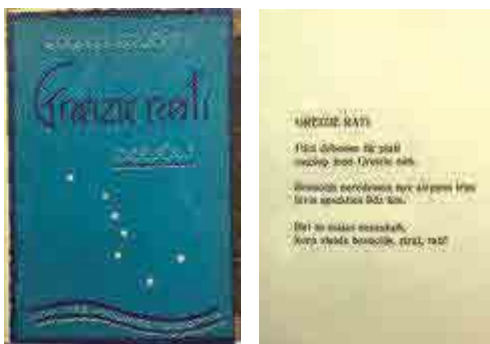
E. Gruzītis bija daudzpusīga personība – viņš ne tikai sportoja, bet arī dziedāja LU kori, spēlēja klavieres, darbojās skautu organizācijā un darbojās akadēmiskajā studentu organizācijā konkordijā «Valdemārija» [211]. Viņš rakstīja arī dzejoļus, ar pseidonīmu Edgars Slēpīte publicējās žurnālos, rakstījis arī vairākas slejas Latvijas laikrakstiem, bija žurnāla «Ugunskrusts» redaktors. 1940. gadā iznāca viņa dzejoļu krājums «Greizie rati».

1937. gada 7. augustā salaulājies ar Vilmu Celmiņu (1907–1950) [214]. Ģimenē bija meita Helga [2015].

1950. gadā miris Tukumā, apglabāts Rīgas 1. meža kapos, Gruzīšu dzimtas atdusas vietā.

149. attēls. A. Gruzīša LU lekciju grāmatīna (1929).

150. attēls. E. Gruzīša dzejoļu krājuma vāks un pirmais dzejolis (1940).

HARALDS HĀNE (1892–1940)

Vieglatlēts un ķīmiķis

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Vieglatlētika

5. vieta, 200 m priekšskrējienis

Haralds Hāne (*Harald Hahne*, arī Haralds Ādolfs Hāne (*Harald Adolf Hahne*)) dzimis 1892. gada 20. jūnijā Jelgavā. 1911. gadā pēc Jelgavas reālskolas beigšanas sācis studijas RPI Ķīmijas nodaļā [216].

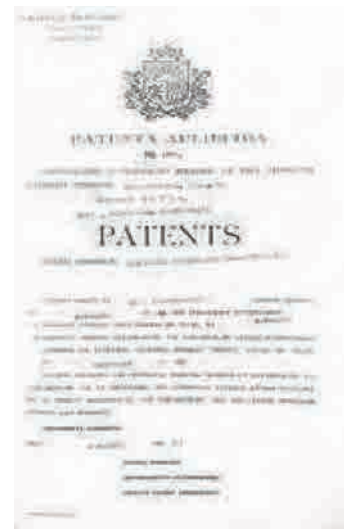
Pāris gadus viņš studēja RPI vienlaikus ar vārdabrali Haraldu Blauu (1885–1944). Pēc viena gada studijām abi piedalījās Olimpiādes spēlēs Stokholmā, Zviedrijā. 1912. gada V olimpiādes spēlēs 200 m priekšskrējienā viņš ieguva 5. vietu [3; 92. lpp.]. Sprinteris pārstāvēja sporta biedrību «Union». Pirmā pasaules kara laikā RPI tika evakuēts uz Maskavu un darbojās tur līdz 1918. gadam, H. Hāne turpināja studijas evakuētajā RPI un absolvēja to 1918. gadā. Studiju gados viņš iesaistījās RPI Sporta pulciņā (bija bibliotekārs) un RPI Studentu muzikālajā biedrībā – 1912./1913. mācību gadā bija vicepriekšsēdētājs un vadīja balalaiku orķestri [217]. Zināms, ka pēc RPI absolvēšanas viņš strādāja Maskavā (1918–1920) – Krievijas Tautsaimniecības Augstākās padomes valsts rūpnīcu galvenās ķīmiskās rūpniecības Galvenās pārvaldes Centrālajā ķīmijas laboratorijā (*Центральная химическая лаборатория главного правления государственных заводов основной химической промышленности при Высшем Совете Народного Хозяйства*).

Atgriežoties Latvijā, strādāja Aleksandra Gustava Rūtenberga (*Alexander Gustav Ruhtenberg*; 1826–1905) tabakas fabrikā Rīgā [218]. Rūtenberga dzimta arī nodarbojās ar sportu. Piemēram, uzņēmuma vadītāja A. G. Rūtenberga dēls Gustavs Rūtenbergs (*Gustav Ruhtenberg*; 1858–1914), RP Lauksaimniecības nodaļas absolvents (1883), darbojās Rīgas Vingrošanas biedrībā [19; 42. lpp.]. H. Hāne bija specializējies raudzēšanas nozarē. 1934. gada novembrī viņš uz 15 gadiem ieguva patentu etiķskābes koncentrēšanai [219]. 20. gadsimta 30. gados viņš vairākkārt devās uz Vāciju papildināt profesionālās zināšanas. Nepilnīgās dokumentārās liecības par H. Hāni liek domāt, ka Vācijā viņš 20. gados vai 30. gadu sākumā ir ieguvis arī doktora grādu. 1936. gadā viņš samaksāja 400 reihsmarkas, lai no 13. līdz 16. augustam apmeklētu XI olimpiādes spēles Berlīnē, Vācijā [220].

H. Hānes ģimenē 1924. gadā piedzima dēls Heinrihs Viktors Hāne (*Heinrich Victor Hahne*; 1924–1991), taču 1936. gadā laulība tika šķirta. Talantīgais ķīmiķis, kas mūža nogalē strādāja minerālūdeņu iestādē «Arnala dēli», Rīgā, 1940. gada 18. decembrī devās mūžībā [221, 222]. Zināms, ka H. Hānes dēls 20. gadsimta otrajā pusē dzīvoja ASV un Hānes dzimtu turpina viņa bērns.

152. attēls. H. Hānes RPI diploma kopija (1918).

153. attēls. H. Hānes izgudrojuma «Paņēmiens etiķskābes koncentrēšanai» izsniegtā patenta apliecība Nr. 1978 (1934).

ALFRĒDS HERMANOVSKIS (1915–1981)

Basketbolists, futbolists, volejbolists un bendija spēlētājs

XI olimpiādes spēles Berlīnē, 1936

Basketbols

15./18. vieta

Alfrēds (arī Alfreds) Hermanovskis dzimis 1915. gada 30. novembrī Harkovā, Krievijā (tagad – Ukraina).

1933. gadā viņš absolvēja Rīgas pilsētas 4. ģimnāziju un iestājās Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā, 1934. gadā pārgāja uz Inženierzinātņu fakultāti un studēja līdz 1944. gadam, tomēr studijas nepabeidza [223]. A. Hermanovskis bija LU studentu korporācijas «*Fraternitas Metropolitana*» filistrs [224].

Vislielākos panākumus A. Hermanovskis guva basketbolā, kurā viņu iedalīja valstsvienībā septiņas reizes, ieskaitot 1936. gada XI olimpiādes spēles Berlīnē un 3. Eiropas meistarsacīkstēs Kauņā, Lietuvā, kur Latvijas komanda ierindojās otrajā vietā.

A. Hermanovskis tika iekļauts Latvijas delegācijas sastāvā XI olimpiādes spēlēs Berlīnē, Vācijā, 1936. gada vasarā [224], viņš bija rezerves spēlētājs un laukumā neizgāja (komandas sastāvu skatīt 98 lpp.). Vērojot olimpiskās spēles, A. Hermanovskis uzrakstīja aprakstu par tajās pieredzēto un olimpisko spēļu vēsturi un iesniedza to LU studentu korporācijai «*Fraternitas Metropolitana*» kā referātu uzņemšanai šajā organizācijā [224].

Viņš bija Latvijas studentu volejbola vienības sastāvā 1939. gadā Monako, kur kopā ar Kārli Šleiceru (1908–1988), Voldemāru Elmūtu (1910–1966), Uldi Ģērmani (1915–1997), Arvīdu Mārtiņu Pētersonu (1913–1985) un Induli Laukēvicu (1919–1941) izcīnīja pasaules meistara nosaukumu [225].

A. Hermanovskis spēlēja arī futbolu, pārstāvēt savu *Alma mater*. Rokasbumbā [225] viņš 1939. gadā kļuva par Latvijas mestaru, spēlējot 5. Rīgas aizsargu pulka sporta kluba vienībā. A. Hermanovskis spēlēja arī galda tenisu, tenisu, bendiju, hokeju un slēpoja. Ilgus gadus viņš pārstāvēja biedrību «Latvju jaunatne», pēc tās slēgšanas 1939. gadā spēlēja «Universitātes sports» komandā.

Pēc Otrā pasaules kara A. Hermanovskis nonāca bēgļu nometnē Libekā, Vācijā, angļu okupācijas zonā. Tur tolaik bija latviešu sporta «citadele», kur sportists basketbolā un volejbolā komandas «Rīga» sastāvā guva izcilas sekmes, piedaloties arī latviešu izlasē baltiešu sporta svētkos 1947. gadā Augsburgā. Viņš spēlēja arī Valdemāra Baumaņa (1905–1992) vadītajā «*All Stars de Riga*» basketbola vienībā, kas turnejā Francijā 10 spēlēs nepiedzīvoja nevienu zaudējumu [226]. Tajā kopā

155. attēls. A. Hermanovska iesniegums LU rektoram Jūlijam Auskāpam (1884–1942) uzņemt viņu augstskolā (1933).

ar A. Hermanovski spēlēja Kārlis Ārens (1917–1997), Arvīds Pēteris Berkolds (1921–2010), Laimonis Bērziņš (?–?), Andrejs Bičevskis (1922–?), Filips Hartmanis (1924–2009), Alfons Justs (1912–1991), Alfrēds Miežitis (1922–1996), Imants Štāls (?–1949) un Jānis Zebeliņš (?–?). Lībekā A. Hermanovskis strādāja arī Latviešu sporta un fiziskās audzināšanas padomes (LSFAP) sekretariātā [227].

No Vācijas A. Hermanovskis devās uz Austrāliju. Pirmos trimdas gadus viņš dzīvoja Pērtā, kur turpināja nodarboties ar sportu. Turpmākos dzīves gadus A. Hermanovskis pavadīja Melburnā un 20. gadsimta 50. gados aktīvi darbojās sporta kopas «Rīga» sporta laukumā un strādāja administratīvajā darbā. Par panākumiem sportā latviešu trimdas sporta vadība A. Hermanovski 1946. gadā apbalvoja ar trimdas latviešu sporta lielo nozīmi [225].

Publicējis vairākus rakstus par volejbola un rokasbumbas spēli dažādos laikrakstos. 1942. gadā A. Hermanovskis apprecējās ar volejbolisti un fiziskās audzināšanas instruktori Ainu Krūzi (?–?) [228], 1947. gadā Lībekā apprecējās otrreiz – ar Antu Slazdu (?–?) [229].

A. Hermanovskim bija dēls Goars Kristaps Hermanovskis, kurš Austrālijā bija sekmīgs autorallists [230], kā arī spēlēja futbolu.

A. Hermanovskis miris 1981. gada 1. oktobrī Melburnā, Austrālijā.

156. attēls. Latvijas basketbola valstsvienības spēlētāji Maksis Kazāks (1912–1983) un A. Hermanovskis XI olimpiādes spēļu laikā Berlīnē (1936).

157. attēls. Latvijas valstsvienība – III Eiropas basketbola meistarsacīkšu 2. vietas ieguvēja – ar izcīnīto balvu Kauņā (1939). No kreisās pirmajā rindā: Vitolds Kārklīņš (1921–2005), M. Kazāks, K. Ārens, Aleksandrs Vanags (1919–1986), A. Hermanovskis, Voldemārs Šmits (1918–1975); otrajā rindā: Latvijas Basketbola savienības pārstāvis Alfrēds Auziņš (1910–1997), Jānis Graudiņš (1913–1990), Alfrēds Krauklis (1911–1991), treneris V. Baumanis, Visvaldis Melderis (1915–1944), A. Justs, Teodors Grīnbergs (1916–1998), I. Laukēvics, Latvijas Basketbola savienības priekšsēdētājs Eduards Lapiņš (1902–1941); trešajā rindā: Latvijas Basketbola savienības pārstāvis Aleksandrs Celms (1911–1987), Juris Solovjovs-Silarājs (1917–2007), masieris Harijs Bērziņš (1908–1981), Kārlis Sātiņš (1913–2005) un Arnolds Eižens Jūrmala (1915–1997).

ASKOLDS FĒLIKSS HERMANOVSKIS (1912–1967)

Slēpotājs un gleznotājs

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936
Kalnu slēpošana
54. vieta, nobrauciens, 3800 m
Diskvalifikācija, slaloms

159. attēls. A. F. Hermanovska lūgums LU rektoram Jūlijam Auškāpam (1884–1942) uzņemt viņu augstskolā (1935).

Askolds Fēlikss Hermanovskis dzimis 1912. gada 19. septembrī Rīgā arhitekta, RPI absolventa, Latvijas Pagaidu valdības satiksmes un darba ministra (1918–1920) Teodora Hermanovska (1883–1964) ģimenē un ir vecākais no četriem dēliem. Pēc Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijas absolvēšanas A. F. Hermanovskis Latvijas Universitātē (LU) studēja arhitektūru, taču diplomu nesaņēma [231; 47. lpp.].

A. F. Hermanovskis bija viens no pirmajiem Latvijā, kas sāka nodarboties ar kalnu slēpošanu un šajā sporta veidā 1936. gadā piedalījās IV ziemas olimpiskajās spēlēs, kur divcīņas otrajā disciplīnā slalomā tika diskvalificēts. Trenējās LU sporta biedrībā «Universitātes sports». Kalnu slēpošana 1936. gada ziemas olimpiskajās spēlēs bija iekļauta pirmo reizi.

Turpmākais A. F. Hermanovska dzīvesstāsts saistās ar ASV, un viņa nokļūšana tur saistīta ar kādu bagātu amerikāni, kurš Anglijā bija nopircis izpriecu jahtu «Frenchman», bet nevarēja atrast cilvēkus, kas jahtu nogādātu uz Ņujorku, ASV. Darbā pieteicās toreizējais sportists un students A. F. Hermanovskis, kurš 1940. gadā steidzās uz Plimutu, Anglijā, lai ar komandas biedriem (Miķeli Plēsumu (1906–1978), Edvardu Aleksandru Ozoliņu (1902–1974)) brauktu uz ASV. Ceļojums ilga deviņas nedēļas, līdz tika sasniegtas Bermudu salas, ko sportists iemīlēja. Kad jahta tika nogādāta Ņujorkā, A. F. Hermanovskis steidza atpakaļ uz Bermudu salām, tur kaislīgi aizrāvās ar gleznošanu jaunā tehnikā – skrečbordā. «Skrečbords ir biezs kartons, pārklāts ar plānu ģipša kārtiņu, kas nosepta ar melnu tušu. Tajā ar irbuli kasa zīmējumu – līdzīgu kokgriezumam [232].» Bermudu salās A. F. Hermanovskis pavadīja 12 gadu, iegūdamas daudzas trofejas burāšanas sacensībās un ievēribu kā mākslinieks [233]. Rīkoja savu mākslas darbu izstādes. Viņš gleznoja arī citās tehnikās – eļļa, tempera, akvarelis, krīts, pastelis, tuša, ogle, zīmulis, grebums u. c. Ceļojumos no Bermudu salām uz Kaliforniju, Ņujorku un Kanādu, viņš Ņujorku uzskatīja par interesantu pilsētu un romantisku iemeslu dēļ tā kļuva par viņa nākamā dzīvesvietu. ASV A. F. Hermanovskim bija gleznošanas studija Edžvoterā, Ņūdžersijā. Ņujorkā viņš pievērsās arī rakstniecībai un sarakstīja pāris noveles [232]. Kādu brīdi A. F. Hermanovskis arī slēpoja. Kanādā viņu dēvēja par «lidojošo

kaķi» [232], jo viņš pārsteidza citus sportistus ar savu slēpošanas mākslu un pārgalvību. A. F. Hermanovskis pārsteidza amerikāņus, pārspējot viņu rekordu, šķērsojot Ziemeļameriku, nobraucot 1650 km diennaktī ar 11 cilindru kadiljaku (iepriekšējais amerikāņu sasniegums bija 1300 km diennaktī) [232].

Viņa mužs noslēdzās 1967. gada 18. augustā Ņujorkā [234]. Pēc A. F. Hermanovska nāves vēl daudzus gadus tika izstādīti viņa darbi, kas arī tagad atrodami ASV mākslas darbu izsolēs.

Laikrakstā «Londonas Avīze» no 1976. līdz 1979. gadam publicēts rakstnieka Oļģerta Liepiņa (1906–1983) romāns «Pieci Hermanovski» par inženieri un valstsvīru Teodoru Hermanovski un viņa četriem dēliem – māksliniekiem Askoldu Fēlikšu, Gunāru, Egilu un arhitektu Vidvaru [235].

Sportam pievērsās arī Askolda Fēliksa brālis Egils Hermanovskis (1918–1992), kurš 20. gadsimta 30. gados tāpat kā brālis nodarbojās ar kalnu slēpošanu un piedalījās Latvijas meistersacīkstēs šajā sporta veidā, izcīnīdams Latvijas meistara titulu slalomā. E. Hermanovskis LU studēja arhitektūru, taču saistībā ar Otrā pasaules kara notikumiem studijas pārtrauca [236], pabeidzot tās Štutgartē, Vācijā. E. Hermanovskis pazīstams ne tikai kā arhitekts, bet arī kā mākslinieks, saņēmis daudzas godalgas.

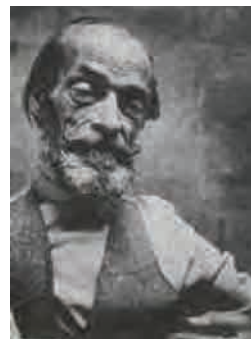
Ja kāds tautietis A. F. Hermanovskim prasītu, ko viņš darīja Amerikā, atbilde būtu: «Es propagandēju Latviju!» Būdams īsts latvietis, kaut arī izskatījās pēc dienvidnieka, tāpēc arī dažkārt tika dēvēts par «dienvidniecisko ziemeļnieku», A. F. Hermanovskis vienmēr un visur uzsvēra savu tautību un sabiedrībā daudz stāstīja par dzimteni [232].

160. attēls.
A. F. Hermanovskis
(20. gadsimta pirmā puse).

161. attēls.
A. F. Hermanovska
pašportrets
(20. gadsimta pirmā puse).

162. attēls.
A. F. Hermanovskis
(20. gadsimta 60. gadi).

RŪDOLFS JURCIŅŠ (1909–1947)

Basketbolists un treneris

XI olimpiādes spēles Berlīnē, 1936

Basketbols

15./18. vieta

164. attēls. R. Jurciņa LU lekciju grāmatīņa (1930).

165. attēls. R. Jurciņa lūgums LU rektoram Augustam Tentelim (1876–1942) uzņemt viņu augstskolā (1930).

Rūdolfs Jurciņš dzimis 1909. gada 19. jūnijā Rīgā, un vecāki deva viņam trīs vārdus – Rūdolfs Eduards Voldemārs, taču vēlāk dokumentos palika tikai pirmais vārds.

1928. gadā viņš absolvēja Rīgas pilsētas 1. vidusskolu, 1930. gadā iestājās Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā, kur studēja ar pārtraukumiem līdz 1945. gada rudenim, kaut gan tika atskaitīts tikai 1946. gada 20. februārī [237]. Studiju laikā iestājās studentu korporācijā «Beveronija».

Interese par basketbolu R. Jurciņam radās jau vidusskolā vingrošanas skolotāja Jēkaba Bernsona (1887–1968) ietekmē. Studiju gados R. Jurciņš iestājās sporta biedrībā «Universitātes sports» («US») un tika iekļauts Latvijas basketbola izlases – «Sapņu komanda 1935» – sastāvā kopā ar basketbolistiem Jāni Lidmani (ASK; 1910–1986), Alekseju Anufrijevu («Starts»; 1912–1945), Eduardu Andersonu («US»; 1914–1985), Mārtiņu Grundmani (ASK; 1913–1945), Džemu Johanu Raudziņu («US»; 1910–1979), Herbertu Gubiņu («Gongs»; 1914–1980), Andreju Krišonu («US»; 1909–1945), Visvaldi Melderi (ASK; 1915–1944) un Edgaru Rūju («US»; 1915–1942). Komandas treneris bija Valdemārs Baumanis (1905–1992). 1935. gadā komanda uzvarēja Eiropas čempionātā, un tās spēlētāji, tostarp R. Jurciņš, kļuva par Eiropas čempioniem.

1936. gadā, piedaloties XI olimpiādes spēlēs Berlīnē, Vācijā, Eiropas čempioniem tik labi neveicās. Komandā nespēlēja J. Lidmanis, un tā atteicās no sava trenera, tāpēc viņa vietā nāca vieglatlētikas speciālists Rihards Dekšenieks (1899–1981). Turklāt latviešiem bija pieredze spēlēt ar Eiropas, nevis pasaules basketbola komandām, un latviešiem nebija Starptautiskās basketbola federācijas (*International Basketball Federation (FIBA)*) noteikumiem atbilstošas zāles. Par to uztraucās komandas kapteinis R. Jurciņš, paredzot, ka Latvijas basketbolisti neprātīs risināt taktikas uzdevumus [3; 77. lpp.]. Rezultātā Eiropā par vienu no favorītiem uzskatītā komanda ieguva vien 15./18. vietu. Trijās spēlēs [92; 40. lpp.] centra uzbrucējs R. Jurciņš guva 30 punktu.

Uz olimpiādes spēlēm aizbrauca 11 basketbolisti, taču oficiālajās spēlēs piedalījās vien septiņi: E. Andersons, R. Jurciņš, Dž. J. Raudziņš, Voldemārs Elmūts (1910–1966) (visi – «US»), M. Grundmanis, V. Melderis (abi ASK) un Maksis Kazāks («Latvju Jaunatne»; 1912–1983). Rezervē palika E. Rūja, Jānis Tiltiņš (1909–1974)

(abi «US»), A. Anufrijevs («Starts») un Alfrēds Hermanovskis («Latvju Jaunatne»; 1915–1981).

Tolaik R. Jurciņš bija viens no basketbolistiem, bez kura nebija iespējams iedomāties valsts izlasi un kuru pazina teju katrs latvietis. Viņš bija gara auguma (1,85 m), un basketbolistam bija raksturīgi augsti lēcieni, enerģiska cīņa pie groza un noteiktība iemetienos. Basketbolu R. Jurciņš turpināja spēlēt arī pēc olimpiādes spēlēm, līdz pat Otrā pasaules kara beigām. Latvijas basketbola izlases sastāvā aizvadot 23 spēles. R. Jurciņš sešas reizes ir ieguvis Latvijas meistara titulu, sacensībās pārstāvējot gan Latvijas basketbola savienību (LBS), gan sporta biedrības «US» basketbola komandu [238].

Savā autobiogrāfijā 1945. gada 8. augustā viņš rakstīja, ka 10 gadu strādājis grāmatvedībā un septiņus bijis sporta treneris [239]. Kādu laiku viņš strādāja arī Dzelzeļu virsvaldē. 1945. gadā viņa blakusnodarbošanās bija basketbola treneris LPSR Centrālās arodbiedrību padomes sporta biedrībā «Daugava». Viņa un sievas Veronikas Jurciņas (1917–2011) ģimenē auga meita Rudīte un divi dēli – Uldis un Egils (1946–1984), un R. Jurciņam bija jādodomā gan par studiju pabeigšanu, gan par iztikas līdzekļiem.

1942. gadā R. Jurciņa dzīvē notika neplānots gadījums – aizstāvēt kādu latviešu meiteni Rīgā, Tērbatas ielā, viņu sašāva kāds vācietis [240], kurš gan netika sodīts, taču R. Jurciņam kādu laiku nācās ārstēties slimnīcā.

Pēc Otrā pasaules kara, 1945. gada 6. oktobrī, R. Jurciņš atsāka studijas Latvijas Valsts universitātē. Taču padomju varas pārstāvji sāka interesēties par R. Jurciņa pagātni, 1945. gada 18. oktobrī viņu arestēja par «nelegālu ieroču turēšanu» un izsūtīja uz Sibīriju, kur 1947. gada 22. maijā, pēc citām ziņām – 1948. gadā, viņš devās mūžībā.

R. Jurciņš bija viens no tiem, kurš paliks pasaules sporta vēsturē kopā ar Latvijas basketbola izlasi un tās treneri V. Baumanis. Par viņiem tapusi režisora Aigara Graubas filma «Sapņu komanda 1935» (2012).

R. Jurciņa devums sportā atspoguļots arī Ilzes Zvejas, Aigara Graubas, Andreja Ēķa grāmatā «Sapņu komanda 1935. Laika stāsti» (2012).

166. attēls. Latvijas basketbola valstsvienības spēlētāji R. Jurciņš un M. Grundmanis XI olimpiādes spēļu laikā Berlīnē (1936).

167. attēls. Latvijas valstsvienība Ženevā (1935). No kreisās: M. Grundmanis, Dž. Raudziņš, A. Anufrijevs, R. Jurciņš, V. Melderis, J. Lidmanis, H. Gubiņš, E. Andersons un V. Baumanis.

168. attēls. Eiropas meistarkomandas sagaidīšana Rīgas stacijā (1935). Priekšplānā – J. Lidmanis. No kreisās pirmajā rindā: pirmais – R. Dekšenieks, otrais – E. Andersons, trešais – M. Grundmanis, ceturtais – V. Melderis, piektais – A. Anufrijevs; otrajā rindā: pirmais – Dž. Raudziņš, otrais – R. Jurciņš ar izcīnīto kausu, trešais – V. Baumanis.

PAULS KAŅEPS (1911–2006)

Slēpotājs un inženieris

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Slēpošana

50. vieta, distanču slēpošana, 18 km

13. vieta, 4 x 10 km stafete

Neiesākts starts, distanču slēpošana, 50 km

Paula Kaņepa mūzs sākās 1911. gada 14. novembrī Bērzpils pagastā. Viņš mācījās Zilupes sešu klašu pamatskolā, vēlāk – Rīgas pilsētas 2. vidusskolā, 1929. gadā iestājās Latvijas Universitātes (LU) Lauksaimniecības fakultātē. Studiju laikā P. Kaņeps nodarbojās ar slēpošanu un sacensībās pārstāvēja sporta biedrību «Universitātes sports» («US»).

Viņš izcīnīja 3. vietu 1930./1931. gada Latvijas meistarsacīkstēs 50 km slēpošanā (4:16:56) un arī 1932./1933. gada meistarsacīkstēs (4:07:45,6) [241]. Īpaši veiksmīga viņam bija 30. gadu otrā puse – P. Kaņeps kļuva par četrkārtēju Latvijas meistar slēpošanā 18 km distancē (1935, 1937, 1938, 1939). Viņš startēja arī IV ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gadā un 18 km slēpojumā ieguva 50. vietu (1:31:44), savukārt Latvijas izlases sastāvā 4 x 10 km stafetē – 13. vietu (3:26:08) [64].

Vēlāk, pārstāvēt biedrību «US», P. Kaņeps izcīnīja vairākas uzvaras starptautiskās studentu meistarsacīkstēs 18 km distancē [242]. Studentu sacensībās P. Kaņeps startējis Polijā, Čehoslovākijā, Igaunijā, Lietuvā un Latvijā. 1938. gadā starptautiskās sacensībās Polijā, P. Kaņeps 18 km distancē ierindojās 3. vietā 58 sāncensu vidū. Tajā pašā gadā Kriņīcā, Polijā, izdevās izcīnīt uzvaru.

1938. gada Baltijas valstu studentu ziemas olimpiādē Zarasos, Lietuvā, 18 km distancē P. Kaņeps ieguva 2. vietu [243]. 1939. gada studentu ziemas pasaules meistarsacīkstēs Lillehammerē, Norvēģijā – 12. vietu.

Diemžēl studiju turpināšanai viņam nebija līdzekļu, tāpēc studijas tika pārtrauktas, un topošais inženieris strādāja gan Zilupes, gan Gulbenes virsmežniecībā. Studijas P. Kaņeps atjaunoja 1938. gadā, izstrādāja diplomprojektu un 1939. gadā absolvēja LU Lauksaimniecības fakultātes Mežkopības nodaļu, iegūstot inženiera mežkopja grādu [244].

1939. gadā Ērgļos notika īpašas Latvijas-Igaunijas-Lietuvas studentu sacīkstes, kurās 18 km distancē uzvarēja P. Kaņeps un palīdzēja izcīnīt uzvaru 4 x 6 km stafetē. Nākamā gada martā Otepē, Igaunijā, Baltijas studentu slēpošanas sacensībās P. Kaņeps 18 km distancē ieguva 2. vietu, 4 x 6 km stafetē – 1. vietu [243].

P. Kaņeps darbojās LU studentu biedrībā «Ziemeļis» [243].

Otrā pasaules kara gados viņš strādāja par Cīravas mežsaimniecības skolas pārzini,

170. attēls. P. Kaņepa iesniegums LU rektoram Augustam Tentelim (1876–1942) par uzņemšanu augstskolā (1929).

kara beigās devās emigrācijā uz Bavāriju un piedalījās meža darbos, strādājot par tehnisko vadītāju. Kopš 1950. gada dzīvoja Amerikas Savienotajās Valstīs. Īsu laiku strādāja Bahamu salās kādā angļu firmā, vēlāk – 25 gadus Ilinoisas valsts dienesta Ceļu departamentā. Aktīvi darbojās latviešu draudzē, veicot pērmindera pienākumus [243]. Bija precējies, ģimenē dzimuši divi bērni – meita Liene un dēls Ēriks [243].

P. Kaņeps mūžībā aizgāja 2006. gada 9. novembrī Elginā, Ilinoisas štatā, ASV.

171. attēls. P. Kaņepa LU studenta karte (1939).

172. attēls. P. Kaņepa lūgums Iekšlietu ministrijas Emigrācijas nodaļai izsniegt ārzemju pasi ceļojumam uz Norvēģiju (1939).

KURTS KLASENS (1895–1973)

Burātājs

IX olimpiādes spēles Amsterdamā, 1928

Burāšana

11. vieta, 12 pēdu jollu (*Dinghy*) klasē

Vācbaltietis Kurts Klasens (*Kurt Classen*) dzimis 1893. gada 3. septembrī Rīgā tirgotāja Ernsta Eberharda Klasena (*Ernst Eberhard Classen*; 1866–1931) un viņa sievas Elizabetes Marijas Elfrīdes (*Elisabeth Maria Elfriede*, dz. Hāke; *Haacke*; 1866–?) ģimenē [245]. 1911. gadā viņš absolvēja Rīgas Biržas biedrības komercskolu un iestājās RPI Mehānikas nodaļā, kur studēja līdz 1918. gada 31. augustam [246]. K. Klasens absolvēja Maskavas Augstāko tehnisko skolu (1920) un 1922. gada 10. februārī iestājās Latvijas Augstskolas (no 1923. gada – Latvijas Universitātes; LU) Mehānikas fakultātē, lai iegūtu augstskolas diplomu. Diemžēl K. Klasens diplomdarbu tā arī neaizstāvēja un jau 31. augustā par mācību naudas nesamaksāšanu tika atskaitīts no augstskolas [246].

Lai gan K. Klasens bija RPI 1912. gada olimpiešu laikabiedrs un kopā ar viņiem kopš 1911. gada studēja RPI, viņš piedalījās olimpiskajās spēlēs tikai pēc 16 gadiem – IX olimpiādes spēlēs 1928. gadā, kad viņam bija jau gandrīz 35 gadi. Uz IX olimpiādes spēlēm savus labākos burātājus bija atsūtījušas 20 valstis [247], tostarp Latvija, kuru pārstāvēja viens sportists. K. Klasens bija pirmais Latvijas burātājs, kurš piedalījās olimpiskajās spēlēs [58; 50. lpp.].

Olimpiādes spēļu Amsterdamā, Nīderlandē, rīkotāji ieviesa burāšanas regates programmā jaunumu – 12 pēdu jollu (*Dinghy*) – klasi, nodrošinot visiem dalībniekiem vienādas jahtas, un sportisti pirmo reizi brauca sacensties bez sava inventāra (laivas, buras), to piešķīra izlozes kārtībā. K. Klasens burāšanas sacensībās pārstāvēja Vidzemes jahtklubu. Pēc pirmajiem četriem braucieniem, startējot divās grupās pa desmit katrā, K. Klasens izcīnīja 7. (2:09:20), 3. (1:19:38), 5. (49:15) un 8. (1:27:56) vietu un Latvija iekļuva 10 finālistu vidū, kas četru braucienu summā guva tiesības piedalīties finālā [129; 94. lpp.]. Nākamos četros braucienos, kas notika divās dienās – pa diviem braucieniem katrā, K. Klasens ierindojās 8. (1:21:11), 10. (1:25:24), 7. (1:42:39) un 8. (1:38:03) vietā [129; 94. lpp.]. Pēc oficiāliem olimpiādes spēļu dokumentiem K. Klasens ieguva 11. vietu 12 pēdu jollu (*Dinghy*) klasē [248].

Amsterdamā pirmo reizi olimpiskajās spēlēs bija pārstāvēta arī neatkarīgās Latvijas prese – Ādolfs Plūms (1894–1978) («Latvis») un Eduards Tubelis (1890–1976) («Jaunākās Ziņas»).

Ā. Plūms vēlāk sarakstīja grāmatu «Devītās olimpiskās spēles», kas bija pirmais šāda

174. attēls. K. Klasena lūgums Latvijas Augstskolas rektoram Ernestam Felsbergam (1866–1928) uzņemt viņu augstskolā (1922).

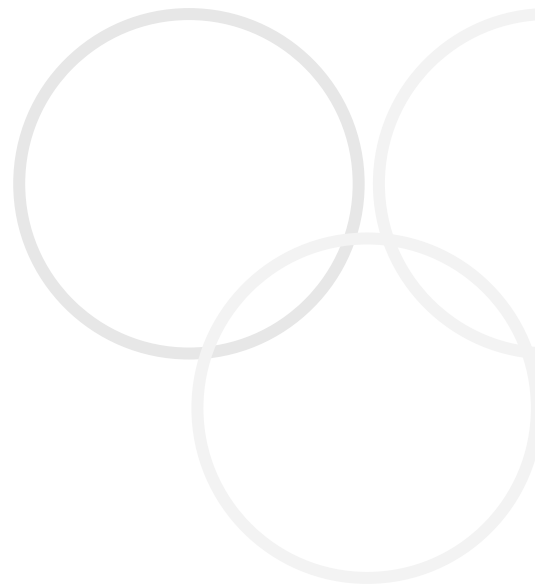
veida darbs latviešu valodā. Interesanti atzīmēt, ka žurnālists ierindo K. Klasenu 10. vietā [247], kas šķiet loģiski, jo bija tikai 10 finālistu. 1978. gada presē K. Klasens tiek ierindots 7. vietā [249], 1990. gada presē – 9. vietā [250].

Pēc olimpiādes spēlēm K. Klasens turpināja nodarboties ar burāšanu, taču 20. gadsimta 30. gados pirmajās vietās noturēties vairs nevarēja. Ar pašbūvētām jollām viņš burāja Babītes ezerā. Burātājam piederēja 1909. gadā būvēta jolla «Tom», kuras garums bija 5,25 m, platums – 1,25 m, vidējā iegrime – 1 m, buru laukums – 11 m² [250].

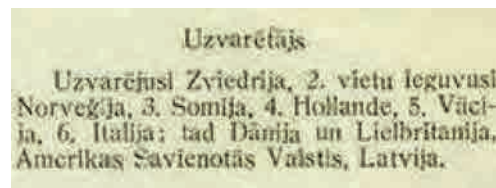
K. Klasens bija iecienīts Vidzemes jahtklubā, viņu pazina arī Latvijas Zēģelētāju savienībā, kuras pēdējais priekšsēdētājs starpkaru laikā bija RPI absolventa Teodora Spādes (1891–1950) brālis Kārlis Spāde (1880–1953). Ir ziņas, ka brīvajā laikā K. Klasenam paticis darboties virtuvē – cept un vārit [250].

1939. gadā rīdzinieks K. Klasens kopā ar ģimeni repatriējās uz Vāciju.

K. Klasens miris 1973. gadā Badvilbelā (*Bad Vilbel*) netālu no Frankfurtes pie Mainas, Vācijas Federatīvajā Republikā [251].

175. attēls. Latvijas olimpiskās komandas dalībnieki IX olimpiādes spēlēs Amsterdamā (1928). Trešais no labās – K. Klasens

176. attēls. Ā. Plūma sastādītais rezultātu apkopojums IX olimpiādes spēlēs Amsterdamā 12 pēdu jollu (*Dinghy*) klasē (1929).

EDGARS PĒTERIS KLĀVS (1913–1983)

Hokejists, treneris un tiesnesis

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

Edgars Pēteris Klāvs dzimis 1913. gada 20. jūlijā Rīgā, mācījies Rīgas pilsētas 1. pamatskolā, vēlāk – no 1930. līdz 1934. gadam – Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā. 1934. gadā E. P. Klāvs iestājās Latvijas Universitātes (LU) Inženierzinātņu fakultātē un ar pārtraukumiem studēja līdz 1944. gadam, diplomu tā arī neiegūstot [252]. Studiju laikā viņš iestājās studentu korporācijā «Lettgallia».

E. P. Klāvs studijas pārtrauca no 1935. līdz 1936. gadam, kad atradās obligātajā karadienestā un dienēja 6. Rīgas kājnieku pulkā [252; 8. lp.].

Students E. P. Klāvs no 1933. līdz 1940. gadam spēlēja hokeju, pārstāvot LU sporta biedrību «Universitātes sports» («US»), 1937. un 1940. gadā bija Latvijas čempions. Sākot sportista gaitas, viņš bija rezerves aizsargs, vēlāk – viens no komandas vadošajiem uzbrucējiem. Latvijas hokeja izlases sastāvā E. P. Klāvs no 1935. līdz 1940. gadam piedalījās trijos pasaules čempionātos. Rezervista statusā viņš devās uz 1936. gada olimpisko spēļu hokeja turnīru, taču laukumā neizgāja (komandas sastāvs – 70. lpp.). 1938. gada pasaules čempionātā E. P. Klāvs bija Latvijas komandas pirmās maiņas uzbrucējs un aizvadīja visas četras turnīra spēles. Kopumā izlases sastāvā viņš ir spēlējis 26 reizes [253].

1935. gadā E. P. Klāvs devās uz Šveici, startēja Latvijas studentu hokeja izlasē akadēmiskajās ziemas meistarsacīkstēs Sanktmoricā, Šveicē, un spēlēja izbraukumā Klostersā, Šveicē. Minētā izlase togad izcīnīja 1. vietu *SELL* (*Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva*) studentu hokeja turnīrā Rīgā [254].

Latvijas hokeja izlases sastāvā E. P. Klāvs 1939. gada februārī piedalījās pasaules hokeja čempionātā Šveicē, kā arī sacensībās Lietuvā, Nīderlandē un Vācijā. Pateicoties hokejistam, par sacensībām informāciju ieguva sporta laikraksti [255]. Popularizējot hokeju, viņš publicēja izglītojošus materiālus presē (piemēram, mēnešrakstā «Starts»).

E. P. Klāvs 20. gadsimta 30. gados strādāja Rīgas pilsētas Būvju pārvaldes inženieru birojā un Ceļu nodaļā, Otrā pasaules kara laikā – par ugunsdzēsēju Rīgā [252].

1940./1941. gada sezonā viņš spēlēja Rīgas izlasē un kļuva par LPSR hokeja čempionu Rīgas «Dinamo» pirmās komandas sastāvā. Pēc tam bija «US» pirmajā komandā (1941/1942–1943/1944) un tās sastāvā uzvarēja Latvijas čempionātā (1942). Pēc Otrā pasaules kara, 1945./1946. gada sezonā, E. P. Klāvs vēlreiz kļuva par LPSR hokeja čempionu Rīgas «Dinamo» pirmās komandas sastāvā. Pirms

178. attēls. E. P. Klāva lūgums LU rektoram Jūlijam Auškāpam (1884–1942) uzņemt viņu augstskolā (1934).

pirmā PSRS čempionāta 1946. gadā viņš kopā ar hokejistu un hokeja treneri Hariju Vītoliņu (1915–1984) un Aleksandru Rehtšpreheru (1910–1994) devās uz Maskavu mācīt krievu hokejistus kanādiešu hokeja spēlē. E. P. Klāvs apmācīja arī hokeja tiesnešus un tulkoja hokeja spēles noteikumus krievu valodā [256]. Viņš bija arī hokeja tiesnesis un vadīja hokeja tiesnešu seminārus [254, 257].

Pēc tam E. P. Klāvs spēlēja Rīgas «Dinamo» (no 1949./1950. gada sezonas – «Daugava») komandā PSRS hokeja čempionātā (1946/1947–1951/1952). Spēlēja arī LPSR izlasē un Rīgas izlasē (1946), vēlāk – VEF hokeja vienībā (20. gadsimta 50. gados). Pēc hokejista karjeras beigām 50.–60. gados strādāja par hokeja treneri – bija Rīgas hokeja komandas «Dinamo» galvenais treneris, no 1969. līdz 1973. gadam – tās administrators. Viens no viņa audzēkņiem ir latviešu hokejists un treneris, 1980. gada ziemas olimpisko spēļu sudraba medaļas ieguvējs Helmutis Balderis-Sildedzis [258].

Sportista E. P. Klāva biogrāfijā nozīmīga vieta ir arī futbolam. Viņš labi spēlēja sporta biedrību «Latvju Jaunatne» un «US» komandās valsts un starptautiskajās sacensībās, 40. gados pārstāvēja Rīgas «Dinamo» (1941, 1946) un «Studenti» (1941) komandas. Futbola vēsturē E. P. Klāvs pazīstams kā viens no ievērojamākajiem futbola tiesnešiem PSRS turnīros, kurš 50.–60. gados tiesāja PSRS Augstākās līgas un starptautiskās spēles. Divas reizes viņš bija iekļauts PSRS labāko futbola tiesnešu skaitā. Izmantojot savu pieredzi, vadīja futbola tiesnešu kursus [254].

Viņa draugs un komandas biedrs Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995) laikraksta «Sports» 1990. gada 85. numurā raksturoja E. P. Klāvu šādi: «Neskatoties uz savu sīko augumu, bija ļoti apdāvināts hokejists un spēlēja par kreiso uzbrucēju. Ar savu izsmalcināto slidošanu, ātrumu, pārdomātajām piespēlēm un izrāvieniem Edgars bieži pārsteidza pretinieka vārtsargu, gūstot vērtīgus vārtus, «Klāviņa» vienīgā nelaime, kas visu laiku pavādīja viņu, bija lētie un nevajadzīgie pārkāpumi spēles laikā, cenšoties neatļauti nogāzt savu pretspēlētāju [258].»

E. P. Klāva mūžs noslēdzās 1983. gada 28. augustā, ģimenē palika sieva un dēls. Apbedīts Rīgas 1. meža kapos.

179. attēls. E. P. Klāva LU studiju grāmatīņa (1934).

180. attēls. Hokeja komandas «US» spēlētāji L. J. Vedējs un E. P. Klāvs Rīgā (20. gadsimta 40. gadu pirmā puse).

181. attēls. Latvijas hokeja izlase pasaules meistarsacīkstēs Prāgā (1938). No kreisās: Ludvigs Putniņš (1920–1945), Arvīds Mārtiņš Pētersons (1913–1985), Kārlis Zilpaušs (1918–1944), Roberts Bluķis (1913–1998), Adelfijs (arī Ādolfs) Petrovskis (1912–1972), Aleksejs Auziņš (1910–1997), Roberts Lapainis (1913–1947), Kārlis Paegle (1911–1997), L. J. Vedējs, E. P. Klāvs.

KĀRLIS KĻAVA (1907–1943)

Šāvējs, pirmais Latvijas sportists – pasaules meistars

XI olimpiādes spēles Berlīnē, 1936

Šaušana

23. vieta, šaušana ar mazkalibra automātisko pistoli

Kārlis Kļava (arī Kļava-Talks) dzimis 1907. gada 9. martā Kuldīgas apriņķa Zvārdes pagasta «Arnikašos» [259; 21. lp.]. 1928. gadā viņš absolvēja Valsts Liepājas tehnikuma (VLT) Elektrotehnikas nodaļu. No 1928. līdz 1929. gadam K. Kļava bija obligātajā karadienestā un dienēja 3. Jelgavas kājnieku pulkā kareivja (1928), dižkareivja (1929), kaprāļa (1929) pakāpē. Viņš izvēlējās militārsta karjeru un iestājās Latvijas Kara skolā, ko absolvēja 1931. gadā [260]. Pēc tam K. Kļava dienēja 6. Rīgas kājnieku pulkā, būdams leitnants (1931) un virsleitnants (1934). 1938. gadā viņš iestājās Latvijas Universitātes (LU) Mehānikas fakultātē, taču diplomu neieguva, un tika atskaitīts no studijām 1941. gada 25. februārī.

Šaušanas sportam K. Kļava pievērsās Latvijas Kara skolā un godalgotu vietu, šaujot ar kaujas šauteni, izcīnīja jau 1929. gadā Jelgavā. Vēlāk, ņemot vērā ģenerāļa Rūdolfa Klinsona (toreiz – pulkveža; 1889–1941) ieteikumu, īpašu vērību veltīja vingrinājumiem ar automātisko pistoli. K. Kļava 20. gadsimta 30. gados ar panākumiem startēja dažādās šaušanas disciplīnās Latvijas armijas sacensībās, tostarp 6. Rīgas kājnieku pulka šaušanas sacīkstēs [261].

1935. gadā K. Kļava uzvarēja Latvijas olimpiskajā turnīrā un kļuva par Latvijas meistarū jeb čempionū šaušanā ar automātisko pistoli. Šādu titulu viņš izcīnīja arī 1936. gadā [260], 1938. gadā K. Kļava kļuva par Latvijas čempionū šaušanā ar mazkalibra pistoli punktu mērķi.

1936. gadā XI olimpiādes spēlēs Berlīnē, Vācijā, K. Kļava pistoles kļūmes dēļ neiekļuva finālā un palika 23. vietā (22 punkti). 1937. gadā Helsinkos, Somijā, viņš ieguva pasaules meistara titulu šaušanā ar automātisko pistoli un kļuva par pirmo latviešu sportistu, kurš izcīnīja pasaules meistara titulu. Turklāt viņš labi startēja dažādās meistersacīkšu programmā iekļautās sacensībās un izcīnīja uzvaru arī ārpus oficiālās programmas aizvadītajā šaušanā ar *Parabellum* pistoli (saukta arī – dueļu šaušana) [262]. Par šo panākumu K. Kļavu apbalvoja ar zelta medaļām, septiņiem sudraba kausiem un 1938. gadā – arī ar Viestura ordeni [260, 263].

1939. gadā K. Kļava kopā ar Latvijas izlasi piedalījās pasaules čempionātā Lucernā, Šveicē, un izcīnīja 4. vietu šaušanā ar automātisko pistoli olimpiskajos mērķos [261]. 20. gadsimta 30. gados K. Kļava guva panākumus, startējot dažādās Baltijas valstu līmeņa šaušanas sacensībās [261].

PSRS varas iestādes 1941. gada 14. jūnijā K. Kļavu kopā ar citiem latviešu virsniekiem

183. attēls. K. Kļavas lūgums LU rektoram Mārtiņam Prīmanim (1878–1950) uzņemt viņu augstskolā (1938).

apcietināja un deportēja uz Sibīriju. Pa ceļam K. Kļava uz papirosu kastītes uzrakstīja un 1941. gada 17. jūnijā Krustpils stacijā izmeta zīdīti. Tā ir viena no nedaudzajām rakstiskajām liecībām par apcietināto latviešu virsnieku likteni [261, 264].

K. Kļava atradās apcietinājumā Juhnovā, Krasnojarskā, Noriļskā. PSRS varas iestāžu oficiālās ziņas liecina, ka K. Kļava miris ieslodzījumā 1943. gada 24. augustā, savukārt saskaņā ar ieslodzīto laikabiedru sniegtām ziņām (gan dokumentāli neapstiprinātām) viņš miris jau 1942. gadā [265, 266].

K. Kļavas dzimtu turpina dēls Jānis Kļava (1940), kurš ar māti Laimu Kļavu (?-?) 20. gadsimta 40. gados emigrēja uz ASV [260]. ASV «Daugavas Vanagi» iedibināja K. Kļavas ceļojošo piemiņas balvu [267]. Latvijā šo balvas izcīņu vēlējas ieviest 20. gadsimta 90. gados [268], taču ideja realizējās tikai 21. gadsimta pirmajā gadu desmitā [269].

184. attēls. K. Kļava LU studiju grāmatiņa (1938).

185. attēls. Šāvējs K. Kļava (20. gadsimta 30. gadi).

186. un 187. attēls. Publikācijas fragments laikrakstā «Sporta Pasaule», veltīts pasaules meistaram K. Kļavam (1939) un K. Kļavas ceļojošais kauss (2022).

IGORS KOSTINS (1981)

Cīkstonis

XXVIII olimpiādes spēles Atēnās, 2004

Cīņas sports

17. vieta, grieķu-romiešu cīņa ≤ 96 kg

189. attēls. I. Kostins XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās (2004).

190. attēls. I. Kostins cīņā ar Turcijas pārstāvi Mehmetu Ozalu (*Mehmet Özal*) XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās (2004).

Igors Kostins dzimis 1981. gada 27. novembrī. 2000. gadā absolvēja Rīgas 32. vidusskolu un iestājās RTU Būvniecības fakultātē. 2001. gada 7. martā jaunietis tika atskaitīts par nesekmību. I. Kostinam bija jāizvēlas – sports vai studijas [270]. Un viņš izvēlējās pirmo, sasniedzot labus rezultātus.

No 2000. gada I. Kostins piedalījās dažādās Eiropas un pasaules mēroga sacensībās. 2000. gada pasaules čempionātā junioriem grieķu-romiešu cīņā (līdz 85 kg) ieguva 13. vietu, 2001. gada pasaules čempionātā junioriem – 23. vietu [271].

Piedalījās Eiropas čempionātos, iegūstot šādas vietas: 23. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 84 kg) 2002. gadā, 19. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg) 2003. gadā, 19. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg) 2007. gadā, 21. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg) 2008. gadā, 19. vietu (brīvā cīņā līdz 120 kg) 2011. gadā, 13. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 120 kg) 2012. gadā, 16. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 130 kg) 2016. gadā [272].

Piedalījās pasaules čempionātos un grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg ieguva: 22. vietu 2002. gadā, 17. vietu 2003. gadā un 23. vietu 2007. gadā [273].

Piedalījies arī olimpiskajos kvalifikācijas turnīros grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg 2004. gadā ieguva 7. un 8. vietu un 2008. gadā 13. un 20. vietu.

2007. gadā piedalījās Ziemeļu (*Nordic*) čempionātā (grieķu-romiešu cīņā līdz 96 kg), iegūstot 17. vietu. Piedalījās Kristjana Palusalu memoriālajās sacensībās (*Kristjan Palusalu Memorial; United World Wrestling*) 2011. gadā, iegūstot 5. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 120 kg) un 2014. gadā – 5. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 130 kg). 2015. gadā piedalījās arī Eiropas spēlēs, iegūstot 21. vietu (grieķu-romiešu cīņā līdz 98 kg).

2004. gada martā Taškentā, Uzbekistānā, olimpisko spēļu kvalifikācijas turnīrā I. Kostins izcīnīja 7. vietu un ieguva tiesības piedalīties XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās, Grieķijā, 2004. gadā grieķu-romiešu cīņas turnīrā svara kategorijā līdz 96 kg, kurās ieguva 17. vietu.

2011. gada decembrī sportists debitēja profesionālās MMA (*Mixed Martial arts*) sacensībās.

Patlaban I. Kostins ir Latvijas Sporta Cīņas federācijas viceprezidents.

HERBERTS FON KŪLBERGS (1893–1915)

Peldētājs un karavīrs

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Peldēšana

4. vieta, priekšpeldējums, 100 m brīvais stils

Par sportistu Herbertu fon Kūlbergu (*Herbert von Kuhlberg*) Latvijā ilgu laiku bija visai skopas ziņas, un arī viņa mūžs bija visai īss – nepilni 22 gadi. H. fon Kūlbergs dzimis 1893. gada 22. novembrī Rīgā [92; 106. lpp.] tirgotāja Artūra fon Kūlberga (*Arthur von Kuhlberg*; ?–1918) ģimenē, un viņš bija vācu tautības.

Rīgas pilsētas ģimnāzijas absolvents (1913) [274] 18 gadus vecais jauniešs H. fon Kūlbergs darbojās 1. Baltijas peldēšanas biedrībā [275] un V olimpiādes spēlēs Stokholmā, Zviedrijā, piedalījās peldēšanā, iegūstot 4. vietu priekšpeldējumā 100 m brīvajā stilā. Olimpietis H. fon Kūlbergs pieder RPI / RTU saimei [8; 136. lpp.], jo pēc V olimpiādes spēlēm viņš 1913. gadā iestājās RPI Komercijas nodaļā un vācu studentu korporācijā «*Fraternitas Baltica*», taču jau 1914. gada augustā viņu iesauca karadienestā Krievijas armijā [276]. 1915. gada septembra pirmajās dienās H. fon Kūlbergs netālu no Daugavpils tika ievainots un 12. septembrī aizgāja mūžībā.

H. fon Kūlbergs apbedīts Rīgā, Lielo kapu Doma baznīcas nodaļumā [277].

191. attēls. Studentu korporācijas «*Fraternitas Baltica*» konventa paziņojums par H. fon Kūlberga nāvi (1915).

192. attēls. Piederīgo paziņojums par H. fon Kūlberga nāvi laikrakstā «*Рижское Обозрение*» (1915).

BIRUTA ĶEMERE (HERCOVA-HERCBERGA; 1944–2022)

Airēšanas slalomiste un inženiere

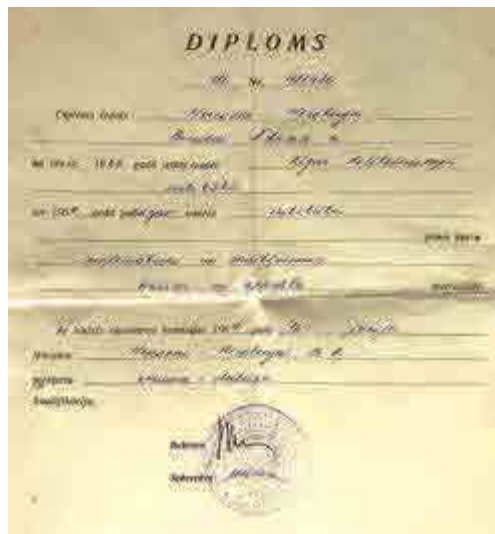
XX olimpiādes spēles Minhenē, 1972

Airēšanas slaloms

19. vieta, K-1

194. attēls. B. Hercovas-Hercbergas RPI ieskašu grāmatiņa (1963).

195. attēls. B. Hercovas-Hercbergas RPI diploma noraksts (1969).

Biruta Ķemere (dz. Romeiko, prec. Hercova-Hercberga; prec. Ķemere, arī Hercova-Hercberga-Ķemere) dzimusi 1944. gada 16. novembrī Limbažu rajonā. Skolas gados viņa nodarbojās ar vieglatlētiku, slēpoja un bija pat sasniegusi vidusskolas rekordu 100 m skriešanā. No pirmajām iegūtajām medaļām līdz pat sporta karjeras beigām 1993. gadā viņa tika dēvēta par krāču karalieni [278, 279].

Pēc mācībām Limbažu vidusskolā 1963. gadā viņa iestājās RPI Automātikas un skaitļošanas tehnikas fakultātes vakara nodaļā [280]. 1969. gadā, absolvējot augstskolu, ieguva inženiera elektriķa kvalifikāciju. Sportiste RPI beidza ar uzvārdu Hercova-Hercberga, jo studiju laikā apprecējās. Viņas pirmais vīrs bija katamarānu konstruktors un dedzīgs ūdenstūrists. Pirmās ūdenstūristisma sacensības PSRS, kas notika Amatas upē, rīkoja Jānis Olders (1935–2019) 1964. gadā. Kopā ar vīru Kārli Hercovu-Hercbergu (1939–1981) ar ūdenstūristu nodarbojās arī B. Hercova-Hercberga, ar labiem panākumiem startējot Amatas ūdenstūristisma sacensībās. No 1970. gada abi pievērsās airēšanas slalomam, rūdījumu gūstot Latvijas upēs – Amatā, Lojā, Aiviekstē. Līdztekus tam K. Hercovs-Hercbergs gleznoja akvareļu tehnikā krācainas upes, pa kurām ar sievu brauca slalomu [281].

Jau studiju laikā sportiste strādāja rūpnīcas «VEF» zinātniskās pētniecības institūtā par inženieri konstruktori, 70. gadu beigās piedalījās unikālas telefona centrāles izstrādē, kas tika izmantota Olimpiādes spēlēs Maskavā, PSRS, 1980. gadā [282].

1969. gadā Rīgas rajona padomju saimniecībā «Budeskalni» LPSR Zinātņu akadēmijas ūdenstūristi izremontēja senu krogu un tajā nodibināja ūdenssporta klubu «Saulkalne». Tajā darbojās lauku sporta biedrības «Vārpa» ūdenstūristi un airēšanas slalomisti, no 1970. gada – arī B. Hercova-Hercberga. 1967. gada ziemā Zinātņu akadēmijas ēkā tika uzbūvētas pirmās piecas vienvietīgās smailītes jeb kajaki airēšanas slalomam. 1969. gadā smailītes tika uzlabotas un ar tām brauca visā PSRS. Vienu no šādām smailītēm 1969. gadā dāvanā saņēma B. Hercova-Hercberga.

1971. gadā B. Hercova-Hercberga un Māris Laidiņš, kurš vēlāk kļuva par sportistes treneri, ar airēšanas slalomu sāka nodarboties sporta biedrībā «Darba rezerves». Viņu treneris bija PSRS sporta meistars burāšanā (1959) Ivans Lazurko (1918–2013). No 1973. gada par airēšanas slaloma treneri sporta biedrībā sāka strādāt arī

B. Hercova-Hercberga. 1971. gadā par neoficiālajiem PSRS čempioniem airēšanas slaloma K-1 klasē kļuva B. Hercova-Hercberga un M. Laidiņš.

Lai sagatavotos Olimpiādes spēlēm, B. Hercova-Hercberga trenējās pie I. Lazurko. Daudzi treniņi tika aizvadīti ārpus Latvijas: Kaukāza, Altaja un citās upēs [278].

Vislabākā treniņu vieta bija Augsburgas, Vācijas Federatīvā Republika, mākslīgais kanāls, kas uzbūvēts tieši šī sporta veida vajadzībām un pirmo reizi izmantots XX olimpiādes spēlēs [283].

XX olimpiādes spēlēs 1972. gadā Minhenē, Vācijas Federatīvajā Republikā, B. Ķemere ieguva 19. vietu airēšanas slalomā. 1975. gadā pirmo reizi tika pasniegta B. Ķemeres ceļojošā balva, to ieguva Inga Valdmāne. Balvu izgatavoja airēšanas slalomists, daudzkārtējais Latvijas čempions akadēmiskajā airēšanā Jānis Martinsons [284].

1974. gadā B. Hercova-Hercberga apprecējās ar Hariju Ķemeru (1943–1999), kurš vēlāk kļuva par viņas treneri. Abi kopā nodarbojās ar airēšanas slalomu [285]. H. Ķemera brālis Roberts Ķemers (1938–2016) bija pirmais airēšanas slalomists LPSR.

1983. gadā B. Ķemere tradicionālajās sacensībās airēšanas slalomā Gaujā pie Valmieras pārstāvēja sporta biedrību «Vārpa», kas atradās Zaķumuižā [286].

Viņa turpināja nodarboties ar sportu un 20 gadu pēc dalības olimpiādes spēlēs saņēma speciālu olimpisko spēļu Ricības komitejas lūgumu 1992. gadā XXV olimpiādes spēlēs Barselonā, Spānijā, atklāt spēļu slaloma sacensības, pirmajai veicot ūdens ceļa distanci [287].

Latvijas sporta vēsturē B. Ķemeres vārds ierakstīts gan saistībā ar olimpiskajām spēlēm, gan ar citiem viņas sporta sasniegumiem – 16 reizes viņa bijusi LPSR, 36 reizes – PSRS čempione [288]. Kopumā aktīvam sportam viņa veltījusi vairāk nekā 20 gadu, nozīmīgāko sacensību medaļu kopskaits ir turpat trīs simti, medaļu kopsvars – 11,9 kg [289].

20. gadsimta 90. gados bijusi Kanoē federācijas direktore un Rīgas Kanoē kluba prezidente [290]. 1998. gadā palīdzēja airētājiem sagatavoties XXVII olimpiādes spēlēm Sidnejā, Austrālijā [291].

Bez airēšanas slaloma B. Ķemere aizrāvās arī ar fotografēšanu un filmēšanu. Viņai ļoti patika dejot un sekot līdzī jaunākajai modei [278]. Ģimenē ir dēls un divas meitas.

B. Ķemere mūžībā devās 2022. gada 8. martā.

196. attēls. B. Ķemere Augsburgas airēšanas slaloma kanāla trasē XX olimpiādes spēlēs Minhenē (1972).

197. attēls. Latvijas delegācija ceļā uz XXV olimpiādes spēļu atklāšanas ceremoniju Barselonā (1992). No kreisās otrajā rindā ceturtā – B. Ķemere. Kolonnas priekšā – karognesējs svarcēlājs Raimonds Bergmanis.

ROBERTS LAPAINIS (1913–1947)

Hokejists, treneris un tiesnesis

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

Roberts Lapainis dzimis 1913. gada 17. oktobrī Jaunjelgavas apriņķa Seces pagastā. 1928. gadā viņš iestājās Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā, ko absolvēja 1932. gadā [292], pēc tam – Latvijas Universitātes (LU) Arhitektūras fakultātē, kurā ar pārtraukumiem studēja līdz 1938. gada 15. septembrim, taču studijas nepabeidza [293].

Jau pirms studijām jauniešs nopietni pievērsās Latvijā jaunajam sporta veidam – hokejam. Vēl būdams ģimnāzists, viņš 18 gadu vecumā iestājās sporta biedrības «Universitātes sports» («US») hokeja komandā un kļuva par komandas vārtsargu. 20. gadsimta 30. gados vārtsarga ekipējums bija visai trūcīgs, un ķermeņa aizsardzībai visbiežāk tika uzvilktas vairākas kārtas džemperu [294].

R. Lapaiņa debija «US» vārtos bija 1932. gada 3. martā Latvijas čempionāta spēlē, kurā nepiedalījās komandas pamatvārtsargs Konstantīns Otlans (1907–1942). Iespēja sevi pierādīt tika dota rezervistam R. Lapainim, kurš arī turpmāk sargāja komandas vārtus [294]. Nākamajā sezonā – 1933. gada februārī – Latvijas nacionālā izlase devās uz savu pirmo pasaules čempionātu, taču R. Lapainis vēl bija jauns vārtsargs bez starptautiskas pieredzes, tāpēc viņš šajā izlasē iekļauts netika. Par leģendāru vārtsargu viņš izauga pakāpeniski, spēlējot studentu hokeja komandā [294].

Vārtos viņš sevi pierādīja arī 1934. gada februārī, kad Rīgā viesojās Lietuvas hokeja komandas no Kauņas un Viļņas. Abas spēlēja pret «US», un sacīkstēs R. Lapainis palīdzēja Rīgas studentiem uzvarēt. 1934. gadā R. Lapainis godam debitēja, arī spēlējot Rīgas izlases sastāvā [294].

Latvijas izlasē R. Lapainis debitēja 1935. gada 20. janvārī pasaules čempionātā Davosā, Šveicē, un rezultatīvākā spēle tajā bija 25. janvārī pret Nīderlandes hokejistiem – ar 7 : 0 uzvarēja Latvijas hokeja izlase. Stāvot valsts hokeja komandas vārtos, R. Lapainis vārtos neielaida nevienu pretinieka raidīto ripu. Kā savos pētījumos secinājis sporta vēsturnieks Andris Zeļenkovs, tolaik Latvijas hokeja izlasei tā bija rezultatīvākā uzvara [294].

Studentu meistarsacīkstes hokejā notika Sanktmoricā, Šveicē, pēc pasaules čempionāta, un, ņemot vērā to, ka liela daļa Latvijas izlases hokejistu bija studenti, viņi palika Šveicē ilgāk par tiem, kuri nestudēja. Šajās meistarsacīkstēs sacentās sešu valstu studentu izlases, un, pateicoties Latvijas izlases komandas vārtsargam R. Lapainim, Latvijas studentu izlase uzvarēja trijās no piecām spēlēm – pret Itāliju, Franciju un Čehoslovākiju. Turklāt Latvijas studentu izlase ar R. Lapaini vārtos

199. attēls. R. Lapaiņa lūgums LU rektoram Mārtiņam Bīmanim (1864–1946) uzņemt viņu augstskolā (1932).

izcīnīja uzvaru *SELL (Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva)* studentu sporta spēļu turnīrā, kas notika Rīgā, pieveicot Igaunijas un Lietuvas hokejistus [294].

Saistībā ar to, ka R. Lapainis bija Šveicē un piedalījās pasaules čempionātā un studentu meistarsacīkstēs hokejā, viņš nebija laikus samaksājis par studijām, tāpēc lūdza LU prorektoru atļaut samaksāt studiju maksu par 1934./1935. mācību gada pavasara semestri ar kavēšanos.

Pirmajos studiju gados R. Lapainis strādāja par mērnieku palīgu. 1935. gada vasarā R. Lapaini iesauc obligātajā karadienestā Latvijas armijā, kur viņš dienēja līdz 1936. gadam. Studijas tika pārtrauktas līdz 1937. gada 15. septembrim [295]. 1937. gadā R. Lapainis strādāja Pasta telegrāfā [296]. R. Lapainis ne tikai strādāja algotu darbu, bet arī intensīvi nodarbojās ar sportu. Tas rezultējās ar to, ka viņš tika iekļauts Latvijas hokeja izlasē, kas 1936. gadā devās uz savām pirmajām ziemas olimpiskajām spēlēm Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā (komandas sastāvs – 70. lpp.). Lai gan hokejisti visās trijās spēlēs zaudēja un ieguva dalītu 13./15. vietu, pamatvārtsargs R. Lapainis neatlaidīgi cīnījās. Viņš sargāja vārtus divās spēlēs [294]. 1938. gada februārī R. Lapainis Latvijas hokeja izlasē spēlēja pasaules čempionātā Čehoslovākijā, taču 1939. gada pasaules čempionātā Šveicē nespēlēja, jo pa ceļam uz sacensībām guva traumu [294]. 1939./1940. gada sezonā «US» komandas hokejisti, tostarp R. Lapainis, izcīnīja otro Latvijas čempionu titulu. Notika arī vairākas starptautiskas spēles pret igauņu komandām [294]. Otrā pasaules kara dēļ plānotās ziemas olimpiskās spēles 1940. gadā nenotika, un outreiz piedalīties tik liela mēroga sacensībās R. Lapainim nebija lemts.

Pēc padomju varas nodibināšanās, 1940. gada rudenī, likvidēto sporta klubu vietā tika izveidoti jauni klubi. Viens no tādiem bija PSRS «Dinamo» filiāle. Tās paspārnē tika formēta Rīgas «Dinamo» hokeja komanda, kurā spēlēja arī R. Lapainis. 1941. gadā tā kļuva par pirmajiem LPSR čempioniem. Hokejisti turpināja spēlēt arī Otrā pasaules kara laikā [294].

R. Lapainis ne tikai spēlēja hokeju, bet arī mācīja to darīt jaunajiem hokejistiem. Arī Otrā pasaules kara laikā, ieskaitot 1943./1944. gada sezonu.

R. Lapainis tika iesaukts Latviešu leģionā un nonāca Sarkanās armijas gūstā, un PSRS varas iestādes viņu apcietināja. R. Lapainis nonāca Ļeņingradas apgabala Ņevdubstrojas ciemā (tagad – Kirovskas pilsēta) un bija nodarbināts mežstrādes darbos. 1946. gadā R. Lapaini atbrīvoja, viņš atgriezās Rīgā, taču ģimene bija devusies bēgļu gaitās [297]. Viņa sieva Irēna pēc Otrā pasaules kara nonāca Rietumvācijā. PSRS pirmais hokeja čempionāts notika 1946./1947. gada sezonā, un tajā startēja Rīgas «Dinamo» komanda, kuras vārtsargs bija R. Lapainis. Rīdzinieki izcīnīja 4. vietu.

Augumā nelielais sportists piedalījās 22 spēlēs no 36, kad Latvijas izlases komanda cīnījās ar citu valstu komandām [298]. 20. gadsimta 30. un 40. gados R. Lapainis bija izcilākais hokeja vārtsargs Latvijā.

Mūžībā viņš devās 33 gadu vecumā 1947. gada septembrī, kā liecina laikabiedri, apendicīta operācijas laikā [258].

200. attēls. Latvijas hokeja izlase Kēnigsbergā ceļā uz pasaules meistarsacīkstēm Davosā (1935). No kreisās pirmajā rindā: Kārlis Paegle (1911–1997), R. Lapainis, Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995); otrajā rindā: Arvids Jurgens (1905–1955), Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983), Aleksejs Auziņš (1910–1997), Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985), Andrejs Jessens (1908–1965), Adelfijs (arī Ādolf) Petrovskis (1912–1972), Augusts Ozols (1908–1980).

201. attēls. Latvijas un Kanādas komandu spēle pasaules meistarsacīkstēs hokejā Davosā (1935). Vārtsargs R. Lapainis.

IRINA LATVE-SĻESARENOKA (1981)

Vieglatlēte un inženiere

XXVII olimpiādes spēles Sidnejā, 2000

Vieglatlētika

6. vieta, priekšskrējieni 800 m

29. vieta, kopvērtējums, 800 m

Irina Latve-Sļesarenoka (dz. Latve) dzimusi 1981. gada 26. augustā Rīgā. 1999. gadā viņa absolvēja Rīgas 96. vidusskolu un iestājās RTU Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātē.

2006. gada jūlijā viņa absolvēja RTU, iegūstot inženierzinātņu maģistra grādu enerģētikā un elektrotehnikā.

Pēc tam jauniete turpināja studijas RTU doktora studiju programmā «Enerģētika un elektrotehnika» (virziens – elektriskās mašīnas un aparāti), 2009. gadā pabeidza doktora studiju teorētisko daļu [299]. Studējot doktorantūrā, viņa strādāja RTU par zinātnisko asistenti. Viņa ir vienīgā no inženierzinātņu studentiem olimpiešiem, kas studējusi doktorantūrā un izrādījusi interesi par zinātnieka karjeru, ir zinātnisko rakstu līdzautore [300, 301].

Inženiere un sportiste I. Latve-Sļesarenoka, toreiz – I. Latve, piedalījās XXVII olimpiādes spēlēs 2000. gadā Sidnejā, Austrālijā. 800 m priekšskrējienā viņa ierindojās 6. vietā (2:06,05), galarezultātā 38 dalībnieču konkurencē iegūstot 29. vietu [93; 123., 163. lpp.]. Viņas treneris bija Leonīds Strekalovskis (1939–2021).

Viņas sportiskā virsotne ir Eiropas junioru čempiones tituls 800 m skrējienā 1999. gadā. Interesants ir fakts, ka viņa gan toreiz, gan XXVII olimpiādes spēlēs uzrādīja vienādu rezultātu. I. Latve-Sļesarenoka ir arī trīskārtēja Latvijas čempione: 800 m skrējienā 1999. un 2000. gadā, 1500 metru skrējienā – 1999. gadā [3; 264., 302. lpp.]. Pēc olimpiādes spēlēm Irina piedalījās Universiādē Pekinā, Ķīnā 2001. gadā, kā arī *SELL* (*Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva*) spēlēs Kauņā, Lietuvā, 2004. gadā.

Kopš 2006. gada I. Latve-Sļesarenoka strādā Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas Nacionālajos bruņotajos spēkos, kur ieņēmusi dažādus amatus [302].

I. Latve-Sļesarenoka ir ieguvusi fitnesa (atlētiskās vingrošanas treneres) sertifikātu. Brīvajā laikā viņai patīk lasīt un pavadīt laiku brīvā dabā kopā ar ģimeni. Ir precējusies, ģimenē aug meita un dēls.

203. attēls. I. Latve-Sļesarenokas 2008./2009. gada pavasara semestra RTU doktora studiju grāmatīņa.

204. attēls. I. Latve-Sļesarenoka XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā (2000).

RENĀTE LĀCE (1943–1967)

Vieglatlēte un ķīmiķe

XVIII olimpiādes spēles Tokijā, 1964

Vieglatlētika

4. vieta, 4 x 100 m stafete, skriešana

Renāte Lāce dzimusi Otrā pasaules kara laikā, 1943. gada 18. februārī, Rīgā. 1961. gadā ar labām sekmēm absolvējusi Rīgas 2. vidusskolu un iestājusies RPI Ķīmijas fakultātē, izvēloties ķīmijas tehnoloģijas specialitāti. R. Lāce studēja dienas nodaļā un saņēma stipendiju.

Īsu brīdi R. Lāce strādāja valsts elektrotehniskajā fabrikā «VEF» (1961. gada 1. jūlijs–1. novembris). Studiju laikā R. Lāce devās praksē uz LPSR Zinātņu akadēmijas Organiskās sintēzes institūtu, un 1963. gada 1. februārī viņai tika piešķirta vecākās laborantes kvalifikācija [303]. Jaunietei studijas RPI Ķīmijas fakultātē bija jāapvieno ar intensīviem treniņiem, dalību dažāda mēroga sacensībās, tāpēc, sākot no 1962. gada 5. februāra, viņai atļāva studēt pēc individuāla plāna [303].

Padomju laikā augstskolās bija noteikts obligāts lekciju un nodarbību apmeklējums, kas tika atzīmēts speciāli šim nolūkam izveidotos lekciju un praktisko nodarbību apmeklējumu žurnālos. Beidzot 1. kursu, nācās lūgt atļauju kārtot ieskaites un eksāmenus vēlāk, nekā to darīja grupas biedri. R. Lācei vairākkārt tika izteikta augstskolas vadības pateicība par labiem sasniegumiem fiziskajā kultūrā un sportā, taču 1963./1964. mācību gadā studēt kļuva vēl grūtāk, jo sports prasīja ne tikai regulāru trenēšanos, bet arī biežāku dalību dažādās sacensībās.

Vieglatlētei R. Lācei patika sportot jau skolas laikā, un viņa guva arvien labākus rezultātus dažādās vieglatlētikas disciplīnās. Ļoti labus panākumus viņa guva skriešanas sacensībās un joprojām tiek uzskatīta par Latvijas visu laiku labāko sprinteri, kuras rezultātu 100 m skrējienā vairāk nekā 40 gadu laikā pēc R. Lāces startiem Latvijā spējušas atkārtot vai pārspēt vien dažas sportistes [58; 11. lpp.].

R. Lāces sportiskā karjera sākās 15 gadu vecumā 1958. gadā stadiona «Daugava» bērnu sporta skolā Rīgā. Viņas trenere bija kādreizējā Latvijas labākā barjerskrējēja Irīna Ozola (1929–2005) [304].

1959. gadā LPSR skolēnu 12. spartakiādē Rīgas 2. vidusskolas skolniece R. Lāce kā pirmā ieguva ceļazīmi uz Vissavienības skolēnu spartakiādi Maskavā, PSRS, pārsteidzot klātesošos ar savu labo fizisko sagatavotību un rezultātu (100 m – 12,45 s) [305]. Spartakiādē Maskavā viņa ieguva arī savu pirmo zelta medaļu komandas stafetē 4 x 100 m (ar Lilitu Gērku, Ainu Tombergu un Melitu Jakobu).

Jau 1960. gadā 100 m skrējienā R. Lāce uzstādīja jaunu republikas jaunatnes rekordu – 11,8 s. Šis rezultāts bija atkārtots republikas rekords pieaugušajiem [306].

206. attēls. R. Lāces darba grāmatīņa (1961).

207. attēls. R. Lāce (20. gadsimta 60. gadi).

Pionieru spartakiādē
«atrastais» Izbizainais
meitēns

208. attēls. Publikācijas
fragments žurnālā «Zvaigzne»
par R. Lāci (1962).

209. attēls. R. Lācis
fotogrāfija žurnālā «Liesma»
(1961).

210. attēls.
Vieglatlēte
R. Lāce distancē
(20. gadsimta
60. gadu
pirmā puse).

1960. gadā, mācoties 10. klasē, viņa startēja Vissavienības skolu jaunatnes spartakiādē Minskā, Baltkrievijas PSR, un, startējot četrās disciplīnās, visās ieguva pirmās vietas: 100 m (atkārtojot savu rekordu – 11,8 s); piecīņā, kur sasniedza jaunu rekordu jauniešiem – 4165 punkti; tāllēkšanā – 5,70 m un komandu stafetē 4 x 100 m [307].

20. gadsimta 60. gados R. Lāce kļuva par trīskārtēju Latvijas čempioni pieaugušajiem: 100 m sprinta distancē, tāllēkšanā un 4 x 100 m stafetē.

1960. gada Rīgas 1. sporta spēļu vieglatlētikas sacensībās R. Lāce izpildīja PSRS sporta meistes normu tāllēkšanā – 5,84 m [308] un uzstādīja savu personisko rekordu. Vēlāk savu rekordu viņa laboja – 5,88 m, tas bija jauns rekords LPSR jauniešiem un sievietēm. 1961. gadā Vissavienības arodbiedrību 7. spartakiādē Maskavā, PSRS, viņas rezultāts tāllēkšanā bija 6,15 m [309]. Tajā pat gadā R. Lāce, kas jau bija kļuvusi par četrkārtēju spartakiādes čempioni un sasniegusi divus LPSR rekordus, ieguva arī laikraksta «Sports» un «Daugava» Centrālās padomes (CP) balvu kā labākā meistarsacikšu dalībniece [310].

1962. gadā Ļeņingradā (tagad – Sanktpēterburga), PSRS, notika RPI un Ļeņingradas Tehnoloģiskā institūta komandu sacensības, kurās uzvarēja Rīgas studenti. RPI 1. kursa studente R. Lāce izcīnīja trīs pirmās vietas: 100 m skrējienā (12,1 s), 80 m barjerskrējienā (11,8 s) un tāllēkšanā (5,75 m) [311].

1962. gadā sacensībās Viļņā R. Lāce saņēma trešo Baltijas čempiones titulu [312].

1963. gadā R. Lāce un šķēpmētājs Jānis Lūsis (1939–2020) tika atzīti par gada labākajiem Padomju Latvijas sportistiem [313]. R. Lāce šādu godu bija izpelnījusies arī 1962. gadā.

1963. gadā R. Lāce piedalījās Vispasaules studentu spēlēs Brazīlijā un atgriezās Rīgā ar divām zelta un vienu sudraba medaļu [314], tajā pat gadā kļuva par četrkārtēju sporta meistari. «Daugavas» CP meistarsacikstēs vieglatlētikā viņa pirmo reizi 100 m distancē izpildīja meistes normu (11,7 s), uzlabojot savu personisko rekordu, taču stiprā vēja dēļ sacensību laikā to neapstiprināja par jauno Latvijas rekordu [315]. Viņas rezultāti meistarsacikstēs: 200 m skrējienā – 24,2 s, tāllēkšanā – 6,15 m, piecīņā – 4500 punkti. Tajā pat gadā R. Lāce (komandā ar Lilitu Auziņu, Allu Čerepeņnikovu un Larisu Maksimovu) uzstādīja jaunu LPSR rekordu 4 x 100 m stafetē – 46,8 s [316].

1963. gadā R. Lāce bija pirmā Padomju Latvijas sieviete, kas kļuvusi par pasaules rekordisti (4 x 200 m) [317]. Togad pirmo reizi Tautu spartakiādē un valsts meistarsacikstēs Maskavā, PSRS, sprinta pārstāvji ieguva medaļu – to izcīnīja RPI studente R. Lāce [318].

1964. gadā Tallinas «Dinamo» stadionā tradicionālajās Igaunijas, Lietuvas un Latvijas vieglatlētu sacensībās R. Lāce kļuva par četrkārtēju Baltijas čempioni: abās sprinta distancēs (100 m – 11,8 s, 200 m – 24,9 s); 4 x 100 m stafetē sievietēm; 100 m barjerskrējienā, kur viņa vienlaikus ar uzvaru uzstādīja arī jaunu republikas rekordu – 14,1 s [319]. 1964. gadā izlases pārbaudes sacensībās R. Lāci 100 m skriešanas disciplīnā (11,4 s) varēja pārspēt tikai 52 republikas vīrieši [320]. Šis

sasniegums no pasaules rekorda atpalika vien par 0,2 s. «Skaidra lieta: šī ir tā reize, kad mazas tautas pārstāve bez kavēkļiem tiek uzņemta PSRS izlasē, jo ir galvas tiesu pārāka par «lielajām māsām», kuras runā krieviski [304]», tā par Renāti izteicās vieglatlētikas vēsturnieks, RPI absolvents Andris Staģis intervijā Ivaram Ošiņam 2013. gadā.

Lieliskie rezultāti pavēra R. Lācei ceļu uz XVIII olimpiādes spēlēm Tokijā, Japānā, 1964. gadā. 21 gadu vecā sportiste, startējot 4 x 100 m stafetē, ieguva 4. vietu un tika prognozēts, ka R. Lācei tās nebūs pēdējās olimpiskās spēles. Pēc olimpiādes sportiste plānoja pievērsties studijām, skriet krosus un spēlēt basketbolu [321].

R. Lāce kopā ar treneri mērķtiecīgi gatavojās 1968. gada olimpiādes spēlēm Meksikas galvaspilsētā Mehiko.

Sākot no 1965. gada, visas PSRS mēroga sacensības, kā arī labāko atlētu treniņnometnes notika Mehiko situācijai atbilstošos augstkalnu apstākļos.

1965. gadā Renāte ieguva Rīgas pilsētas čempiones nosaukumu [322]. 1965. gadā tika atklāts Centrālais sporta nams (vēlāk – Rīgas Sporta manēža) Maskavas ielā, un R. Lāce bija viena no pirmajām, kura iemēģināja tā jauno skrejceļu [323].

1966. gadā Budapeštā R. Lāce, cenšoties izpildīt kvalifikācijas normu (6,10 m) tāllēkšanā, otrajā mēģinājumā sasniedza jaunu Latvijas rekordu – 6,21 m [324].

Diemžēl nākamās olimpiskās spēles jaunieta nesagaidīja un nerealizētas palika daudzas ieceres, jo 1967. gada 3. martā noslēdzās R. Lāces mūžs [325].

R. Lāce 11 reizi ir bijusi LPSR čempione: 100 m skriešanā (1960, 1961), tāllēkšanā (1960, 1961), 4 x 100 m stafetē (1960, 1961), piecīņā (1961), 50 m skriešanā telpās (1966), 300 m skriešanā telpās (1966), 55 m barjerskrējienā telpās (1966), tāllēkšanā telpās (1966), 19 reizi sasniegusi Latvijas rekordus dažādās disciplīnās, PSRS izlases sastāvā sasniegusi pasaules rekordu 4 x 200 m stafetē (1:35,1 – 1963), PSRS rekordu 4 x 100 m stafetē (44,4 s – 1964)). Viņa bija pirmā Latvijas sportiste, kas aizlēkusi tālāk par 6 m [3; 302. lpp.]. R. Lācei pieder arī vairāki RPI rekordi: 100 m skriešanā (1964 – 11,4 s), 200 m skriešanā (1965 – 23,8 s) un tāllēkšanā (1966 – 6,21 m) [193]. Smaidīgo Ķīmijas fakultātes studenti R. Lāci atcerēsies arī kā Latvijas labāko sportisti laikraksta «Sports» 1962. un 1963. gada lasītāju aptaujās. Godinot R. Lāces sportiskos sasniegumus, 1970. gadā tiek nodibināta Renātes Lāces piemiņas balva jauniešiem trijās vieglatlētikas disciplīnās [326], šo balvu pasniedza līdz 2010. gadam.

Pēc sportistes nāves 1968. gadā tika uzņemta filma «Skrējiens», kas veltīts sportistes piemiņai. 1969. gadā atklāta izstāde «Daugavas» stadionā – Renātes piemiņas stūritis – «Renāte Lāce sportā un ikdienā» [327]. Latvijas Nacionālajā Mākslas muzejā glabājas tēlnieces Artas Dumpes veidotais R. Lāces krūšutēls (1967; māls, terakota) un tēlniecības darbs «Finišs» (1971; bronza), kas veltīts sportistei Renātei Lācei.

211. attēls. R. Lāce lidostā Rīgā pēc atgriešanās no Vispasaules studentu spēlēm Brazīlijā (1963).

212. attēls. Artas Dumpes skulptūra «Renāte Lāce» (1967).

DZINTARS LĀCIS (1940–1992)

Riteņbraucējs un treneris

XVIII olimpiādes spēles Tokijā, 1964

Riteņbraukšana

5./8. vieta, iedzišanas brauciens

XIX olimpiādes spēles Mehiko, 1968

Riteņbraukšana

4. vieta, iedzišanas brauciens, 4000 m

214. attēls. Dz. Lāča RPI ieskaīšu grāmatiņa (1963).

215. attēls.
Dz. Lācis (1968).

Dzintars Lācis dzimis 1940. gada 18. maijā Jelgavā strādnieku ģimenē, mācījies Tērvetes septiņgadīgajā skolā. Ģimenei pārceļoties uz Rīgu, vispirms mācījās 47. vidusskolā, tad pārgāja uz Rīgas 5. vidusskolu, ko absolvēja 1957. gadā.

Sportam tik nepieciešamo rūdījumu un fizisko izturību Dz. Lācis ieguva bērnībā, ejot tālo ceļu kājām no mājām līdz skolai. Ar sportu viņš sāka nodarboties, mācoties Rīgas 5. vidusskolā, – spēlēja volejbolu un skrēja vieglatlētikas sacensībās. Kā vairumam bērnu, arī Dz. Lācim patika braukt ar divriteni turpat skolas tuvumā – dzīvojamo namu masīvā «Āgenskalna priedes», kur tolaik dzīvoja viņa ģimene. Kādu dienu viņš kopā ar diviem klasesbiedriem izlēma aizbraukt uz sporta biedrību «Spartaks» un pieteikties riteņbraukšanas sekcijā. Lai gan visi tika pieņemti, pēc divām nedēļām tika paziņots, ka viņi turpmāk var nenākt. Dz. Lācim patika trenēties, un šāds pavērsiens nebija plānots, turklāt viņš negribēja, lai citi vienaudži par to uzzina. Pārdaugavā trenējās slēpotāji, un viņš nolēma tiem pievienoties. Taču tas atkal nebija uz ilgu laiku, jo sakarā ar siltajām ziemām sporta skolas Slēpošanas sekciju likvidēja. Slēpošanas treneris Ziedonis Krode (1933–2016), visticamāk, saskatīja viņā lielu sportisko potenciālu, tāpēc ieteica turpināt nodarboties ar riteņbraukšanu pie trenera Pētera Stroda (1918–1975) [328]. Riteņbraukšanā Dz. Lācis pirmos panākumus guva 1958. gadā Rīgas pilsētas Ļeņina rajona skolēnu spartakiādē, startējot ar krustmātes aizdoto divriteni. Viņš uzvarēja šosejas braucienā, Rīgas pilsētas spartakiādē izcīnīja 5. vietu, republikas sacensībās atsevišķajā startā – 3. vietu. [328]. Toreiz viņa izaugsmē riteņbraukšanā liela nozīme bija treneri Dainai Janovai.

1959. gadā Dz. Lācis sāka trenēties sporta biedrībā «Dinamo». Sportistam interesēja šosejas un daudzdienu braucieni, taču labākos rezultātus viņš sasniedza trekā. Vēlāk viņš sāka trenēties pie pazīstamā riteņbraucēja un trenera Harija Japiņa (1930–2021), kura vadībā izauga par elites klases riteņbraucēju.

1962. gadā Dz. Lācis uzvarēja ikgadējā Baltijas republiku daudzdienu velobraucienā pa Latvijas ceļiem – tradicionālajā Zvaigznes braucienā [329].

1963. gada rudenī Dz. Lācis iestājās RPI Celtniecības fakultātē. Studijām bija jāvelta

daudz laika, un kādu brīdi Dzintaram šķita, ka sports būs jāliek malā. Taču viss izvērtās citādi – 1964. gadā Dz. Lācis paņēma akadēmisko atvaļinājumu, jo nācās trenēties, lai sagatavotos Olimpiādes spēlēm Tokijā, Japānā, kas notika 1964. gada oktobrī. Šo spēļu dalībnieku sarakstā atrodami divi riteņbraucēji no Latvijas – sprinteris Imants Bodnieks, kurš ieguva sudraba medaļu, un iedzišanas braucieniu speciālists Dz. Lācis, kurš startēja 4000 m komandu sacensībās. Dz. Lācis ieguva dalītu 5./8. vietu. Ceturtdaļfinālā viņš no sacensībām izstājās. Sekoja obligātā karadienesta gadi robežapsardzē. Tas traucēja sportistam ne tikai trenēties, bet arī studēt, un 1965. gadā viņš no studijām tika atskaitīts [328].

Dz. Lācis 1967. gadā kopā ar citiem PSRS izlases riteņbraucējiem kļuva par pasaules čempionu 4000 m komandu iedzišanas braucienā, uzvaras tika izcīnītas arī citās starptautiskās sacensībās. Likumsakarīgi, ka perspektīvais sportists 1968. gadā devās uz nākamajām olimpiādes spēlēm Mehiko, Meksikā, taču cerības par medaļām nepiepildījās – komandas vadība kļūdījās, izraugoties aklimatizācijas laiku. Rezultātā Dz. Lācis ieguva tikai 4. vietu (4:33,39) [3; 125. lpp].

Izvērtējot Dz. Lāča sportiskos sasniegumus, jāatzīst, ka 20. gadsimta 60. gados viņš bija viens no labākajiem riteņbraucējiem – ne tikai pasaules čempions 4000 m komandu iedzišanas braucienā (1967) un 3. vietas ieguvējs (1966), bet arī septiņkārtējs PSRS čempions [330]: 4000 m individuālajā braucienā (1967), 4000 m komandu iedzišanā (1961, 1965, 1968, 1969), pāru (1966) un grupas braucienā trekā (1965). Par pēdējo, 1965. gada PSRS čempionātu Erevānā, Armēnijā, Dz. Lācim ir interesants stāsts: «No rīta simt aplū priekšbraucienā man uz lūpas uzmetās lapsene. Rokas atraut nedrīkstēju, tāpēc mēģināju to nosplaut. Bet šī iekoda mēlē. Apjucis tik tikko iekļuva vakara finālbraucienā. Pa to laiku uztūka mēle, uzbrieda mandeles, ka ne ēst, ne runāt. Nodomāju komandas interesēs nobraukt kādus desmit aplū un tad izstāties. Bet, kā iebrucos, tā izturēju līdz galam. Nesapratu, kāpēc treneri mani apsveic. Pietūkusi bija tikai mēle, nevis kājas. Izrādās, ka es, pašam nemanot, biju kļuvis par PSRS čempionu [328].» Dz. Lācis piecas reizes laboja PSRS rekordu, 22 reizes izcīnīja Latvijas čempiona nosaukumu [331]. Viņš bija PSRS Nopelniem bagātais sporta meistars (1970) [332].

Kaislīgais sportists Dz. Lācis 1967. gadā ieguva sen kāroto velosipēda rāmi – riteņbraucēja Leonīda Kolumbeta (*Леонид Колумбет*; 1937–1983) nīderlandiešu firmā «*Brothers Bostraan*» izgatavoto divriteņa rāmi [328], ko izmantoja savā divritenī. Šīs firmas rāmji tolaik bija vieni no labākajiem pasaulē, un to novērtēja arī Dz. Lācis.

Studiju laikos Dz. Lācis īsu brīdi strādāja LPSR Celtniecības ministrijas tresta «Lat-santehmontaž» santehniko darbu Rīgas pārvaldē [333]. Bija diplomēts kinotehniķis, viņam patika fotografēt un filmēt. Tomēr profesionālais sports neļāva šos hobijus īstenot. No 1971. līdz 1980. gadam bija biedrības «Dinamo» Centrālās padomes izlases treneris. 1982. gadā beidzis Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtu (LVFKI). Gandrīz 30 gadu strādāja sporta biedrībā «Dinamo» [334]. Strādājis arī Latvijas Policijas akadēmijas Fiziskās un militārās sagatavošanas katedrā par asistentu.

216. attēls.
1967. gada
pasaules
čempiona Dz. Lāča
sagaidīšana Rīgā.
Dz. Lācis – centrā
(1967).

217. attēls.
Dz. Lācis
(20. gadsimta
60. gadi).

Laulībā ar sievu Guntu dzimuši divi bērni – meita Liene un dēls Gundars [335]. Dz. Lācis miris 1992. gada 7. novembrī Rīgā. Nereti par viņa miršanas datumu kļūdaini tiek minēts 17. novembris.

Godinot sportistu, 2000. gadu pirmajā pusē tika nodibināts «Dzintara Lāča ceļojošais kauss». Pirmajam tas tika pasniegts riteņbraucējam Tomam Skujiņam (2013), kurš kausu atkārtoti ieguva arī 2015. gadā. 2014. gadā tas tika pasniegts labākajam riteņbraucējam – BMX leģendai Mārim Štrombergam. 2016. gadā kauss nonāca pie šosejas riteņbraucēja Gata Smukuļa. 2017. gadā šo balvu ieguva kalnu riteņbraucējs Mārtiņš Blūms, 2018. gadā – T. Skujiņš, 2019. gadā – šosejas riteņbraucējs Kristis Neilands, 2020. gadā T. Skujiņš un 2021. gadā – M. Blūms.

218. attēls.
Dz. Lācis
(20. gadsimta
60. gadi).

219. attēls. Dz. Lāča ceļojošais kauss. (2015).

PAULS LĪTS (1884–1950)

Šāvējs un būvinženieris

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Šaušana

52. vieta, māla baložu šaušana

34. vieta, skrejoša brieža šaušana

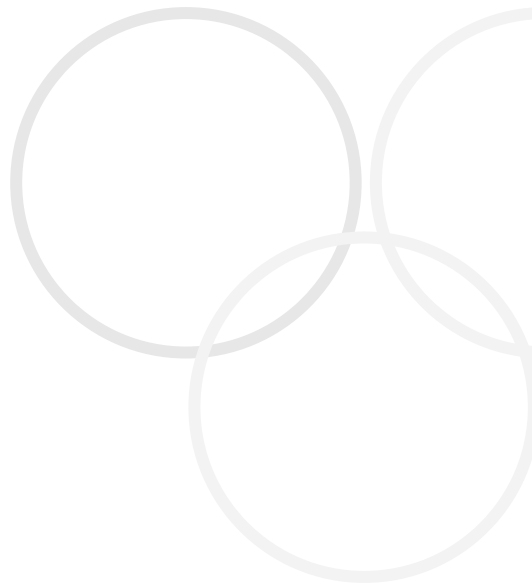
Pauls Līts (*Paul Lieth*; arī Pauls Arnolds Kristiāns Līts, *Paul Arnold Christian Lieth*) ir viens no Haralda Blaua (1885–1944) un Haralda Hānes (1892–1940) studiju biedriem un paziņām. P. Līts dzimis 1884. gada 10. janvārī Igaunijā, Tartu (Tērbatā). 1904. gadā Rīgā absolvējis Imperatora Pētera I reālskolas papildklasi un no 1904. līdz 1912. gadam studējis RPI Inženieru nodaļā. Ieguvis būvinženiera diplomu [336]. Arī viņa brālis Oskars Līts (*Oskar Lieth*; arī Oskars Heinrihs Leonhards Līts, *Oskar Heinrich Leonhard Lieth*; 1885–?) studējis RPI (1905–1912) un saņēmis būvinženiera diplomu [337]. Abi brāļi vienādu profesiju ieguvuši 1912. gadā.

P. Līts pieder pie mazāk pazīstamiem Latvijas olimpiešiem. Viņa rezultāts 1912. gada V olimpiādes spēlēs nebija īpaši augsts – māla baložu šaušanā viņš ieguva 52. vietu (12 punkti) [129; 30. lpp.], skrejoša brieža šaušanā – 34. vietu, iegūstot 10 punktus. Students P. Līts iestājās sporta biedrībā «*Union*», kā arī Āgenskalna Strēlnieku biedrībā. Viņš ar labiem panākumiem piedalījās šaušanas sacensībās [338], un viņa dalība Olimpiādes spēlēs ir likumsakarīga. P. Līts bija pieredzējis sportists, taču, startējot Olimpiādes spēlēs, viņam atšķirībā no mazpieredzējušā H. Blaua vienkārši nepaveicās.

Līdzīgi kā H. Blauam, arī P. Lītam interesēja slidošanas sports. 1905. gada ātrsliodošanas sacensībās, ko rīkoja sporta biedrība «*Kaiserwald*», piedalījās arī P. Līts, iegūstot 1. vietu 500 m distancē [339]. 1910. gada februārī sporta biedrības «*Union*» Rīgas sekcija uz Ķīšežera rīkoja ledus burāšanas sacensības, kurās P. Līts ieguva 2. vietu [340].

Studiju gados P. Līts piedalījās sacensībās arī citos sporta veidos. Visvairāk līdz 1912. gada olimpiādes spēlēm bija pazīstams kā vingrotājs. 1908. gadā Viskrievijas meistarsacīkstēs Sanktpēterburgā, Krievijā, vingrošanā viņš ieguva «lielo zelta medaļu, Goda medaļu, ceļojošo lielfirsta Vladimira Romanova (*Владимир Романов*; 1847–1909) balvu (sudraba kausu, ar Imperatora ģimenes ģerboni, izgatavotu no emaljas, balstītu uz dekorēta un pulēta koka pamatnes) un sporta biedrības «*Union*», kas viņu deleģēja uz sacensībām, Goda diplomu [341].

1910. gada 7. marta Āgenskalna Strēlnieku biedrības rīkotajās sacensībās māla baložu šaušanā P. Līts ieguva 2. vietu. Šaušanā ar šauteni 100 m (5 šāvienī) – pirmo vietu [342].

220. attēls. P. Līta RPI diploma kopija (1912).

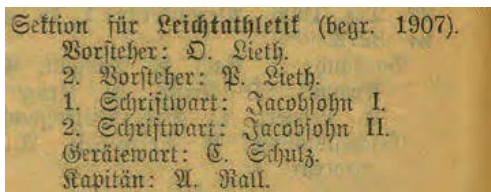
1914. gadā 2. Viskrievijas olimpiādē Rīgā māla baložu šaušanā uzvarēja Valters Bodnieks (1885–?), 2. vietā Ļevs Sitins (*Лев Сьтин*; 1891–1973) un 3. palika P. Līts [343]. Lai gan skrejoša brieža šaušanā P. Līts uzrādīja otro labāko rezultātu (29 punkti), tomēr ieguva 3. vietu [344], jo diviem pirmo vietu ieguvējiem bija vienāds punktu skaits.

1909. gada 14. jūnijā Jelgavā notika sporta biedrības «*Union*» Rīgas sekcijas sporta svētki. To mērķis bija popularizēt sportu un olimpiskās spēles. Pasākumā tika pārspēti trīs Krievijā rekordi – augstlēkšanā, šķēpa mešanā un 800 m skrējienā. No Rīgas vingrotājiem pārsteidza P. Līta brālis O. Līts, kurš ieguva četras pirmās vietas. Šajās sacensībās piedalījās arī P. Līts. Prese par viņiem jūsmoja [345]. O. Līts sasniedza labus rezultātus vairākos sporta veidos – diska mešanā, tāllēkšanā, šķēpmešanā [346]. 1906. gadā viņš Vācijā ieguva Hesenē lielhercoga ceļojošo akadēmisko balvu, Karlsrūē – sudraba kausu skriešanā [341].

O. Līts ir vadījis sporta biedrības «*Union*» vieglatlētikas sekciju (dib. 1907), spēlējis arī hokeju minētās biedrības komandā [347]. P. Līts bija arī šīs biedrības vadītāja vietnieks.

Zināms, ka brāļu studiju gados viņu tēvs arī dzīvoja Rīgā un bija Rīgas domes deputāta kandidāts – viņa kandidatūra tika izvirzīta Rīgas pilsētas vēlēšanās 1907. gadā [348].

Olimpietis RPI absolvents P. Līts 1914. gadā Rīgas Doma baznīcā apprecējās ar Haralda Blaua māsu Katarīnu (*Katharine*) [349], sauktu arī par Kētu (*Kaethe*) [151] un 1939. gada rudenī repatriējās uz Vāciju. Ziņas par viņa profesionālo darbību starpkaru laikā un dzīves pēdējiem gadiem nav izdevies atrast. Zināms vien, ka viņš miris 1950. gadā Vācijā.

221. attēls. O. Līts un P. Līts vieglatlētikas sekcijas vadītāji 1909. gada Rīgas adrešu grāmatā.

222. attēls. II Viskrievijas olimpiādes atklāšanas parāde Rīgas hipodromā 1914. gada 6. jūlijā.

ILONDA LŪSE (1972)

Ātrslidotāja

XVII ziemas olimpiskās spēles Lillehammerē, 1994

Ātrslidošana

25. vieta, 3000 m

XVIII ziemas olimpiskās spēles Nagano, 1998

Ātrslidošana

39. vieta, 1000 m

32. vieta, 1500 m

28. vieta, 3000 m

XIX ziemas olimpiskās spēles Soltleiksitijā, 2002

Ātrslidošana

35. vieta, 1500 m

30. vieta, 3000 m

Ilonda Lūse dzimusi 1972. gada 11. jūlijā Rīgā. Viņa mācījās Leona Paegles Rīgas 1. vidusskolā, kas 1990. gadā atguva vēsturisko Rīgas 1. ģimnāzijas nosaukumu, un tās 1990. gada 21. jūnijā izdotajā raksturojumā rakstīts, ka I. Lūse nodarbojās ar ātrslidošanu no 1978. gada un «1984. gadā iekļauta LPSR izlasē. Kopš 1988. gada vasaras, kad Latvijā pārtrauc ātrslidotāju trenēšanu, I. Lūse trenējās Maskavas «Dinamo» sporta skolā. 1989. gadā izpildīja PSRS sporta meistarkandidāta normatīvus [350].»

1990. gada rudenī I. Lūse sāka studijas RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultātes ķīmijas tehnoloģijas specialitātē. I. Lūses mamma Austra Lūse ir RPI absolvente, inženiere ķīmiķe, tāpēc jaunietales nākamās profesijas izvēles pamatā bija doma par ģimenes uzņēmumu saistībā ar metālu elektroķīmiskajiem pārklājumiem, kas ir mātes specializācija. Studiju laikā I. Lūsi īpaši saistīja analītiskā ķīmija. Par to laiku I. Lūse saka: «Laboratorijas darbus pie profesora Putniņa es vienkārši dievināju, un atmiņas par tiem ir dzīvas vēl šodien. Analītiskā ķīmija man palikusi atmiņā kā kaut kas ļoti īpašs un aizraujošs [351].»

Jau skolas laikā viņai daudz bija jāmācās patstāvīgi, pēc individuāla mācību plāna, jo daudzo sporta treniņu noņemtu dēļ bieži nācās kavēt stundas. Attīstīta loģiskā domāšana, ātra uztvere un laba atmiņa, kā arī gribasspēks nodrošināja tādu zināšanu līmeni, lai I. Lūse varētu studēt RTU. I. Lūses ieskašu grāmatiņa liecina, ka 1. un 2. kursā gandrīz visus eksāmenus viņa nokārtoja ar vērtējumu «labi» un «teicami», taču palika parāds – nenokārtoti divi eksāmeni un ieskaite organiskajā ķīmijā.

Studiju laikā I. Lūse turpināja trenēties un piedalīties dažāda līmeņa sacensībās. Tāpat kā citi sportisti, I. Lūse studēja pēc individuāla plāna, un jau 1992. gadā bija

224. attēls. I. Lūses RTU ieskašu grāmatiņa (1990).

225. attēls. I. Lūse 3000 m distancē XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

zināms, ka viņa kandidēs dalībai XVII ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē, Norvēģijā, 1994. gadā. Būdam akadēmiskajā atvaļinājumā (no 1993. gada jūnija līdz 1994. gada jūlijam), I. Lūse aizbrauca uz Norvēģiju un piedalījās olimpiskajās spēlēs, kur ieguva 25. vietu 3000 m distancē (4:47,75) [75; 78. lpp.]. 1994. gada rudenī studijas tika atsāktas, taču treniņi un sports lika izšķirties, un toreiz priekšroka tika dota sportam. Savienot sportu ar lekcijām un praktiskajiem darbiem laboratorijās var, taču tad bija jānāk uz nodarbībām un jāatsakās no sacensībām un izbraukumiem ārpus Rīgas un valsts. I. Lūse izvēlējās sportu, tāpēc 1995. gada 3. jūlijā viņa tika svītrotā no RTU studentu saraksta.

No 1994. līdz 2002. gadam katru gadu I. Lūse startēja pasaules un Eiropas čempionātos ātrslidošanā, un augstākā izcīnītā vieta ir 1999. gada Eiropas čempionātā: 3000 m – 16. vieta, daudzciņā – 17. vieta. I. Lūsei pieder visi Latvijas rekordī ātrslidošanā sievietēm: 500 m, 1000 m, 1500 m, 3000 m, 5000 m, kā arī sprinta (500 m, 1000 m, 1500 m, 3000 m) un klasiskajā daudzciņā (500 m, 1500 m, 3000 m, 5000 m). Kopumā Latvijas rekordus viņa ir labojusi 56 (!) reizes.

Pēc studiju pārtraukšanas RTU ātrslidotāja I. Lūse turpināja trenēties un piedalījās arī XVIII ziemas olimpiskajās spēlēs Nagano, Japānā, 1998. gadā, iegūstot 1000 m distancē 39. vietu (1:24,32), 1500 m distancē – 32. vietu (2:08,71) un 3000 m distancē – 28. vietu (4:33,77) [352]. 2002. gadā XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā, ASV, I. Lūse 1500 m distancē ieguva 35. vietu (2:04,25), 3000 m distancē – 30. vietu (4:23,13). Ātrslidotāja I. Lūse Latvijas valsti pārstāvēja četrās ziemas olimpiskajās spēlēs [186; 76., 106. lpp.]. I. Lūsi žurnālisti nosauca par Latvijas ātrslidošanas «pēdējo mohikāni [58; 67. lpp.]», jo šis sporta veids mūsu valstī nebija attīstīts, tāpēc cerēt uz augstiem rezultātiem starptautiskā mērogā nevarējām, taču ik pa laikam parādās talantīgi ātrslidotāji, labus rezultātus gūst latviešu ātrslidotājs, olimpietis Haralds Silovs, kurš ir piedalījies četrās olimpiskajās spēlēs.

Pēc aktīvajām sporta gaitām I. Lūse sāka strādāt Latvijas Treneru tālākizglītības centrā par vadītāja asistenti, un Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas (LSPA) rektors profesors Uldis Grāvītis aicināja viņu apvienot darbu ar studijām. I. Lūse izvēlējās izglītības un sporta darba menedžera programmu un studēja neklātienē. Intereses vadīta, viņa papildus izvēlējās arī smagatlētikas vecākā trenera kvalifikāciju. Studējot pēc individuāla plāna, viņa 2005. gadā pabeidza LSPA, kļūstot par smagatlētikas vecāko treneri, izglītības un sporta menedžeri.

Mācoties LSPA, I. Lūse sāka strādāt Latvijas Viegatlētikas savienībā, no 2005. līdz 2007. gadam bija tās ģenerālsekretāre. Saprotot, ka ir nepieciešamas padziļinātas biznesa zināšanas, I. Lūse nolēma studēt uzņēmējdarbību Rīgas Starptautiskajā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolā (RISEBA). 2007. gadā, absolvējot RISEBA un iegūstot maģistra grādu, I. Lūse nolēma aiziet no sporta administrācijas un patlaban turpina profesionālās gaitas personālvadībā.

Lai arī I. Lūse savas profesionālās sportistes gaitas ir beigusi – tomēr bijušajai olimpietei patīk kāpt kalnos un nodarboties ar ritenbraukšanu. I. Lūsi ļoti saista arī kulinārija un rokdarbi.

226. attēls. I. Lūses iesniegums RTU rektoram Egonam Lavendelim atļaut nēmt akadēmisko atvaļinājumu saistībā ar dalību Ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē (1994).

227. attēls. I. Lūse iesildoties XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

228. attēls. I. Lūse, kāpjot kalnos Kanādā (2015).

GUNTIS NIEDRA (1943–2005)

Airētājs un celtnieks

XIX olimpiādes spēles Mehiko, 1968

Airēšana

7./11. vieta, četrinieki bez stūrmaņa (M4–)

Guntis Niedra dzimis 1943. gada 8. februārī Rīgā. No 1949. gada ar ģimeni dzīvoja izsūtījumā Amūras apgabalā, Krievijā, Rīgā atgriezās 1957. gadā. 1962. gadā pabeidza Rīgas 3. vidusskolu. Vidusskolas raksturojumā par Gunti minēts, ka viņam ir vidējas sekmes, jo ir liela aizraušānās ar airēšanas sportu. Jau vidusskolas laikā G. Niedra ieguva pieaugušo I sporta klasi airēšanā. Vidusskolas laikā G. Niedru norīkoja ražošanas praksē RPI Mehānikas fakultātes darbnīcā. Viņš ieguva 1. kategorijas atslēdznieka kvalifikāciju.

1963. gadā G. Niedra sāka mācības RPI Elektroenerģētikas fakultātes dienas nodaļā rūpniecības siltumenerģētikas specialitātē un strādāja LPSR Rīgas pilsētas dzīvokļu pārvaldes Remontu celtniecības tresta Maskavas rajona remontu celtniecības pārvaldē par fasāžu krāsotāju [353]. 1963. gadā PSRS III Tautu spartakiādē airēšanas sacensībās ar partneri Egonu Frišu (RPI absolventu; 1970) divniekā ar stūrmani (M2+) izcīnīja 3. vietu. Tajā pat gadā G. Niedra tika iesaukts padomju armijā. No 1963. līdz 1966. gadam G. Niedra dienēja Centrālajā flotes ūdens sporta klubā Maskavā. 1965. gadā, dienējot armijā, ieguva PSRS čempiona titulu airēšanā astoņniekā (M8+) un 2. vietu Eiropas čempionātā (M8+), un ieguva PSRS starptautiskās klases sporta meistara nosaukumu. Trīs no viņa komandas biedriem arī bija saistīti ar RPI: absolvents (1973) Andris Priedītis un studenti Elmārs Rubīns (1944–2007) un Vitolds Barkāns. 1967. gadā PSRS IV Tautu spartakiādes un PSRS čempions četriniekā bez stūrmaņa (M4–; G. Niedra, A. Priedītis, E. Rubīns, V. Barkāns). Apbalvots ar LPSR Augstākās padomes Prezidija Goda rakstu. Startējot Eiropas čempionātā 1967. gadā, G. Niedra ierindojās 3. vietā gandarījuma braucienā (četrinieki) bez stūrmaņa [80].

1967. gadā G. Niedra tika ieskaitīts Rīgas Vispārtehniskās neklātienes fakultātes 1. kursā siltuma un gāzes apgādes un ventilācijas specialitātē. Šajā gadā LPSR Sporta biedrību un organizāciju savienības Centrālā padome lūdza RPI rektoram piešķirt brīvu eksāmenu un ieskaīšu grafiku studentiem G. Niedram un E. Rubīnam saistībā ar treniņiem, lai sagatavotos Olimpiādes spēlēm Mehiko 1968. gadā. Savukārt 1968. gadā minētā padome lūdza augstskolas vadībai piešķirt akadēmisko atvaļinājumu G. Niedram un E. Rubīnam.

Šīs varēja būt pirmās Olimpiādes spēles, kurās vienā airētāju komandā piedalītos četri RPI studenti – V. Barkāns, E. Rubīns, G. Niedra un A. Priedītis. Diemžēl

230. attēls. G. Niedras RPI studenta apliecība (1967).

231. attēls. G. Niedras lūgums RPI rektoram Aleksandram Veisam (1918–1985) pagarināt sesiju saistībā ar dalību olimpiskajās spēlēs (1969).

232. attēls. V. Barkāns, E. Rubīns, G. Niedra un A. Priedītis treniņā Lielupē (1967).

233. attēls. V. Barkāns, E. Rubīns, G. Niedra un A. Priedītis pēc treniņa sporta biedrības «Dinamo» airēšanas baseinā Rīgā (1967).

234. attēls. No kreisās: G. Niedra, A. Priedītis, E. Rubīns un V. Barkāns veterānu sacensībās rudens regatē Bostonā (1989).

A. Priediša slimības dēļ viņa vietā startēja sportists no Ļeņingradas Pāvels Iljinskis (Павел Ильинский). XIX olimpiādes spēlēs Mehiko, Meksikā, PSRS izlase četriniekā bez stūrmaņa ieguva 7./11. vietu [3; 125. lpp.], jo nenotika B fināla brauciens. Airētāja treneri bija Edvīns Lēmanis (1935–2014) un Rolands Sproģis (1936–2001).

1968. gadā G. Niedra tika ieskaitīts RPI Celtniecības fakultātes dienas nodaļas 1. kursā ūdens apgādes un kanalizācijas specialitātē. Līdz 1970. gadam viņam piešķīra akadēmisko atvaļinājumu treniņu un sacensību noslodzes dēļ. Tomēr G. Niedra nodarbības neapmeklēja, tāpēc 1970. gadā no RPI tika atskaitīts.

G. Niedra trenējās sporta biedrībās «Daugava» (Rīga), «Centrālais flotes ūdenssporta klubs» (Maskava) un «Dinamo» (Rīga).

No pagājušā gadsimta 90. gadiem G. Niedra aktīvi piedalījās pasaules veterānu airēšanas sacensībās, izcīnot daudzas pirmās vietas četriniekā ar stūrmani (M4+), divniekā bez stūrmaņa (M2-) un astoņniekā ar stūrmani (M8+). Kā atcerējās V. Priediņš, šajos gados G. Niedra tika raksturots kā labākais veterānairētājs [354]. G. Niedra bija precējies, ģimenē divi dēli – Atis un Gints. Pēc profesionālā sportista karjeras beigām nodarbojās ar vecmeistaru sportu un celtniecību.

G. Niedra mūžībā devās 2005. gada 21. decembrī. Apglabāts Raiņa kapos Rīgā.

KONSTANTINS OVČIŅNIKOVS (1983)

Džudists un treneris

XXX olimpiādes spēles Londonā, 2012

Džudo

Džudo (81–90 kg), nekvalificējās finālam

Konstantins Ovčiniņkovs dzimis 1983. gada 10. novembrī Biškekā, Kirgizstānā. Uz Latviju ar tēvu un māti atbrauca, kad K. Ovčiniņkovam bija tikai seši mēneši. Absolvējis Liepājas 12. vidusskolu.

Pirms džudo K. Ovčiniņkovs trenējās vingrošanā, uz to viņu pamudināja tēvs. Taču pašam sportistam vingrošana ne visai gāja pie sirds, tādēļ 1991. gadā viņš nolēma pamēģina spēkus džudo pulciņā [355].

2001. gadā K. Ovčiniņkovs iestājās RTU un studēja Liepājas mācību zinātniski tehniskā kompleksa (līdz 2020. gadam – RTU Liepājas filiāle; patlaban – Liepājas studiju un zinātnes centrs) Vispārtehniskajā fakultātē. 2005. gadā viņš absolvēja RTU un saņēma inženiera diplomu [356]. Studiju gados K. Ovčiniņkovs piedalījās dažādās sacensībās un guva labus panākumus – 2001. gadā Ungārijā un 2002. gadā Nīderlandē izcīnīja otro vietu Eiropas U-20 čempionātā. Arī pēc inženiera diploma saņemšanas viņš turpināja sportot un, piemēram, 2007. gadā uzvarēja Latvijas čempionātā, 2008. gadā – Latvijas II olimpiādē. 2012. gada aprīlī inženieris un sportists K. Ovčiniņkovs izcīnīja bronzas medaļu Eiropas čempionātā.

Vairākas reizes sportists ierindojies pirmajā trijniekā pasaules kausa posmos, tāpēc K. Ovčiniņkovs tika iekļauts Latvijas sportistu delegācijā startam XXX olimpiādes spēlēs Londonā, Apvienotajā karalistē, 2012. gadā. Diemžēl džudists K. Ovčiniņkovs zaudēja sacensību pirmajā kārtā un izstājās no turnīra. K. Ovčiniņkovam bija jācīnās ar vienu no favorītiem – iepriekšējo divu olimpisko spēļu bronzas medaļas ieguvēju brazīlieti Leandro Marquesu Žiljeiru (*Leandro Marques Guilherme*) [357].

K. Ovčiniņkovs ar džudo turpināja nodarboties arī pēc olimpiādes spēlēm. Bija sportistu sastāvā, kas gatavojas nākamajām Olimpiādes spēlēm Riodežaneiro, Brazīlijā. Diemžēl konkurence bija pārāk liela, un ceļazīmi uz Olimpiādes spēlēm neizdevās izcīnīt.

2013. gadā absolvējis Baltijas Valsts zvejas flotes akadēmiju (*Балтийская государственная академия рыбопромыслового флота*) Kaļiņingradā, kur ieguvis augstāko izglītību jūras kravu pārvadājumu jomā. Strādā pasaules lielākajā jūras konteineru līnijā «Maersk» [358]. 2016. gada 11. oktobrī Konstantins Ovčiniņkovs un Andrejs Rebrovs nodibina sporta klubu «Džudo klubs «Mārupe»» Tīrainē, Pakalniņu iela 4 [359], ar mērķi pievērst bērnus aktīvam dzīves veidam un mācīt džudo cīņu. K. Ovčiniņkova ģimenē aug trīs bērni.

236. attēls. K. Ovčiniņkova RTU pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploma kopija (2003).

237. attēls. K. Ovčiniņkovs cīņā pret brazīlieti L. M. Žiljeiru Olimpiādes spēlēs Londonā (2012).

CĒZARS OZERS (1937)

Basketbolists un pedagogs

XVII olimpiādes spēles Romā, 1960

Basketbols

2. vieta

Cēzars Ozers dzimis 1937. gada 11. februārī Rīgā. Viņš ir olimpietis, kas RPI ir gan studējis, gan strādājis par mācībspēku un treneri (1966–1983), un tieša saistība ar mūsu augstskolu viņam bija visilgāk [360].

C. Ozers absolvēja Rīgas 36. pamatskolu, pēc tam – Rīgas Būvniecības tehnikumu (1955). Studēja Rīgas Pedagoģiskajā institūtā un 1961. gadā ieguva fiziskās audzināšanas pasniedzēja diplomu Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtā, tāpēc, studējot RPI, neliela daļa nokārtoto pārbaudījumu tika ieskaitīta un nebija jākārt. C. Ozers iestājās RPI Celtniecības fakultātes dienas nodaļas Rūpniecības un civilās celtniecības specialitātē 1963. gadā un tika ieskaitīts 2. kursā. Tolaik viņam bija liela sacensību slodze, un ieskaites un eksāmenus viņš kārtoja individuāli, tomēr krājās arī mācību parādi. C. Ozeram tika dota iespēja 3. kursā studēt vēlreiz, taču ilgstošs komandējums Vācijas Demokrātikajā Republikā un dažādi citi apstākļi studijas nesekmēja. Pēc akadēmiskā atvaļinājuma C. Ozers nolēma studijas pārtraukt un 1967. gada 14. janvārī lūdza atskaitīt viņu no RPI studentu skaita.

Darba gaitas sportists C. Ozers sāka Rīgas Vagonu rūpnīcas būvremontu cehā, strādājot par brigadieru (1955–1957), 20. gadsimta 60. gados strādāja par instruktoru Brīvprātīgo arodbiedrību sporta biedrībā (BASB) «Daugava». Par stundu pasniedzēju RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedrā C. Ozers sāka strādāt 1966. gada oktobrī, 1968. gada septembrī kļuva par vecāko pasniedzēju, un līdz 1983. gadam tā bija viņa pamatdarba vieta. 1983. gada 22. augustā RPI vecākais pasniedzējs C. Ozers pēc paša vēlēšanās no darba tika atbrīvots sakarā ar pāriešanu darbā uz Rīgas Elektromehānisko tehnikumu [360].

C. Ozers ar basketbolu sāka nodarboties 1951. gadā, mācoties Rīgas Būvniecības tehnikumā. Tajā pašā gadā viņš kļuva par «Daugavas» sporta skolas basketbola nodaļas audzēkni (treneris Augusts Raubens; 1910–1979). Sākot no 1957. gada, C. Ozers spēlēja rūpnīcas «VEF» meistarkomandā (1958–1968) [361].

RPI viņš iestājās, jau būdams olimpietis ar izcīnītu sudraba medaļu. C. Ozers pirms olimpiādes spēlēm 1959. gadā bija PSRS jaunatnes basketbola izlasē, četras reizes bija ieguvis PSRS čempionāta bronzas medaļas (1959, 1960, 1963, 1966). C. Ozers spēlēja labi, un viņu pamanīja, taču ne katrs tika iekļauts PSRS izlasē, un kā C. Ozers atceras PSRS izlases treneris, basketbolists Jevgeņijs Aleksejevs (Евгений Алексеев; 1919–2005) «braucienam uz Romu visiem spēkiem vilka savus Armijas

239. attēls. C. Ozera studenta kartīte (1963).

240. attēls. C. Ozera iesniegums RPI rektoram Aleksandram Veisam (1918–1985) pieņemt viņu darbā par stundu pasniedzēju (1966).

centrāla sporta kluba puikas, un mani aizbīdīja uz jaunatnes izlasi. Bet tur man tika dots spēles laiks, un uzspēlēju pa pirmo. Izšķirīgajā dienā bija tāda nelāga jušana, ka starp četriem braucošajiem aizsargiem man neieklūt – ar nolaistu degunu būs jāatgriežas Rīgā. Vakarā pienāca Valdis Muižnieks un sacīja: «Cezi, tu taču zini, ka brauc?» Man sirds vai otrādi apmetās, jo nekā es nezināju! Galva sareiba [362].»

C. Ozers piedalījās XVII olimpiādes spēlēs Romā, Itālijā, 1960. gadā PSRS izlases sastāvā un trijās spēlēs guva 11 punktu. Komandas sastāvs: Valdis Muižnieks (1935–2013), Maigonis Valdmanis (komandas kapteinis; 1933–1999), Jānis Krūmiņš (1930–1994), Alberts Valtins (*Альберт Вальтин*; 1937–2015), Gurams Minašvili (1936–2015), Viktors Zubkovs (*Виктор Зубков*; 1937–2016), Vladimers Ugrekhelidze (1939–2009), Mihails Semjonovs (*Михаил Семёнов*; 1933–2006), Jurijs Korņejevs (*Юрий Корнеев*; 1937–2002), Aleksandrs Petrovs (*Александр Петров*; 1939–2001), Genādijs Volnovs (*Геннадий Вольнов*; 1939–2008).

Viņš bija Rīgas basketbola komandas «VEF» aizsargs, pamatsastāva spēlētājs un vienīgais no četriem latviešu basketbolistiem Romā pārstāvēja LPSR komandu «VEF». Vilis Čika un Arnolds Šmits par augumā necilo basketbolistu C. Ozeru rakstīja, ka viņš ir «.. visumā ātrs cīnītājs un labs saspēles veidotājs. Pašās svarīgākajās sacensībās viņš laukumā gan netika, tomēr spēlēja pietiekami ilgi, lai kvalificētos sudraba medaļai [129; 279. lpp.]»

C. Ozers ir spēlējis arī basketbola komandā «Daugava», un tās sastāvā viņš kļuva par LPSR čempionu (1958). Pie C. Oзера sportiskajiem panākumiem jāpieskaita arī iegūtās 3. vietas un medaļas PSRS čempionātos 1961. un 1966. gadā. Startējot PSRS Tautu spartakiādēs, LPSR basketbola izlases sastāvā iegūta 3. (1963) un 5. vieta (1967). LPSR basketbola izlases sastāvā spēlēja 66 spēlēs.

C. Ozers gatavojās arī nākamajām, XVIII olimpiādes spēlēm Tokijā, Japānā, 1964. gadā. Pavasarī piedalījās treniņnometnē, kurā trenējās 24 sportisti. Pēc mēneša palika 20, tad – 16. Cerība tikt olimpiskās komandas sastāvā bija, bet konkurence bija pārāk liela, un C. Ozers izlases sastāvā iekļauts netika [363].

C. Ozers 20. gadsimta 90. gados piedalījās arī senioru basketbola spēlēs. Piemēram, 1997. gadā Helsinkos, Somijā, Latvijas senioru izlase pasaules meistarsacīkstēs uzveica tos pašus brazilus, ar ko bija tikušies 1960. gadā Romā. C. Ozers, V. Muižnieks un M. Valdmanis nofotografējās ar Brazīlijas senioru izlasi – piemiņai par 37 gadus senu pagātņi, un beidzot viņi aptvēra, kur tāda Latvija atrodas [364]. Būdamis sporta veterāns, ar komandas biedriem izbaudīja ceļošanu, piecas reizes ir bijis ASV.

Basketbolists un pedagogs C. Ozers 1998. gadā tika apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa Goda zīmi.

Olimpietis un sportists pensijā devās 2003. gadā, isu brīdi vēl strādāja celtniecības jomā. Interesanti, ka 17 dzīves gadu viņš pavadīja, strādājot RPI, tad 17 – Rīgas Elektromehāniskajā tehnikumā bija sporta pasniedzējs un direktora vietnieks sporta darbā. Ilgstoši piedalījās veterānu spēlēs. C. Ozers ir precējies, ģimenē ir divas meitas – Regīna un Vija. Ir mazbērni un mazmazbērni.

241. attēls. Latvijas sportisti PSRS izlases sastāvā XVII olimpiādes spēlēs Romā. No kreisās: J. Krūmiņš, C. Ozers, M. Valdmanis, V. Muižnieks (1960).

242. attēls. «VEF» komanda. Pirmais no kreisās – C. Ozers (1961).

243. attēls. C. Ozers ar mazmeitu (2019).

AUGUSTS OZOLS (1908–1980)

Hokejists, futbolists un būvuzņēmējs

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

245. attēls. A. Ozola LU studenta karte (1939).

246. attēls. Latvijas hokeja izlase ASK un «US» formās (ap 1936). No kreisās pirmajā rindā: Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983), Herberts Kuške (1913–1994), Roberts Lapains (1913–1947), Roberts Pakalns (1911–1986); otrajā rindā: Adelfijs (arī Ādolfo) Petrovskis (1912–1972), L. J. Vedējs, Kārlis Paegle (1911–1997), A. Ozols, Arvids Jurgens (1905–1955), Aleksejs Auziņš (1910–1997), Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985), Roberts Bluķis (1913–1998), Jānis Bebris (1917–1969).

Augusts (arī Augusts Voldemārs) Ozols dzimis 1908. gada 16. augustā Rīgā būvuzņēmēja ģimenē. Pēc Rīgas Valsts tehnikuma Elektrotehnikas nodaļas absolvēšanas 1931. gadā iestājās Latvijas Universitātes (LU) Inženierzinātņu fakultatē. Ar pārtraukumiem viņš studēja līdz 1941. gadam, taču studijas nebeidza [365]. Studiju gados A. Ozols iestājās studentu korporācijā «*Fraternicas Lettica*».

20. gadsimta 30. gadu pirmajā pusē A. Ozols strādāja par telefona tehniķi. No 1935. līdz 1936. gadam viņš atradās obligātajā karadienestā 6. Rīgas kājnieku pulkā. 1941. gadā A. Ozols bija Valsts celtniecības tresta 2. būvkantora būvju vadītājs.

Sportista gaitas viņš sāka, spēlējot futbola aizsarga pozīcijā [366] Latvijas Sporta biedrības komandā, vēlāk bija ilggadējs LU sporta biedrības «Universitātes sports» («US») komandas aizsargs. 20. gadsimta 30. gadu pirmajā pusē prese viņu atzina par vienu no labākajiem «US» futbolistiem. A. Ozols bija Latvijas studentu futbola izlases dalībnieks, Ierēdņu futbola turnīrā pārstāvēja Pasta un telegrāfa resora darbinieku komandu «PT Sports» [367, 368].

Paralēli darbam, studijām un futbolam A. Ozols spēlēja hokeju. Viņš tika iekļauts Latvijas hokeja izlases rezerves aizsargos 1936. gada ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā (komandas sastāvs – 70. lpp.). Būdams rezervists, viņš komentēja Latvijas izlases spēles pret Austrijas, Kanādas, Polijas hokejistiem [163; 302., 307., 308., 311., 313. lpp.]. Latvijas hokeja izlases aizsargs A. Ozols brauca uz pasaules čempionātiem 1935. un 1938. gadā. Izlases oficiālajās spēlēs viņš nespēja. Hokejā viņš no 1930. līdz 1939. gadam spēlēja LU sporta biedrības «US» komandas sastāvā, visbiežāk – aizsargu pāri ar Leonīdu Jāni Vedēju (1908–1995) [369], kurš arī studēja LU un piedalījās ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gadā. A. Ozols bija Latvijas meistars hokejā (1937), piedalījās Latvijas studentu izlases pirmajās sacensībās 1931. gadā un divos studentu pasaules meistarsacīkšu turnīros – 1933. un 1935. gadā [368]. Līdzīgi kā citi studenti, A. Ozols interesējās par vairākiem sporta veidiem – Latvijas meistarsacīkstēs «US» komandā spēlēja bendiņu, viņam patika spēlēt arī basketbolu [370].

Otrā pasaules kara beigās A. Ozols nonāca Vācijā, pēc tam izceļoja uz Austrāliju, vēlāk pārcēlās uz dzīvi ASV, kur strādāja par būvuzņēmēju [366].

1980. gada 17. augustā 72 gadu vecumā gāja bojā auto satiksmes negadījumā kopā ar sievu Elisu Džeinu Kerolu (*Elise Jane Carroll*; ?–1980) [366].

AGNESE PASTARE (1988)

Vieglatlēte

XXX olimpiādes spēles Londonā, 2012

Soļošana

24. vieta, 20 km soļošana

XXXI olimpiādes spēles Riodežaneiro, 2016

Soļošana

53. vieta, 20 km soļošana

Agnese Pastare dzimusi 1988. gada 27. oktobrī Rīgā. Pēc Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas absolvēšanas 2007. gadā iestājās RTU Transporta un mašīnzinību (TMF; patlaban – Mašīnzinību, transporta un aeronautikas) fakultātes studiju programmā «Medicīnas inženierija un fizika» un studēja dienas nodaļā.

Pēc gada, 2008. gada septembrī, viņa studijas pārtrauca, 2009. gada februārī – tās atjaunoja. 2009. gadā toreizējais RTU rektors akadēmiķis Ivars Knēts (1938–2019) apliecināja, ka RTU atbalstīs jauno sportisti, neprasot viņai studiju maksu [371]. 2011. gada 28. novembrī RTU rektoram akadēmiķim Leonīdam Ribickim lūgumu atbalstīt Latvijas Nacionālās izlases dalībnieci A. Pastari uzrakstīja Latvijas Vieglatlētikas savienības izlases galvenais treneris Edvīns Krūms. RTU TMF Direktoru padome 2011. gada 8. decembrī nolēma viņu atbrīvot no studiju maksas [371]. Taču individuālo plānu studente neizpildīja, un 2012. gada 28. septembrī viņa no augstskolas tika atskaitīta. Vēlme pabeigt studijas A. Pastarei bija, un 2012. gada 1. oktobrī viņa studijas atjaunoja. Sportiste bija sekmīgi pabeigusi 1. un 2. kursu, 3. kursā bija viens, 4. kursā – divi nenokārtoti pārbaudījumi. 2013. gada jūnijā A. Pastare studijas RTU pārtrauca, inženieres diplomu neiegūstot. Viņai bija lieli mērķi sportā, no kuriem sportiste atteikties nevēlējās.

Sporta karjeras sākumā A. Pastares treneris bija Zigurds Karola, vēlāk – pieckārtējais Latvijas čempions soļošanā Georgs Gutpelcs [372]. Viņa trenējās Ogrē, uz kuriem ģimene pārcēlās, kad A. Pastare mācījās 9. klasē. Sportiste guva atzīstamus rezultātus, sākot no 2004. gada, piedaloties daudzās dažāda mēroga sacensībās, piemēram, startējot Latvijas–Zviedrijas mačos u. c. 2007. gada Eiropas junioru čempionātā – 10 000 m soļošanas distancē sportiste izcīnīja 8. vietu, uzrādot rezultātu 49:07,36. 2009. gadā Eiropas U-23 čempionātā A. Pastare izcīnīja 6. vietu, 2010. gada Eiropas vieglatlētikas 2. līgas čempionātā – 6. vietu 5000 m skrējienā, sasniedzot jaunu personīgo rekordu (17:21,72). Par A. Pastares sasniegumiem liecina arī tas, ka no 2008. līdz 2010. gadam viņa ir bijusi deviņkārtēja Latvijas čempione – 3000 m skrējienā (2008); 5000 m skrējienā (2008, 2009); 3000 m soļošanā telpās, 10 km un 20 km soļošanā (2009, 2010).

248. attēls. Latvijas Vieglatlētikas savienības izlases galvenā trenera E. Krūma lūgums RTU rektoram akadēmiķim L. Ribickim atbalstīt Latvijas Nacionālās izlases dalībnieci A. Pastari (2011).

249. attēls. A. Pastare
XXX olimpiādes spēlēs
Londonā (2012).

250. attēls. A. Pastare
XXXI olimpiādes spēlēs
Riodežaneiro (2016).

251. attēls. A. Pastare un treneris G. Gutpelcs XXXI olimpiādes
spēlēs Riodežaneiro (2016).

2011. gada jūlijā Latvijas čempionātā A. Pastare izcīnīja sudraba medaļu 3000 m skrīšanā [373]. Ātrākā Latvijas soļotāja A. Pastare sasniedza labāko rezultātu Latvijā 10 km soļošanā – 46:36,0. 2011. gadā RTU studente A. Pastare pārstāvēja Latviju Pasaules čempionātā, kas notika Daegū, Dienvidkorejā, 20 km soļošanā, uzrādot rezultātu 1:37:48 un ierindojoties 28. vietā [374]. 2012. gada XXX olimpiādes spēlēs Londonā, Apvienotajā Karalistē, A. Pastare 20 km soļošanā izcīnīja 24. vietu 61 dalībnieces konkurencē, uzrādot jaunu sezonas labāko rezultātu (1:31:54) [118; 150. lpp.]. Studentei A. Pastarei tās bija lielākās sacensības, kurās sāncenses bija ļoti spēcīgas, bet sportiste sasniedza labus rezultātus [375]. 2013. gada pasaules čempionātā 20 km soļošanā A. Pastare ierindojās 23. vietā.

2013. gadā Valsts prezidenta balvas sacensībās, kas notika Valmierā, 5000 m distancē A. Pastare uzrādīja sezonas otro labāko rezultātu pasaulē [376].

A. Pastare piedalījās arī 2016. gadā XXXI olimpiādes spēlēs Riodežaneiro, Brazīlijā, 20 km soļošanā izcīnot 53. vietu.

A. Pastare 14 reizes ir bijusi Latvijas čempione soļošanā, trīs reizes uzvarējusi 20 km, septiņas reizes – 5000 m distancē telpās. A. Pastare ir labākā rezultāta īpašniece Latvijā 10 km soļošanā (46:36,0), kā arī rekordiste 20 km soļošanā (1:29:55) [377]. 2013. gadā A. Pastare ieguva titulu «Sporta laureāts 2013» Ogres novadā [378].

Patlaban A. Pastare studijas turpina Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā.

BORISS FON PERTELS (1888–1955)

Šāvējs un sabiedriskais darbinieks

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Šaušana

55. vieta, māla baložu šaušana

Borisa fon Pertela (*Boris von Pertel*) dzīve sākās 1888. gada 3. maijā Krievijā, Sanktpēterburgā [379]. Viņš dzimis valsts padomnieka Vladimira fon Pertela (*Владимир фон Пертель*; 1847–1924) un Johannas Luīzes Perteles dz. Kabermane (*Johanna Luise Pertel, b. Kabermann*; 1854–1927) ģimenē. Mācījies Teniševa komercskolā (*Тенишевское коммерческое училище*) Sanktpēterburgā un 1907. gada septembrī sācis studēt RPI Mehānikas nodaļā. No 1911. gada septembra līdz 1916. gada 31. augustam viņš studēja Inženieru nodaļā [380]. Studijas jaunietis pārtrauca, jo viņu iesauca karadienestā. B. fon Pertela studiju dokumentos rodama norāde, ka viņš var būt pielaists pie pārbaudījumiem arī ārpus paredzētā termiņa, lai arī citiem viņa laikabiedriem tādu ierakstu nav [379]. Iespējams, ka šādas atlaides tika dotas valsts padomnieku dēļiem.

Studiju laikā B. fon Pertels aktīvi sportoja un bija RPI Studentu vingrošanas biedrības biedrs [381], kā arī kopā ar vairākiem RPI studentiem darbojās Āgenskalna Strēlnieku biedrībā [382]. V olimpiādes spēlēs 1912. gadā, tāpat kā citi vidzemnieki, viņš pārstāvēja Krieviju. Māla baložu šaušanas sacensībās B. fon Pertels ieguva 55. vietu (11 punkti) [129; 30. lpp.]. Tolaik viņš bija RPI students.

B. fon Pertels 1915. gada 20. jūlijā Valmierā apprecējās ar Augusti Margarētu Leontīnu Heldtu (*Auguste Margarete Leontine Heldt*; 1895–?) [383], taču sākās Pirmais pasaules karš, un daudzi nodomi netika realizēti. 1917. gada 1. maijā Tallinā pasaulē nāca viņa dēls Voldemārs.

20. gadsimta 20. un 30. gados B. fon Pertels dzīvoja un strādāja Igaunijā, jo viņa māte bija dzimusi Paidē – Jervas apriņķa pilsētā un tur dzīvojuši un mūžībā devušies B. fon Pertela vecāki. B. fon Pertels ar ģimeni dzīvoja vecāku mājā un 1933. gadā Paides pilsētas domes deputātu vēlēšanās kandidēja uz deputāta vietu [384]. 1934. gada martā B. fon Pertels tika ievēlēts par Paides pilsētas domes Būvniecības komitejas locekli [385]. 1935. gadā viņš pārcēlās uz Tallinu un no amata Paidē atteicās, taču 1937. gadā B. fon Pertels atkal atgriezās darbā Paides pilsētas domē. B. fon Pertels strādāja pilsētas labā, taču, kad sākās vācbaltiešu izčeļošana no Baltijas valstīm 1939.–1940. gados, viņš kopā ar sievu nolēma doties uz Vāciju [386]. B. fon Pertels mūžībā devās 1955. gada 27. martā Vācijas Federatīvajā Republikā, Neištātē, Hessenas federālajā zemē.

253. attēls. B. fon Pertela RPI lekciju grāmatiņa (1911).

254. attēls. B. fon Pertela atestāts par vidējo izglītību (1906).

ADELFIJS PETROVSKIS (1912–1974)

Hokejists un tiesnesis

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

Adelfijs (arī Ādolfs) Petrovskis dzimis 1912. gada 7. aprīlī Rīgā. 1925. gadā viņš sāka mācīties Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā, ko pabeidza 1932. gadā. Tajā pat gadā A. Petrovskis iestājās Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā [387], ar pārtraukumiem studēja līdz 1939. gada 15. septembrim, taču diplomu neieguva [231; 278. lpp.].

Pēc gadu ilgām studijām A. Petrovskis tās pārtrauca, tika iesaukts obligātajā karadienestā Latvijas armijā (1933–1934) un bija 6. Rīgas kājnieku pulka dižkareivis [387; 7. lpp.]. Otrā pasaules kara beigās viņš cīnījās Latviešu leģionā, vēlāk devās prom no Latvijas un nonāca Polijā. 1945. gadā, uzkāpjot uz mīnas, zaudēja kāju [258].

A. Petrovskis trenējās hokejā pie Roberta Kurta Leonharda Vithofa (*Robert Kurt Leonhard Witthoff*; 1892–1983) un ziemās brauca treniņos uz Bābelītes ezera ledus un Esplanādes laukumu. Uzbrucēja pozīcijā A. Petrovskis spēlēja Latvijas hokeja izlasē no 1932. līdz 1938. gadam, un tajā ir aizvadījis pirmās 26 valsts sacīkstes [388]. 1936. gadā A. Petrovskis Latvijas hokeja izlases sastāvā piedalījās IV ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā, 1936. gadā (komandas sastāvs – 70. lpp.). Komanda piedzīvoja zaudējumus un ieguva 13./15. vietu. Viņš piedalījās arī trijos pasaules čempionātos (1933, 1935, 1938) un Eiropas čempionātā (1932), kā arī Latvijas izlases spēlēs pret citām Latvijas hokeja komandām [389].

Talantīgais hokejists A. Petrovskis izprata spēles taktiku un bija pazīstams kā sportists, kurš izceļas ar precīzām piespēlēm. Valsts turnīros viņš piedalījās astoņas sezonas, no tām piecās – «Universitātes sports» («US») komandā (1930/1931, 1931/1932, 1935/1936–1937/1938), trijās – Armijas sporta klubā (ASK; 1932/1933–1934/1935). Trīs reizes A. Petrovskis kļuva par Latvijas hokeja čempionu, kā arī par Latvijas olimpiskā turnīra uzvarētāju (1935). A. Petrovskis bija arī hokeja spēļu tiesnesis [389].

Studējot A. Petrovskis startēja arī pirmajā Latvijas studentu hokeja izlases spēlē (1931), divos studentu meistarsacīkšu turnīros – Bardonekijā, Itālijā (1933) un Sanktmoricā, Šveicē (1935), spēlēs Vinē, Austrijā (1933) un Klostersā, Šveicē (1933). Sniedza speciāreportāžas laikrakstam «Sporta Pasaule» par Latvijas studentu izlases 1933. gada izbraukuma spēlēm Bardonekijā, Itālijā [389].

20. gadsimta 30. gadu sākumā A. Petrovskis «US» un ASK komandās spēlēja arī bendiju un tika iekļauts Latvijas studentu bendija izlases sastāvā daļībai *SELL*

256. attēls. A. Petrovska lūgums LU rektoram Mārtiņam Bimanim (1864–1946) uzņemt viņu augstskolā (1932).

(Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva) studentu bendija turnīrā Helsinkos, Somijā (1931). Basketbola spēlē viņa lielākie panākumi bija, spēlējot ASK komandas sastāvā 1934. gadā, kad tika izcīnīts «Chicago Tribune» ceļojošais kauss [389]. A. Petrovskis spēlēja arī futbolu.

Sportista karjeru A. Petrovskis beidza 20. gadsimta 30. gadu beigās, kad Latvijas Ziemas sporta savienība viņu par disciplināriem pārkāpumiem pasaules čempionāta laikā (ārpus spēles) diskvalificēja uz mūžu. Tas bija zaudējums Latvijas hokejam un arī A. Petrovskim, kurš tolaik bija karjeras zenītā [258].

Otrā pasaules kara beigās devās bēgļu gaitās, vispirms – uz Vāciju, pēc tam izceļoja uz ASV. Dzīvoja un strādāja Ņujorkā, darbojās trimdas latviešu organizācijā «Daugavas Vanagi» [389]. Miris 1974. gada 4. jūnijā Ņujorkā, ASV.

257. attēls. Latvijas izlases hokejisti – pasaules meistarsacikšu dalībnieki Davosā pie viesnīcas «Eisenlohr Sport – Hotel» (1935). No kreisās: Arvids Jurgens (1905–1955), Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985), R. J. Plūmes dzīvesbiedre Irmgarde Plūme (1907–1965), Latvijas hokeja izlases oficiālais pārstāvis Rūdolfs Ceplītis (1895–1941), Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995), A. Petrovskis, Latvijas hokeja izlases oficiālais pārstāvis Roberts Johanness Plūme (1897–1956), Aleksejs Auziņš (1910–1997), Augusts Ozols (1908–1980), Herberts Kuške (1913–1994), Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983), Roberts Bluķis (1913–1998), Andrejs Jessens (1908–1965).

258. attēls. Latvijas hokeja izlase pasaules meistarsacīkstēs Davosā (1935). No kreisās pirmajā rindā: A. Petrovskis, Kārlis Paegle (1911–1997), Arvids Mārtiņš Pētersons (1913–1985), Roberts Lapainis (1913–1947), R. J. Plūmes dzīvesbiedre Irmgarde Plūme (1907–1965), Andrejs Jessens (1908–1965), Aleksejs Auziņš (1910–1997), Roberts Bluķis (1913–1998), Arvids Jurgens (1905–1955); otrajā rindā: trešais – Herberts Kuške (1913–1994), ceturtais – Latvijas hokeja izlases oficiālie pārstāvji – Rūdolfs Ceplītis (1895–1941) un Roberts Johanness Plūme (1897–1956), septītais – Augusts Ozols (1908–1980), astotais – Edgars Pēteris Klāvs (1913–1983); priekšplānā – Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995).

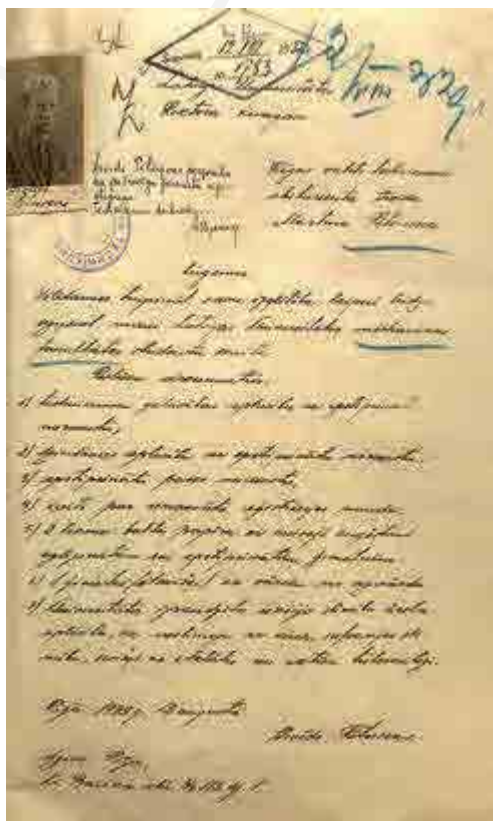
ARVĪDS MĀRTIŅŠ PĒTERSONS (1913–1985)

Hokejists, treneris, pedagogs un inženieris

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

260. attēls. A. M. Pēterona lūgums LU rektoram Mārtiņam Bīmanim (1864–1946) uzņemt viņu augstskolā (1932).

Arvīds Mārtiņš Pētersons dzimis 1913. gada 24. oktobrī Rīgā. No 1928. līdz 1932. gadam viņš mācījās Rīgas Valsts tehnikuma Mehānikas nodaļā, pēc tās absolvēšanas iestājās Latvijas Universitātes (LU) Mehānikas fakultātē un 1944. gadā saņēma inženiera elektrotehniķa diplomu [390]. 1950. gadā A. M. Pētersons absolvēja P. Leshafta Ļeņingradas Fiziskās kultūras institūtu (*Ленинградский институт физической культуры им. П. Ф. Лесгафта*) [391]. Kopš studiju gadiem viņš darbojās studentu korporācijā «*Lettgallia*» [392].

Studiju laikā, no 1939. līdz 1942. gadam, viņš strādāja ar izvēlēto specialitāti saistītā darbā – Ķeguma spēkstacijā, veicot dažādus elektrisko iekārtu un turboģeneratoru montāžas darbus. 1940. gadā bija tehniķis praktikants LPSR Radiofonā, 1942. gadā īsu brīdi strādāja rūpnīcā «VEF» [392; 20. lp.].

Ar sportu A. M. Pētersons sāka nodarboties 14 gadu vecumā Rīgas Armijas sporta kluba (ASK) futbola un hokeja komandās. Taču nopietni hokejam viņš pievērsās tikai pēc pāris gadiem, 1929. gadā. Ar komandu viņš piedalījās valsts hokeja turnīros. Piecas sezonas (1931/1932–1935/1936) A. M. Pētersons aizvadīja ASK komandas sastāvā un trīs reizes kļuva par Latvijas hokeja čempionu (1934–1936), vienreiz – par Latvijas olimpiskā turnīra uzvarētāju (1935) [393].

Sportistu aprindās A. M. Pētersonam bija iesauka «Peķka» [258]. Pirms 1936./1937. gada sezonas viņš pārgāja uz komandu «Universitātes sports» («US») un saskaņā ar tolaik spēkā esošajiem pārejas noteikumiem vienu gadu nedrīkstēja startēt valsts turnīros, taču tajā sezonā sportists piedalījās, piemēram, «US» draudzības sacensībās ārpus oficiāliem turnīriem. Starptaru periodā A. M. Pētersons «US» komandā spēlēja četras sezonas (1936/1937–1939/1940), piedaloties arī starptautiskajās spēlēs, un vienu reizi kļuva par valsts čempionu (1940) [394].

Vairākus gadus, no 1933. līdz 1940. gadam, A. M. Pētersons bija Latvijas izlases otrais rezultatīvākais hokejists (uzbrucējs), kurš spēlēja gan pret ārzemju, gan Latvijas komandām. 31 spēlē viņš guva astoņus vārtus [165]. A. M. Pētersons 20. gadsimta 30. gados bija labākais vārtu guvējs starptautiskās sacensībās [395]. Valsts hokeja izlases kandidātu sarakstā viņu iekļāva jau 1932. gadā, taču pirmā debija A. M. Pētersonam bija 1933. gadā pasaules čempionātā Prāgā.

1936. gadā A. M. Pētersons piedalījās IV ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-

Partenkirhenē, Vācijā, Latvijas hokeja izlases sastāvā (komandas sastāvs – 70. lpp.), kas ieguva 13./15. vietu. Latvijas hokeja izlases sastāvā viņš piedalījās arī četros pasaules čempionātos – 1933., 1935., 1938. un 1939. gadā.

Līdz 1939./1940. gada sezonai A. M. Pētersons bija uzbrucējs, bet, sākot no minētās sezonas, viņš izlasē spēlēja arī aizsarga pozīcijā [394]. Arī 40. gados viņš ir bijis gan aizsargs, gan pat vārtsargs – spēles laikā, kad no laukuma bija noraidīts komandas pamatvārtsargs.

1935. gadā A. M. Pētersons Latvijas studentu izlases sastāvā piedalījās studentu ziemas meistaristikstēs Sanktmoricā, Šveicē, kur ieguva 3. vietu, kā arī spēlēja izbraukumā Klostersā, Šveicē. Studentu hokeja turnīrā Rīgā viņš ar komandu izcīnīja pirmo vietu *SELL* (*Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva*) spēlēs [394]. «US» pirmās komandas sastāvā spēlēja arī no 1941./1942. līdz 1943./1944. gada sezonai un 1942. gadā uzvarēja Latvijas čempionātā [396].

1941. gadā A. M. Pētersons spēlēja Rīgas hokeja komandā «Dinamo» un arī pēc Otrā pasaules kara bija šīs komandas spēlētājs un treneris. 1940./1941. gada sezonā Rīgas «Dinamo» pirmās komandas sastāvā A. M. Pētersons kļuva par LPSR hokeja čempionu [394]. Viens no augstākajiem A. M. Pēterona sasniegumiem pēckara laikā ir hokeja komandā «Dinamo» iegūtā 4. vieta PSRS čempionātā 1947. gadā [396].

Pēckara gados viņš Rīgā organizēja un trenēja «US» hokeja komandu, bija «US» Hokeja sekcijas vadītājs un «US» priekšsēdētāja vietnieks. Pirmajā pēckara sezonā – 1945./1946. – LPSR hokeja čempionātā bija «US» komandas aizsargs un spēlēja LPSR izlasē, kur bija kapteinis, un Rīgas izlasē (1946). Pirmajā PSRS hokeja čempionātā (1946/1947) startēja Rīgas «Dinamo» sastāvā. 1947./1948. gada sezonā bija spēlējošais treneris PSRS otrā līmeņa hokeja čempionāta vienībā «Daugava» (Rīga).

Epizodiski viņš trenēja PSRS augstākajā līmenī spēlējošo komandu «Daugava» (Rīga; iepriekš – «Dinamo»; 1949/1950, 1950/1951; nepilnas sezonas). A. M. Pētersons vadīja hokeja tiesnešu apmācības, pieņēma tiesnešu eksāmenus, trenēja jaunos hokejistus.

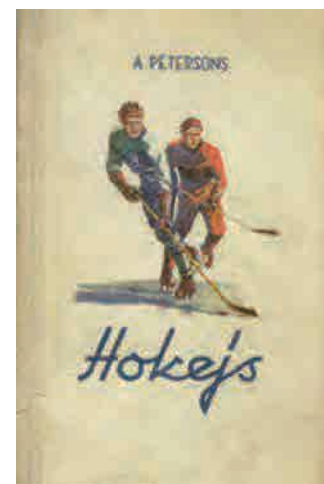
Sportists, treneris, pedagogs un inženieris A. M. Pētersons sagatavoja arī dažādus hokeja metodiskos materiālus, tostarp publikācijas izdevumā «Fiziskā Kultūra», grāmatu «Hokejs» (1951), kas tika papildināta un iznāca ar nosaukumu «Hokejs ar ripu» (1955) [391]. 20. gadsimta 50. gados bija LPSR Hokeja sekcijas (kopš 1991. gada – Latvijas Hokeja federācija) priekšsēdētājs.

A. M. Pētersons bija ne tikai hokejists – viņš spēlēja arī bendiju, basketbolu, volejbolu, futbolu, rokasbumbu, tenisu un galda tenisu, bija Latvijas meistars basketbolā (1937) un volejbolā (1939) [391].

Pēc Otrā pasaules kara A. M. Pētersons bija LPSR izlases treneris basketbolā un volejbolā. Viņš trenēja arī PSRS Nopelniem bagāto sporta meistari, pasaules čempioni (1960) un pasaules vicečempioni volejbolā (1962) Skaidrīti Plismani, kura 20. gadsimta 60. gados strādāja par mācībspēku RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedrā [25; 604. lpp.].

261. attēls. A. M. Pēterona LU studiju grāmatiņa (1932).

262. attēls.
A. M. Pēterona grāmatas «Hokejs ar ripu» vāks (1955).

A. M. Pētersons bija arī Latvijas Valsts universitātes (tagad – Latvijas Universitāte) sieviešu un vīriešu volejbola un basketbola komandas, vēlāk – Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūta (LVFKI) komandas, treneris [102] un LVFKI Sporta spēļu katedras mācībspēks (1946–1975) [396]. Trenera un pedagoga, hokejista A. M. Pēterona darbs tika augstu novērtēts – viņam pirmajam no Latvijas hokejistiem 1949. gadā piešķīra PSRS sporta meistara nosaukumu hokejā [393], 1966. gadā – LPSR Nopelniem bagātā trenera nosaukumu [397]. A. M. Pēterona mūžs noslēdzās 1985. gada 6. jūlijā Rīgā. Apglabāts Rīgas 1. meža kapos.

263. attēls. Latvijas izlases hokejisti – pasaules meistarsacīkšu dalībnieki Davosā (1935). No kreisās: Arvids Jurgens (1905–1955), A. M. Pētersons, Latvijas hokeja izlases oficiālais pārstāvis Rūdolfs Ceplītis (1895–1941), Adelfijs (arī Ādolfs) Petrovskis (1912–1972), Roberts Blukis (1913–1998), Augusts Ozols (1908–1980), Herberts Kuške (1913–1994).

264. attēls. Latvijas valstsvienības hokejisti IV ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē (1936). No kreisās pirmajā rindā: nezināms, A. M. Pētersons, Latvijas olimpiskās delegācijas vadītāja palīgs Aleksandrs Liepiņš (1900–1974), Adelfijs (arī Ādolfs) Petrovskis (1912–1972), Arvids Jurgens (1905–1955), Herberts Kuške (1913–1994); otrajā rindā: Leonīds Jānis Vedējs (1908–1995), Latvijas olimpiskās delegācijas vadītājs Roberts Johanness Plūme (1897–1956), Roberts Lapainis (1913–1947).

MĀRIS POIKĀNS (1962)

Bobslejists un uzņēmējs

XIV ziemas olimpiskās spēles Sarajevā, 1984

Bobslejs

6. vieta, četrinieki

XV ziemas olimpiskās spēles Kalgari, 1988

Bobslejs

5. vieta, četrinieki

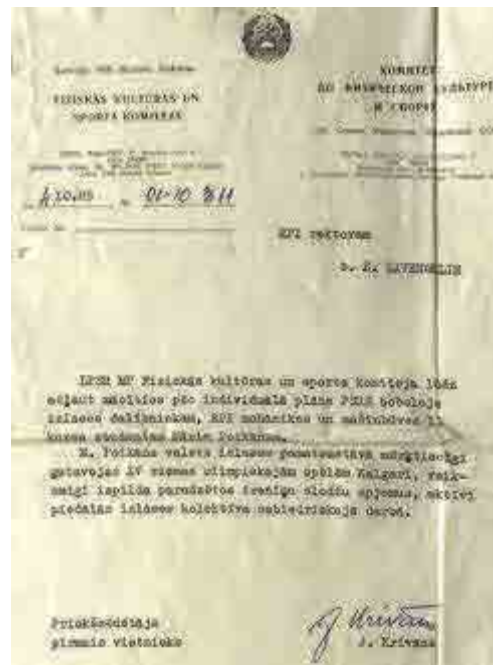

Māris Poikāns dzimis 1962. gada 11. decembrī Vidrižu pagastā. 1978. gadā beidza Vidrižu astoņgadīgo skolu, 1981. gadā pēc Murjāņu sporta internātskolas absolvēšanas iestājās RPI Mehānikas un mašīnbūves fakultātes dienas nodaļas automobiļu un automobiļu saimniecības specialitātē. Trenējās vieglatlētikā, 1980. gadā pievērsās bobslejam.

1981. gadā M. Poikāns tika iekļauts PSRS bobsleja izlases komandas sastāvā, un tas nozīmēja ne tikai treniņus Latvijā un ārpus tās, bet arī startus dažādās sacensībās. Piemēram, jau 1. kursā – no 1982. gada 5. janvāra līdz 17. februārim – nācās lūgt atbrīvot no studijām saistībā ar piedalīšanos PSRS bobsleja izlases komandas sastāvā starptautiskajās sacensībās Austrijā, Itālijā, Šveicē un Vācijas Federatīvajā Republikā [398].

Studijas nesekmējās tā, kā gribējās, un 1983. gada 22. novembrī iesniegumā RPI rektoram Aleksandram Veisam (1918–1985) M. Poikāns atzina, ka viņš nevar turpināt studijas dienas nodaļā, tāpēc pieņēmis lēmumu dienēt padomju armijā un pēc tam turpināt mācības augstskolā. Domājams, ka tas bija saistīts ar tā laika mācību programmu un Kara katedras prasībām. Visiem karaklausībai pakļautajiem studentiem (vīriešiem) bija obligāta militārā apmācība, un reizi nedēļā viena diena bija jāvelta militārajai apmācībai [25; 608. lpp.], taču sportisti šo prasību ne vienmēr varēja izpildīt. Vasarās viens mēnesis bija obligāti jāpavada Baltijas Kara apgabala armijas daļās un jāmacās kara zinības, taču nākamajiem olimpiešiem bija jātrenējas arī vasarā. Pēc 1984. gada XIV ziemas olimpiskajām spēlēm Sarajevā, Dienvidslāvijā, kur M. Poikāna pilotētā ekipāža ieguva 6. vietu (3:23,51) bobsleja sacensībās četriniekā (Jānis Ķipurs, Ivars Bērzups, Aivars Šnepsts) [195; 62. lpp.], sekoja dienests padomju armijā. Pēc dienesta 1986. gadā M. Poikāns studijas atjaunoja. Viņš tika atbrīvots no militārās apmācības, taču jau 1987. gadā lūdza piešķirt «akadēmisko atvaļinājumu sakarā ar lielo sporta slodzi, trenējoties PSRS bobsleja izlasē [398].»

Sekoja starts XV ziemas olimpiskajās spēlēs Kalgari, Kanādā, 1988. gadā, un tajās M. Poikāna pilotētā četrinieku (1964) ekipāža (Olafs Kļaviņš, Juris Jaudzems,

266. attēls. Fiziskās kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja pirmā vietnieka J. Krivāna lūgums RPI rektoram Egonam Lavendelim atļaut M. Poikānam mācīties pēc individuāla plāna (1985).

I. Bērups) ieguva 5. vietu (3:48,35) [64; 647. lpp.]. Tajā pat gadā M. Poikāns ieguva arī LPSR čempiona titulu.

Lai gan pēc tam viņš olimpiskajās spēlēs vairs nepiedalījās, bobslejs viņam patika, un M. Poikāns piedalījās gan Eiropas, gan pasaules čempionātos, iegūstot arī godalgotas vietas. Viens no pēdējiem viņa lielākajiem panākumiem bija 1996. gadā, kad bobslejists M. Poikāns kļuva par Latvijas čempionu divnieku sacensībās, startējot kopā ar Jāni Elsiņu [399]. Sacensības un intensīvie treniņi bija par iemeslu tam, ka studijas nevedās arī 1988./1989. gada sezonā un turpmākajos mācību gados, tāpēc 1991. gadā studijas tika pārtrauktas, augstskolas diplomu neiegūstot.

M. Poikāns ir viens no pirmajiem latviešu bobslejistiem, kurš veicināja šī sporta veida attīstību Latvijā un attīstīja kamanu būvniecību «VEF» eksperimentālajā cehā. M. Poikāns ir seškārtējs PSRS čempions – divniekā (1988) ar Aleksandru Gorohovu, divniekā (1989) ar Gati Timmu un četriniekā (1986) ar J. Ķipuru, I. Bērupu, J. Jaudzemu, četriniekā (1988, 1989, 1990) ar O. Kļaviņu, I. Bērupu, J. Jaudzemu. 1985./1986. gada sezonā divniekā kopā ar I. Bērupu uzvarēja pasaules kausa (PK) kopvērtējumā [400], savukārt 1989./1990. gada sezonā M. Poikāns kļuva par PK ieguvēju divniekā ar A. Gorohovu.

Eiropas čempionātos izcīnīta 4. vieta divniekā (1984) ar I. Bērupu, 6. vieta divniekā (1985) ar J. Ķipuru, 10. vieta divniekā (1986) ar I. Bērupu, 9. vieta divniekā (1987) ar I. Bērupu, 6. vieta četriniekā (1987) ar I. Bērupu, Ā. Āboliņu, N. Rožkalnu, 3. vieta divniekā (1990) ar A. Gorohovu, 9. vieta četriniekā (1990).

Pasaules čempionātos izcīnīta 10. vieta četriniekā (1983) ar J. Ķipuru, I. Bērupu, A. Šnepstu, 6. vieta divniekā (1985) ar J. Ķipuru, 7. vieta divniekā (1986) ar I. Bērupu, 7. vieta četriniekā (1987) ar I. Bērupu, Ā. Āboliņu, N. Rožkalnu, 9. vieta divniekā (1990) ar A. Gorohovu, 12. vieta četriniekā (1990). Pēdējo reizi bobslejā startējis 2005. gadā.

M. Poikāna treneri ir bijuši Leons Luste (vieglatlētika), Rolands Upatnieks (1932–1994), Dainis Dukurs. Pārstāvējis sporta biedrības «Daugava», «Dinamo».

M. Poikāns ir precējies. Viņam ir divas meitas – Zanda un Māra, pieci mazbērni. Patlaban M. Poikāns nodarbojas ar uzņēmējdarbību. Viņa hobiji ir medības [401].

267. attēls. R. Upatnieks, M. Poikāns, J. Ķipurs Rīgas stacijā pirms došanās uz XIV ziemas olimpiskajām spēlēm Sarajevā (1984).

268. attēls. Z. Ekmanis, M. Poikāns, PSRS bobsleja izlases galvenais R. Upatnieks un I. Bērups (1984).

ZINONS POPOVS (1906–1944)

Riteņbraucējs un karavīrs

IX olimpiādes spēles Amsterdamā, 1928

Riteņbraukšana

9. vieta, komandu iedzišanas brauciens, 4000 m

Zinons (arī Zenons) Popovs (*Зинон*, arī *Зенон*, *Попов*) dzimis 1906. gada 28. jūnijā Rīgā. Viņš bija krievu tautības un mācījās Binca skolā Rīgā, 1924. gadā absolvēja Rīgas pilsētas krievu vidusskolas reālskolas klasi.

Z. Popovs no 1924. līdz 1927. gadam studēja Latvijas Universitātes (LU) Matemātikas un dabaszinātņu fakultātes Matemātikas nodaļā, pēc tam līdz 1928. gadam – Inženierzinātņu fakultātē [402]. 1929. gadā viņu iesauca kara dienestā. 1930. gadā absolvēja Autotanku pulka virsnieku vietnieku kursus [403]. 1932. gadā Z. Popovs studijas LU atjaunoja, izvēloties studēt Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā.

Būdams students, Z. Popovs 1928. gadā Latvijas izlases sastāvā piedalījās IX olimpiādes spēles Amsterdamā, Nīderlandē, startējot 4000 m komandu iedzišanas braucienā riteņbraukšanā un kopā ar riteņbraucējiem Robertu Johannesu Plūmi (1897–1956) (spēļu oficiālajā statistikā minēts Fridrihs Ukstiņš (1895–?)), Robertu Ozolu (1905–2002) un Ernestu Māleru (1903–1982) izcīnīja 9. vietu [92]. Z. Popovs darbojās sporta biedrībā «*Union*» un bija trīskārtējs Latvijas meistars riteņbraukšanā grupas braucienā šosejā (1927, 1928, 1932).

20. gadsimta 30. gados viņš strādāja par firmu likvidatoru [404]. Z. Popovs bija arī ievērojams motosportists [405]. 1938. gadā Rīgas dzimtsarakstu nodaļā viņš reģistrēja laulību ar Raisu Fatimu Havžokovu (dz. Sosijeja; 1902–?) [406, 407] no Olti, Krievijā [408].

Sportista karjeru pārtrauca Otrais pasaules karš. Z. Popovs tika iesaukts Latviešu leģionā, Volhovas frontē guva smagus ievainojumus un 1944. gadā mira [405]. Apbedīts Brāļu kapos Rīgā.

270. attēls.
Z. Popova lūgums
LU rektoram
Jānim Rubertam
(1874–1934) uzņemt
viņu augstskolā
(1924).

271. attēls. Riteņbraukšanas
sacensību «Šķērsām un
apkārt Rīgai» uzvarētāji 25 km
distancē. Pirmais no kreisās:
Z. Popovs ar Valsts prezidenta
Jāņa Čakstes (1859–1927)
dāvāto ceļojošo kausu
(20. gadsimta 20. gadi).

ĒRIKS RAGS (1975)

Šķēpmetējs un inženieris

XXVII olimpiādes spēles Sidnejā, 2000

Vieglatlētika

26. vieta, šķēpmešana

XXVIII olimpiādes spēles Atēnās, 2004

Vieglatlētika

7. vieta, šķēpmešana

XXIX olimpiādes spēles Pekinā, 2008

Vieglatlētika

13. vieta, šķēpmešana

Ventspilnieks Ēriks Rags dzimis 1975. gada 1. jūnijā. 1993. gadā viņš absolvējis Ventspils 1. vidusskolu. 1993. gadā iestājās RTU Būvniecības fakultātes Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas studiju programmā, to pabeidza 2011. gadā.

Ar šķēpmešanu Ē. Rags nodarbojās no 11 gadu vecuma. Viņa treneris bija Māris Grīva. Ē. Rags ir piedalījies trijās olimpiādes spēlēs. 2000. gadā XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā, Austrālijā, viņš ierindojās 26. vietā (75,75 m) [93; 141., 162. lpp.]. 2004. gadā XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās, Grieķijā, Ē. Rags ieguva 7. vietu (83,14 m) [409], 2008. gadā XXIX olimpiādes spēlēs Pekinā, Ķīnā – 13. vietu (79,33 m) [410]. Viņš kandidēja arī uz XXX olimpiādes spēlēm Londonā, Apvienotajā Karalistē, 2012. gadā. Jāpiebilst, ka viņa labākais rezultāts 2004. gada olimpiādē tika iegūts ar līdz galam neizārstētu savainojumu.

Dzimtās pilsētas Ventspils laikrakstā «Ventas Balss» 2011. gada 30. jūlijā rakstīts, ka Ē. Rags ieguvis deviņus Latvijas nacionālā čempiona titulus, pārsniedzis lielmeistara 80 m robežu 121 sacensībā, septiņus gadus izcīnījis tiesības startēt *Grand Prix* Dimanta līgas finālsacensībās, Eiropas čempionātos bijis 4., 9. un 11. vietā, izcīnījis augstu vietu arī pasaules čempionātā – 6. vietu (2005) [411]. Tie ir sasniegumi, ko novērtē ne tikai ventspilnieki, ievērojamā sportista šķēpmetēja Ē. Raga vārds ierakstīts Latvijas vieglatlētikas vēsturē [411].

Ē. Rags patlaban strādā zivsaimniecībā par tehnologu. Viņš turpina aktīvi sportot. Brīvajā laikā joprojām nodarbojas ar šķēpmešanu, kā arī ir pasaules čempions veterāniem 40+ vecuma grupā [412].

Ē. Rags ir precējies, ģimenē aug dēls.

273. attēls. Ē. Raga RTU eksāmenu lapa (1993).

274. attēls. Ē. Rags XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās (2004).

ANDRIS REINHOLDS (1971)

Airētājs un inženieris

XXVI olimpiādes spēles Atlantā, 1996

Airēšana

9. vieta, pārairu divnieki

XXVII olimpiādes spēles Sidnejā, 2000

Airēšana

8. vieta vieninieki, piešķirta diskvalifikācija

Andris Reinholds dzimis 1971. gada 7. jūnijā Rīgā Andreja Nikuļceva un Dzidras Reinholdes ģimenē. Ar sportu viņš sāka nodarboties jau bērnībā – pirmā lielākā aizraušanās bija hokejs, vēlāk – akadēmiskā airēšana.

1989. gadā pēc Rīgas 6. vidusskolas absolvēšanas A. Reinholds iestājās RPI Arhitektūras un celtniecības fakultātes dienas nodaļā un studēja rūpniecības un civilās celtniecības specialitātē.

Viņa vecākā māsa Evija Pētersone studēja RPI Ķīmijas tehnoloģijas fakultātē, arī vecāki bija ieguvuši inženiera izglītību. A. Reinholda studiju laiks sakrita ar ļoti nozīmīgām pārmaiņām gan valsts, gan arī augstskolu dzīvē. 1989. gada augstskolas uzņemšanas noteikumi paredzēja, ka eksperimentāli var kārtot apvienotos vidusskolas izlaiduma un iestājeksāmenus augstskolā. Sacerējumā par tematu «Man nozīmīgu morāles problēmu risinājums O. Vācieša daiļradē» viņš atzina, ka «cilvēkam nemitīgi jāpildnveidojas. Nedrīkst uzskatīt savu viedokli par vienīgo absolūti pareizo. Jāprot ieklausīties arī citu domās un spriedumos [413].» Toreiz vidusskolās zināšanas vērtēja piecu, savukārt augstskolā – jau 10 ballu sistēmā. Vidusskolas eksāmenā algebrā A. Reinholds ieguva augstāko vērtējumu – 5 un arī RPI novērtēja ar augstāko atzīmi – 10 ballēm [413]. Studiju laikā A. Reinholda zināšanas tika novērtētas tikai ar atzīmēm «labi» (7) un «teicami» (10), un, piemēram, 3. kursā visi eksāmeni tika nokārtoti tikai ar visaugstāko vērtējumu – «teicami»¹. 1994. gadā Andris Reinholds ieguva inženierzinātņu bakalaura grādu būvniecībā.

A. Reinholds, līdzīgi kā, piemēram, olimpieši Zintis Ekmanis, Rolands Upatnieks (1932–1994), Boriss Timofejevs, vispirms pabeidza augstskolu un tikai tad kļuva par olimpieti. Būvzinženieris A. Reinholds divus gadus pēc RTU absolvēšanas, 1996. gadā, piedalījās XXVI olimpiādes spēlēs Atlantā, ASV, un kopā ar Uģi Lasmani ieguva 9. vietu airēšanā, 2000 m (pārairu divnieki; 6:20,82) [118].

¹ Vēlāk, 1995. gada 24. aprīlī, RTU Senāts pieņēma lēmumu, ka turpmāk vērtējums «teicami» atbilst tikai 9 ballēm nevis 10, kā tas bija dažus gadus pirms tam. Augstākais vērtējums 10 balles turpmāk vārdiski tika apzīmēts kā «izcili».

276. attēls. A. Reinholda RPI ieskašu grāmatiņa (1989).

277. attēls. A. Reinholds (pirmais no labās) pasaules čempionātā Indianapolīšē (1994).

278. attēls. A. Reinholds XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā (2000).

279. attēls. A. Reinholds, atgriezoties no XXVI olimpiādes spēlēm Atlantā, Rīgā (1996).

280. attēls. A. Reinholds ar sievu Nacionālās operas atklāšanā pēc rekonstrukcijas (1995).

Pēc Olimpiādes spēlēm Atlantā A. Reinholds turpināja karjeru vieninieku laivu klasē. Pasaulē čempionātā 1997. gadā viņš izcīnīja 7. vietu, 1998. gadā 9. vietu un 1999. gadā 9. vietu, iegūstot tiesības startēt nākamajās, XXVII olimpiādes spēlēs 2000. gadā Sidnejā, Austrālijā. Tajās airētājs A. Reinholds pēc dopinga kontroles tika diskvalificēts. Sportists dopinga lietošanu neatzina un centās savu taisnību pierādīt Starptautiskajā arbitrāžas tiesā, taču apelācija tika noraidīta, un viņam tika piešķirta mūža diskvalifikācija. A. Reinholda treneri airēšanā bijuši Ivars Blekte, Zigmunds Čakšs, Gunārs Cekuls (1942–2017), Pēteris Neijs, Andris Konrads.

Pie airētāja A. Reinholda sportiskajām virsotnēm jāmin pasaules studentu vicečempiona tituls vieninieķā 1994. gadā, 3. vieta pasaules studentu čempionātā pārairu divnieķā 1992. gadā un veiksmīgie starti pasaules čempionātos (1994–1999). Viņš 12 reizi ir bijis Latvijas čempions: vieninieķā (1993–1999) un divnieķā (1993–1995), pārairu četrinieķā (1993), astoņnieķā (1998) [3; 313. lpp.].

A. Reinholds ir būvniecības projektu un būvdarbu vadītājs, beidzis vairākus profesionālās pilnveides kursus. Pēc RPI absolvēšanas 1994. gadā paralēli airēšanai strādāja Nacionālās operas celtniecības direkcijā un piedalījās operas nama restaurācijā.

A. Reinholds ir precējies, ģimenē aug meitas Dace un Zane un dēls Māris [414].

POĻINA ROŽKOVA (1985)

Ratiņkērlingiste, ratiņpaukotāja un vides piekļūstamības konsultante

XV paralimpiskās spēles Riodežaneiro, 2016

Ratiņpaukošana

11. vieta

XIII ziemas paralimpiskās spēles Pekinā, 2022

Ratiņkērlings

9. vieta

Poļina Rožkova dzimusi 1985. gada 12. oktobrī Rīgā Aleksandra un Nataljas Rožkovu ģimenē. 2001. gadā ieguvusi pamatizglītību Rīgas 21. vidusskolā. 2005. gadā absolvējusi Rīgas Valsts tehnikumu, iegūstot grāmatveža kvalifikāciju. No 2005. līdz 2011. gadam studēja RTU Inženierekonomikas (kopš 2008 – Inženierekonomikas un vadības) fakultātē un ieguva sociālo zinātņu bakalaura grādu vadībzinātnē [415]. Atgriezoties savā augstskolā, 2021. gadā RTU P. Rožkova ieguva maģistra grādu ekonomikā un ekonomista kvalifikāciju, absolvējot studiju programmu «Pilsētu un reģionu attīstība».

P. Rožkova vienmēr bijusi ļoti sportiska – labi braukusi ar snoborda dēli un apsvērusi domu mācīties par treneri [416]. P. Rožkovai 2009. gadā pēc kritiena ar snoborda dēli, gūstot smagu mugurkaula traumu, studijas RTU nācās pārtraukt un augstskolā viņa atgriezās 2010. gada septembrī. Pirmos trīs gadus viņa aizvadīja rehabilitācijas centros – sportiste vingroja un trenēja ķermeni katru dienu, izņemot svētdienas [417]. Neraugoties uz grūtībām, paralēli tika iegūts bakalaurs grāds, pabeigti grāmatvedības kvalifikācijas paaugstināšanas kursi, atrasts darbs. Tieši tad P. Rožkova atklāja ratiņkērlingu, pēc kāda laika – arī ratiņpaukošanu.

2011. gadā P. Rožkova sāka spēlēt ratiņkērlingu. Tas no parastā kērlinga atšķiras galvenokārt ar to, ka ratiņkērlingā komandā jābūt abu dzimumu sportistiem, kopā četriem cilvēkiem. Kopā ar P. Rožkovu komandā ir Ojārs Briedis, Agris Lasmans un Sergejs Djačenko (uz Ziemas paralimpiskajām spēlēm Pekinā, Ķīnā, alternatīvs spēlētājs Aleksandrs Dimbovskis). Kā skaidro P. Rožkova, «parastajā kērlingā sportisti ar birstēm sparīgi tīra ledu slidošā akmens priekšā, lai piekorrigētu tā kursu un ātrumu, taču ratiņkērlingā šis sadaļas nav. Spēlētājs ar īpašas nūjas palīdzību izmet akmeni, un tālāk tas slid lepnā vientulībā, atstāts savā vaļā. Tas nozīmē, ka metienam jābūt maksimāli precīzam, jo akmens slidēšanas laikā neko labot vairs nevar. Punktu skaitīšana un akmeņu skaits ir tāds pats kā parastajā kērlingā [418].»

No 2017. gada P. Rožkova ir Latvijas ratiņkērlinga komandas kapteine. 2018. gadā ratiņkērlinga komanda no B grupas tika A grupā, un 2021. gada sākumā izpildīja kvalifikāciju, lai 2022. gadā varētu doties uz Ķīnu un startēt Ziemas paralimpiskajās

282. attēls. P. Rožkovas RTU bakalaurs diploms kopija (2011).

283. attēls. P. Rožkova RTU maģistra izlaidumā (2021).

284. attēls. No kreisās: Chui Yee Yu, P. Rožkova XV paralimpiskajās spēlēs (2016).

285. attēls. No kreisās: A. Lasmans, P. Rožkova, O. Briedis, S. Djačenko pasaules čempionātā Šveicē (2020).

286. attēls. P. Rožkova – «Trīs Zvaigžņu balvas 2020» ieguvēja (2021).

spēlēs Pekinā 2022. gadā. Tajās tika iegūta 9. vieta ratiņkērlingā. XIII ziemas paralimiskās spēlēs Pekinā P. Rožkova ar komandas biedru Ojāru Briedi nesa Latvijas delegācijas karogu.

2009. gadā rehabilitācijā Ukrainā P. Rožkova iepazīna ratiņpaukošanu. Viņa bija pirmā, kas 2012. gadā Latvijā iesāka šo sporta veidu. Vairākus gadus P. Rožkova nopietni nodarbojās ar ratiņpaukošanu un pat izcīnīja iespēju startēt paralimpiskajās spēlēs Riodežaneiro 2016. gadā, taču reglamenta izmaiņu dēļ cerētās uzvaras izpalika, un tika iegūta 11. vieta. Pirms tam P. Rožkova ar ļoti labiem rezultātiem paukoja B grupā, kurā sacensībās piedalās sportisti ar nopietnām muguras traumām, taču Riodežaneiro paralimpisko spēļu organizatori viņu pārcēla uz A grupu, kurā tiek iekļauti sportisti, piemēram, ar amputētu pēdu. Šādā konkurencē P. Rožkovei bija ļoti grūti cerēt uz augstu vietu. Viņa bija specializējusies paukošanā ar špagu, taču pēc jaunajiem noteikumiem papildus nācās apgūt cīņu arī floreti vai zobenu [418].

P. Rožkova tika atzīta par 2014. gada Rīgas labāko paralimpisko sportisti. Svinīgā apbalvošanas ceremonija «Rīgas Sporta laureāts 2014» notika 12. decembrī kultūras pili «Ziemeļblāzma».

Patlaban P. Rožkova ir Latvijas ratiņkērlinga izlases kapteine un «Trīs Zvaigžņu balvas 2020» ieguvēja nominācijā «Paralimpiskā sportiste» [39].

P. Rožkovas sirdsdarbs ir arī konsultācijas par vides pieejamības jautājumiem, viņa strādā ERAF un ESF projektos, gatavo ziņojumus un informāciju par šiem jautājumiem, sniedz konsultācijas dažādu ministriju struktūrvienībām [416].

LTV raidījumu redaktorei Laurai Lauziniecei P. Rožkova 2021. gada pavasarī teica, ka viņas skatījumā spēcīgs cilvēks ir cilvēks, kurš pat vājuma brīžos nepadodas un vairākas reizes kritot, vienmēr pieceļas. Un, izturot savu smago dzīves pārbaudījumu, viņa ir atradusi cilvēkus, kuriem spēj palīdzēt [417].

ELMĀRS RUBĪNS (1944–2007)

Airētājs, treneris un celtnieks

XIX olimpiādes spēles Mehiko, 1968

Airēšana

7./11. vieta, četrinieki bez stūrmaņa (M4–)

Elmārs Rubīns dzimis 1944. gada 12. decembrī Daugavpilī. 1963. gadā absolvēja Rīgas 2. vidusskolu.

E. Rubīns 1963. gadā iestājās RPI Inženierekonomikas fakultātē, izvēloties celtniecības ekonomikas un organizācijas specializāciju. No 1963. līdz 1966. gadam dienēja Padomju armijā – Centrālajā flotes ūdenssporta klubā Maskavā. Pēc dienesta turpināja studijas RPI.

LPSR Sporta biedrību un organizāciju savienības padome un Airēšanas sporta federācija 1967. gada 15. septembrī lūdza E. Rubīnu atbrīvot no studijām no 17. septembra līdz 18. oktobrim saistībā ar treniņnometni akadēmiskajā airēšanā Bulgārijā. Tajā pat gadā students E. Rubīns apmeklēja nodarbības pēc individuālā plāna, jo apvienot sacensības un gatavošanos Olimpiādes spēlēm ar studijām bija grūti. 1969. gadā viņš pēc paša vēlēšanās izstājas no augstskolas.

1968. gadā XIX olimpiādes spēlēs Mehiko, Meksikā, PSRS izlases četriniekā bez stūrmaņa (M4–) kopā RPI studentiem Vitoldu Barkānu, Gunti Niedru (1943–2005) un Pāvelu Iljinski (*Павел Ильинский*) no Ļeņingradas izcīnīja dalītu 7./11. vietu (B fināla brauciens nenotika). Olimpиеši augstkalnu apstākļos Mehiko (spēles notika vairāk nekā 2000 m v. j. l.) ieradās 40 dienas pirms spēļu sākuma, tomēr sarežģītie kalnu apstākļi ieviesa nežēlīgas korekcijas. Gandarījuma braucienā 100 m pirms finiša P. Iljinskis zaudēja samaņu, notika izmisīga cīņa par tikšanu finālā, trīs laivas finišēja gandrīz vienlaikus, taču E. Rubīna, V. Barkāna, G. Niedras un P. Iljinska laiva finišēja 0,6 s vēlāk un ieguva 3. vietu. Šajā dienā spēka izsūkuma dēļ samaņu zaudēja vēl 35 airētāji [419]. Sākotnēji olimpiskajā airēšanas komandā bija iekļauts arī RPI Inženierceltniecības fakultātes absolvents (1973) Andris Priedītis, tomēr veselības stāvokļa dēļ viņš Olimpiādes spēlēs piedalīties nevarēja. E. Rubīna treneris bija Rolands Sproģis (1936–2001).

1964. gadā E. Rubīns ieguva PSRS sporta meistara nosaukumu, 1965. gadā – starptautiskā sporta meistara nosaukumu. PSRS izlases sastāvā astoņniekā (M8+) 1965. gadā Eiropas čempionātā un 1966. gadā pasaules čempionātā izcīnīja 2. vietu. Bija PSRS čempions astoņniekā (M8+; 1965, 1966; treneris Mihails Plaksins (*Михаил Плаксин*), Maskava), 1967., 1968. gadā – četriniekā bez stūrmaņa. 1967. gadā IV PSRS Tautu spartakiādes čempions (M4–), par to E. Rubīns saņēma LPSR Augstākās Padomes Prezidija Goda rakstu. Treneris R. Sproģis.

288. attēls. E. Rubīna RPI ieskaīšu grāmatiņa (1969).

289. attēls. E. Rubīns un V. Barkāns XIX olimpiādes spēļu laikā Mehiko (1968).

Pārstāvējis sporta biedrības: «Daugava»; «Centrālais flotes ūdenssporta klubs»; CP «Rīgas Dinamo».

Lai sportisti sagatavotos Olimpiādes spēlēm, ziemā treniņi notika sporta zālē (basketbols, volejbols, svarcelšana), kā arī airēšanas baseinā, sportisti trenējās arī slēpojot un skrienot krosu. 1967. gada treniņu dienasgrāmatā E. Rubīns rakstīja: «Šogad bezstūrmaņa četrinieks jau ir nobraucis vairāk nekā 2000 kilometrus! Tāds attālums aptuveni ir no Rīgas līdz Krimai. Un šie divi tūkstoši ir arī daļa no ceļa uz Mehiko, jo Vitolds Barkāns, Elmārs Rubīns, Guntis Niedra un Andris Priedītis ir PSRS olimpiskās komandas kandidāti [420].»

E. Rubīns bija ļoti mierīga, nosvērta rakstura cilvēks, taču sacensībās – allaž azartisks. Tomēr, ja zaudēja, kļuva spītīgs [421].

1992. gadā tika atjaunots Rīgas airētāju klubs (RAK) ar treniņbāzi Lucavsalā, kur E. Rubīns darbojās trenera statusā, rūpējās par inventāru un teritorijas labiekārtošanu, stādot rozes, kas joprojām aug bāzes teritorijā [422].

No 1993. gada E. Rubīns piedalījās airēšanas vecmeistaru sacensībās. 1994. gadā ieguva 2. vietu četriniekā ar stūrmani (vecuma grupā 43–49 gadi), kopā ar V. Barkānu *World Masters Games* Austrālijā (36 komandu konkurencē), airējot kopā ar ārzemju partneriem [81]. 1998. gadā *World Masters Games* Portlendā, ASV, ieguva 1. vietu astoņniekā (MIX8+), startējot kopā ar komandas biedriem G. Niedru, V. Barkānu, V. Priedienu u. c.

Pēc profesionālā sporta bija Rīgas airētāju kluba treneris. Nodarbojās ar amatniecību un celtniecību.

E. Rubīns bija precējies, ģimenē trīs dēli – Martins, Elmārs un Jānis.

E. Rubīns miris 2007. gada 10. septembrī. Apbedīts Jūrmalā, Jaundubultu kapos.

290. attēls. IV PSRS Tautu vasaras spartakiādes čempioni airēšanā (četrinieki bez stūrmaņa). No kreisās: G. Niedra, A. Priedītis, E. Rubīns un V. Barkāns (1967).

291. attēls. FISA Master's Regatta Groningenā. No kreisās: V. Barkāns, G. Niedra, stūrmanis R. Žilinskis, V. Priediens un E. Rubīns (1994).

PĀVELS SEĻIVANOVS (1952)

Volejbolists, inženieris, uzņēmējs un politiķis

XXI olimpiādes spēles Monreālā, 1976

Volejbols

2. vieta

XXII olimpiādes spēles Maskavā, 1980

Volejbols

1. vieta

Pāvels Seļivanovs dzimis 1952. gada 23. jūlijā Rīgā. Pēc Rīgas 16. vidusskolas absolvēšanas 1969. gada rudenī iestājās RPI Radiotehnikas un sakaru fakultātē.

Ar sportu viņš nodarbojās jau skolā un augstskolā treniņus volejbolā turpināja. P. Seļivanovs studiju laikā ne tikai intensīvi trenējās, bet arī piedalījās dažādās sacensībās un bija LPSR, PSRS un RPI volejbola izlases komandas dalībnieks, spēlēja volejbola komandā «Radiotehniks» (1970–1987). Izbraukumi uz sacensībām un treniņnometnēm, kas ilga gan pāris dienas, gan nedēļu un vairāk, traucēja studijām un bieži vien bija jālūdz sesijas pagarinājums. 1972. gada februārī 2. kursa students P. Seļivanovs lūdza piešķirt viņam akadēmisko atvaļinājumu, šādu lūgumu RPI rektors Aleksandrs Veiss (1918–1985) saņēma arī no LPSR Ministru Padomes Fiziskās kultūras un sporta komitejas.

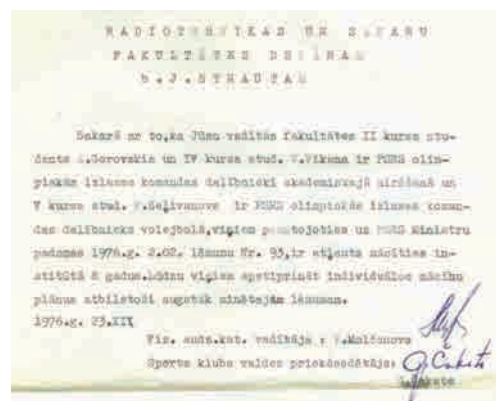
Mācības ar ilgākiem vai īsākiem pārtraukumiem P. Seļivanovs turpināja un 1975./1976. mācību gadā bija jau 4. kursā, taču atkal vairāk laika nācās veltīt sportam, jo 1976. gadā no 17. jūlija līdz 1. augustam notika XXI olimpiādes spēles Monreālā, Kanādā.

PSRS volejbola izlases komandas sastāvā P. Seļivanovs Monreālā, piedalījās piecās spēlēs un kopā ar citiem volejbolistiem (Vladimirs Dorohovs (*Владимир Дорохов*), Aleksandrs Jermilovs (*Александр Ермилов*), Vjačeslavs Zaicevs (*Вячеслав Зайцев*), Vladimirs Kondra (*Владимир Кондра*), Aleksandrs Savins (*Александр Савин*), Oļegs Moļiboga (*Олег Молибоба*), Vladimirs Čerņišovs (*Владимир Чернышев*; 1951–2004), Anatolijs Poļiščuks (*Анатолий Полищук*; 1950–2016), Jurijs Starunskijs (*Юрий Старунский*; 1945–2010), Vladimirs Ulanovs (*Владимир Уланов*; 1951–2000), Jefriems Čulaks (*Ефим Чулак*)) izcīnīja sudraba medaļu.

XXII olimpiādes spēles 1980. gada vasarā notika Maskavā, PSRS, un arī tajās piedalījās volejbolists P. Seļivanovs. No tām viņš pārveda zelta medaļu. Arī Maskavā P. Seļivanovs spēlēja PSRS izlases sastāvā (V. Zaicevs, V. Dorohovs, A. Jermilovs, V. Kondra, A. Savins, O. Moļiboga, V. Čerņišovs, Viļars Lors (*Вильяр Лоор*; 1953–2011), Valērijs Krivovs (*Валерий Кривов*; 1951–1994), Fjodors Laščonovs (*Фёдор Лащёнов*), Jurijs Pančenko (*Юрий Панченко*), piedaloties sešās spēlēs.

293. attēls. P. Seļivanova RPI ieskašu grāmatiņa (1969).

294. attēls. RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedras vadītājas Veras Moļčanovas (1918–2005) un Sporta kluba valdes priekšsēdētāja Gunāra Čakstes (1927–1993) lūgums Radiotehnikas un sakaru fakultātes dekanam Andrejam Strautam (1941–2017) atļaut P. Seļivanovam mācīties astoņus gadus (1976).

Diplomu par augstskolas beigšanu radiotehnikas specialitātē volejbolists P. Seļivanovs saņēma tikai 1983. gada decembrī. 1984. gada 30. jūnijā RPI Radiotehnikas fakultātes dekāns, komjaunatnes pirmorganizācijas sekretārs un arodkomitejas priekšsēdētājs parakstīja P. Seļivanova raksturojumu iesniegšanai Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtā, jo P. Seļivanovs vēlējās līdzās inženiera diplomam iegūt otru augstskolas diplomu. Viņš studēja arī Londonas Biznesa skolā. RPI absolventa volejbolista P. Seļivanova sportiskie panākumi ir ievērojami – viņš izcīnīja olimpiskās zelta (1980) un sudraba medaļas (1976) [58; 28. lpp.], divas reizes – pasaules (1978, 1982), četras reizes – Eiropas čempiona titulu (1977, 1978, 1979, 1983), pasaules kausu PSRS izlases sastāvā (1988), vairākkārt godalgotas vietas PSRS Tautu spartakiādēs un LPSR komandas sastāvā (1975 – 3. vieta; 1979 – 2. vieta; 1983 – 1. vieta) PSRS un Eiropas čempionātos, 10 gadu aizvadījis PSRS izlasē, PSRS čempions (1984), sešas reizes bija PSRS vicečempions (1973–1975, 1983, 1986, 1987). P. Seļivanova sportiskie sasniegumi novērtēti ar divām medaļām «Par darba varonību», no 1975. līdz 1978. gadam viņš izpelnījās Latvijas populārākā sportista godu. Kad Latvija atguva neatkarību un bija iespēja brīvi ceļot un strādāt ārzemēs, P. Seļivanovs spēlēja volejbolu un no 1987. gada strādāja par treneri Beļģijā [423].

295. attēls. Rīgas volejbola komandas «Radiotehnika» spēlētājs P. Seļivanovs (20. gadsimta 70. gadi).

296. attēls. P. Seļivanovs (Nr. 6) spēles momentā XXI olimpiādes spēlēs Monreālā (1976).

297. attēls. P. Seļivanovs RVS treneris (2021/2022).

1997. gadā P. Seļivanovs atgriezās Rīgā un pievērsās uzņēmējdarbībai. 2001. gadā iesaistījās politikā, bija Rīgas domes deputāts (2001–2005).

P. Seļivanovs kopā ar Latvijas Olimpiešu kluba dalībniekiem iesaistījās jauniešu projektā «Pēdas», organizējot uzkopšanas talkas, vasaras nometnes un citas aktivitātes [424].

2003. gada 26. novembrī ievēlēts par nodibinājuma «Sporta kluba Rīga» valdes priekšsēdētāju [425], kurā ar pārtraukumiem darbojās līdz 2015. gadam.

Ir strādājis par Rīgas domes Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta departamenta volejbola programmas koordinātoru, bijis Rīgas futbola skolas direktora vietnieks un uzņēmējs. Īsu brīdi 2021. gadā trenēja Latvijas sieviešu volejbola izlasi. Strādā par Rīgas Volejbola skolas (RVS) sieviešu izlases treneri.

P. Seļivanovs ir precējies, ģimenē ir dēls.

2017. gadā P. Seļivanovs apbalvots ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

JĀNIS SILARĀJS (1976)

Bobslejists, vieglatlēts un inženieris

XIX ziemas olimpiskās spēles Soltleiksitijā, 2002

Bobslejs

7. vieta, četrinieki

Jānis Silarājs dzimis 1976. gada 3. maijā Rīgā. 1991. gadā viņš pabeidza Rīgas 36. vidusskolas 9. klasi un iestājās Rīgas Radioelektronikas aparātubūves tehnikumā, ko 1992. gadā reorganizēja un pārdēvēja par Rīgas Tehnisko koledžu. To J. Silarājs 1996. gadā absolvēja, iegūstot elektroietaišu ekspluatācijas inženiera kvalifikāciju. 1996. gada 1. septembrī J. Silarājs sāka studēt RTU Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātē, taču 2000. gada vasarā lielās darba slodzes dēļ studijas uz brīdi nācās pārtraukt. 2001. gada jūnijā J. Silarājs augstskolu pabeidza, iegūstot inženiera enerģētikā un elektrotehnikā diplomu [426].

Ar sportu J. Silarājs sāka nodarboties astoņu gadu vecumā, VEF sporta skolā spēlēja basketbolu pie treneres Anitas Jandāles, peldēšanu apguva, mācoties Rīgas 36. vidusskolā [427]. Peldēšana viņam patika vairāk, tāpēc treneris Kristīnes Putniņas un Jāņa Podnieka vadībā Daugavas sporta namā J. Silarājs sāka nodarboties nopietnāk. 10 gadu vecumā trīs mēnešus viņš trenējās vieglatlētikā pie Maigoņa Pūliņa.

16 gadu vecumā, mācoties Rīgas Tehniskajā koledžā, Jānis sāka nopietni nodarboties ar šķēpmešanu pie trenera Ulda Doniņa. Jaunietis trenējās septiņus gadus, to laikā auga kā sportists, gūstot vērtīgu pieredzi un fizisko rādījumu turpmākajiem sasniegumiem.

Studiju laikā RTU J. Silarājam bija ievērojami panākumi vieglatlētikā un peldēšanā – 1998. gadā viņš ieguva Latvijas čempiona titulu 4 x 100 m stafetē skrīšanā, 1999. gadā izcīnīja bronzas medaļas Latvijas čempionātos šķēpa mešanā un peldēšanā 50 m tauriņstilā, 2000. gadā kļuva par Latvijas Universiādes čempionu peldēšanā 50 m tauriņstilā.

Veselības problēmu dēļ J. Silarājs aizgāja no peldēšanas un šķēpmešanas, taču interese par sportu saglabājās. Radās interese par vienu no ziemas sporta veidiem – bobsleju. Šķēpmešanas treniņos viņš trenējās kopā ar bobslejistu Mārci Rulli, kas palīdzēja iejusties jaunizvēlētajā sporta veidā. 2000. gadā 24 gadu vecumā J. Silarājs pēc trīs mēnešu treniņiem pie trenera Ivāra Čākura jau startēja pasaules kausa izcīņā bobslejā – bija pilota Gata Gūta bobsleja kamanu stūmējs. Pirmās sezonas labākie sasniegumi bija izcīnītā 4. vieta pasaules kausa posmā bobsleja sacensībās (četrinieki) Leikplesidā, ASV, un 10. vieta (četrinieki) kopvērtējumā [428].

Sekoja starts XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā, ASV, 2002. gadā, kur

№.	PARBAUDĪTĀ PĀRSPĒJU NOSAUKUMS	Kvalif. punkti	Kvalif. re. sk.	Start. veids	Atzīme	Secums	Patērētāji (materiāli, rīsti)	hauzera pasākumi
1	Pārbaudītais pārspēja	4.0	44.0	8	100%	1	100%	100%
2	Kvalifikācija	4.0	44.0	8	100%	1	100%	100%
3	Kvalifikācija	3.0	33.0	6	100%	1	100%	100%
4	Kvalifikācija	2.0	22.0	4	100%	1	100%	100%
5	Kvalifikācija	1.0	11.0	2	100%	1	100%	100%
6	Kvalifikācija	0.0	0.0	0	100%	1	100%	100%
7	Kvalifikācija	0.0	0.0	0	100%	1	100%	100%
8	Kvalifikācija	0.0	0.0	0	100%	1	100%	100%
9	Kvalifikācija	0.0	0.0	0	100%	1	100%	100%
10	Kvalifikācija	0.0	0.0	0	100%	1	100%	100%

RTU Enerģētikas un elektrotehnikas fakultāte

SEMESTRA INDIVIDUĀLAIS STUDIJU PLĀNS

Strukturvieta: 01076
Detorvodīšanas, elektroinstalācijas un enerģ. sistēmas

Vārds: Jānis
Uzvārds: SILARĀJS
Studenta apl. nr.: 9612EP018

Studiju veids: Dabuss
Sākotnējais punkts: Pušēns
Mācību gads: 1997/1998
Profesionālo studiju plāms: RRP10 Kurss: 2

299. attēls. J. Silarāja 1989./1999. studiju gada rudens semestra RTU ieskaīšu grāmatīņa.

300. attēls. Bobslejisti XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā. No kreisās: J. Ozols, M. Rullis, J. Silarājs, S. Prūsis (2002).

bobsleja sacensībās (četrinieki) ar Sandi Prūsi, Mārci Rulli un Jāni Ozolu tika izcīnīta 7. vieta (3:09,06) [186; 107. lpp.].

Pirmo Eiropas čempiona titulu neatkarīgajai Latvijai bobsleja (četrinieki) sacensībās ar S. Prūsi, M. Rulli un J. Ozolu viņš izcīnīja 2003. gadā [58; 61. lpp.].

Bobslejista J. Silarāja vectēvs bija basketbolists un basketbola treneris Juris Solovjovs-Silarājs (1917–2007), kurš 1934. gadā iesāka studijas Latvijas Universitātes Mehānikas fakultātē, taču tās nācās pārtraukt.

J. Silarājs, kurš tiek dēvēts par multisportistu [429], ilgus gadus spēlēja basketbolu amatieru komandā «Latvenergo». Ar profesionālo sportu viņš vairs nenodarbojas, taču sporto joprojām.

Patlaban J. Silarājs strādā savā profesijā AS «Augstsprieguma tīkli».

Ir precējies, ģimenē aug divi dēli Jānis un Gustavs.

301. attēls. S. Prūša ekipāža startā XIX ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā (2002).

JURIS SILOVS (1950–2018)

Vieglatlēts un uzņēmējs

XX olimpiādes spēles Minhenē, 1972

Vieglatlētika

2. vieta, 4 x 100 m stafete

XXI olimpiādes spēles Monreālā, 1976

Vieglatlētika

3. vieta, 4 x 100 m stafete

31 vieta, 100 m sprints

Juris Silovs dzimis 1950. gada 30. augustā Krāslavā. Pēc Krāslavas 2. vidusskolas absolvēšanas 1968. gada septembrī sāka studēt RPI Celtniecības fakultātes vakara nodaļas siltumapgādes, gāzes apgādes un ventilācijas specialitātes 1. kursā. Jau oktobrī viņš pārgāja uz rūpniecības un civilās celtniecības specialitātes dienas nodaļu.

J. Silova sportista gaitas iesākās Krāslavā – pilsētā, kas 20. gadsimta 60. gados bija kļuvusi par istu sporta centru. Vietējā sporta skolā skolēni varēja apgūt daudzus sporta veidus. Pirms tam J. Silovs trenējās Krāslavas pļavās, ar vietējiem jauniešiem spēlējot futbolu un tur pavadot brīvo laiku. Jura sportiskumu 1967. gadā pamanīja un novērtēja Krāslavas 2. vidusskolas fizikultūras skolotājs un Bērnu un jaunatnes sporta skolas treneris Vladislavs Skerškāns. Krāslavā pie pazīstamā trenera augstlēkšanā savulaik trenējās arī Viktors Bonders – sportists [430], RPI / RTU mācībspēks (no 1980), Sporta katedras vadītājs (2001–2017), vieglatlētikas treneris, patlaban – RTU Sporta centra vecākais sporta treneris. Lai arī J. Silovam sporta karjeras sākumā nebija atbilstoša skrejceļa un apavu, tā dēvēto «nagleņu», un bija jāskrien ar parastajām tenisa čībām, viņam bija liels gribasspēks un pārliecība par savām spējām. Tas motivēja izaugsmei sportā. Krāslavā sportista iemīļotā treniņu vieta bija 325 m garais celiņš jaunajā parkā [431]. 1967. gadā J. Silovs kļuva par sporta meistar, izcīnot 3. vietu PSRS jaunatnes sacensībās, kā arī uzvarēja republikas meistarsacīkstēs abās isā sprinta distancēs [432]. 1968. gadā par viņa treneri kļuva Imants Liepiņš (1930–2001) [433].

Paralēli studijām RPI J. Silovs trenējās vieglatlētikā un 1970. gada sākumā Rīgā sasniedza Eiropā labāko rezultātu 50 m distancē (5,5 s) telpās [3; 316. lpp.]. 1970. gadā viņš sasniedza arī RPI rekordu skriešanā – 100 m (10,3 s) un 200 m (21,4 s) [193]. Mācībām laika bija maz, tāpēc 1969./1970. mācību gadā viņš nokārtoja vien dažas trešā semestra ieskaites. Jaunietis apzinājās – savienot inženiera studijas RPI ar sportu nebūs iespējams, un viņu tomēr vairāk saistīja sporta dzīve. Un J. Silovs 1970. gada rudenī ar LPSR Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas atļauju pārgāja studēt uz Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtu (LVFKI) [434].

303. attēls. J. Silova RPI studenta apliecība (1968).

304. attēls. LVFKI dekāna Mihaila Amaljina (1920–2007) lūgums RPI atsūtīt izziņu par studenta J. Silova iestāšanās rezultātiem (1970).

Vieglatlēts J. Silovs 1972. gadā piedalījās XX olimpiādes spēlēs un 4 x 100 m stafetē (38,50 s) izcīnīja sudraba medaļu. 1976. gadā XXI olimpiādes spēlēs viņš izcīnīja bronzas medaļu 4 x 100 m stafetē (38,78 s). J. Silovs piedalījās arī 100 m sprintā, taču netika tālāk par priekšsacīkstēm (10,7 s) un ieguva 31. vietu.

Vieglatlēts J. Silovs 1973. gadā kļuva par Universiādes čempionu 100 m skrīšanā. 4 x 100 m stafetē čempiona godus viņam tika 1975. un 1977. gadā, kad viņš startēja PSRS izlases sastāvā. 13 reīžu viņš bija LPSR čempions 100 m (1968, 1970, 1971, 1979), 200 m (1968, 1970), 4 x 100 m stafetē (1968, 1978), 50 m telpās (1971, 1973, 1977, 1978) un 100 m telpās (1973), 1974. gadā tika atzīts par populārāko sportistu Latvijā [423; 131. lpp.]. J. Silovs 11 reīžu laboja Latvijas rekordus un bija Eiropas rekordists 60 m distancē.

J. Silovs pārstāvēja sporta biedrību «Vārpa», vēlāk – Armijas sporta klubu (ASK). Traumu dēļ 1978. gadā J. Silovs sportista karjeru beidza, pēc tās – nodarbojās ar uzņēmējdarbību. 2006. gadā kandidēja 9. Saeimas vēlēšanās, pārstāvot partiju «Dzimtene», taču ievēlēts netika.

J. Silovs bija precējies, laulībā dzimusi meita.

J. Silova mūžs noslēdzās 2018. gada 28. septembrī.

305. attēls. J. Silovs Eiropas kausa izcīņā Edinburgā (1973).

306. attēls. J. Silovs XXI olimpiādes spēlēs Monreālā (1976).

ĻEVS SITINS (1891–1973)

Šāvējs un fotogrāfs

V olimpiādes spēles Stokholmā, 1912

Šaušana

23. vieta, māla baložu šaušana

Ļevs Sitins (*Лев Сытин*, nereti dēvēts arī par Leonu Sītinu vai Leonu Sūitiņu [435]) dzimis 1891. gada 3. decembrī muižnieka, jurista Maksima Sītina (*Максим Сытин*; 1848–1926) un viņa sievas Zinaīdas Sverbejevas (*Зинаида Свербеева*; ?–?) ģimenē Krievijā, Vladimiras guberņā [436]. Ļ. Sitins nāk no septiņu bērnu ģimenes. Pēc tam, kad Ļ. Sītina tēvs darba darīšanās devās uz Nižņijnovgorodu, Krievijā, māte ar bērniem kādu brīdi dzīvoja Rīgā. 20. gadsimta sākumā Ļ. Sītina vecāki pārcēlās uz dzīvi Piemaskavā. Sītinu ģimenes dzīve ilgu laiku bija saistīta ar Viļņu, tur reālskolu beidza arī Ļ. Sitins.

1910. gada 1. septembrī Ļ. Sitins iestājās RPI Ķīmijas nodaļā. Studējot Rīgā, viņš iesaistījās Āgenskalna Strēlnieku biedrībā [134; 16. lpp.] un kopā ar studiju biedriem trenējās šaušanā. Māla baložu šaušanā 1912. gada V olimpiādes spēlēs Ļevs Sitins ierindojās 23. vietā (81 punkts) [129; 30. lpp.]. Par pārstāvi no Latvijas 1912. gada Olimpiādes spēlēs viņu varam uzskatīt nosacīti, jo Rīgā viņš dzīvoja tikai studiju laikā. 1911./1912. mācību gadā Ļ. Sitins turpināja studijas Arhitektūras nodaļā, taču viņš nokārtoja eksāmenu tikai ticības mācībā, saņemot augstāko vērtējumu pēc toreizējās vērtējumu sistēmas – 5.

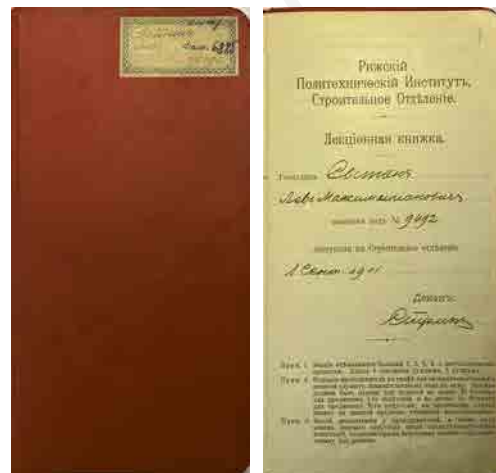
Students Ļ. Sitins 1912. gada 24. septembrī uzrakstīja iesniegumu RPI administrācijai, ka viņš studijas augstskolā pārtrauc [437].

Ļ. Sitins piedalījās Pirmajā pasaules karā, pēc tam daudzus gadus strādāja par fotogrāfu Valsts Darvina muzejā (*Государственный Дарвиновский музей*) Maskavā, Krievijā. Vairāku izgudrojumu autors fotogrāfijas jomā, tostarp attīstīšanas procesa veikšanai gaismā [438].

Ļ. Sitins palīdzēja muzeja direktoram Aleksandram Ēriham Kotam (*Alexander Erich Kohts*; 1880–1964) fotografēt muzeja eksponātus. Muzejā saglabājušās liecības – minēto kungu korespondence.

Ilgus gadus viņš strādāja kopā ar A. Ē. Kota sievu zoopsiholoģi Nadeždu Ladiginu-Kotu (*Надежда Ладыгина-Котс*; 1889–1963), palīdzot sagatavot ilustrācijas N. Ladiginas-Kotas pasaulē pazīstamajai grāmatai «Дитя шимпанзе и дитя человека» (1935) («Šimpanzes bērns un cilvēka bērns»).

Ļ. Sitins ir sadarbojies arī ar ģeologiem: akadēmiķi Vladimiru Obručevu (*Владимир Обручев*; 1863–1956), profesori Veru Varsanofjevu (*Вера Варсанофьева*; 1890–1976); tēlniecēm: Annu Golubkinu (*Анна Голубкина*; 1864–1927) un Rīgā dzimušo

308. attēls. Ļ. Sītina RPI lekciju grāmata (1911).

309. attēls. Ļ. Sitins (ap 1914).

Veru Muhinu (*Вера Мухина*; 1889–1953). Viņš papildinājis ar ilustrācijām zinātnieku monogrāfijas un mākslinieku albumus.

Iespējams, ar topošo sievu Lidiju Matasovu (*Лидия Матасова*; 1887–1969), pēc profesijas vēstures skolotāju, Ļ. Sitins iepazinās jau 1914. gadā, kad viņa ieradās Sitinu ģimenē un palīdzēja gatavoties Ļ. Sitina jaunākajai mātai Verai Sitinai (*Вера Сытина*; 1901–1988) iestājai ģimnāzijā [438].

Ļ. Sitins un L. Matasova apprecējās 1924. gadā Maskavā. Ģimenē bija divi bērni dēls Sergejs (*Сергей Сытин*; 1925–2001) un meita Tatjana (*Татьяна Сытина*; 1926–2006) [438].

Ļ. Sitins miris Maskavā 1973. gadā, apbedīts Novodevičjes kapsētā.

Viena no Ļ. Sitina māsām Zinaīda Bricke (*Зинаида Брицке*; 1889–1998) apprecējās ar ķīmijas tehnologu un metalurgu, RPI Ķīmijas nodaļas 1903. gada absolventu un RPI docētāju (1906–1918), vēlāko PSRS ZA akadēmiķi (1932) un PSRS ZA viceprezidentu (1936–1939) Erhardu Bricki (*Erhard Britzke*; 1877–1953).

Uljanovskā reizi divos gados notiek Ļ. Sitina dēla, vēsturnieka, novadpētnieka S. Sitina piemiņas lasījumi [438].

310. attēls.
Ļ. Sitins
(ap 1912–1914).

311. attēls.
Ļ. Sitins ar
N. Ladiginas-
Kotas grāmatu
(ap 1935).

PAULIS SOKOLOVS (1902–1971)

Futbolists, basketbolists un bendija spēlētājs

VIII olimpiādes spēles Parīzē, 1924

Futbols

11. vieta

Paulis Sokolovs dzimis 1902. gada 17. jūlijā Rīgā [439] kalpotāja Nikolaja Sokolova (*Николай Соколов*; 1873–1931) un viņa sievas Marijas Sokolovas (dz. Ābele; 1877–1965) ģimenē. Tēvs N. Sokolovs bija viens no Rīgas futbola kluba (RFK) dibinātājiem un darbojās arī tā pirmajā valdē [440].

P. Sokolovs 1923. gadā pabeidza Valsts Pieaugušo vidusskolu un pieteicās studijām Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā. Diemžēl 1929. gadā viņš studijas pārtrauca [441].

P. Sokolovs sāka spēlēt futbolu Vidzemes divīzijas sporta kluba komandā, pirmo spēli aizvadot pret angļu jūrnikiem 1919. gadā. Vēlāk – pārstāvēja Jaunu vīriešu kristīgās apvienības (JVKA; *Young Men's Christian Association*; YMCA) un RFK komandas. Pirmo reizi kļuva par Latvijas olimpiādes futbola turnīra uzvarētāju 1921. gadā JKS sastāvā. Otro reizi šajā turnīrā uzvarēja 1923. gadā – jau kā RFK futbolists. RFK komandas sastāvā divas reizes izcīnīja Latvijas meistara titulu (1924–1925), kā arī abos šajos gados uzvarēja Rīgas kausa izcīņā. Pēc 1925. gada RFK pirmajā komandā regulāri vairs nespēlēja. 1931. gadā apbalvots ar Latvijas Futbola savienības Lielo nozīmi. Pagājušā gadsimta 30. gados spēlēja savas studentu korporācijas «Patria» futbola komandā [440].

No 1923. līdz 1925. gadam P. Sokolovs mūsu valsti Latvijas futbola izlasē pārstāvēja astoņās spēlēs un piedalījās 1924. gada olimpiādes spēlēs [442]. Spēlēja Latvijas olimpiskajā futbola komandā kopā ar studiju biedru uzbrucēju Rūdolfu Bārdi (1903–1991). Komandas sastāvs – 56. lpp.

P. Sokolovs spēlēja arī bendiju (hokejs ar bumbiņu; JKS, RFK), bija Latvijas meistars bendijā (1924). Ar šo sporta veidu nodarbojās vēl vairākus gadus pēc aktīvo futbola gaitu beigām, bija RFK bendija komandas kapteinis. Spēlējot RFK sastāvā, kļuva par Latvijas meistaru basketbolā [440].

No 1930. gada 1. marta līdz 1931. gada 22. maijam P. Sokolovs dienēja obligātajā karadienestā Autotanku pulkā, dienestu beidzot dižkareivja pakāpē. 1931. gada 5. aprīlī apprecējās ar Helēnu Miezi (1904–1948).

Latvijas neatkarības laikā strādāja par burtlicī zīmogdarbniecā, 1944. gadā bija J. Rozes zīmogu fabrikas vadītājs. Arī Padomju laikā un līdz savai nāvei 1971. gada 20. aprīlī turpināja strādāt par zīmogu iecirkņa meistarā [445]. Apbedīts Rīgas 1. meža kapos.

313. attēls. P. Sokolova lūgums LU rektoram Jānim Rubertam (1874–1934) uzņemt viņu augstskolā (1923).

314. attēls. Rīgas futbola kluba komanda (20. gadsimta 20. gadi). No kreisās: tiesnesis Bertolds Buzarovs (1894–1940), vārtsargs Arvīds Jurgens (1905–1955), Kārlis Ašmanis (1898–1962), Edvīns Bārda (1900–1947), Rūdolfs Bārda (1903–1991), Arvīds Bārda (1901–1941), Markus Osis (1902–?), P. Sokolovs, Kārlis Bone (1899–1941), Harijs Šmits (1901–?), Aleksandrs Roge (1896–1945), Emīls Urbans (1904–1989).

KRISTIS STRAUME (1986)

Smaiļotājs un treneris

XXIX olimpiādes spēles Pekinā, 2008

Smaiļošana

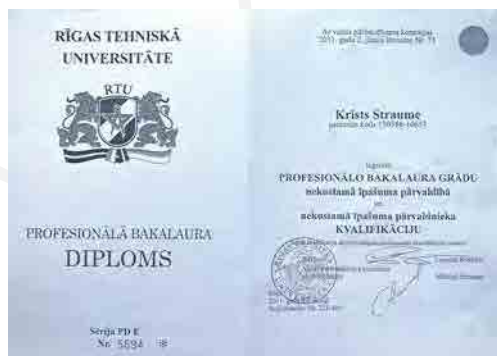
7. vieta, K-2, 1000 m

10. vieta, K-2, 500 m

XXX olimpiādes spēles Londonā, 2012

Smaiļošana

11. vieta, K-2, 200 m

316. attēls. K. Straumes RTU diploma kopija (2011).

317. attēls. K. Zaļupe un K. Straume XXIX olimpiādes spēlēs Pekinā (2008).

318. attēls. A. Rumjancevs un K. Straume XXX olimpiādes spēlēs Londonā (2012).

Kristis Straume dzimis 1986. gada 13. maijā Rīgā. 2005. gadā beidza Rīgas 47. vidusskolu.

2006. gadā iestājās RTU Inženierekonomikas fakultātē (no 2008 – Inženierekonomikas un vadības fakultāte; IEVF), kur studēja nekustamā īpašuma pārvaldību [446]. IEVF absolvēja 2011. gadā.

Kopš astoņu gadu vecuma K. Straume trenējās smaiļošanā. Viņš startēja smailišu divniekā, un viens no viņa lielākajiem panākumiem ir uzvara 2009. gada Eiropas U-23 čempionātā, startējot kopā ar Alekseju Rumjancevu.

Pirms tam, 2007. gadā, pasaules čempionātā smailišu divniekā 500 m distancē viņš izcīnīja godpilno 5. vietu [58; 48. lpp.]. 2008. gada XXIX olimpiādes spēlēs Pekinā, Ķīnā viņš startēja kopā ar Kristapu Zaļupi, izcīnot 7. vietu 1000 m distancē un 10. vietu 500 m distancē [410; 148. lpp.]. K. Straumes treneris – Aigars Aglenieks. Sportista karjerā tas bija viens no labākajiem rezultātiem. Ar panākumiem smaiļotājs K. Straume startējis arī Latvijas čempionātos un Latvijas olimpiādēs.

2011. gadā sportists K. Straume pāri ar A. Rumjancevu lieliski startēja vairākās sacensībās: Pasaules kausa trešajā posmā tika izcīnīta uzvara kanoe airēšanā un smaiļošanā 200 m distancē, Eiropas čempionātā 200 m distancē – 4. vieta, pasaules čempionātā – 6. vieta 200 m distancē, tādējādi kvalificējoties 2012. gada XXX olimpiādes spēlēm Londonā, Apvienotajā karalistē. Tajās viņi izcīnīja 11. vietu 200 m distancē [118; 121. lpp.]. Arī šīm spēlēm sportistus sagatavoja treneris A. Aglenieks.

Pēc Olimpiādes spēlēm Londonā 2012. gadā, no 2014. līdz 2019. gadam, K. Straume mācījās trenera kursos, paralēli strādājot par treneri. Aktīvās gaitas airēšanā K. Straume ir beidzis. Patlaban strādā sporta inventāra ražošanas kompānijā «Prestol Grupa» par ražošanas vadītāju. Ir ģimene, kurā aug divi bērni [447].

JĀNIS TILTIŅŠ (1909–1974)

Basketbolists un inženieris

XI olimpiādes spēles Berlīnē, 1936

Basketbols

15./18. vieta

Jānis Tiltiņš dzimis 1905. gada 5. septembrī Dikļu pagastā [448]. 1927. gadā viņš pabeidza Rīgas pilsētas 4. ģimnāziju un iestājās Latvijas Universitātes (LU) Mehānikas fakultātē, ko absolvēja 1944. gadā, iegūstot inženiera elektrotehniķa grādu [449].

Studiju laikā tika iesaukts obligātajā karadienestā un no 1938. līdz 1940. gadam dienēja Latvijas armijā.

J. Tiltiņš studēja ar pārtraukumiem, studiju starplaikos strādājot. 1931. gadā viņš bija praktikants un komutators Pasta un telegrāfa departamenta Galvenajā darbnīcā [448; 14. lp.]. 1941. gadā J. Tiltiņš strādāja rūpnīcā «VEF», nosakot un pārbaudot elektromašīnu bojājumus, kā arī laboratorijā, projektējot un būvējot mēriekārtas [448; 16. lp.]. 1942. gadā strādāja Spēkstaciju pārvaldē un veica elektrisko iekārtu turboģeneratoru remontdarbus [448; 15. lp.].

Sākot studijas augstskolā, J. Tiltiņš iestājās studentu korporācijā «Tervetia», sāka spēlēt basketbolu biedrības «Universitātes sports» («US») komandas sastāvā un 1930. gadā ar komandu pirmo reizi izcīnīja čempiona titulu basketbolā [450].

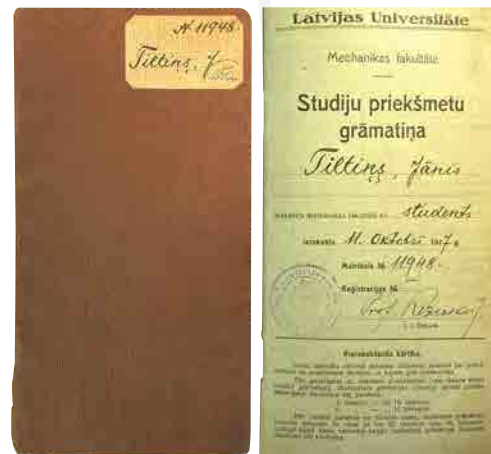
Pārstāvēt «US», viņš spēlēja arī Latvijas valsts vienībā un tika iekļauts basketbola komandā, kas piedalījās olimpiskajās spēlēs Berlīnē 1936. gadā (komandas sastāvs – 98. lpp.). Labus panākumus guva, startējot studentu pasaules čempionātos 1935. gadā Budapeštā, Ungārijā, un 1937. gadā Parīzē, Francijā, un izcīnot pasaules meistara nosaukumu [451].

«US» basketbolisti, tostarp J. Tiltiņš, 1934., 1935., 1936. un 1937. gadā kļuva par Latvijas basketbola čempioniem.

J. Tiltiņš piedalījās arī airēšanas sacensībās, bija «US» sacensību laivas «Šautra» ilggadējs airētājs [451]. Otrā pasaules kara beigās J. Tiltiņš devās emigrācijā. 1947. gadā Vācijā viņš apprecējās ar «US» volejbolisti Mirdzu Bīlmani (1919–1999) [452]. 20. gadsimta 50. gados J. Tiltiņš ar ģimeni izceļoja uz Klīvlendu, ASV. Tur viņš vadīja kosmosa kuģu būves zinātniskos pētījumus, daļa no izgudrojumiem tika patentēti [453].

Ar sportu nodarbojušies arī J. Tiltiņa dēli: Andris spēlēja amerikāņu futbolu; Raimonds – peldēja, spēlēja šahu un piedalījās basketbola sacensībās [454].

J. Tiltiņš miris 1974. gada 25. martā Klīvlendā, ASV.

320. attēls. J. Tiltiņa LU studiju priekšmetu grāmatiņa (1927).

321. attēls. «US» basketbola komanda (20. gadsimta. 30. gadu vidus). No kreisās: sporta biedrības «US» vadītājs Roberts Johanness Plūme (1897–1956), Eduards Andersons (1914–1985), Džems Johans Raudziņš (1910–1979), J. Tiltiņš, Roberts Bluķis (1913–1998), Andrejs Krisonis (1909–1945).

BORISS TIMOFEJEVS (1957)

Šāvējs un treneris

XXV olimpiādes spēles Barselonā, 1992

Stenda šaušana

11. vieta, apaļais stends

XXVI olimpiādes spēles Atlantā, 1996

Stenda šaušana

6. vieta, apaļais stends

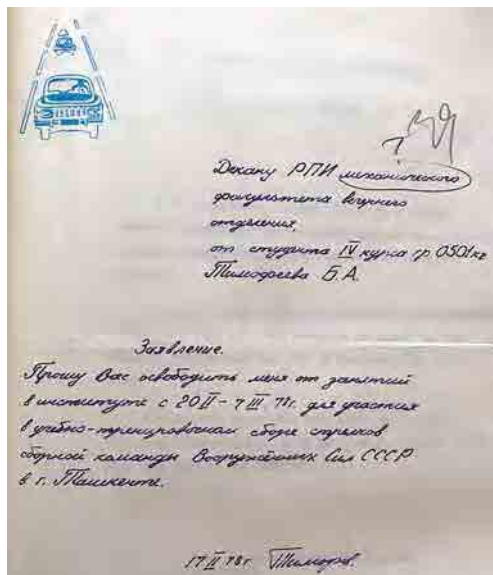
XXVII olimpiādes spēles Sidnejā, 2000

Stenda šaušana

12. vieta, apaļais stends

323. attēls. B. Timofejeva RPI ieskaisti grāmatiņa (1974).

324. attēls. B. Timofejeva iesniegums RPI Rīgas vakara vispārtehniskās fakultātes dekānam Jānim Rudņevam ar lūgumu atbrīvot viņu no studijām no 1978. gada 20. februāra līdz 3. martam saistībā ar mācību treniņiem šaušanā PSRS Bruņoto spēku izlases komandā Taškentā (1978).

Boriss Timofejevs dzimis 1957. gada 4. novembrī Rīgā. 1974. gada jūnijā viņš absolvēja Rīgas 65. vidusskolu un 18. oktobrī tika ieskaitīts ar Darba sarkanā karoga ordeni apbalvotāja RPI Rīgas vakara vispārtehniskās fakultātes mašīnbūves tehnoloģijas, metālgriešanas darbgaldu un instrumentu specialitātes 1. kursā.

Lai studētu vakara nodaļā, bija nepieciešama izziņa no darbavietas un dzīvesvietas. Jau pirms iestāšanās RPI B. Timofejevam bija 1. sporta klase stenda šaušanā. Viņam bieži nācās lūgt atbrīvojumu no mācībām, lai būtu iespēja piedalīties dažāda mēroga sacensībās.

B. Timofejevs bija Baltijas Kara apgabala, no 1977. gada – PSRS Bruņoto spēku izlases komandas dalībnieks šaušanā. Studiju laikā B. Timofejevs strādāja par atslēdznieku Rīgas lokomotīvu depo, 1978. gadā sāka strādāt rūpnīcā «VEF» [455]. 1977. gada augustā students B. Timofejevs pārgāja studēt neklātienē un 1981. gadā absolvēja RPI, iegūstot inženiera mehāniķa kvalifikāciju.

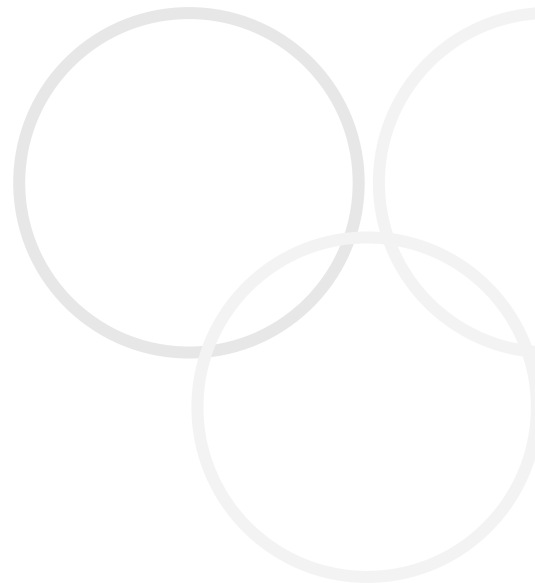
Studiju laikā B. Timofejevs kļuva par LPSR čempionu šaušanā apaļajā stendā (1974, 1977, 1978), un kopumā šo titulu viņš ieguva astoņas reizes (1974, 1977, 1978, 1982–1984, 1989, 1991). Pēc Latvijas Republikas atjaunošanas kļuva par septiņkārtēju (1992, 1994, 1995, 1997, 1998, 2001, 2003) Latvijas čempionu, tāpēc ir likumsakarīgi, ka B. Timofejevs tika iekļauts Latvijas olimpiskajā izlasē un trīs reizes piedalījās olimpiskajās spēlēs. 1992. gadā XXV olimpiādes spēlēs apaļajā stendā viņš ieguva 11. vietu (197 punkti), 1996. gadā XXVI olimpiādes spēlēs – 6. (145 punkti), savukārt 2000. gadā XXVII olimpiādes spēlēs – 12. vietu (122 punkti) [3; 318. lpp.].

PSRS kausa izcīņā B. Timofejevs uzvarējis gan individuāli, gan komandu sacensībās (1985). Vairākas reizes startējis Pasaules čempionātā un Eiropas čempionātā. B. Timofejeva treneri – Ivars Gulbis, Alberts Salmiņš (1917–1990), Ivans Terentjevs, Uldis Leinasaris. Pārstāvējis sporta biedrības «Daugava» un «Vārpa» [456].

1999. gadā Pasaules kausa izcīņas finālsacensībās Kuveitā B. Timofejevs ieguva 147 punktus un izcīnīja 1. vietu šaušanā apaļajā stendā. Balvā sportists ieguva Lielo kristāla globusu. B. Timofejevs ir sportists, kas ilgus gadus pārstāvēja Latviju šaušanā un ar sportu aktīvi nodarbojies vairāk nekā 30 gadu. Pēc aktīvajām sporta gaitām strādāja par treneri un instruktoru stenda šaušanā, kā arī piedalījās vairākās sacensībās, piemēram, Latvijas olimpiādes sacensībās ložu šaušanā Ventpili 2008. gadā [457], kur pārliecinoši uzvarēja apaļajā stendā.

Līdz 2021. gadam strādāja par treneri «Riga Shooting Center» šķīvīšu šaušanā [458]. Patlaban ir pensijā un konsultē topošos šāvējus.

B. Timofejevs ir precējies, ģimenē ir divi dēli [459].

325. attēls. B. Timofejevs XXVI olimpiādes spēlēs Sidnejā (2000).

AIVARS TROPS (1963)

Bobslejis, inženieris un uzņēmējs

XV ziemas olimpiskās spēles Kalgari, 1988

Bobslejs

9. vieta, divnieki

Aivars Trops dzimis 1963. gada 22. janvārī Rīgā. 1981. gadā viņš absolvēja Naukšēnu 23. pilsētas profesionāli tehnisko vidusskolu, iegūstot automašīnu remont-atslēdznieka profesiju. Tajā pat gadā iestājās RPI Mehānikas un mašīnbūves fakultātē mašīnbūves tehnoloģijas, metālgriešanas un instrumentu specialitātē, studiju laikā mācījās pēc individuāla plāna.

1983. gada septembrī, būdams 3. kursā, viņš izlēma mainīt specialitāti, pārejot uz studijām automobiļu un autosaimniecības specialitātē. A. Tropa mācībspēks Staņislavs Navra uz viņa iesnieguma fakultātes dekānam Jānim Ozoliņam uzrakstīja: «A. Trops ir viens no labākajiem grupas studentiem, tādēļ ir grūti šķirties no viņa. Ar smagu sirdi atbalstu nodomu [460].» 1986. gadā A. Trops nokārtoja valsts eksāmenus, taču diplomdarba aizstāvēšanu nācās atlikt uz vēlāku laiku.

A. Tropa sportiskās aktivitātes saistītas ar bobsleju, un viens no viņa treneriem – Rolands Upatnieks (1932–1994) – arī ir RPI absolvents (1965). No 1984. gada A. Trops trenējās «VEF» sporta klubā, vēlāk sporta biedrībā «Daugava», un 1986. gadā tika iekļauts PSRS bobsleja izlases komandas sastāvā, tāpēc diplomdarbu izstrādāt nevarēja, jo projektēšanas laikā atradās PSRS bobsleja izlases treniņnometnēs. Līdzās treniņiem A. Trops 1986. gadā sāka strādāt LPSR Valsts fiziskās kultūras un sporta komitejā par instruktoru. Viņš piedalījās Eiropas čempionātos bobslejā 1986. (20. vieta; četrinieki), 1987. (13. vieta; četrinieki) un 1989. gadā (izstājās; četrinieki), kā arī pasaules čempionātā 1987. (15. vieta; četrinieki; izstājās; divnieki kopā ar Zinti Ekmani) un 1989. gadā (divnieki) [461]. XV ziemas olimpiskajās spēlēs 1988. gadā viņš bobsleja sacensībās (divnieki) kopā ar RPI absolventu (1980) pilotu Z. Ekmani ieguva 9. vietu (3:56,92), 1990. gadā bija Latvijas PSR čempions bobslejā divniekā, startējot kopā ar Sandi Prūsi [3; 346. lpp.].

RPI diplomu automobiļu un automobiļu saimniecības specialitātē, un inženiera mehāniķa kvalifikāciju sportists ieguva 1988. gadā.

Inženieris A. Trops izglītību turpināja – studēja Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē un ieguva sociālo zinātņu maģistra grādu.

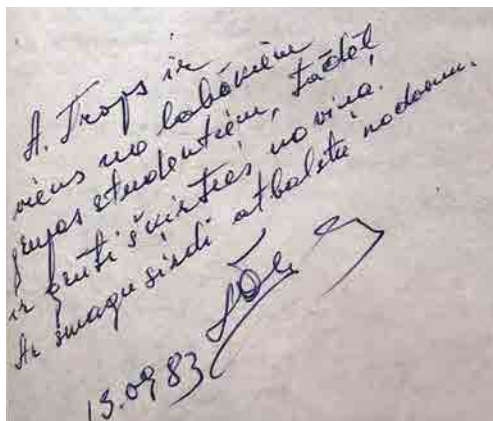
Iegūtās zināšanas un sportā rūditais raksturs ļāva izveidot un vadīt daudzfunkcionālu sporta kompleksu «Keizarmežs» Rīgā, Mežaparkā.

A. Trops nodarbojas ar uzņēmējdarbību, attīstot ar inovācijām saistītus projektus.

Arī bobslejista A. Tropa tēvs Raimonds Trops sportoja – bija aktīvs kalnu slēpotājs,

327. attēls. A. Tropa RPI ieskaīšu grāmatiņa (1981).

328. attēls. Instrumentu ražošanas katedras vecākā pasniedzēja Staņislava Navras (1927–1985) piezīme par A. Tropu (1983).

kurš savā vecuma grupā guva godalgas. Arī viņš bija saistīts ar mūsu augstskolu – no 1964. līdz 2002. gadam bija RPI / RTU Tēlotājas ģeometrijas un rasēšanas un Ūdensapgādes un kanalizācijas katedru mācībspēks [460].

A. Trops ir precējies, ģimenē aug pieci dēli – Kārlis (darbojas apdrošināšanas jomā), Pēteris (darbojas IT jomā), un Krišjānis Miķelis (studē Ventspils Augstskolā, ir Latvijas XXXI Universiādes 1. vietas ieguvējs šķēpmešanā), Everts un Ernests [462].

329. attēls. S. Prūsis un A. Trops Latvijas čempionātā (20. gadsimta 80. gadi).

330. attēls. XV ziemas olimpiskajās spēlēs Kalgari. No kreisās: Z. Ekmanis, mehāniķis J. Akulovs un A. Trops (1988).

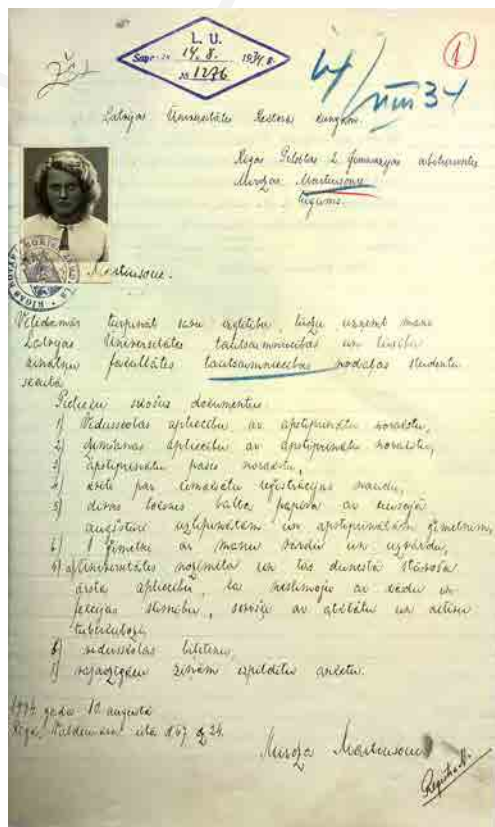
331. attēls. No kreisās Aivars ar Evertu, Kārlis, Pēteris ar Ernestu, Krišjānis Miķelis (2018).

MIRDZA MARTINSONE-BĒRZIŅA-TURĶE (1916–1983)

Slēpotāja un žurnāliste

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936
Kalnu slēpošana
37. vieta, nobrauciens
Diskvalifikācija, slaloms

333. attēls. M. Martinsones lūgums LU rektoram Jūlijam Auškāpam (1884–1942) ņemt viņu augstskolā (1934).

Mirdza (arī Mirdza Bianka) Martinsone dzimusi 1916. gada 24. novembrī Sanktpēterburgā, Krievijā [463; 3. lp.]. No 1923. līdz 1932. gadam mācījusies M. Milleres pamatskolā un ģimnāzijā Rīgā [463; 4. lp].

M. Martinsone bija ļoti daudzpusīga sportiste – viņa izmēģināja virkni sporta veidu, vairākos gūstot vēra ņemamus panākumus. Lai gan sākotnēji viņa nodarbojās ar slidošanu, tēvs un brālis esot pierunājuši viņu pamēģināt slēpot. Kā vēsti 1930. gadu laikrakstu ziņas, M. Martinsone distanču slēpošanas sacensībās piedalījās bez grūtiem treniņiem. Viņa patika slaloms un brīvā slēpošana – slēpot tur, kur nebija ierīkotas speciālas trases, brīvi izvēloties maršrutu un baudot ziemas skaistumu. Slēpošanā M. Martinsone saskatīja sievišķību un grāciju, tāpēc uzskatīja, ka šis sporta veids ir kā radīts sievietēm [464]. Turklāt M. Martinsone ierindojās pirmo 10 Latvijas labāko augstlēcēju sarakstā un 1936. gadā spēlēja «Universitātes sports» («US») volejbola komandas izlases sastāvā. Jaunietei patika spēlēt arī tenisu un basketbolu, kā arī peldēt [465].

No 1934. līdz 1935. gadam M. Martinsone studēja Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tautsaimniecības nodaļā.

Studiju laikā M. Martinsone trenējās LU sporta biedrībā «US». 1934. gadā piedalījās ātrslidotāju pārbaudes sacīkstēs Rīgā, un bija pirmā sieviete Latvijā, kas piedalījās ātrslidošanas 500 m disciplīnā, uzrādot labu trases laiku (1:4,8) [466, 467]. 1935. gadā viņa piedalījās studentu pasaules meistarsacīkstēs vingrošanā, iegūstot 5. vietu individuāli un 2. vietu komandu sacensībās.

M. Martinsone bija trīskārtēja Latvijas meistare slalomā 1937., 1938. un 1940. gadā un LPSR čempione slalomā 1941. gadā, divkārtēja Latvijas meistare slēpošanā 5 km distancē 1934. un 1935. gadā. 1935. gadā viņa piedalījās Studentu pasaules meistarsacīkstēs Budapeštā, Ungārijā, un viņas fotogrāfija rotāja žurnāla «Radiolet» (Ungārijā) vāku [468]. Tajā pat gadā viņas fotogrāfija bija redzama arī uz žurnāla «Atpūta» vāka [469]. 1936. gadā franču žurnāls «La Revue du Ski» ievietoja M. Martinsones fotoattēlu ar parakstu: jaunā ziemeļu slēpotāja Mirdza Martinsone no Rīgas, Latvija [470]. Abos ārzemju žurnālos skaistā latviešu sportiste redzama tautastērpā.

1936. gadā M. Martinsone piedalījās IV ziemas olimpiskajās spēlēs Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā [464], iegūstot 37. vietu nobraucienā (15:21,6) [471]. Startējot kalnu slēpošanas divcīņā, slalomā tika diskvalificēta.

M. Martinsone bija atpūtnieku/slēpotāju grupā, kas 1936. gadā Gaiziņkalnā iesāka karnevāla tradīciju [464]. M. Martinsone bija mācījusies arī Angļu valodas institūtā Rīgā un 1937. gada vasaru pavadīja Parīzē, kur kā laba valodu pratēja darbojās pasaules izstādes Latvijas paviljonā [465].

1938. gadā slēpošanas sacensībās Zakopanē, Polijā, guva smagu traumu – lauza kāju četrās vietās, ārstēšanās aizņēma trīs mēnešus, un tikai pēc tam M. Martinsone atsāka sportošanas gaitas [472]. Tajā pat gadā ieguva titulu «*Mis lido*» [473].

1939. gadā Ērgļos notika Latvijas, Igaunijas, Lietuvas studentu sacensības, kurās M. Martinsone izcīnīja Norvēģijas un Baltijas valstu tuvināšanās biedrības ceļojošo balvu. M. Martinsone bija vienīgā sieviete, kas startēja slalomā, un viņa ierindojās 9. vietā [464].

Kopš 1936. gada M. Martinsone pievērsās žurnālistikai un tika atzīta par veiklu intervētāju. 1936. gadā XI olimpiādes spēļu laikā Berlīnē, Vācijā, viņai vienīgajai no ārzemju žurnālistiem izdevās nointervēt Vācijas kancleru, valsts un valdības galvu Ādolfu Hitleru (*Adolf Hitler*; 1889–1945). 1939. gadā viņa intervēja Albānijas karali Cogu I, kas ar karalieni un dēlu aprīlī īslaicīgi uzturējās Rīgā, bēgot no okupētās Itālijas. Viņa intervēja arī slavenu ungāru aktrisi un dziedātāju Martu Egerti (*Martha Eggerth*; 1912–2013), kas 1939. gada jūnijā uzstājās operā Rīgā [474]. 1939. gadā M. Martinsone sāka strādāt laikraksta «Brīvā Zeme» redakcijā.

1941. gadā M. Martinsone kļuva par Latvijas ātrslidošanas rekordista Alfona Bērziņa (1916–1987) sievu, un 1942. gada 3. augustā pasaulē nāca abu sportistu dēls Gundars Bērziņš. Lai gan Otrā pasaules kara gadi Bērziņu ģimenei bija grūts laiks, jo 1942. gadā vīrs tika iesaukts armijā un M. Martinsonei-Bērziņai bija jā rūpējas par jaundzimušo dēlu, viņa vēlējās turpināt studijas. 1943. gada 12. oktobrī M. Martinsone-Bērziņa rakstīja Universitātes Rīgā rektoram lūgumu atļaut atjaunot studijas augstskolā un pāriet uz Medicīnas fakultātes Zobārstniecības nodaļu, pieminot, ka «mans vīrs, Latvijas Universitātes Inženierzinātņu fakultātes students Bērziņš Alfons patreiz cīnās Latviešu .. leģiona rindās. Bez tam, būdams Eiropas meistars ātrslidošanā, viņš vairākkārt godam aizstāvējis Latvijas Universitātes krāsas starptautiskos sarīkojumos. Arī es kā aktīva studente esmu aizstāvējusi Latvijas Universitātes krāsas, izcīnot Latvijas, *SELL*, kā arī Polijas akadēmiskos meistartiteļus slēpošanā [463; 5. lpp.]»

1944. gadā, nesagaidot vīru A. Bērziņu, M. Martinsone-Bērziņa ar māti un divus gadus veco dēlu devās bēgļu gaitās, dēls Čehoslovākijā mira. Bērņa tēvs saņēma atļauju doties uz dēla bērēm, taču nepaspēja, un 1945. gadā tika ieslodzīts. Pēc Otrā pasaules kara M. Martinsone-Bērziņa strādāja amerikāņu zonā Vācijā, palīdzot bēgļiem. 1948. gadā viņa bija vienīgā latviete, kas žurnālistes statusā oficiāli piedalījās V ziemas olimpiskajās spēlēs Sanktmoricā, Šveicē. Viņas intervijas publicēja ASV ziņu aģentūra *United Press* [475, 474].

334. attēls.
M. Martinsones foto uz žurnāla «*Radiolets*» vāka (1935).

335. attēls.
M. Martinsones foto uz žurnāla «*Atpūta*» vāka (1935).

Kopš 1950. gadu sākuma sportiste un žurnāliste dzīvoja Ziemeļamerikā, vēlāk Ņujorkā, ASV, kur strādāja Komitejā Latvijas brīvībai (1951–1955, 1965–1972). Vēlāk bija saimnieciskā vadītāja uzņēmumā «Atlantic Film». 1951. gadā Ņujorkā Mirdza apprecējās otro reizi ar arhitektu Jāni Turķi (1914–2002). Laulībā dzimis dēls Selgars Turķis.

Bija studenšu korporācijas «Dzintra» filistre.

Rakstniece Ilze Kalnāre (1918–1968) M. Martinsoni-Bērziņu-Turķi izmantojusi par prototipu garstāstā «Sniega Roze». Romāns iespiests žurnālā «Atpūta» [474]. M. Martinsone-Bērziņa-Turķe mirusi 1983. gada 20. septembrī Ņujorkā.

336. attēls. M. Martinsones foto žurnālā «La Revue du Ski» (1936).

337. attēls. Slēpotāji J. Lielmežs un M. Martinsone (20. gadsimta. 30. gadi).

ROLANDS UPATNIEKS (1932–1994)

Kamaniņu braucējs, treneris un inženieris

XII ziemas olimpiskās spēles Insbrukā, 1976

Kamaniņu sports

9. vieta, divnieki

Rolands Upatnieks (dzimšanas apliecībā – Rolands Albins Upatnieks) dzimis 1932. gada 13. decembrī Rīgā. Viņš 1951. gadā absolvēja Leona Paegles Rīgas 1. vidusskolu.

Latvijas Valsts universitātes (LVU) Mehānikas fakultātes vakara nodaļā R. Upatnieks iestājās tūlīt pēc vidusskolas absolvēšanas – 1951. gadā. Viņam studijas nācās pārtraukt 4. kursā, 1954./1955. mācību gadā. Viņš tika uzskatīts par padomju varai nelojālu personu. Formāli R. Upatnieks tika atskaitīts par nesekmību un lekciju kavēšanu, bet faktiski, kā liecina PSRS Iekšlietu ministrijas 1956. gada 30. maijā izdota izziņa, no 1955. gada 9. aprīļa līdz 1956. gada 30. maijam bija labošanas darbu nometnē [476].

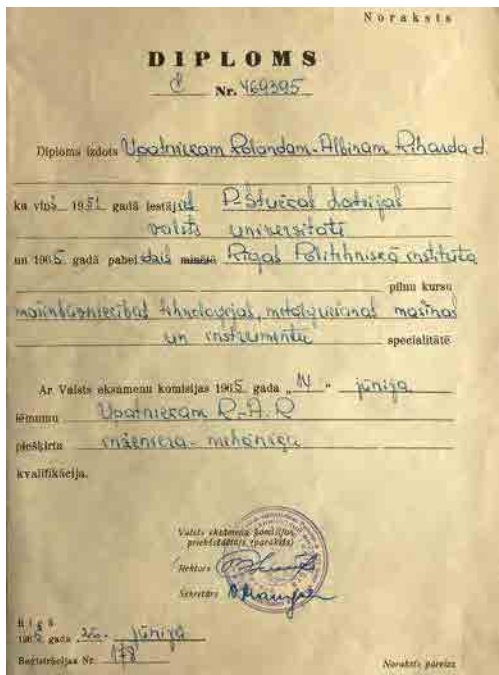
1958./1959. mācību gadā R. Upatnieks turpināja studijas RPI Mehānikas fakultātē. Augstskolas diplomu ar kvalifikāciju «inženieris mehāniķis» viņš saņēma 1965. gada 26. jūnijā.

Sportot R. Upatnieks sāka pusaudža gados un no 1946. līdz 1952. gadam nodarbojās ar boksu. R. Upatnieku interesēja tehnika un saistīja asas izjūtas. Viņš strādāja par konstruktoru, ceha meistar, iecirkņa priekšnieku rūpnīcā «Alfa», par galveno inženieri Madonas zvēraudzētavā. 1958. gadā sāka nodarboties ar ūdens motosportu [477] un šajā sporta veidā bija seškārtējs PSRS čempions [3; 347. lpp.], bijis arī pasaules rekordists kuteru klasē – uzstādījis 17 PSRS rekordu, viens no tiem bija 1973. gada PSRS meistarsacīkstēs Ternopolē, Ukrainā [478]. Tad RPI absolvents R. Upatnieks pievērsās kamaniņu sportam. 1974. gadā viņš kļuva par PSRS Tautu spartakiādes vicečempionu (divniekā ar Valdi Ķuzi), nākamajā gadā – par PSRS vicečempionu. 1976. gadā viņš kopā ar V. Ķuzi startēja XII ziemas olimpiskajās spēlēs Insbrukā, Austrijā, kamaniņu sporta divnieku sacensībās un ieguva 9. vietu (1:27,557). Toreiz R. Upatniekam bija 43 gadi, un viņš ir viens no vecākajiem Latvijas olimpiešiem. Paralēli sportošanai viņš tolaik strādāja par sovhoza «Gauja» drošības tehnikas inženieri [479].

Vēlāk sportists un inženieris R. Upatnieks kļuva par LPSR kamaniņu sporta izlases treneri (1977–1980) un PSRS bobsleja izlases galveno treneri (1980–1986). R. Upatnieks izstrādāja pirmo PSRS bobsleja sacensību nolikumu, par obligātu prasību izvirzot startēt tikai ar pašu zemē gatavotām bobsleja kamanām (bobiem). Tehniskā jaunrade to būvei iekustējās vairākās PSRS pilsētās, tostarp

339. attēls. R. Upatnieka LVU atmizņu grāmatiņa (1951).

340. attēls. R. Upatnieka RPI diploma noraksts (1965).

341. attēls. R. Upatnieks (otrais no kreisās) trasē «Cīruliši» Murjāņos (20. gadsimta 70./80. gadi).

342. attēls. R. Upatnieks pie Lielupes (20. gadsimta 60./70. gadi).

343. attēls. R. Upatnieks (otrais no kreisās) apspriežas par bobsleja kamanu būvi rūpnīcā «VEF». Ceturtais – J. Kisiels (20. gadsimta 80. gadi).

Rīgā. R. Upatnieks runāja ar rūpnīcas «VEF» Sporta kluba priekšsēdētāju Jevģeniju Kisielu, aizrāva viņu ar ideju par bobu izgatavošanu. Atbalstīja «VEF» tehniskais direktors Ivars Bražis un citi administrācijas darbinieki, ideja iepatīkās arī inženieriem un darbiniekiem, kuri tos vēlāk būvēja [480; 16.–17. lpp.]. Ar rūpnīcā «VEF» ražotajiem bobiem latviešu bobslejisti guva panākumus dažāda ranga sacensībās, un bobsleja popularitāte auga. Treneris R. Upatnieks pirms XIV ziemas olimpiskajām spēlēm Sarajevā, Dienvidslāvijā, (1984) prognozēja, ka Latvijas sportisti varētu iegūt kādu no godalgotajām vietām, un viņš nekļūdījās – divniekā Zintis Ekmanis (ar stūmēju Vladimīru Aleksandrovu) izcīnīja bronzas medaļu. Inženieris un sportists R. Upatnieks izplānoja treniņus, domāja, kā uzlabot braukšanas un bobu tehniku, sadarbojās ar zinātniekiem, laboja un konstruēja kamanas un bobus, izmantojot RPI iegūtās zināšanas. Par atsaucīgu domubiedru viņam kļuva Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūta problēmu laboratorijas kolektīvs, kuru vadīja Oļegs Šilovs [480; 27. lpp].

1977. gadā, pateicoties R. Upatnieka uzņēmībai un iniciatīvai, Murjāņu sporta intrnātskolā darbu sāka Kamaniņu nodaļa [481], un 1978. gadā nepilnu trīs mēnešu laikā tapa 500 m gara Murjāņu kamaniņu trase «Cīruliši» ar deviņām virāžām [482]. Viņš bija arī Siguldas kamaniņu un bobsleja trases celtniecības aizsācējs, un trases atklāšanas dienā 1986. gada 28. decembrī pārbaudīja trases kvalitāti, sēzoties pie divnieka ekipāžas stūres [483].

1984. gadā R. Upatnieks pirmo reizi LPSR vēsturē tika ievēlēts par Starptautiskās Bobsleja un kamaniņu sporta federācijas (*Fédération Internationale de Bobsleigh et de Tobogganing (FIBT)*), patlaban – Starptautiskā Bobsleja un skeletoņa federācija – Tehniskās komisijas locekli [484]. Pēc XIV ziemas olimpiskajām spēlēm Sarajevā 1984. gadā, kad pirmo reizi olimpiskajās sacensībās bobslejā PSRS komandā tika iekļauti septiņi sportisti no Latvijas un viens no viņiem – Z. Ekmanis – ieguva bronzas medaļu divniekā, bija jādodomā par aprīkojumu. Ārzemēs pirktajiem bobiem bija vairāki trūkumi, tāpēc vajadzēja risināt jautājumu par bobsleja kamanu būvi Latvijā.

Daudz spēka, enerģijas un laika R. Upatnieks veltīja bobsleja kamanu konstrukcijas pilnveidei, konsultējās un sadarbojās ne tikai ar rūpnīcas «VEF», bet arī ar Jelgavas rūpnīcas «RAF» galvenajiem konstruktoriem, lai būvētu jaunu kamanu ārējo karkasu [485] un veiksmīgi startētu nākamajās sacensībās. Jau pirms olimpiskajām spēlēm Sarajevā bija izgatavotas torpēdveida kamanas, ar tām bija veiksmīgi startēts Vinterbergā, Rietumvācijā. Par tām Ņujorkā, ASV, iznākošais latviešu laikraksts «Laiks» 1984. gada 7. janvārī rakstīja, ka braucējiem tajās ekstrēmi maz vietas un «bremzētājs tagad apgādāts ar bremzi, kas agrāko divu sviru vietā apvienota vienā un atrodas starp kājām. Centriski iekārtā priekšējā ass nodrošina kontaktu ar ledu un atšķirībā no citām kamanām nezaudē kontaktu arī virāžās. Latvijā radītā konstrukcija virāžās brauca augstāk par visiem, taču neapgāzās [486].» Toreiz, kā rakstīts minētajā laikraksta, Latvijā izgatavotās kamanas augstu novērtēja 1972. gada Ziemas olimpisko spēļu bronzas medaļas ieguvējs, vācu bobslejists

Stefans Gaisreiters (*Stefan Gaisreiter*), sakot, ka tās ir «visrevolūcionārākais, ko jebkad esmu redzējis» un «aerodinamiski vērtējot, visā pasaulē nav nekā labāka».

Viens no R. Upatnieka laikabiedriem, kurš 20. gadsimta 80. gados organizēja sportistu sagatavošanu un kamanu būvniecību «VEF» sporta klubā un bija Latvijas Bobsleja federācijas prezidents (1998–2006), J. Kisiels R. Upatnieku ir raksturojis kā ļoti spēcīgu personību «kas, idejas apsēsts, to fanātiski centās īstenot. Prata suģestēt sev apkārt esošos, tieši tāpēc bieži savu panāca. Tāda kaluma cilvēki dzīvē gūst lielus panākumus, un Upatnieks nebija izņēmums [487].» R. Upatnieks tiek dēvēts par «bobsleja tēvu», un, pateicoties viņa deģsmei, 1980. gadā Latvijā sāka veidoties bobslejs profesionālā līmenī.

Bobslejists un uzņēmējs, RPI / RTU bijušais students Māris Poikāns, 2009. gadā intervijā sporta žurnālistam un televīzijas komentētājam Anatolijam Kreipānam par savu bijušo treneri R. Upatnieku teica: «Tautā iegājis arī Upatnieka slavenais teiciens: «Latvietis neskries simts metrus desmit sekundēs, taču ir daudz latviešu, kas var noskriet simts metrus 11 sekundēs ar kartupeļu maisu mugurā [488].»»

Inženieris R. Upatnieks trenēja RPI absolventus, bobslejistus, olimpiešus Aivaru Tropu un Zinti Ekmani, kā arī studentu Māri Poikānu. Par savu treneri R. Upatnieku sauca vēl virkne olimpiešu, kas nodarbojās ar bobsleju un kamaniņu sportu – Ivars Bērzups, Juris Eisaks, Juris Jaudzems, Olafs Kļaviņš, Jānis Ķipurs, Rihards Kotāns (1956–2010), Guntis Osis, Adris Plūksna, Otomārs Rihters, Astra Ribena-Vītola, Jānis Skrastiņš, Aivars Šnepsts, Juris Tone, Einārs Veikša.

Sportists R. Upatnieks ir izcīnījis 13 zelta medaļu. Viņa mūžs aprāvās 1994. gada 11. maijā autokatastrofā Marijampolē, Lietuvā. Apglabāts Rīgas 1. meža kapos.

R. Upatnieka dzimtu turpina pieci bērni – četras meitas un dēls. Vecākā meita Inese Upatniece bērnībā nodarbojās ar mākslas vingrošanu, ir RPI Inženierekonomikas fakultātes absolvente (1978). Meita Ināra Ādmine trenējās kamaniņu braukšanā, un kādu laiku viņas treneris bija tēvs. 20. gadsimta 70. gados Ināra guva labus rezultātus sportā, piemēram, PSRS Tautu spartakiādē jauniešiem ieguva junioru čempiones titulu (1978).

344. attēls. R. Upatnieks rūpnīcā «Alfa» (20. gadsimta 50. gadi).

345. attēls. R. Upatnieks (pirmais no kreisās) ar olimpiešiem R. Kotānu, Z. Ekmani, J. Skrastiņu un A. Šnepstu, atgriežoties no Ziemas olimpiskajām spēlēm Sarajevā (1984).

346. attēls. Elza un Rolands Upatnieki sudrabkāsās ar meitām. No kreisās: Ināra, Inese un Inguna (1978).

ARNOLDS ŪDRIS (1968)

Riteņbraucējs

XXV olimpiādes spēles Barselonā, 1992

Riteņbraukšana

27./28. vieta, treka brauciens

53. vieta, šosejas brauciens, 194 km

348. attēls. A. Ūdra RPI eksāmenu lapa (1986).

349. attēls. Latvijas Riteņbraukšanas federācijas lūgums RTU rektoram Egonam Lavendelim piešķirt A. Ūdrim sesijas pagarinājumu (1990).

Arnolds Ūdris dzimis 1968. gada 18. janvārī Rīgā. 1986. gadā viņš absolvēja Murjāņu sporta internātskolu, saņemot uzslavas rakstu par teicamām sekmēm algebrā. A. Ūdrim eksaktajos priekšmetos allaž bija labas sekmes, un tie nesagādāja nekādas grūtības. Zināšanas matemātikā noderēja, studējot RPI, kurā jaunietis iestājās 1986. gada vasarā.

Viņš sāka studēt Aparātu būvniecības un automatizācijas fakultātes mašīnbūvniecības automatizācijas un kompleksās automatizācijas specialitātē. A. Ūdris bija 1986. gada divkārtējs PSRS junioru čempions treka riteņbraukšanā, tāpēc viņam bija intensīvi jātrenējas un bieži jāpiedalās sacensībās un sporta nometnēs LPSR riteņbraukšanas izlases sastāvā [489].

LPSR Ministru Padomes Fiziskās kultūras un sporta komitejas pārvalde 1986. gada 12. novembrī lūdza RPI rektoru Egonu Lavendeli atļaut studentam A. Ūdrim mācīties pēc individuāla plāna. Taču jau 1987. gada vasarā viņu iesauca obligātajā karadienestā.

1989. gada vasarā A. Ūdris atgriezās no dienesta un turpināja studijas, taču jau 10. oktobrī viņš rakstīja nākamo iesniegumu – viņš vēlējās turpmāk studēt Rīgas Neklātieses vispārtehniskās fakultātes mašīnbūves tehnoloģijas specialitātes 1. kursā, jo strādāja un nevarēja apvienot studijas dienas nodaļā ar darbu un sportu. 1990. gadā A. Ūdris nokārtoja piecus eksāmenus un sešas ieskaites, taču daļa pārbaudījumu palika nenokārtoti. Latvijas Riteņbraukšanas federācijas izpilddirektora V. Oliņa 1990. gada 19. jūnija lūgumā RTU rektoram norādītas sacensības, kuru dēļ sportistam un studentam A. Ūdrim nepieciešams sesijas pagarinājums.

Sacensību 1990. gada vasarā bija daudz – no 21. līdz 28. maijam, no 31. maija līdz 6. jūnijam, no 23. jūnija līdz 2. jūlijam, no 10. jūlija līdz 28. jūlijam. No sacensībām brīvajās dienās bija jātrenējas un arī jāstrādā. A. Ūdra studenta personāllietā ir ieraksts, ka 1990. gada 15. augustā ir nolemts viņu atstāt 1. kursā. Viņa darbavieta toreiz bija kolhozs «Carnikava», kur viņš strādāja par elektromontieri [489].

Nākamajā mācību gadā studijām atkal nebija laika, tāpēc 1991. gada 13. augustā A. Ūdri no RTU atskaitīja. Tuvojās XXV olimpiādes spēles Barselonā, Spānijā, 1992. gadā, un A. Ūdris tika iekļauts Latvijas olimpiskās izlases sastāvā. Šajās spēlēs

viņš ieguva 27./28. vietu grupas braucienā, kā arī 53. vietu 194 km šosejas braucienā (4:35:56) [3; 319. lpp.].

1993. gadā A. Ūdris piedalījās Afligemas «Grand Prix» Beļģijā, kur 123,5 km distancē ieguva pirmo vietu (3 h 6 min). Ši bija trešā uzvara liela mēroga sacensībās 1993. gadā [490]. 1993. gada 19. novembrī Latvijas Valsts prezidents (1993–1999) Guntis Ulmanis Reiterņa namā olimpiešiem, kuri piedalījās 1992. gada olimpiādes spēlēs, pasniedza Starptautiskās Olimpiskās komitejas Goda nozīmītes [491]. Pēc aktīvajām sporta gaitām A. Ūdris patlaban dzīvo un strādā ārpus Latvijas.

350. attēls. Riteņbraucēji pēc Daiņa Ozola izcīnītās bronzas medaļas 194 km grupas braucienā šosejā XXV olimpiādes spēlēs Barselonā (1992). No kreisās: A. Ūdris, D. Ozols, treneris Igo Japiņš, Arvis Piziks.

351. attēls. Latvijas olimpiskās komandas ārsts Kārlis Ullis, riteņbraucējs A. Ūdris un šķēpmetējs Jānis Lūsis (1939–2020) XXV olimpiādes spēļu ciematā Barselonā (1992).

LEONĪDS JĀNIS VEDĒJS (1908–1995)

Hokejists un agronoms

IV ziemas olimpiskās spēles Garmišā-Partenkirhenē, 1936

Hokejs

13./15. vieta

Leonīds Jānis (sporta vēsturē – Leonīds) Vedējs dzimis 1908. gada 12. oktobrī Daugavpilī. No 1917. līdz 1918. gadam ar ģimeni dzīvoja Petrogradā (tagad – Sankt-pēterburga) [492]. No 1922. līdz 1927. gadam viņš mācījās Rīgas pilsētas krievu vidusskolā, pēc tās absolvēšanas [493; 6. lp.] iestājās Latvijas Universitātes (LU) Lauksaimniecības fakultātē, ko absolvēja 1934. gadā, iegūstot agronoma grādu [493; 7. lp]. L. J. Vedējs 1929. gadā iestājās studentu korporācijā «Lettgallia», nodarbojās ar paukošanu.

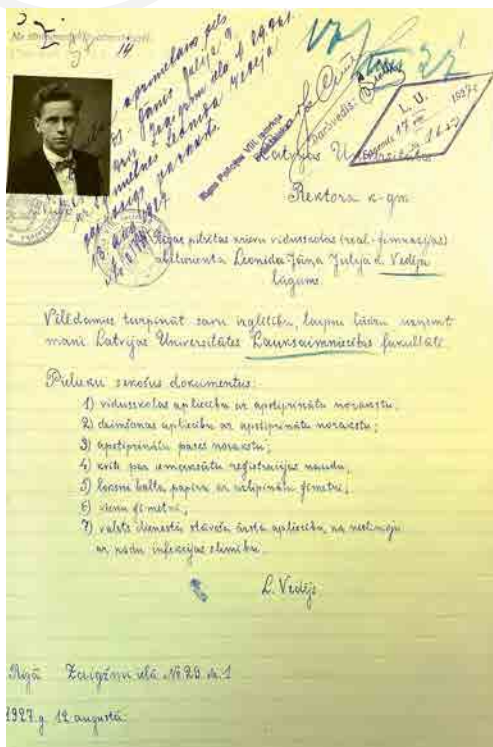
L. J. Vedējs slidot iemācījās jau trīs gadu vecumā. Vēlāk, skolas gados, nodarbojās ar slidošanu un spēlēja futbolu [494].

Studiju laikā L. J. Vedējs turpināja sportot – LU Akadēmiskā sporta kluba (vēlāk – «Universitātes sports»; «US») sastāvā spēlēja bendiju. 1931. gadā viņš tika iekļauts Latvijas studentu bendija izlasē un piedalījās SELL (Suomi, Eesti, Latvija, Lietuva) ziemas spēlēs Helsinkos, Somijā, 1932. gadā sportists tika iekļauts Rīgas bendija izlasē, kas spēlēja pret Tallinas komandu. 20. gadsimta 30. gados bendijs zaudēja popularitāti [494], un L. J. Vedējs pievērsās citiem sporta veidiem. Paralēli viņš spēlēja futbolu Rīgas futbola kluba 2. komandā kopā ar Latvijas izlases futbolistiem Rūdolfu Slavišenu (1909–1995), kurš LU studēja tautsaimniecību, un Ēriku Pētersonu (1909–1987) [494].

Students L. J. Vedējs spēlēja arī hokeju un pievienojās «US» hokeja komandai. Viņš kļuva par vienu no ievērojamākajiem hokejistiem Latvijā, kurš no 1932. līdz 1944. gadam piedalījās visos Latvijas valsts čempionātos [495]. Sākumā viņš bija uzbrucējs, no 1933. gada – aizsargs [496]. «US» sastāvā viņš divas reizes – 1937. un 1940. gadā – izcīnīja Latvijas meistara titulu hokejā.

Hokejistam L. J. Vedējam pieder arī starpkaru perioda rekords – Latvijas hokeja izlases sastāvā viņš spēlēja 34 no 36 spēlēm, startējis arī Eiropas (1932) un četros (1933, 1935, 1938, 1939) pasaules čempionātos [497]. «US» komandā viņš bija gan spēlētājs un komandas kapteinis, gan treneris.

IV ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gadā Latvijas hokeja izlase (komandas sastāvs – 70. lpp.) godalgotu vietu neieņēma, taču sportistam L. J. Vedējam spēļu atklāšana bija īpašs notikums – Garmišā-Partenkirhenē, Vācijā, viņš nesa Latvijas delegācijas karogu [3; 347. lpp.]. Viņš bija arī Latvijas hokeja izlases kapteinis (1935–1936, 1938–1940).

353. attēls. L. J. Vedēja lūgums LU rektoram Mārtiņam Zilem (1864–1945) uzņemt viņu augstskolā (1927).

L. J. Vedējs bija viens no Latvijas ievērojamākajiem hokeja aizsargiem, viņam pieder arī īpašs hokeja rekords – starptautiskās sacensībās L. J. Vedējs ir piedalījies gandrīz 100 reižu. Viņš ir vienīgais sportists, kuru Latvijas Ziemas sporta savienība (LZSS) 1939. gadā apbalvoja ar «Zelta nozīmi» [494].

Olimpietis un agronoms L. J. Vedējs 1938. gadā ar Latvijas hokeja izlases izbraukuma spēlēm Bukarestē, Rumānijā, un Prāgā, Čehoslovākijā, iepazīstināja Latvijas sabiedrību, uzrakstot par to rakstus laikrakstam «Brīvā Zeme» [498, 499]. Pēc LU absolvēšanas un obligātā karadienesta agronoms L. J. Vedējs sāka strādāt Zemkopības ministrijas laboratorijā Rīgā Eksportostas laboratorijas bakterioloģiskās nodaļas vadītāja amatā. Kā cilvēks ar lauksaimniecības izglītību viņš bija specializējies pārtikas bakterioloģijā, L. J. Vedēja pētījumi šajā nozarē publicēti zinātniskajos žurnālos par piensaimniecības jautājumiem [494].

Jau 1944. gada vasarā L. J. Vedējs savā profesijā vairs nestrādāja un drīz vien kopā ar ģimeni devās uz Vāciju un nonāca Fišbahas bēgļu nometnē. Tur viņš vadīja laboratoriju vietējā bērnu sanatorijā, 1949. gadā ar ģimeni devās uz ASV, kur apmetās Grandrepidsā, Mičiganā [494]. ASV viņš sāka strādāt kādas slimnīcas laboratorijā, pēc gada – savā specialitātē pilsētas modernākajā pienotavā par bakterioloģiskās laboratorijas vadītāju.

Brīvajā laikā L. J. Vedējs mācīja jauniešiem slidošanas un hokeja tehniku. Viņa dēls Dainis, būdams Mičiganas pavalsts universitātes students, spēlēja tās hokeja komandā. Meita Jana pārstāvēja to pašu universitāti, spēlējot tenisu. Arī viņa mazdēli piedalījās sporta sacensībās: Andris hokejā un tenisā, Nikolajs vieglatlētikā (augstlēkšanā) un basketbolā [494, 500].

1988. gadā viņš pensionējās un pēc 46 gadiem, 1990. gada jūnijā, Olimpiskās nedēļas laikā atbrauca ciemos uz dzimteni. Latvijas hokeja leģenda turpmākajos gados atbalstīja hokeju Latvijā – sponsorēja hokejistus. Viņš kopā ar citiem vecmeistariem 84 gadu vecumā izmēģināja arī Rīgas Sporta pils ledu [501]. Dzimto Latviju L. J. Vedējs apciemoja arī 1992. gadā [502]. Viņš uzrakstījis arī vairākus rakstus latviešu laikrakstam Amerikā «Laiks» par iespaidiem, viesojoties Latvijā, un par Latvijas hokejistiem (1989–1992), kā arī rakstus Latvijas laikrakstos «Cīņa», «Padomju Jaunatne», «Sports» (1989–1991).

Sportista L. J. Vedēja mūžs noslēdzās 1995. gada 4. februārī ASV.

Slaveno hokejistu L. J. Vedēju slidojuma brīdī ar hokeja nūju rokās Latvijas valsts vienības tērpi 1955. gadā uzgleznoja bijušais futbolists un LU Tieslietu nodaļas students Nikolajs Štūls (1911–1994) [502], savukārt tēlnieks, pedagogs un izgudrotājs Miķelis Ģeistauts (1910–1992) 20. gadsimta 40. gadu otrajā pusē izveidoja viņa krūšu tēlu marmorā [503]. L. J. Vedēju joprojām atceras un godina – kopš 2021. gada Latvijas hokeja čempionāta izslēgšanas spēļu vērtīgākajam spēlētājam tiek pasniegta L. Vedēja vārdbalva.

L. J. Vedēja brāļa, LU Mehānikas fakultātes absolventa (1940) Nikolaja Vedēja (1912–?), dēlam, Latvijas un ASV ķīmijas profesoram Edvīnam Vedējam (1941–2017) 2009. gadā piešķirts RTU Goda doktora nosaukums.

354. attēls. Latvijas valstsvienības un «US» hokeja vienības spēlētājs un kapteinis L. J. Vedējs Rīgā (20. gadsimta 40. gadu pirmā puse).

355. attēls. Latvijas hokeja vecmeistars studentu korporācijas «Lettgallia» filistrs L. J. Vedējs Grandrepidsā (1993). Pie sienas glezna, kurā attēlots L. J. Vedējs Latvijas valstsvienības tērpi.

vietas. Latvijas čempiona titulu volejbolists R. Vilde ieguva 1996.–1998. gadā. Par savējo viņu savulaik uzskatījuši grieķi, jo viņš ir pārstāvējis arī Pirejas komandu «*Olympiakos*», ar kuru izcīnīja 2. vietu Eiropas klubu Čempionu kausā un divreiz ieguva arī Grieķijas čempiona titulu (1991–1995). Spēlējis vairākās Latvijas komandās, ne tikai jau minētajā «Radiotehniķi» [505], bet arī «Vildoga-Ventspils nafta» (1995–1998), VSK «Rīga» (1999). R. Vilde spēlējis arī ārpus Latvijas – Falkonāras komandā «*SiraCucine*» (Itālija; 1999) un «*ESS/Pärnu*» (Igaunija; 2000). 2000. gadā volejbolists R. Vilde kļuva par Igaunijas čempionu. Sportists pildījis arī Latvijas Vieglatlētikas federācijas viceprezidenta pienākumus (2000–2003).

Pēc sportista karjeras beigām R. Vilde 2000. gadā ieguva Starptautiskās Volejbola federācijas (*Fédération Internationale de Volleyball*) trenera 1. līmeņa sertifikātu un kļuva par treneri. Viņš ir trenējis Grieķijas un Latvijas klubus. 21. gadsimta sākumā volejbolists bija aizgājis projām no sporta un strādāja par projektu vadītāju celtniecības uzņēmumā. 2005. gadā R. Vilde atgriezās volejbolā – trenēja Latvijas volejbola čempionvienību «Lāse-R/Rīga» (2005–2013), no 2013. gada «RTU Robežsardze/Jūrmala». Strādājis par Latvijas vīriešu volejbola izlases galveno treneri (1999–2003; 2005–2017). Bijis Rīgas domes deputāts (2008–2009) un Drošības un kārtības komitejas priekšsēdētājs, kandidējis arī uz nākamo sasaukumu, taču netika ievēlēts [425; 10. lpp.]. 2013. gadā R. Vilde ieguva C kategorijas sporta speciālista sertifikātu.

Volejbolists R. Vilde ir ticis augstu novērtēts – 1986. gadā viņu atzina par Latvijas populārāko sportistu, 1989. gadā viņam tika piešķirts PSRS Nopelniem bagātā sporta meistara nosaukums, 2012. gada novembrī par nopelniem volejbola attīstībā Latvijā un ieguldījumu jauno sportistu sasniegumu veicināšanā R. Vildem piešķīra Latvijas Republikas augstāko apbalvojumu – V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

Precējies, sieva Irina, dēls Ričmonds spēlēja basketbolu (bija Latvijas izlases kandidāts), meita Evija arī nodarbojās ar volejbolu (Murjāņu sporta ģimnāzija). Aug trīs mazbērni [506].

Patlaban R. Vilde ir RTU vīriešu volejbola komandas «RTU Robežsardze/Jūrmala» galvenais treneris un sporta treneris Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centrā.

359. attēls. R. Vilde (otrajā rindā trešais no kreisās) XXIV olimpiādes spēlēs Seulā (1988).

360. attēls. R. Vilde ar Latvijas Valsts prezidentu (2011–2015) Andri Bērziņu Triju zvaigžņu ordeņa pasniegšanas ceremonijā (2012).

361. attēls. R. Vilde un RTU vīriešu volejbola komanda (2021).

JĀNIS VILSONS (1944–2018)

Rokasbumbas spēlētājs, treneris un inženieris

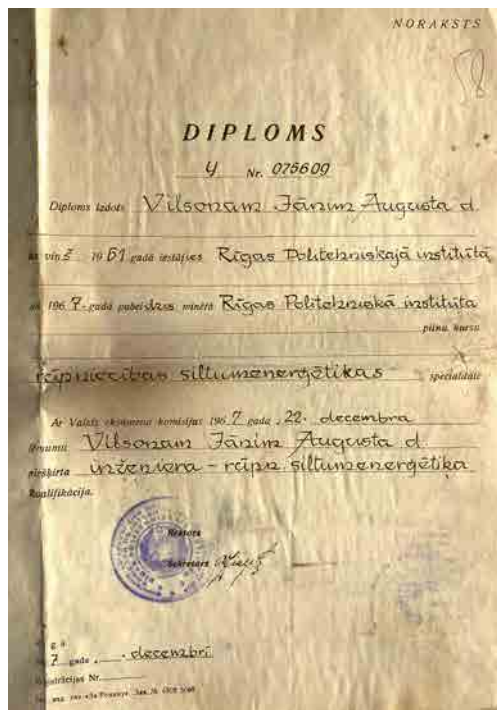
XX olimpiādes spēles Minhenē, 1972

Rokasbumba

5. vieta

363. attēls. J. Vilsona RPI ieskaīšu grāmatiņa (1961).

364. attēls. J. Vilsona RPI diploma noraksts (1967).

Jānis Vilsons dzimis 1944. gada 10. janvārī Alūksnes apriņķa Bejā. 1961. gadā pēc Alūksnes strādnieku jaunatnes vidusskolas absolvēšanas J. Vilsons iestājās RPI Elektroenerģētikas fakultātes dienas nodalā.

Studiju laikā viņš trenējās rokasbumbā pie RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedras mācībspēka Harija Čebrikova un piedalījās daudzās starptautiskās sacensībās. J. Vilsons bija arī futbola komandas vārtsargs. RPI 1967. gada septembrī izdotajā J. Vilsona raksturojumā, kas toreiz atbilstoši prasībām bija apspriests Latvijas Komunistiskās partijas RPI partijas pirmorganizācijas komitejā un bija nepieciešams izbraukšanai uz ārzemēm, teikts, ka viņš ir 4. kursa students un PSRS rokasbumbas izlases komandas dalībnieks, LPSR rokasbumbas izlases komandas kapteinis, sporta meistars, vairākkārtējs LPSR un Rīgas pilsētas čempions [507]. Students J. Vilsons veiksmīgi savienoja studijas un sportu, apprecējās un 1967. gada decembrī saņēma augstskolas diplomu ar inženiera rūpniecības siltumenerģētiķa kvalifikāciju.

1968. gadā Darmštatē, Vācijas Federatīvajā Republikā, J. Vilsons un Andris Gulbis kļuva par pasaules universitāšu čempioniem PSRS studentu izlases sastāvā. Tajā vācieši J. Vilsonam esot devuši iesauku «cilvēks ar zibens reakciju» [54; 29. lpp.], savukārt Latvijā viņš saukts par «vērtu vīru Nr. 1» [508], kurš spējis paveikt brīnumdarbus.

1970. gadā sacensībās Erevānā, Armēnijā, J. Vilsons tika atzīts par turnīra labāko vārtsargu [509].

Par olimpieti J. Vilsons kļuva pēc RPI absolvēšanas – 1972. gadā. Viņš piedalījās XX olimpiādes spēlēs Minhenē, Vācijas Federatīvajā Republikā, – bija PSRS handbola izlases komandas dalībnieks un kļuva par pirmo olimpieti Latvijas rokasbumbas spēlētāju vidū. Komanda olimpiādē ieguva 5. vietu. Komandas sastāvs: Alberts Ogaņezovs (Альберт Оганезов; 1949–2002), Aleksandrs Panovs (Александр Панов, Aleksandrs Rezanovs (Александр Резанов), Anatolijs Ševčenko (Анатолий Шевченко), Ivans Usatijs (Иван Усатый), Mihailo Iščenko (Михайло Ищенко), Mihails Lucenko (Михаил Луценко), Nikolajs Semjonovs (Николай Семёнов), Valentīns Kuļevs (Валентин Кулев), Valērijs Gasijs (Валерий Гассий, 1949–2004), Vasilījs Iljins (Василий Ильин; 1949–2015), Vladimirs Maksimovs (Владимир Максимов), Jurijs Klimovs (Юрий Климов), Jurijs Lagutins (Юрий Лагутин; 1949–1978). Vārtsargs J. Vilsons piedalījās trīs spēlēs. Padomju laikā

dalībniekus komandu sporta veidos izvēlējās no visas lielās valsts, un viņi pārstāvēja PSRS, nevis kādu atsevišķu republiku, piemēram, LPSR. J. Vilsons 1972. gadā pārstāvēja Maskavas Aviācijas institūta komandu un spēlēm gatavojās Maskavā, jo nokļūt no Latvijas uz treniņiem Maskavā nebija viegli. 1973. gadā sportists atgriezās Latvijā. Viņš turpināja spēlēt rokasbumbu komandā «Celtnieks» (1974–1978), ir pārstāvējis Rīgas komandas «Daugava» (1961–1968) un «Straume» (1969–1970).

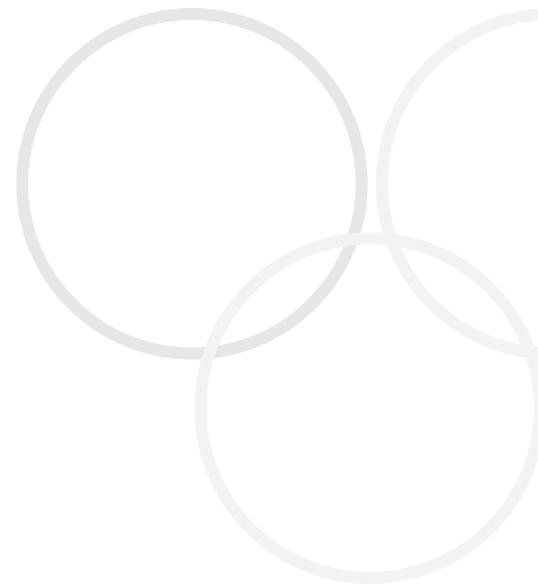
J. Vilsons PSRS izlasē ir aizvadījis 44 spēles.

J. Vilsons bija pirmais un vienīgais latvietis, kurš izcīnīja Eiropas Handbola federācijas Čempionu kausu (1973), bijis divkārtējs PSRS čempions.

Inženieris J. Vilsons līdzās savai profesijai un pēc spēlētāja karjeras beigām ir veicis arī rokasbumbas trenera pienākumus [3; 321. lpp.] – trenējis Murjāņu sporta ģimnāzijas meitenes, zēnus Olainē un Republikas Augstākās sporta meistarības skolas puišus, kuri guva medaļas PSRS čempionātos. Viņš trenēja arī vēlākos Latvijas izlases trenerus Valdi Labanovski un Uģi Vikštrēmu [510].

J. Vilsons bijis arī būvdarbu vadītājs un nodarbojies ar celtniecības materiālu tirdzniecību [511].

J. Vilsona mūžs noslēdzās 2018. gada 18. janvārī 74 gadu vecumā.

DAINIS ZĪLĪTIS (1969)

Svarcēlājs un inženieris

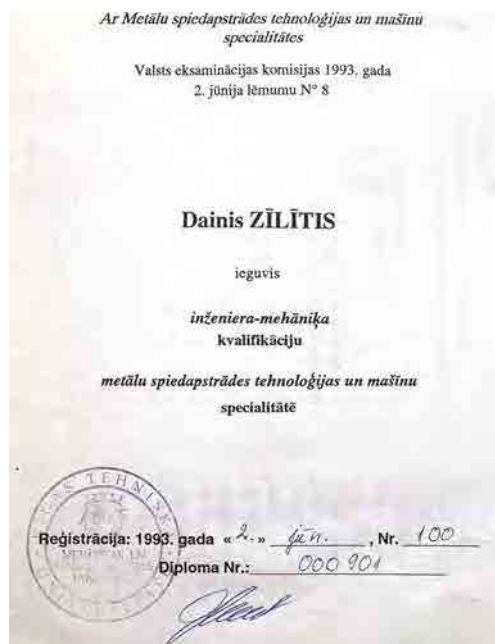
XXVI olimpiādes spēles Atlantā, 1996

Svarcēšana

15. vieta, līdz 83 kg

366. attēls. D. Zīlīša RPI ieskašu grāmatīņa (1987).

367. attēls. D. Zīlīša bakalaura diploma kopija (1993).

Dainis Zīlītis dzimis 1969. gada 14. septembrī Saldū, 1987. gadā beidzis Saldus 1. vidusskolu. Jau pamatskolas laikā viņš darbojās Saldus Bērnu un jaunatnes sporta skolas svarcēšanas sekcijā un sportoja, arī studējot RPI / RTU.

1987. gada rudenī D. Zīlītis iestājās RPI Mehānikas un mašīnbūves fakultātē. 1993. gada februārī ieguva inženierzinātņu bakalaura grādu mehānikā, jūnijā – inženiera mehāniķa kvalifikāciju Metālu spiedapstrādes tehnoloģijas un mašīnu specialitātē [512]. Viņa studiju laiks sakrita ar lielām izmaiņām valsts un augstskolas dzīvē. Tika atjaunota Latvijas Republika un 1990. gadā augstskola mainīja nosaukumu – RPI kļuva par RTU. Laika gaitā RPI bija tikusi pie visai gara oficiālā nosaukuma – Ar Darba sarkanā karoga ordeni apbalvotais Arvida Pelšes Rīgas Politehniskais institūts un, vēloties atbrīvoties no padomju laikos iegūtā garā nosaukuma, studenti sarīkoja augstskolas nosaukuma plāksnes noņemšanu un iemešanu Daugavā. D. Zīlītis bija viens no šī pasākuma dalībniekiem.

D. Zīlītis studiju laikā, 1988. gadā, kļuva par Latvijas čempionu svara kategorijā līdz 75 kg. Ievērojamus sasniegumus sportā viņš guva pēc augstskolas beigšanas – 1995., 1996. un 1997. gadā svara kategorijā līdz 83 kg viņš bija Latvijas čempions, Eiropas čempionātos izcīnīja 1995. gadā 13. vietu, 1996. gadā – 11. vietu un 1997. gadā – 5. vietu raušanas vingrinājumā.

Pirmais turnīrs ārzemēs viņam bija 1990. gadā, Joensū, Somijā kopā ar treneri, RTU docentu Albertu Bagojanu un RTU studentu Raimondu Bergmani [513].

1996. gadā XXVI olimpiādes spēlēs Atlantā, ASV, D. Zīlītis izcīnīja 15. vietu svara kategorijā līdz 83 kg (divcīņā 312,5 kg) [118; 257. lpp.]. Treneri – Jānis Andžāns (RPI absolvents), Oļģerts Bergmanis (1931–2016).

2005. gada 31. augustā D. Zīlītis iesniedza RTU rektoram adresētu iesniegumu ar lūgumu uzņemt viņu RTU Inženierekonomikas fakultātes (IEF) Tālākizglītības nodaļā (TIN), jo bija vēlēšanās studēt uzņēmējdarbību un vadību. 2008. gada 26. jūnijā D. Zīlītis saņēma sociālo zinātņu bakalaura grādu vadībzinātnē.

D. Zīlītis regulāri apmeklēja dzimtās pilsētas Saldus sporta skolu, lai palīdzētu vietējo un starptautisko sacensību organizēšanā [514]. 2004. gadā kā līdzjutējs piedalījies XXVIII olimpiādes spēlēs Atēnās, Grieķijā [513].

Sportists un inženieris D. Zīlītis ir bijis Latvijas Svarcēšanas kluba apvienības viceprezidents. Patlaban viņš ir SIA «Energy stream» un uzņēmuma «EA Källa AB»,

kas nodarbojas ar inženierkomunikāciju (apkure, ventilācija, ūdens un kanalizācija) projektēšanu un būvniecību Zviedrijā, valdes priekšsēdētājs.

D. Zilītis ir precējies, ģimenē aug četri bērni (trīs meitas un dēls), ir mazdēls. Kopš 2019. gada jūlija dzīvo Zviedrijā, vecākās meitas dzīvo Rīgā [513].

Brīvajā laikā ir ne tikai Latvijas hokeja, bet arī sava dēla, kurš aizrāvēs ar šo spēli, līdzjutējs.

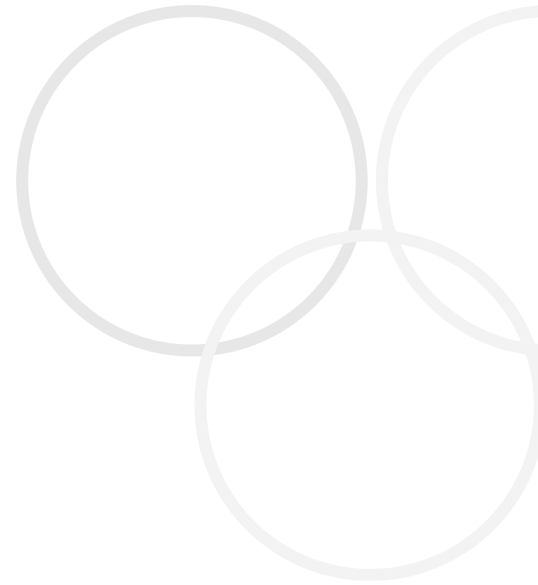
368. attēls. D. Zilītis Latvijas čempionātā (20. gadsimta 90. gadu beigās).

369. attēls. D. Zilītis XXVI olimpiādes spēļu atklāšanā Atlantā (1996).

370. attēls. No kreisās: D. Zilītis XXVI olimpiādes spēļu Atlantā noslēguma ceremonijā kopā ar R. Bergmani (1996).

RĪGAS POLITEHNISKĀ INSITŪTA / RĪGAS TEHNISKĀS UNIVERSITĀTES
INŽENIERU DALĪBA LATVIJAS UN STARPTAUTISKĀS
SPORTA ORGANIZĀCIJĀS

371. attēls. LOK zīmoga nospiedums (1936).

372. attēls. Konferencē, kurā pieņēma rezolūciju par LOK darbības atjaunošanu Centrālajā sporta namā «Daugava» Rīgā (1988).

373. attēls. Olimpiskās nedēļas atklāšana Daugavas stadionā (1990). No kreisās: Daumants Znatnajs, D. Šveica, Vilnis Baltiņš, Teodors Aldzeris. Pie mikroфона Dainis Ivāns.

Rīgas Politehniskā insitūta (RPI) / Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) olimpieši, inženieri, studenti, absolventi un mācībspēki darbojas arī dažādās starptautiskās un Latvijas sporta organizācijās.

Viena no organizācijām, kas koordinē olimpisko kustību Latvijā, sadarbojoties ar olimpiskajām sporta federācijām un citām sporta organizācijām, ir Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK) [515]. Tā dibināta 1922. gada 23. aprīlī un darbojās līdz 1940. gada vasarai. Tolaik inženierzinātņu studenti bija iesaistījušies ne tikai Latvijas, bet arī Igaunijas Olimpiskās komitejas darbā. RPI Komercijas nodaļas absolvents (1902), igauņu baņķieris un politiķis Eduards Georgs Aule (*Eduard Georg Aule*; 1878–1947) bija Igaunijas olimpiskās komitejas kasieris (1923–1940). No 1952. līdz 1988. gadam sportisti no Latvijas olimpiskajās spēlēs piedalījās PSRS komandas sastāvā. Sākoties pārmaiņām padomju valstī, 1988. gada 19. novembrī tika ievēlēta Latvijas pagaidu olimpiskā komiteja. LOK atsāka darbību sabiedriskas organizācijas statusā pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas, un 1991. gada 18. septembrī Starptautiskā Olimpiskā komiteja sesijā atjaunoja LOK tiesības. Kopš LOK pirmsākumiem tās darbā iesaistījās inženieri. Piemēram, RPI Mehānikas nodaļas absolvents (1914), vēlākais Latvijas kara flotes admirālis Teodors Spāde (1891–1970). Viņš brīvo laiku veltīja sportam, mūzikai un dzejai, bija laikrakstu «Sports» un «Sporta Pasaule» redaktors (1936–1940). T. Spāde bija viens no pirmajiem izcilajiem Latvijas burātājiem [58; 50. lpp.].

LOK atjaunošanas konferencē 1988. gada 19. novembrī LOK prezidenta amatam tika izvirzīti pieci kandidāti, tostarp RPI absolvents (1961), mācībspēks un RTU rektors (1999–2011) akadēmiķis Ivars Knēts (1938–2019) un RPI absolvente (1965) Daina Šveica. Abi kļuva par LOK izpildkomitejas locekļiem (1988–1992) [30; 79. lpp.], D. Šveica šajos gados bija arī LOK viceprezidente. I. Knēts studiju gados aktīvi iesaistījās sporta dzīvē un bija sasniedzis atzīstamus rezultātus desmitciņā [60], bija Latvijas Studentu sporta federācijas prezidents. Inženiere ķimikāle D. Šveica vairākkārt ieguvusi PSRS čempiones titulu airēšanā, 1963. gadā kopā ar pārinieci Maiju Kaufmani izcīnīja pirmo Eiropas meistarsacīkšu zelta medaļu Latvijas airēšanas sporta vēsturē. Pēc tam D. Šveica vēl trīs reizes izcīnīja Eiropas čempiones titulu pārairu divniekā (1964, 1965, 1967). D. Šveica bija akreditēta XXI olimpiādes spēlēs 1976. gadā Monreālā, Kanādā, rezervistu skaitā, taču sacensībās nestartēja [3; 251. lpp.]. D. Šveica bijusi Latvijas Republikas Fiziskās kultūras un sporta komitejas (vēlāk – Latvijas Sporta departamenta) direktore (1991–1992).

No 1988. līdz 1992. gadam Latvijas pagaidu Olimpiskajā komitejā individuālā locekļa statusā ir darbojies ne viens vien RPI / RTU absolvents – Harijs Čebrikovs (absolv. 1959), Gunārs Dukšte (absolv. 1973), Vitālijs Gavrilovs (absolv. 1973), Dainis Ģeģeris (absolv. 1973), Ivars Knēts (1938–2019; absolv. 1961), Biruta Ķemere (1944–2022; absolv. 1969), Aivars Prūsis (1938–2002; absolv. 1961), Aigars Strauss (absolv. 1986), Daina Šveica (absolv. 1965), Rolands Upatnieks (1932–1994; absolv. 1965), Andris Vītols (1936–2018; absolv. 1969) u. c. Inženieris ķimikālis H. Čebrikovs savā specialitātē strādāja vien dažus gadus, jo viņa turpmākais darbs

saistījās ar sportu RPI / RTU. Viņš bija Fiziskās audzināšanas un sporta katedras vadītājs (1978–1994) un trenēja handbolistus. 1968. gadā H. Čebrikovs saņēma LPSR Nopelniem bagātā trenera Goda nosaukumu. Strādājot sporta tradīcijām bagātajā augstskolā, H. Čebrikovs nācis pie atziņas, ka «sports, ja to nepadara par tiru naudas pelnišanas līdzekli, ir nepieciešams katram. Tas bieži vien dod dzīvei līdzsvaru, reizēm kļūstot par mazu dzīves un cilvēcisko attiecību modeli [102; 94. lpp.]» 1992. gadā tika ievēlēta jauna LOK izpildkomiteja, kuras locekļi bija RPI absolventi Einars Fogelis (absolv. 1983), kurš tajā darbojas joprojām, un basketbolists un inženieris Valdis Valters (absolv. 1988), kurš izpildkomitejā darbojās no 1992. līdz 1996. gadam, kad par tās locekļiem kļuva RPI absolventi Māris Gailis (absolv. 1978), Aivars Guntis Kreituss (absolv. 1972) un Vilis Krištopāns (absolv. 1980). Nākamajā LOK pārskata vēlēšanu sesijā 2000. gadā iepriekšējo locekļu vietā ievēlēja citus RPI / RTU absolventus, tostarp Induli Šķibeli (absolv. 1973) [197; 23. lpp.]. Turpmākajos gados LOK izpildkomitejā darbojās RPI / RTU absolventi Ģirts Valdis Kristovskis (absolv. 1984), Atis Sausnītis (absolv. 1979) [516; 11. lpp.], Raimonds Bergmanis (absolv. 1991), Dainis Dukurs (absolv. 1980) u. c.

No 2012. gada LOK viceprezidents ir E. Fogelis. Viņš bija arī LOK ģenerālsēkretārs (2004–2012), pirms tam – LOK izpildkomitejas loceklis un Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvaldes vadītājs (1994–2004). E. Fogelis olimpiskajās spēlēs pārstāvējis Latvijas Olimpiskās komandas delegāciju, būdams kamaniņu un bobsleja komandas vadītājs, vairākkārt bijis arī komandas delegācijas vadītājs [347; 9. lpp.]. 20. gadsimta 80. gados viņš piedalījās Siguldas bobsleja un kamaniņu trases būvē, kur izmantoja RPI iegūtās inženiera zināšanas, bijis 1994. gadā dibinātās Latvijas Olimpiskās vienības (SIA izveidota ar mērķi atbalstīt Latvijas labāko sportistu gatavošanos olimpiskajām spēlēm) valdes priekšsēdētājs (2012–2021) [517], pildījis Starptautiskās kamaniņu braukšanas federācijas viceprezidenta un ģenerālsēkretāra pienākumus, kopš 2020. gada novembra ir tās prezidents.

2021. gadā E. Fogelis ievēlēts Starptautiskās Olimpiskās komitejas (SOK) komisijā, kas lems par nākamo ziemas olimpisko spēļu norises vietu. Šis ir nozīmīgs notikums Latvijas sporta vēsturē, jo pirmo reizi šajā SOK komisijā ievēlēts Latvijas pārstāvis. No 2020. gada LOK vada Žoržs Tikmers – olimpiskais vicečempions airēšanā, kurš 1980. gada olimpiādes spēlēs startēja kopā ar RPI absolventiem Artūru Garonski (absolv. 1988) un Juri Bērziņu (1954–2004; absolv. 1978), izpildkomitejas loceklis – RPI absolvents (1982) Jānis Kols, kurš 2012. gadā tika nominēts LOK prezidenta amatam.

LOK galvenā pārvaldes institūcija ir Ģenerālā asambleja, kuras sesijās piedalās olimpisko sporta veidu federāciju pārstāvji. No RPI / RTU absolventiem un mācībspēkiem tajās bijuši: H. Čebrikovs (absolv. 1959; Fiziskās audzināšanas un sporta katedras vadītājs (1978–1994), Latvijas Handbola federācija), A. G. Kreituss (absolv. 1972, RPI Ķīmijas fakultātes mācībspēks (1972–1978), Latvijas Vieglatlētikas savienība), Indulis Šķibelis (absolv. 1973, Latvijas Airēšanas federācija); mācībspēki: Elmārs Beķeris (1940–2020; RTU mācību prorektors (2000–2007), PSRS sporta

374. attēls. E. Fogelis Latvijas Skolu ziemas olimpiskajā festivālā Erglos (2017).

375. attēls. Dalībvalstu pārstāvji XVII ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē karogu pacelšanas laikā olimpiskajā ciematā (1994). Priekšplānā – Latvijas komandas pārstāvji. No labās: pirmajā rindā – kamaniņu braucējas Iluta Gaile, Anna Orlova, Evija Šulce; otrajā rindā – Latvijas delegācijas vadītāja vietnieks Einars Fogelis, LOK ģenerālsēkretārs Aldons Vrubļevskis; trešajā rindā – bobsleja treneris Jānis Vanuška.

meistars loka šaušanā (1968) [518]; Latvijas Loka šaušanas federācija), Pēteris Kažemaks (1937–2015; RTU badmintonu treneris; Latvijas Badmintonu federācija); absolventi: E. Fogelis (absolv. 1983; Latvijas Kamanīņu sporta federācija); M. Gailis (absolv. 1978; Latvijas Zēģelētāju savienība); Ģ. V. Kristovskis (absolv. 1984; Latvijas Vieglatlētikas savienība) [519]; Juris Savickis (absolv. 1970; Latvijas Tenisa savienība); A. Strauss (absolv. 1986; Latvijas Peldēšanas federācija); Zintis Ekmanis (absolv. 1980; Latvijas Bobsleja federācija [516; 25. lp., 197; 21. lp.]; Latvijas Bobsleja un skeletoņa federācija); V. Valters (absolv. 1988; Latvijas Basketbola savienība); A. Vītols (1936–2018; absolv. 1969; Latvijas Handbola federācija); A. Prūsis (1938–2002; absolv. 1961; Latvijas Vieglatlētikas savienība) u. c.

Līdzās Latvijas Olimpiskajai komitejai darbojas Latvijas Olimpiskā akadēmija (LOA) – izglītojoša rakstura sabiedriska sporta organizācija, kas veic olimpiskās kustības un olimpisma izpēti darbu. LOA dibināta pēc D. Šveicas iniciatīvas 1989. gadā, viņa tika ievēlēta par tās pirmo prezidenti (amatā 1989–1992), savukārt I. Knēts – par viceprezidentu (amatā 1989–1992). LOA senatori ir RTU absolvents (1991) Raimonds Bergmanis (amatā no 2014) un viena no šīs zinātniskās monogrāfijas autorēm – profesore Alida Zigmunde (amatā no 2014).

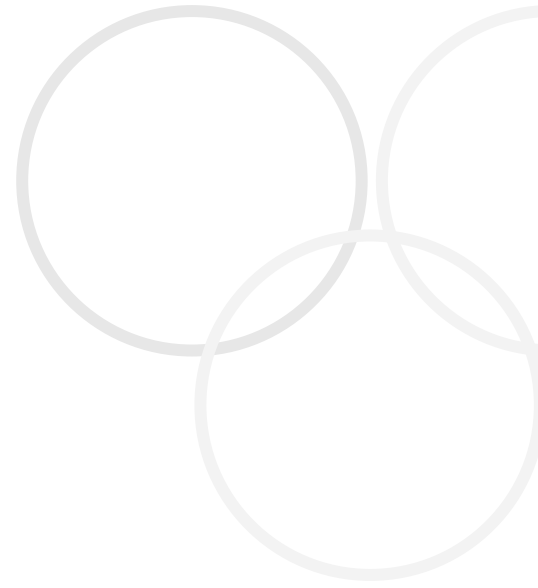

376. attēls. LOA pārskata un vēlēšanu konference (2018).

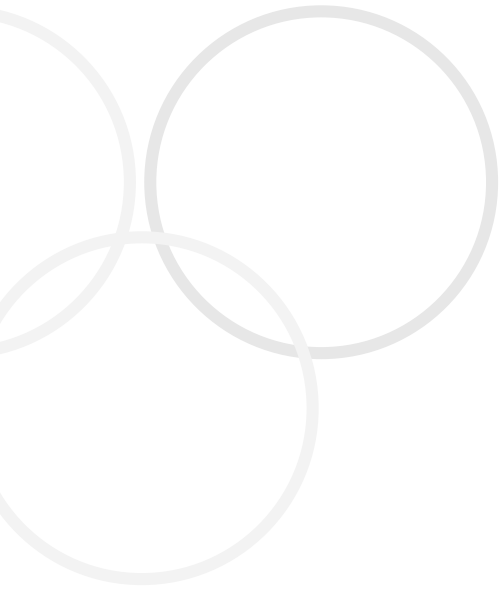
No kreisās: pirmajā rindā – viceprezidents Jānis Židens, izpilddirektore Antra Gulbe, Goda prezidents Uldis Grāvītis, senators Jānis Melbārdis, prezidents Ivans Klementjevs, viceprezidente Biruta Luika; otrajā rindā – LOA revidente Žanna Nazarova, senatore Irina Tihomirova, A. Zigmunde, Agra Brūne, Rita Jumiķe, Signe Luika, trešajā rindā – senatori Aleksandrs Astafičevs, Ilvis Ābelkalns, Gatis Ģermanis un grāmatvede Biruta Puriņa.

377. attēls. LOA izpilddirektore Antra Gulbe un LOA prezidents, LR Saeimas deputāts, olimpietis Ivans Klementjevs sveic LOA senatori, RTU profesori A. Zigmundi nozīmīgā dzīves jubilejā un pasniedz LOA piemiņas medaļu par ieguldījumu olimpisko ideju izpētē un popularizēšanā RTU IVPK ekspozīcijas zālē (2020).

NOBEIGUMS

Atskatoties pirmās Latvijas augstskolas vēsturē, jāsecina, ka līdzās sasniegumiem inženierzinātnēs, inženierzinātņu studenti pievērsušies teju visiem olimpiskajiem sporta veidiem. Pirmo olimpisko medaļu par izcīnīto 3. vietu māla baložu šaušanā ieguva sportists un arhitekts no Latvijas – Haralds Blaus (1885–1944) pirms 110 gadiem, 1912. gadā. Togad olimpiādes spēlēs māla baložu šaušanā piedalījās četri Rīgas Politehniskā institūta (RPI) studenti. Šaušana bija viens no deviņiem sporta veidiem, kas tika iekļauts pirmajās atjaunotajās olimpiskajās spēlēs Atēnās, Grieķijā, 1896. gadā. Šaušana joprojām ir viens no tiem sporta veidiem, kas tehniskās augstskolas absolventiem ir tuvs arī 110 gadu pēc nozīmīgā notikuma sportā un Latvijas sportistu pirmās dalības olimpiskajās spēlēs. Šaušanā startējuši trīs inženierzinātņu studenti un trīs absolventi – četri 1912. gadā (absolventi H. Blaus, Pauls Līts (*Paul Lieth*; 1884–1950) un studenti Boriss fon Pertels (*Boris von Pertel*; 1888–1955), Ļevs Sitins (*Лев Сытин*; 1891–1973)). Latvijas Universitātes (LU) students Kārlis Kļava (1907–1943) par olimpieti kļuva 1936. gadā. Stenda šaušanā RPI absolvents (1981) Boriss Timofejevs ir piedalījies trīs olimpiādes spēlēs (1992, 1996, 2000), vienās no tām izcīnot 6. vietu (1996). Kopš 2021. gada Latvijas Šaušanas federācijas prezidents ir Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) absolvents (1991) Raimonds Bergmanis [520]. Lai gan pēdējos gados olimpiskajās spēlēs augstskolas studenti un absolventi šaušanā nav startējuši, ar šaušanu patlaban nodarbojas gan RTU mācībspēki, gan studenti. Turklāt šaušana ir viens no sporta veidiem, kas iekļauti vienā no olimpiskajām sporta disciplinām – modernajā piecīņā. IEVF absolventi (2016) Olgu Mihailovu (dz. Šišlova) kā vienu no kandidātiem 2016. gada olimpiādes spēlēs modernajā piecīņā 2014. gadā iekļāva Latvijas Olimpiskajā vienībā [521]. Lai gan uz Olimpiādes spēlēm viņa neaizbrauca, sportistes un inženieres sasniegumi ir vērā ņemami – viņa ir pārstāvējusi Latviju vairākās starptautiskās sacensībās, tostarp Eiropas čempionātā 2014. gadā, piecīņā iegūstot 29. vietu.

Viens no populārākajiem olimpiskajiem sporta veidiem Olimpiādes spēlēs, ko pārstāvēja RPI / RTU / LU studenti un absolventi, bija ūdenssports (airēšana, airēšanas slaloms, kanoē airēšana, smaiļošana, peldēšana un burāšana). Šajā sporta veidā piedalījās 14 sportistu – seši RPI / RTU absolventi, septiņi RPI / RTU studenti, viens LU students. Vieglatlētikā startēja – seši (trīs RPI / RTU absolventi, trīs studenti); futbolā – divi LU inženierzinātņu fakultāšu studenti; volejbolā – divi (viens RPI absolvents, viens students); basketbolā – četri (viens LU absolvents inženieris, divi studenti; viens RPI students); handbolā – viens RPI absolvents; riteņbraukšanā – trīs (viens LU inženierzinātnes fakultātes students; divi RPI / RTU studenti); svarcelšanā – divi RTU absolventi; džudo – viens RTU absolvents; grieķu-romiešu cīņā – viens RTU students.

Ziemas olimpiskajās spēlēs populārākais sporta veids inženierzinātņu studentu vidū bija hokejs. Šajā sporta veidā piedalījās septiņi sportisti – starpkaru periodā trīs LU inženierzinātņu fakultāšu absolventi, četri studenti. Bobslejā startēja – seši (četri RPI / RTU absolventi, divi RPI / RTU studenti); slēpošanā – divi (viens LU

absolvents inženieris, viens students); kalnu slēpošanā – trīs (divi LU inženierzinātņu fakultāšu studenti; viena RTU absolvente); ātrsliedzošanā – trīs (viens LU absolvents inženieris, viens students; viena RTU studente); kamaniņu sportā – divi (viens RPI absolvents, viens RTU students).

Ar olimpiešiem, neraugoties uz izcīnīto vietu, lepojas gan valsts, gan mācību iestādes, ierakstot viņus savas vēstures nozīmīgākajās lappusēs. RPI / LU tehnisko fakultāšu / RTU olimpiešu gaitas ir daļa no Latvijas senākās augstskolas vēstures, kas nav iedomājama bez sporta un sportistiem, arī olimpiešiem.

Inženierzinātņu studenti un diplomēti inženieri 110 gadu laikā, no 1912. līdz 2022. gadam, ir piedalījušies 30 olimpiskajās spēlēs un izmēģinājuši spēkus gan ziemas, gan vasaras sporta veidos, ieguvuši vienu zelta, sešas sudraba un trīs bronzas medaļas. RPI / RTU studenti startējuši visās olimpiādes spēlēs kopš 1960. gada, izņemot 1984. gadu, kad PSRS tās boikotēja un sportisti no Latvijas tajās nepiedalījās, kā arī visās ziemas olimpiskajās spēlēs no 1984. līdz 2006. gadam. Šo gadu laikā sportisti no Latvijas startējuši 39 olimpiskajās spēlēs – 22 olimpiādes spēlēs un 17 ziemas olimpiskajās spēlēs. Kopš 2016. gada RTU absolventu vārdi saistāmi arī ar paralimpiskajām spēlēm. Daļa no olimpiešiem inženieriem strādā savā arodā un pēc aktīvajām sporta gaitām sporto vien brīvajos brīžos. Daļa saistīti ar uzņēmējdarbību, citi strādā darbu, kas saistīts ar sportu. Kādreizējais RPI rektors (1963–1985) Aleksandrs Veiss (1918–1985) ir teicis, ka sports ir vislabākais dzīvespriekšlikums [522]. Te svarīgi atcerēties, kas ir olimpisms – dzīves filozofija, domāšanas veids, tieksme pēc prāta, miesas un gara saskaņas. Olimpisma ideāls ir harmonisks cilvēks harmoniskā sabiedrībā [523], un tādus RTU vēlas redzēt savus studentus, absolventus un mācībspēkus.

Pētījuma autore apzinājušas 65 olimpiešus un vienu paralimpieti, kuri studējuši inženierzinātnes. Pētījuma gaitā tika atklāts, ka vēl trīs olimpieši – VIII olimpiādes spēļu Parīzē, Francijā, dalībnieki – kādu laiku studējuši inženierzinātnes. Futbolists Kārlis Bone (1899–1941) 1920. gadā iesāka studijas Latvijas Augstskolas Ķīmijas fakultātē, taču 1929. gadā absolvēja Tieslietu nodaļu, vieglatlēts Gvido Jekals (1904–1969) Latvijas Universitātē iesāka ķīmijas studijas, taču 1931. gadā absolvēja Medicīnas fakultāti, savukārt vieglatlētam Artūram Gedvillo (1904–1983) ticis piedēvēts ārsta amats [3; 290. lpp.], lai gan viņš ir studējis LU Tautsaimniecības nodaļā.

32 olimpieši un viena paralimpiete saņēmuši inženiera diplomu, divi no viņiem turpina studijas nākamajā studiju līmenī. Studējot inženierzinātnes, daudzi ir ieguvuši un iegūst zināšanas, ko var izmantot sporta inventāra uzlabošanā, sporta laukumam, sacensību trašu izveidē un sportistu tehniskajā nodrošinājumā. Par to RTU institūtos un laboratorijās tiek veikti pētījumi, līdzdarbojoties zinātniekiem un studentiem. Vairāki inženieri kļuvuši par treneriem sportistiem, tostarp – olimpiešiem. Piemēram, ziemas sporta veidos olimpiešus trenējuši RPI absolventi Zintis Ekmanis (absolv. 1980), Dainis Dukurs (absolv. 1980), Valdis Tiliks (1934–2008; absolv. 1965), Rolands Upatnieks (1932–1994; absolv. 1965). Viens no

olimpiskajiem sporta veidiem – bobslejs – ienāca Latvijā, pateicoties «bobsleja tēvam» R. Upatniekam. Latvijas bobslejisti par olimpiskajām medaļām cinās turpat 40 gadu, viņu vidū ir arī inženierzinātņu studenti un absolventi. Arī otrs olimpiskais sporta veids – skeletons – attīstījies un kļuvis populārs, pateicoties RPI absolventam «Latvijas skeletona tēvam, pamatlicējam, trenerim» D. Dukuram [524].

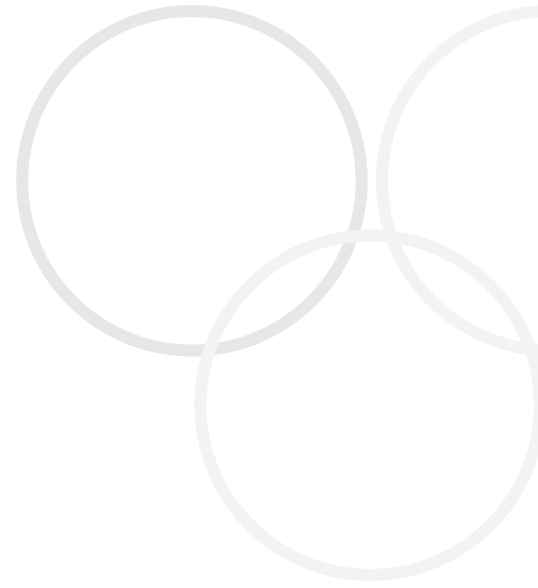
Inženierzinātņu studentu vidū ir arī tādi, kuri bijuši gan RPI studenti, gan mācībspēki – Cēzars Ozers, Vitolds Barkāns. Izgudrotājdarbībai pievērsās RPI absolvents (1918) Haralds Hāne (*Harald Hahne*; 1892–1940), RTU maģistre (2006) Irina-Latve Šlesarenoka studēja doktorantūrā un iesaistījās zinātniskajā darbā. Reti kuram no olimpiešiem absolventiem izdevās pabeigt studijas paredzētajā laikā. Piecos gados RPI / RTU absolvēja bobslejisti Z. Ekmanis un Jānis Silarājs (absolv. 2001), svarcēlājs R. Bergmanis, airētājs Andris Reinholds (absolv. 1994), smaiļotājs Kristis Straume (absolv. 2011). Visilgāk, 18 gadu, RTU studējis un studijas pabeidzis šķēpmetējs Ēriks Rags (absolv. 2011). Volejbolists Pāvels Seļivanovs RPI diplomu saņēma pēc 14 studiju gadiem (absolv. 1983). Daudziem dažādu iemeslu dēļ studiju ilgums bija visai atšķirīgs – ātrslidotājs Alfons Bērziņš (1916–1987) iestājās UR 1942. gadā, taču Otrā pasaules kara notikumi studijas pārtrauca. Basketbolists LU students Rūdolfs Jurciņš (1909–1947) pēc 15 gadu studijām tika represēts, vēl citi studēja vairākus gadus, arvien cerot pabeigt augstskolu. 2021./2022. akadēmiskajā gadā RTU studē olimpieši Daniils Bobrovs un Ketija Birzule.

Daudzi kādreizējie rekordi ir pārspēti, taču joprojām lepojami ar mūsu peldētājiem RTU absolventiem Daniilu Bobrovu un Aļonu Fokinu, kuru rekordi joprojām nav pārspēti.

Latvijas sportisti gatavojas nākamajiem startiem, tostarp arī olimpiskajās spēlēs. RTU studenti bobslejisti Dāvis Kaufmanis un Lauris Kaufmanis, skeletoniste Dārta Estere Zunte arī bija iekļauti Latvijas Olimpiskajā vienībā, pretendējot dalībai ziemas olimpiskajās spēlēs 2022. gadā, taču tajās nepiedalījās.

LU / RPI inženierzinātņu studentu vārdā nosauktas vairākas sporta balvas: 20. gadsimta 70. gados airēšanas slalomā pasniedza Birutas Ķemereres ceļojošo balvu; 1970. gadā nodibināta Renātes Lāces piemiņas balva jauniešiem trijās vieglatlētikas disciplīnās, šo balvu pasniedza līdz 2010. gadam; 20. gadsimta 90. gados šaušanas sportā ASV «Daugavas Vanagi» vēlējās iedibināt Kārļa Kļavas ceļojošo piemiņas balvu, ko Latvijā sāka pasniegt tikai 21. gadsimta sākumā; 2000. gadu pirmajā pusē nodibināts Dzintara Lāča ceļojošais kauss riteņbraukšanā; no 2021. gada Latvijas hokeja čempionāta izslēgšanas spēļu vērtīgākajam spēlētājam tiek pasniegta L. Vedēja vārdbalva.

Lai nākamajos 110 gados turpina augt RTU olimpiešu un olimpisko medaļu skaits!

LITERATŪRAS AVOTI

- [1] Olympic charter, 2020, p. 21 [online]. <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> [cited: 11.11.2021].
- [2] Olympic games, Athens 1896 [online]. <https://olympics.com/en/olympic-games/athens-1896> [cited: 12.11.2021].
- [3] Latvijas olimpiskā vēsture: no Stokholmas līdz Soltleiksitijai = The Olympic History of Latvia: from Stockholm to Salt Lake City. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2003, 37., 38., 61., 62., 74., 77., 92., 125., 251., 264., 292., 302., 304.–316., 318., 319., 321., 327., 346., 347. lpp.
- [4] **Stradiņš, J.** Etides par Latvijas zinātņu pagātņi. Rīga: Zinātne, 1982, 198., 199. lpp.
- [5] Paralympics History [online]. <https://www.paralympic.org/ipc/history> [cited: 01.12.2021].
- [6] Paraolimpiskais sports Latvijā [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/5593-paraolimpiskais-sports-Latvij%C4%81> [skatīts: 30.11.2021].
- [7] **Zigmunde, A.** Die Ideen von Friedrich Ludwig Jahn in Lettland. In: Krüze, A., Mortag, I., Schulz, D. Globalisierung der Wirtschaft – Internationalisierung der Lehrerbildung. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2006, S. 191.–199.
- [8] **Zigmunde, A.** Pedagoģiskā darbība Rīgas Politehnikumā un Rīgas Politehniskajā institūtā (1862–1919). Rīga: RaKa, 2008, 134., 136. lpp.
- [9] Programm der Polytechnischen Schule zu Riga für das Studienjahr 1870/1871. Rīga: Livl. Gouvernements-Typographie, 1870, S. 11.
- [10] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 1. daļa. Rīga: RTU, 2002, 46., 67., 79., 187. lpp.
- [11] **Seim, R.** Bernhard Strass. Grūna: R. Seim, 1882, S. 13.
- [12] Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LNA LVVA), 7175. f., 1. apr., 262. l. Rīgas Politehnikuma skolotāju A. Engels, B. Štrāsa un J. Jelagina personāllietas.
- [13] Festschrift zum fünfzigjährigen Jubiläum des Rigaschen Polytechnischen Instituts, 1862–1912. Rīga: Häcker, 1912, S. VII.
- [14] **Antropoff, A., v.** Der Sport in England und der Sport als Erziehungsmittel. Rīga: Jonck und Poliewsky, 1910, S. 29.–30.
- [15] LNA LVVA, 4568. f., 1. apr., 276. l., 149.–150. lp. RPI Studentu vingrošanas biedrības statūti, 1908.
- [16] **Čika, V., Gubiņš, G.** Latvijas sporta vēsture: 1918–1944. Vašingtona: Amerikas latviešu apvienības fiziskās audzināšanas un sporta birojs, 1970, 13. lpp.
- [17] **Zigmunde, A., Auziņš, A.** Šaha tradīcijas. *Jaunais Inženieris*, speciālizlaidums Sportiskais inženieris. 1998. gada 30. oktobris, 4. lpp.
- [18] **Bētiņš, K., Kalniņš, A., Petrovs, V.** Šahs Latvijā līdz 1940. gadam. Rīga: Valters un Rapa, 1940, 6., 8., 315. lpp.
- [19] Rechenschafts-Bericht des Rigaer Turn-Vereins für das Jubiläumsjahr 1912. Rīga: E. Plates, 1912, S. 37.–43.
- [20] LNA LVVA, 1799. f., 1. apr., 462. l. Rīgas Vingrošanas biedrības biedru saraksti.
- [21] Chronik des Rigaer Schützen-Vereins von 1859 bis 1934. Rīga, 1934, S. 15.–17.
- [22] Rechenschaftsbericht des I. Rigaer Velocipedisten-Vereins pro 1899/1900 und 1900/1901. Rīga, 1902, S. 15.–25.
- [23] **Zemlickas, G.** Iš Dotenėnų ir Alionių – į platų mokslo kelią. *Mokslo Lietuva*, 2011, Nr. 22, 10. lpp.
- [24] **Grundmane, Dz.** Latvijas Universitātes studentu pašvaldības darbība fiziskajā audzināšanā un sportā 1921.–1944. gadā. *Latvijas Universitātes raksti. 716. sējums. Zinātņu vēsture un muzejniecība*. Rīga: LU, 2007, 194. lpp.
- [25] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 3. daļa. Rīgas Politehniskais institūts, 1958–1990. Rīga: RTU, 2007, 563., 601., 604., 608., 618., 626. lpp.
- [26] Sports skaitļos un faktos. *Padomju Jaunatne*, 1962. gada 23. oktobris, Nr. 209, 2. lpp.
- [27] **Muižnieks, J.** Atvadoties no RTU Goda darbinieces Veras Molčanovas. *Jaunais Inženieris*. 2005. gada 15. septembris, Nr. 2, 8. lpp.
- [28] **Muižnieks, J.** Sports bija, ir un būs! *Jaunais Inženieris*, speciālizlaidums *Sportiskais inženieris*. 1998. gada 30. oktobris, 2. lpp.
- [29] **Kehris, Ē.** Visu mūžu ar sportu. Aleksandrs Veiss dzīvē un darbā. Rīga: Zinātne, 1988, 135.–138. lpp.
- [30] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 4. daļa. Rīgas Tehniskā universitāte. Rīga: RTU, 2011, 79., 606. lpp.
- [31] 2017. gada 28. marta RTU Senāta sēde (protokola Nr. 608). Par RTU Sporta koncepcijas apstiprināšanu un par uzdevumiem RTU sporta struktūrvienību darba reorganizācijā.
- [32] 2017. gada 21. aprīļa RTU Senāta sēde (protokola Nr. 609). Par Sporta centra nolikuma apstiprināšanu.
- [33] Nodarbibas [tiešsaiste]. <https://www.rtu.lv/lv/sports/sporta-nodarbibas/nodarbibu-apraks/nodarbibu-veidi> [skatīts: 29.11.2021].
- [34] Brīvās izvēles kursi (C daļa) [tiešsaiste]. <https://www.rtu.lv/lv/sports/sporta-nodarbibas/brivas-izveles-kursi-c-dala> [skatīts: 29.11.2021].
- [35] RTU *ORTUS* studiju kursa reģistrs.
- [36] Rīgas Tehniskās universitātes Sporta attīstības koncepcija 2017.–2020. gadam. 2017.

- [37] 2015. gada 23. marta RTU Senāta sēde (protokols Nr. 588). Par Rīgas Tehniskās universitātes budžeta vietu piešķiršanu sportistiem.
- [38] 2021. gada 25. janvāra RTU Senāta sēde (protokola Nr. 646). Par nolikuma «Par Rīgas Tehniskās universitātes budžeta vietu piešķiršanu sportistiem» grozījumiem.
- [39] Mairis Briedis pirmo reizi atzīts par Latvijas «Gada sportistu» [tiešsaiste]. https://www.delfi.lv/sports/news/other_kinds/other/mairis-briedis-pirmo-reizi-atzits-par-latvijas-gada-sportistu.d?id=53095437 [skatīts: 15.11.2021].
- [40] 2016. gada 19. decembra RTU Senāta sēde (protokola Nr. 605). Par RTU sporta struktūrvienību darbības pārplānošanu un par uzdevumiem Sporta koncepcijas izstrādei un ieviešanai.
- [41] I. Gudro intervija ar K. Kūmu. 2021. gada decembris.
- [42] Aizrautība zinātnē. *Jaunais Inženieris*, 2015, rudens, 28., 29. lpp. [tiešsaiste]. https://issuu.com/rigastehniskauniversitate/docs/jaunais_inzenieris_rudens_2015/28 [skatīts: 07.12.2021].
- [43] 2018. gada 25. jūnija RTU Senāta sēde (protokols Nr. 621). Par Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes Sporta tehnoloģiju starpnozaru zinātniskās laboratorijas izveidošanu un tās nolikuma apstiprināšanu.
- [44] Personiskie «pingvini» un stiprinājumi – Latvijas olimpieši RTU Dizaina fabrikā pilnveido inventāru [tiešsaiste]. <https://www.delfi.lv/sports/news/ziemas-olimpiskas-speles/zinas/video-personiskie-pingvini-un-stiprinajumi-latvijas-olimpiesi-rtu-dizaina-fabrika-pilnveido-inventaru.d?id=49714869> [skatīts: 21.11.2021].
- [45] RTU zinātnieki palīdz uzlabot Latvijas kamanīņu sportistu inventāru [tiešsaiste]. <https://www.rtu.lv/lv/universitate/masu-medijiem/zinas/atvert/rtu-zinatnieki-palidz-uzlabot-latvijas-kamaninu-sportistu-inventaru> [skatīts: 07.12.2021].
- [46] I. Gudro intervija ar I. Dāboliņu. 2021. gada decembris.
- [47] **Stūriška, I.** Sportā ar zinātnieku atbalstu. *Latvijas Avīze*, 2022. gada 15. februāris, Nr. 32, 13. lpp.
- [48] I. Gudro intervija ar Jāni Lungēviču. 2021. gada decembris.
- [49] **Staģis, A.** Latvijas vieglatlēti olimpiskajos 100 gados. Rīga: RaKa, 2008, 15. lpp.
- [50] **Plūms, Ā.** Mūsu ekspedīcija jau sasniegusi olimpisko pilsētu – Berlīni. *Sporta Pasaule*, 1936. gada 30. jūlijs, Nr. 280, 4. lpp.
- [51] Valsts Prezidenta 49. rīkojums. *Valdības Vēstnesis*, 1936. gada 30. decembris, Nr. 296, 1. lpp.
- [52] **Kreipāns, A.** Universālais Ingūns Svīkliņš. *Sporta Avīze*, 2011. gada 17. maijs, Nr. 20, 54. lpp.
- [53] RTU arhīvs, 11795. l. RPI darbinieka A. Vitola personāllieta.
- [54] *Rokasbumba Latvijā, 1958–2008* (sast. J. Kūzulis). Rīga: Valters un Rapa, 2008, 29., 73., 74. lpp.
- [55] RTU arhīvs, 10491. l. Studenta V. Tilika personāllieta.
- [56] **Kehris, Ē.** Divi vienās kamanās. Rīga: Avots, 1980, 4.–5. lpp.
- [57] **Ošiņš, I.** Trīszaigžņu lietus Latvijas basketbolā. *Spogulis*, 1998. gada 19. novembris, Nr. 11, 15. lpp.
- [58] **Staģis, A.** Latvijas sports. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 11., 22., 23., 28., 48., 50., 61., 67. lpp.
- [59] **Jasūns, R.** Sporta klubs laiku lokos. *Jaunais Inženieris*, speciālzilaidums *Sportiskais inženieris*, 1998. gada 30. oktobris, 3.–4. lpp.
- [60] **Gudakovskis, A.** RTU absolventu vieglatlētu salidojumā. *Jaunais Inženieris*, 2003, Nr. 19, 10. lpp.
- [61] LNA LVVA, 7427. l. 1. apr., 14850. l. 5., 16. LU studenta J. V. Andriksona personāllieta.
- [62] Ātrslidotājs un hokejists Andriksons. Studentu pasaules čempions [tiešsaiste]. <https://www.sportazinas.com/atrslidotajs-un-hokejists-andriksons-studentu-pasaules-cempions/> [skatīts: 10.12.2021].
- [63] Laikraksta «Tēvija» balvas izcīņa ātrslidošanā bez Alfona Bērziņa. *Sporta Pasaule*, 1943. gada 11. janvāris, Nr. 65, 1. lpp.
- [64] **Maritchev, G.** Winter Olympics, 1924–2002: the figures, the results, the athletes. Rīga: Demarko Sport Publishing, 2002, p. 500, 647.
- [65] Vithofs Roberts Kurts Leonhards [tiešsaiste]. <https://hokejvesture.lv/persona/vithofs-roberts-kurts-leonhards/> [skatīts: 15.12.2021].
- [66] Latvijas čempionāts 1934 [tiešsaiste]. <https://hokejvesture.lv/notikums/latvijas-cempionats-1934/> [skatīts: 15.12.2021].
- [67] Emigration results for Andriksons [online]. https://www.ancestry.com/search/categories/40/?name=_Andriksons [cited: 11.11.2021].
- [68] Austrālijas latviešu basketbolisti. *Laiks*, 1966. gada 16. novembris, Nr. 92, 6. lpp.
- [69] **Kroders, O.** Mēģinu būt atklāts. *Māksla*, 1992. gada 1. maijs, Nr. 5–6, 53. lpp.
- [70] RTU arhīvs, 3340302. l. RPI studenta B. Artemjeva personāllieta.
- [71] **Staģis, A.** 1988. gada un visu laiku desmit labākie vieglatlēti Latvijā. *Sports*, 1989. gada 10. janvāris, Nr. 5., 2. lpp.
- [72] Lillehammeras piezīmes. *Laiks*, 1994. gada 6. aprīlis, Nr. 8, 6. lpp.
- [73] Mistery Universums. *Sports*, 1994. gada 27. janvāris, Nr. 22–23, 7. lpp.

- [74] Rapport officiel des XVIes Jeux olympiques d'hiver d'Albertville et la Savoie. Albertville : Comité d'organisation des XVIes Jeux olympiques d'hiver d'Albertville et de la Savoie, 1992, p. 66, 68 (Résultats).
- [75] Latvija XVII Ziemas olimpiskajās spēlēs Lillehammerē. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 1996, 28., 78., 79. lpp.
- [76] I. Gudro intervija ar Z. Ekmani 2022. gada februārī.
- [77] RTU arhīvs, 15901. I. RPI studenta V. Barkāna personālieta.
- [78] RTU arhīvs, 13677. I. RPI darbinieka V. Barkāna personālieta.
- [79] Barkānu ģimene [tiešsaiste]. <http://latvijaspports.lv/lv/personalijas/14-personalijas/b/22-barkanu-gimene> [skatīts: 04.02.2022].
- [80] I. Gudro intervija ar V. Barkānu 2022. gada februārī.
- [81] Ja tevī liesmo sportiskā dzirksts. *Neatkarīgā Čiņa*, 1994. gada 2. novembris, Nr. 255, 7. lpp.
- [82] Video: Ingrīda un Vitolds Barkāni par «Mehiko-68», skriešanu, airēšanu un augstkalni [tiešsaiste]. https://sportacentrs.com/citi/17122018-ingrida_un_vitolds_barkani_par_mehiko_68 [skatīts: 04.02.2022].
- [83] Rūdolfis Bārda [tiešsaiste]. <https://kazhe.lv/futbols/personas/rudolfs-barda> [skatīts: 20.12.2021].
- [84] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 7800. I. LU studenta R. Bārdas personālieta.
- [85] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 4948. I. LU Studenta A. Bārdas personālieta.
- [86] **Zigmunde, A.** Latvijas Olimpiskā akadēmija. Biļetens Nr. 11. Pirmie trīs poļu tautības Latvijas olimpieši (1924–1928). Rīga: Latvijas Olimpiskā akadēmija, 2018, 18., 19. lpp.
- [87] **Šmits, A.** Pirmo reizi ar pīpi uz jumta. *Sporta Pasaule*, 1944. gada 30. maijs, Nr. 137, 4. lpp.
- [88] RTU arhīvs, 136/0831. I. RPI / RTU studenta R. Bergmaņa personālieta.
- [89] **Martinsons, O.** Rīgas Tehniskā universitāte – tā mēs turpmāk sauksimies. *Jaunais Inženieris*, 1990, Nr. 12, 1. lpp.
- [90] RTU Vēstures muzejs, Inv. Nr. p. 3871. RPI rektora E. Lavendeļa pavēles kopija par RPI pārdēvēšanu par Rīgas Tehnisko universitāti 1990. gada 30. martā.
- [91] Latviešu baobabs – Raimonds Bergmanis [tiešsaiste]. <https://jauns.lv/raksts/patiesa-dzive/484771-latviesu-baobabs-raimonds-bergmanis> [skatīts: 03.02.2022].
- [92] **Maritchev, G.** Who is who at the summer olympics, 1896–1992: from Athens to Atlanta. Volumen 4. Rīga: Demarko Sport Publishing, 1996, p. 40, 106, 328.
- [93] Latvija XXVII olimpiādes spēlēs Sidnejā. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2000, 92., 123., 141., 160., 162., 163. lpp.
- [94] Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijai – 90. Rīga: Latvijas Sporta pedagogijas akadēmija, 2011, 100. lpp.
- [95] **Kancāne, E., Lapsa, R.** Viņi nes RTU vārdu pasaulē. *Jaunais Inženieris*, 2006, Nr. 14, 1. lpp.
- [96] Bijušie aizsardzības ministri [tiešsaiste]. <https://www.mod.gov.lv/lv/par-mums/aizsardzibas-ministrijas-vesture/bijusie-aizsardzibas-ministri> [skatīts: 10.02.2022].
- [97] **Zelēnkovs, A.** Latvietis ar krampi. Eiropas čempions Alfons Bērziņš. *Klubs*, 2020. gada 1. aprīlis, Nr. 4, 34.–35. lpp.
- [98] **Eglītis, A.** Alfons Bērziņš stāsta. *Jaunākās Ziņas*, 1940. gada 10. februāris, Nr. 34, 3. lpp.
- [99] Alfons Bērziņš [tiešsaiste]. <http://latvijaspports.lv/lv/personalijas/14-personalijas/b/30-alfons-berzins> [skatīts: 01.01.2022].
- [100] Alfons Bērziņš trenējas. *Sports*, 1941. gada 10. novembris, Nr. 4, 2. lpp.
- [101] Latvietis ar krampi – Eiropas čempions ātrslidošanā Alfons Bērziņš [tiešsaiste]. <https://www.santa.lv/raksts/klubs/latvietis-ar-krampi--eiropas-cempions-atrslidosana-alfons-berzins-33782/> [skatīts: 12.12.2021].
- [102] Personības Latvijas Universitātes sportā. (J. Melbārža red.) Rīga: LU, 2004, 73., 94. lpp.
- [103] Alfons Bērziņš [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/60478-Alfons-B%C4%93rzi%C5%86%C5%A1> [skatīts: 09.01.2022].
- [104] Čiņas uz ledus. Latviešu «velna puika» un viņa pretinieki. *Atpūta*, 1939. gada 3. februāris, Nr. 744, 24. lpp.
- [105] Alfons Bērziņš un Jānis Daliņš 1939. gada labākie sportisti. *Jaunākās Ziņas*, 1940. gada 8. aprīlis, Nr. 78, 11. lpp.
- [106] Laikraksta «Tēvija» balvas izcīņa ātrslidošanā bez Alfona Bērziņa. *Sporta Pasaule*, 1943. gada 11. janvāris, Nr. 65, 1. lpp.
- [107] Dzelzskrusts Alfonam Bērziņam. *Daugavas Vanagi: Latviešu karavīru frontes laikraksts*, 1944. gada 19. maijs, Nr. 20, 2. lpp.
- [108] Ledus aleja Alfona Bērziņa vārdā. *Brīvā Zeme*, 1940. gada 7. februāris, Nr. 31, 8. lpp.
- [109] No NKVD līdz KGB: politiskās prāvas Latvijā, 1940–1986: noziegumos pret padomju valsti apsūdzēto Latvijas iedzīvotāju rādītājs. Rīga: Latvijas Vēstures institūta apgāds, 1999, 77. lpp.
- [110] **Spars, A.** Lāsma Kauniste. *Pionieris*, 1979. gada 7. marts, Nr. 19, 4. lpp.
- [111] Alfons Bērziņš slido Rīgā. *Latvija*, 1958. gada 5. aprīlis, Nr. 13, 7. lpp.
- [112] Alfons Bērziņš. *Sports*, 1987. gada 20. decembris, Nr. 198, 3. lpp.

- [113] Alfons Bērziņš 1916–1987. *Laiks*, 1990. gada 24. marts, Nr. 24, 6. lpp.
- [114] Sveiciens no Alfona Bērziņa. *Par Atgriešanos Dzimtenē*, 1958. gada 27. aprīlis, Nr. 31, 1. lpp.
- [115] No radio ziņām. *Laiks*, 1969. gada 5. aprīlis, Nr. 27, 4. lpp.
- [116] **Pauldis, V.** Cilvēks var sasniegt visu. *Sports*, 1994. gada 5. februāris, Nr. 31, 6. lpp.
- [117] RTU arhīvs, 46889. l. RPI studenta J. Bērziņa personāllieta.
- [118] Latvija Londonā = Latvia at the Games of the XXX Olympiad in London: 2012.27.07.–12.08. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2012, 121., 150., 250., 257. lpp.
- [119] Olimpiete Ketija Birzule par savu kaislību – burāšanu. Iedvesma un dzinuli zelta medaļas iegūšanai [tiešsaiste]. <https://www.delfi.lv/calis/personiba-un-brivais-laiks/stasti-kas-iedvesmo/olimpiete-ketija-birzule-par-savu-kaislibu-burasanu-iedvesma-un-dzinuli-zelta-medalas-iegusana.d?id=47873961> [skatīts: 20.12.2021].
- [120] Sailor biography. Ketija Birzule [online]. <https://members.sailing.org/biog.php?unique=1467792470.0894&memberid=384441&js=1> [cited: 19.12.2021].
- [121] Ketija Birzule: «Mana kaislība ir ūdens, saule un vējš!» [tiešsaiste]. <https://dieviete.lv/seksiga-un-vesela/17800-ketija-birzule-mana-kaisliba-ir-udens-saule-un-vejs/> [skatīts: 01.01.2022].
- [122] Olimpiete Ketija Birzule: Par Latviju ar lielo L! [tiešsaiste]. <https://sports.tvnet.lv/4692831/olimpiete-ketija-birzule-par-latviju-ar-lielo-l> [skatīts: 05.01.2022].
- [123] Simpātiskie olimpieši: Ketija Birzule [tiešsaiste]. <https://sejas.tvnet.lv/4653937/simpatiskie-olimpiesi-ketija-birzule> [skatīts: 18.12.2021].
- [124] I. Gudro intervija ar K. Birzuli 2021. gada decembrī.
- [125] LNA LVVA, 235. f., 7. apr., 370. l., 12. lpp. Liezeres draudzes dzimušo un kristīto saraksts.
- [126] **Vīksna, A.** Izcilu mediķu piemiņas vietas Latvijā. *Veselibā*, 1983. gada 1. novembris, Nr. 11, 37. lpp.
- [127] **Brennsohn, J.** Die Ärzte Livlands. Hannover-Döhren, 1971, S. 104.
- [128] **Apine, R.** Rīgas Politehnikuma Arhitektūras nodaļas students Haralds Blaus – pirmais latvietis – olimpisko spēļu medaļas ieguvējs Latvijas sporta vēsturē. *Latvijas Universitātes raksti. 716. sēj. Zinātņu vēsture un muzejniecība*. Rīga: LU, 2007, 182.–186. lpp.
- [129] **Čika, V., Šmits, A.** Zelts, sudrabs, bronza: latviešu olimpieši no 1912. līdz 1960. gadam Brooklyn, NY: Grāmatu Draugs, 1963, 30., 36., 37., 42., 94., 279. lpp.
- [130] **Endziņš, Ed.** Pirmās valstju sacikstes šaušanā uz māla baložiem 28. augustā, Rīgā, Latvija–Lietuva. *Mednieks un Makšķernieks*, 1932. gada 15. septembris, Nr. 9, 243. lpp.
- [131] Māla baložu šāvēji sasniedz 2 Latvijas rekordus. *Rīts*, 1936. gada 6. jūlijs, Nr. 184, 4. lpp.
- [132] **Klinsons, R.** Lielas pasaules meistarsacikstēs šaušana Helsinkos. *Fiziskā Kultūra un Sports*, 1937. gada 1. septembris, Nr. 5, 15. lpp.
- [133] LNA LVVA, 3234. f., 24. apr., 18344. l., 128.–131. lpp. Izglītības ministrijas dokumenti par H. Blaua komandēšanu uz sacensībām Vācijā, 1936.
- [134] **Apine, R.** Pirmais Olimpisko spēļu medaļas ieguvējs – Haralds Blaus. *Latvijas Olimpiskā akadēmija. Biļetens* Nr. 7, 2008, 14., 16. lpp.
- [135] **Apine, R.** Lasītāju balsis. *Laiks*, 2006. gada 4. marts, Nr. 10, 2. lpp.
- [136] Daudzpusīgais sportists. *Sports*, 1989. gada 12. februāris, Nr. 23, 2. lpp.
- [137] Pasaules čempioni'91. *Sports*, 1989. gada 12. februāris, Nr. 23, 2. lpp.
- [138] LNA LVVA, 6912. f., 1. apr., 764. l., 5. lp. H. Blaua lūgums Rīgas Valsts tehnikuma direktoram Ansim Grinbergam pieņemt darbā par skolotāju, 1927.
- [139] LNA LVVA, 1632. f., 1. apr., 2531. l. Skolotāja H. Blaua personāllieta.
- [140] **Blaus, H.** Būvmācība arodskolām un tehnikumiem (mechanikas, elektrotehnikas, kulturtechnikas un ķīmijas nodaļām). 2. iesp. Rīga: Valters un Rapa, 1939, 202 lpp.
- [141] **Blaus, H.** Šaušanas māksla ar skrošu bisi: rokas grāmata medību un sporta šaušanai. Rīga: J. Kukura praktisku rakstu apg., 1935, 92 lpp.
- [142] Godalgoto eksponātu saraksts. *Mednieks un Makšķernieks*, 1924. gada 1. augusts, Nr. 8, 231. lpp.
- [143] L. A. B. *Latvijas Architektūra*, 1938. gada 1. jūlijs, Nr. 1, 51. lpp.
- [144] L. A. B. *Latvijas Architektūra*, 1939. gada 1. jūlijs, Nr. 7, 335. lpp.
- [145] Elza Blaua [tiešsaiste]. <https://timenote.info/lv/Elza-Blaua> [skatīts: 12.12.2021].
- [146] Pirmā Latvijas medību sporta piederumu un suņu izstāde Rīgā. *Mednieks un Makšķernieks*, 1923. gada 1. jūlijs, Nr. 7, 173. lpp.
- [147] Haralds Blaus [tiešsaiste]. <https://timenote.info/lv/Haralds-Blaus> [skatīts: 10.12.2021].
- [148] Haralds Blaus – vairākkārtējs Latvijas meistars māla baložu šaušanā. *Fiziskā Kultūra un Sports*, 1937, Nr. 6, 271.–272. lpp.

- [149] Rita Basozki [online]. <https://www.legacy.com/us/obituaries/tribnet/name/mike-basozki-obituary?id=18790324> [cited: 01.12.2021].
- [150] Za. J. Haralds Blaus. *Sporta Pasaule*. 1944. gada 3. jūlijs, Nr. 142, 4. lpp.
- [151] Deutsch-baltisches Gedenkbuch: Unsere Toten der Jahre 1939–1947. Darmstadt: Deutsch-Baltische Genealogische Gesellschaft, 1991, S. 45., 252.
- [152] Mike Basozki [online]. <https://www.legacy.com/us/obituaries/tribnet/name/mike-basozki-obituary?id=18790324> [cited: 01.12.2021].
- [153] Pirmais olimpiskās medaļas īpašnieks no Latvijas. *Sports Latvijā un Pasaulē*, 1990. gada 1. oktobris, Nr. 2, 5. lpp.
- [154] Latvijas Ziemas sporta savienības Valdes sēžu protokoli. Protokols Nr. 56, 15.11.1933.
- [155] Roberts Bluķis [tiešsaiste]. <https://kazhe.lv/futbols/personas/roberts-blukis> [skatīts: 15.12.2021].
- [156] Oficiālā daļa. *Latvijas Kareivis*, 1933. gada 18. novembris, Nr. 261, 15. lpp.
- [157] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19229. l. LU studenta R. Bluķa personālieta.
- [158] Inženieri sporta laukumā. *Sporta Pasaule*, 1942. gada 13. jūlijs, Nr. 39, 1. lpp.
- [159] LNA LVVA, 7427. f., 4. apr., 14. l., 51. lp. Universitātes Rīgā dokumenti, 1942–1944.
- [160] **Grieze, G.** Miris Roberts Bluķis. *Laiks*, 1998. gada 9. maijs, Nr. 19, 6. lpp.
- [161] **Vedejs, L.** Mundrais Olimpietis. *Neatkarīgā Čīņa*, 1994. gada 30. maijs, Nr. 124, 7. lpp.
- [162] Latvijas hokeja pirmsākumi. *Sports*, 1988. gada 4. decembris, Nr. 191, 2. lpp.
- [163] **Zeļenkovs, A.** Latvijas Hokeja izlase. Sākums, 1932–1940. *Salaspils: 27 media*, 2017, 260., 264., 268., 269., 275., 289., 302., 307., 308., 311., 313. lpp.
- [164] Roberts Bluķis [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/52275-Roberts-Blu%C4%B7is> [skatīts: 16.12.2021].
- [165] **Zeļenkovs, A.** Latvija sāks spēlēt hokeju. *Ilustrētā Pasaules Vēsture*, 2019. gada 1. februāris, Nr. 2, 20. lpp.
- [166] Pirms 50 gadiem. *Laiks*, 1993. gada 22. maijs, Nr. 41, 6. lpp.
- [167] Kur un ko dara? *Technikas Apskats*, 1958. gada 1. aprīlis, Nr. 2, 19. lpp.
- [168] LNA LVVA, 2996. f., 2. apr., 31947. l. R. Bluķa pase.
- [169] RTU arhīvs, 646. l. RTU studenta D. Bobrova personālieta.
- [170] LOK: Daniils Bobrovs [tiešsaiste]. <http://olimpiade.lv/olimpietis/678> [skatīts: 24.02.2022].
- [171] Swimming – Daniils Bobrovs [online]. <https://www.the-sports.org/daniils-bobrovs-swimming-spf400178.html> [cited: 20.02.2022].
- [172] I. Gudro intervija ar D. Bobrovu 2022. gada februārī.
- [173] Bobrovs: «Tagad domāju par nākamajām olimpiskajām spēlēm, jo ar vienu ir par maz» [tiešsaiste]. https://sportacentrs.com/tokija_2021/27072021-bobrovs_tagad_domaju_par_nakamajam_olimpi [skatīts: 20.02.2022].
- [174] RTU arhīvs, 823. l. RTU studentes L. Bondares personālieta.
- [175] Latvijas kaus 2 [tiešsaiste]. https://www.infoski.lv/files/lk2_sl_meitenes.pdf?fbclid=IwAR093T8nW5sC8VR8kdjCz_rzkHOa-6QP4CGPQKJ1dGAJu5uJPhO6Di49X3E [skatīts: 25.02.2022].
- [176] Rezultāti meitenes [tiešsaiste]. <https://www.infoski.lv/files/mmmm.pdf?fbclid=IwAR2fgvsvxjrE-DZMEcSFRxdToZkx7F6RkQAFb-lM8oyhqwW1Ml8PXI30iM> [skatīts: 25.02.2022].
- [177] I. Gudro intervija ar L. Bondari 2022. gada februārī.
- [178] Kalnu slēpotāja Bondare kļūdās otrā brauciena beigās un olimpiskajā debijā paliek bez rezultāta [tiešsaiste]. <https://jauns.lv/raksts/sports/486309-kalnu-slepotaja-bondare-kludas-otra-brauciena-beigas-un-olimpiskaja-debija-paliek-bez-rezultata> [skatīts: 20.02.2022].
- [179] Liene Bondare. Slalom, Women [online]. <https://www.olympedia.org/results/19019516> [cited: 02.02.2022].
- [180] RTU arhīvs, 648. l. RTU studenta A. Dārznieka personālieta.
- [181] Kamanīņu braucējs Dārznieks: Kad iedegas zaļā gaisma, vairs ne ko dzirdu, ne redzu [tiešsaiste]. https://www.lsm.lv/raksts/sports/kamanas/kamaninu-braucejs-darznieks-kad-iedegas-zala-gaisma-vairs-ne-ko-dzirdu-ne-redzu.a264489?utm_source=ism&utm_medium=theme&utm_campaign=theme [skatīts: 16.01.2022].
- [182] Artūrs Dārznieks [tiešsaiste]. http://www.luge.lv/en/team_members/7-arturs-darznieks [skatīts: 22.02.2022].
- [183] I. Gudro intervija ar A. Dārznieku 2022. gada februārī.
- [184] I. Gudro intervija ar I. Dīcmani 2022. gada februārī.
- [185] **Millere, M.** Junioru komandā aug spēcīgi bobslejisti. *Sports*, 2001. gada 23. februāris, Nr. 45, 2. lpp.
- [186] Latvija XIX Ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleiksitijā. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2002, 74., 76., 106., 107. lpp.
- [187] **M. M.** Par čempioniem kļūst Ozols un Dīcmanis. *Sports*, 2005, Nr. 1, 16. lpp.
- [188] *Sports. Austrālijas Latvietis*, 2003. gada 9. aprīlis, Nr. 2647–2, 7. lpp.
- [189] RTU arhīvs, 733/L. RTU studenta I. Dīcmaņa personālieta.

- [190] Latvija XX Ziemas olimpiskajās spēlēs Turīnā. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2006, 42., 123., 124. lpp.
- [191] **Kirsons, M.** Latvija kā izņēmums Eiropā. *Dienas Bizness*, 2021. gada 23. marts, Nr. 12, 40.–41. lpp.
- [192] RTU arhīvs, 54755. l. RPI studenta Z. Ekmaņa personāllieta.
- [193] **Barbans, U.** 1980. gada labākie vieglatlēti. *Jaunais Inženieris*, 1981. gada 8. janvāris, Nr. 16, 4. lpp.
- [194] **Caune, D., Zembergs, M.** Latvijas bobsleja olimpiādes. Rīga: Jumava, 2016, 258 lpp.
- [195] Sarajevo`84. Yugoslavia 08. – 19. 02. Final report. Sarajevo: Organising Committee of the XIVth Winter Olympic Games 1984 at Sarajevo, p. 58, 62.
- [196] **Keiselis, G.** Bobslejs – tā ir politika. *Diena*, 1995. gada 15. novembris, 16. lpp.
- [197] Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts arhīvs (LNA LVA) 2145. f., 2. apr., 47. l., 21., 23. lp. LOK Ģenerālās asamblejas 2000. gada darbības pārskats; dokumenti par LOK pārstāvēto sporta federāciju pārstāvju dalību Ģenerālās asamblejas darbā, 2004.
- [198] RTU arhīvs, RRGTE01-031492. l. RTU studenta M. Ežmaļa personāllieta.
- [199] Kanoē airētājs Miķelis Ežmalis olimpiādes dēļ paliek skolā uz otru gadu [tiešsaiste]. <https://jauns.lv/raksts/zinas/224301-kanoe-airetajs-mikelis-ezmalis-olimpiades-del-paliek-skola-uz-otru-gadu> [skatīts: 03.02.2022].
- [200] **Vaidakovs, J.** Olimpiādes dēļ paliek skolā uz otru gadu: Kanoē airētājs Miķelis Ežmalis cenšas atkal mācīties. *Kas Jauns*, 2009. gada 17./23. novembris, Nr. 47, 36.–38. lpp.
- [201] *Laiks*, 2006. gada 9. septembris. Nr. 37, 25. lpp.
- [202] I. Gudro intervija ar A. Fokinu 2021. gada decembrī.
- [203] Latvijas peldētāju portreti [tiešsaiste]. <https://www.facebook.com/LatSwimShop/videos/1678232142246554/> [skatīts: 01.01.2022].
- [204] Ribakova olimpiskajā debijā sasniegusi jaunu Latvijas rekordu 200 metros brasā [tiešsaiste]. https://www.lsm.lv/raksts/sports/peldesana/ribakova-olimpiskaja-debija-sasniesusi-jaunu-latvijas-rekordu-200-metros-brasa.a195697/?utm_source=lsm&utm_medium=theme&utm_campaign=theme [skatīts: 02.01.2022].
- [205] Ribakova labo valsts rekordu, peldētāji paliek trešajā desmitā [tiešsaiste]. <https://www.la.lv/ribakova-labo-valsts-rekordu-peldetaji-paliek-tresaja-desmita> [skatīts: 02.01.2022].
- [206] Peldētājas mērķi, pirms un pēc Rio [tiešsaiste]. <https://sportland.lv/magazine/peldetajas-merki-pirms-un-pec-riol> [skatīts: 03.01.2022].
- [207] RTU arhīvs, 79605. l. RPI studenta A. Garonska personāllieta.
- [208] I. Gudro intervija ar A. Garonski 2022. gada februārī.
- [209] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13876. l., 1., 3., 9. lp. LU studenta E. Gruzīša personāllieta.
- [210] **Riekstiņš, A.** Pārdomas par ziemas olimpiskajām spēlēm. *Sports*, 1998. gada 3. marts, Nr. 51, 8. lpp.
- [211] **Riekstiņš, A.** Divu olimpiešu jubileja. *Sports*, 1992. gada 14. marts, Nr. 42, 2. lpp.
- [212] Pēc mirkļa 100 gadi. Latvijas Universitātes sports [tiešsaiste]. https://www.mirkli.lu.lv/sleposanas_notikumi.html [skatīts: 10.01.2022].
- [213] **G. Ķ.** Divciņa olimpiādē. *Sports*, 1998. gada 15. janvāris, Nr. 11, 9. lpp.
- [214] Mūsu lielā ģimene. *Ugunskurs*, 1937. gada 1. septembris, Nr. 8, 23. lpp.
- [215] Lēmums Nr. 168 Par apbalvošanu ar rajona darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas Goda rakstu. *Padomju Druva*, 1967. gada 4. novembris, Nr. 132.–133., 3. lpp.
- [216] Album Academicum Рижского Политехнического института, 1862–1912. Рига: Юнк и Полевский, 1912, 668. с.
- [217] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 349. l., 137., 190. lpp. l. Dokumenti par RPI studentu piedalīšanos dažādu biedrību darbībā, 1912–1914.
- [218] Rīgas Politehnikums: 1862–1919. Album Academicum (1912–1919). Rīgā: Latvijas Universitātes Studentu grāmatnīca, 1938, 126. lpp.
- [219] Patentu ziņas. *Valdības Vēstnesis*, 1935, Nr. 32, 1. lpp.
- [220] LNA LVVA, 3234. f., 33. apr., 66136. l. H. Hānes ārzemju pase, 1936.
- [221] LNA LVVA, 2942. f., 1. apr., 13890. l. Tilta ielas 22 mājas grāmata, 1930–1940.
- [222] *Padomju Latvija*, 1940. gada 21. decembris, Nr. 114, 11. lpp.
- [223] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 18533. l. LU studenta A. Hermanovska personāllieta.
- [224] LVA LVVA, 3728. f., 1. apr., 159. l., 1.–20. lp. A. Hermanovska raksts «Mani pieredzējumi Berlīnes olimpiādē».
- [225] **Sātiņš, K.** Miris Alfreds Hermanovskis. *Austrālijas Latvietis*, 1981. gada 20. novembris, Nr. 1604, 7. lpp.
- [226] In memoriam. *Laiks*, 1981. gada 25. novembris, Nr. 94, 6. lpp.
- [227] LSFAP sekretāriātam jauna adrese. Tēvzeme: *Latvian Newspaper*, 1947. gada 15. februāris, Nr. 14, 5. lpp.
- [228] Sportistu laulības. *Sporta Pasaule*, 1942. gada 22. jūnijs, Nr. 36, 1. lpp.
- [229] *Latvija*, 1947. gada 21. marts, Nr. 22, 4. lpp.
- [230] Latvieši autorallijā. *Laiks*, 1986. 30. jūlijs, Nr. 61, 6. lpp.

- [231] LNA LVVA 7427. f., 5. apr., 12. l., 47., 278. lp. LU studentu reģistrs.
- [232] Latviešu mākslinieks Bermudu salās. *Atpūta*, 1940. gada 19. janvāris, Nr. 794, 24. lpp.
- [233] A List of Artists who worked in Bermuda prior to 1950 [online]. <http://sites.rootsweb.com/~bmuwgw/artists2.htm> [cited: 01.01.2022].
- [234] Miris Askolds Hermanovskis. *Laiks*, 1967. gada 26. augusts, Nr. 68, 4. lpp.
- [235] Tēpu mākslinieces Milas Hermanovskas brīnišķīgā dzīve. *Laiks*, 2010. gada 19. jūnijs, Nr. 24, 6. lpp.
- [236] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 22446. l. LU studenta E. Hermanovska personālieta.
- [237] LNA LVVA, 7427. f., 5. apr., 11. l., 64. lp. LU studentu reģistrs.
- [238] Neaizmirstamas biogrāfijas. Rūdolfs Jurciņš un Beveronija [tiešsaiste]. <https://www.lu.lv/muzejs/par-mums/zinas/zina/t/65653/> [skatīts: 29.01.2022].
- [239] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 15102. l., 20. lp. R. Jurciņa autobiogrāfija 1945. gada 8. augustā.
- [240] **Visockis, J.** Rūdolfs Jurciņš. *Liesma*, 1990. gada 1. marts, Nr. 3, 19. lpp.
- [241] Latvijas Ziemas Sporta Savienības diplomu P. Kaņepam, 1931., 1933. Latvijas Sporta muzejs 23.224, 23.225.
- [242] **Reinis, U.** Latvijas meistars–olimpietis Pauls Kaņeps mūžībā. *Laiks*, 2007. gada 24. marts, Nr. 13, 22. lpp.
- [243] P. Kaņepam – 75. *Laiks*, 1986. gada 8. novembris, Nr. 90, 6. lpp.
- [244] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13996. l. LU studenta P. Kaņepa personālieta.
- [245] Rīgas Doma ev. lut. draudzes kristīto reģistrs. 1893, Nr. 221.
- [246] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 5408. l. LU studenta K. Klasena personālieta.
- [247] **Plūms, Ā.** Devītās olimpiskās spēles. Rīga: J. Plikše, 1929, 84. lpp.
- [248] The ninth Olympiad being the official report of the Olympic games of 1928 Celebrated at Amsterdam. Amsterdam: Printers&Publishers, 1928, p. 875.
- [249] **H. B.** Pirmie pasaules miestarsacīkstēs. *Laiks*, 1978. gada 29. novembris, Nr. 95, 6. lpp.
- [250] **Caune, D. Ā.** vācieši. *Liesma*, Nr. 9–10, 1990. gada 1. septembris, 22. lpp.
- [251] **Veigners, I.** *Latvieši Rietumzemēs: un vēl dažās zemēs.* Rīga: Drukātava, 2009, 736. lpp.
- [252] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19126. l., 8. lp. LU studenta E. P. Klāva personālieta.
- [253] **Lasis, J.** Vēstures lapaspuses. *Sports*, 1992. gada 29. septembris, Nr. 176.–177., 6. lpp.
- [254] Edgars Klāvs [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/52320-Edgars-Kl%C4%81vs> [skatīts: 12.01.2022].
- [255] Latvijas ledushokejisti dodas ceļā uz pasaules meistarsacīkstēm Šveicē. *Sporta Pasaule*, 1939. gada 28. janvāris, Nr. 599, 2. lpp.
- [256] **Gundars, E.** Pirmais kapteinis. *Sports*, 1971. gada 26. decembris, Nr. 202, 2. lpp.
- [257] Latvijas sporta vēsture: Izcilajam hokejistam Edgaram Klāvam – 105 [tiešsaiste]. <https://www.delfi.lv/sports/news/hokejs/latvijas-sporta-vesture-izcilajam-hokejistam-edgaram-klavam-105.d?id=50228119> [skatīts: 15.01.2022].
- [258] **Vedējs, L.** Neatkarīgās Latvijas izlases hokejisti. *Sports*, 1990. gada 13. jūnijs, Nr. 85, 2. lpp.
- [259] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 22524. l., 21. lp. LU studenta K. Kļavas personālieta.
- [260] **Līrums, A.** Virsleitanta Kārļa Kļavas piemiņai. *Laiks*, 1951. gada 18. jūlijs, Nr. 56,
- [261] Kārlis Kļava [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/100321-K%C4%81rlis-K%C4%BCava> [skatīts: 22.01.2022].
- [262] **Mežavilks, Z.** Latviešu pirmais pasaules meistars. *Laiks*, 1995. gada 20. maijs, Nr. 40, 6. lpp.
- [263] **Šmits, A.** Pasaules meistars. *Sporta Pasaule*, 1939. gada 18. februāris, Nr. 609, 4. lpp.
- [264] Kas viņus aizstās. *Laikmets*, 1942. gada 9. oktobris, Nr. 41, 22. lpp.
- [265] *Sports*. *Laiks*, 1989. gada 5. aprīlis, Nr. 27, 6. lpp.
- [266] LNA LVA, 1986. f., 2. apr., 8772. l. K. Kļavas-Talka izmeklēšanas lieta sakarā ar apcietināšanu, 1941.
- [267] Vieglatlētu sacensības. *Daugavas Vanagu Mēnešraksts*, 1979. gada 1. novembris, Nr. 6, 75. lpp.
- [268] **Suts, A.** Un tik lādē, un tik šauj... *Sports*, 1992. gada 20. novembris, Nr. 220, 4. lpp.
- [269] **Mežavilks, Z.** Pirmie latvieši pasaules sporta virsotnēs [pētījums par slaveniem latviešu sportistiem ar bagātīgu fotomateriālu]. Rīga, 2005, 16.–22. lpp.
- [270] RTU arhivs, 271181. l. RTU studenta I. Kostina personālieta.
- [271] **Ķīsis, G.** Latvijas sportisti pasaules junioru meistarsacīkstēs grieķu-romiešu cīņā. *Sports*, 2001. gada 24. augusts, Nr. 97, 7. lpp.
- [272] Biography. Igors Kostins [online]. <https://olympics.com/en/athletes/igors-kostins> [cited: 15.03.2022].
- [273] Igors Kostins [online]. <https://www.olympedia.org/athletes/107675> [cited: 11.03.2022].
- [274] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1910. l., 91. lp. RPI studentu reģistrs.

- [275] Auf der Generalversammlung des Baltischen Olympischen Komitees und der Teilnehmer an der Stockholmfahrt 1912. *Rigasche Rundschau*, 1912, 17 Maerz, Nr. 64, S. 14.
- [276] LNA LVVA, 4011. f., 1. apr., 3335. l. Fon Külbergu dzimtas dokumenti.
- [277] Piederigo paziņojums par H. fon Külberga nāvi. *Рижское Обозрение*, No. 116, 1915, c. 8.
- [278] **Kehris, E.** Krāču karaliene. *Ciņa*, 1972. gada 11. februāris, Nr. 35, 4. lpp.
- [279] **Laidiņš, M.** Šokolādes konfekšu kastes uz laivām. *Sports*, 1993. gada 16. oktobris, Nr. 243, 6. lpp.
- [280] RTU arhīvs, 16702. l. RPI studentes B. Hercovas-Hercbergas (Romeiko) personāllieta.
- [281] Kārļa Hercberga akvareļu izstādes katalogs. Rīga, 1976, 8. lpp.
- [282] **Caune, D.** Kvadrātkilometra vienā malā. *Padomju Jaunatne*, 1978. gada 18. oktobris, Nr. 201, 3. lpp.
- [283] **Lūkina, E.** «Laimes trasē». *Sports*, 1972. gada 27. jūlijs, Nr. 117, 2. lpp.
- [284] Ūdenskristības. *Liesma*, 1975. gada 1. decembris, Nr. 12, 10. lpp.
- [285] **Strazds, V.** Pavasarīgajā Amatā. *Sports*, 1981. gada 21. aprīlis, Nr. 63, 2. lpp.
- [286] **Kalns, H.** Starti Gaujas krācēs. *Liesma*, 1983. gada 23. jūlijs, Nr. 115, 4. lpp.
- [287] **Zolte, I.** Paliekošas dzirkstis. *Laiks*, 1994. gada 26. novembris, Nr. 95, 6. lpp.
- [288] **Meldere, D.** Dāmas un spararats? *Sports Latvijā un Pasaulē*, 1992. gada 1. jūlijs, Nr. 2, 9. lpp.
- [289] **Zolte, I.** Paliekošās dzirkstis. *Sports*, 1994. gada 1. novembris, Nr. 258, 7. lpp.
- [290] Staiceliešu cerība – vecā papīrfabrika [tiešaiste]. <https://www.diena.lv/raksts/pasaule/krievija/staiceliesu-ceriba-veca-papirfabrika-10008835> [skatīts: 30.01.2022].
- [291] Mārcis Laidiņš turpina gatavoties Sidnejai. *Sports*, 1998. gada 27. jūnijs, Nr. 144, 6. lpp.
- [292] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17703. l., 12. lp. LU studenta R. Lapaiņa personāllieta.
- [293] LNA LVVA, 7427. f., 5. apr., 15. l., 18. lp. LU studentu reģistrs.
- [294] **Zelenkovs, A.** Leģendārais Roberts Lapainis. *Klubs*, 2019. gada 1. maijs, Nr. 5, 40. lpp.
- [295] Roberts Lapainis [tiešaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/52356-Roberts-Lapainis> [skatīts: 21.01.2022].
- [296] Kronika. *Pasta-Telegrāfa Dzīve*, 1937. gada 1. jūnijs, Nr. 6, 221. lpp.
- [297] LNA LVA, 1821. f., 1. apr., 5163. l. R. Lapaiņa apcietināšanas lieta.
- [298] **Vedējs, L.** Miris Roberts Lapainis. *Latvija*, 1947. gada 21. oktobris, Nr. 79, 4. lpp.
- [299] RTU arhīvs, 29262. l. RTU studentes I. Latves-Sļesarenokas personāllieta.
- [300] **Latve-Sļesarenoka, I., Dirba, J., Ketners, K.** Mathematical Modelling of Brushless Motor Transient. *Enerģētika un elektrotehnika*. Nr. 23, 2008, 169.–175. lpp.
- [301] **Ketners, K., Ketnere, E., Bērziņa, K., Latve-Sļesarenoka, I.** The Research of Stability of Synchronization Process with Mathematical Model's Application of Two Generators. *Enerģētika un elektrotehnika*. Nr. 20, 2007, 115.–121. lpp.
- [302] I. Gudro intervija ar I. Latvi-Sļesarenoku 2022. gada janvārī.
- [303] RTU arhīvs, 11787. l. RPI studentes R. Lāces personāllieta.
- [304] Renāte nav izdzisusi zvaigzne [tiešaiste]. https://sportacentrs.com/sporta_avize/22022013-renate_nav_izdzisusi_zvaigzne [skatīts: 10.01.2022].
- [305] Latvijas skolēnu 12. spartakiāde. *Pionieris*, 1959. gada 1. jūlijs, Nr. 26, 4. lpp.
- [306] Lilita Gerika – sporta meistare. *Rīgas Balss*, 1960. gada 25. augusts, Nr. 202, 5. lpp.
- [307] **Viļčuks, V.** 23 uzvaras Minskā. *Dzimtenes Balss*, 1960. gada 4. septembris, Nr. 72, 4. lpp.
- [308] Labi rezultāti tāllēcējam. *Padomju Jaunatne*, 1960. gada 10. jūlijs, Nr. 135, 4. lpp.
- [309] Renāte Lāce – 6,15 m. *Padomju Jaunatne*, 1961. gada 15. augusts, Nr. 160, 4. lpp.
- [310] «Vārpas» lielā uzvara. *Sports*, 1961. gada 8. augusts, Nr. 93, 3. lpp.
- [311] Uzvaras Ļenigradā un Brestā. *Rīgas Balss*, 1962. gada 6. janvāris, Nr. 5, 5. lpp.
- [312] Sports. Viļņas sacensību bilance. *Ciņa*, 1962. gada 23. maijs, Nr. 119, 3. lpp.
- [313] Renāte Lāce un Jānis Lūsis – Padomju Latvijas labākie sportisti. *Rīgas Balss*, 1963. gada 30. decembris, Nr. 307, 5. lpp.
- [314] Okeānam pāri. *Sports*, 1963. gada 14. septembris, Nr. 111, 3. lpp.
- [315] **Novičs, V.** «Daugavas» CP meistarsacīkstes vieglatlētikā. *Sports*, 1963. gada 11. jūnijs, Nr. 69, 3. lpp.
- [316] *Rīgas Balss*. 1963. gada 15. augusts, Nr. 192, 1. lpp.
- [317] Šodien jaunības un veselības svētki. *Rīgas Balss*, 1963. gada 10. augusts, Nr. 188, 5. lpp.
- [318] **Ozoliņš, B.** Pricīgi brīži. *Zvaigzne*, 1963. gada 5. septembris, Nr. 17, 3. lpp.
- [319] Baltijas republiku vieglatlētu salidojumā. *Rīgas Balss*, 1964. gada 1. jūnijs, Nr. 128, 5. lpp.

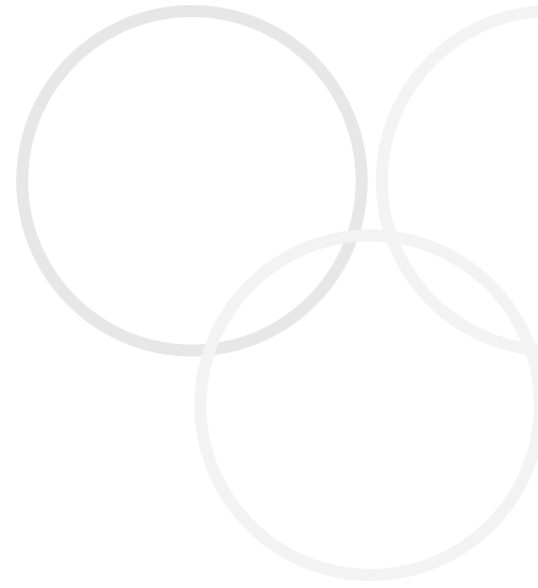
- [320] 10 labākās republikas 1964. gadā. *Sports*, 1964. gada 22. decembris, Nr. 151, 2. lpp.
- [321] **Beķeris, U.** Divas stundas Tokijas atblāzmā. *Jaunais Inženieris*, 1964. gada 4. novembris, Nr. 18, 4. lpp.
- [322] **Liepiņš, K.** Vieglatlēti sāk labi. *Jaunais Inženieris*, 1965. gada 27. septembris, Nr. 12, 4. lpp.
- [323] **Avota, A.** Rīgā Maskavas ielā 160. *Sports*, 1965. gada 9. oktobris, Nr. 154, 1. lpp.
- [324] **Kehris, Ē.** Eiropas zelts brauks uz Rīgu. *Padomju Jaunatne*, 1966. gada 4. septembris, Nr. 173, 6. lpp.
- [325] Renāte Lāce. *Sports*, 1967. gada 5. marts, Nr. 37, 4. lpp.
- [326] Latvijas enciklopēdija, 3. sēj. Rīga: Valērija Belokoņa izdevniecība, 2005, 628. lpp.
- [327] **Spars, A.** Renāti neaizmirsīsim. *Pionieris*, 1969. gada 25. februāris, Nr. 16, 2. lpp.
- [328] **Kehris, Ē.** Dzintars Lācis. Sportists profilā un pretskatā. *Padomju Jaunatne*, 1967. gada 17. septembris, Nr. 183, 6. lpp.
- [329] Uzvar Dzintars Lācis. *Dzimtenes Balss*, 1962. gada 11. maijs, Nr. 38, 4. lpp.
- [330] **Āzens, D., Keisels, G.** Rīgas zvaigznes pasaules sporta debesjumā. Rīga sporto gadsimta griežos. Rīga: Jumava, 2015, 163. lpp.
- [331] Dzintars Lācis [tiešsaiste]. <http://www.latvijassports.lv/lv/personalijas/24-personalijas/l/101-dzintars-lacis> [skatīts: 18.01.2022].
- [332] Dzintars Lācis nopelniem bagātais. *Padomju Jaunatne*, 1970. gada 19. jūnijs, Nr. 117, 3. lpp.
- [333] RTU arhīvs, 7284. l. RPI studenta Dz. Lāča personālieta.
- [334] Dzintars Lācis [tiešsaiste]. <https://timenote.info/lv/Dzintars-Lacis-00.00.1940> [skatīts: 26.01.2022].
- [335] Dzintars Lācis (19.05.1940.–7.11.1992.). *Sports*, 1992. gada 10. novembris, Nr. 211–212, 1. lpp.
- [336] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1907. l., 170. lp. RPI studentu saraksts.
- [337] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1908. l., 4. lp. RPI studentu saraksts.
- [338] Hagensberger Schuetzenegellschaft. *Rigasche Zeitung*, 9. Maerz 1910, Nr. 56, S. 4.
- [339] Locales. *Duena Zeitung*, 14. Februar 1905, Nr. 32, S. 5.
- [340] Feuilleton. Sportnachrichten. *Rihische Neueste Nachrichten: Organ für liberales Deutschtum*, 3. Februar 1910, Nr. 27, S. 6.
- [341] Radfahrer-Vereinigung «Union». *Duena Zeitung*, 19. Maerz 1908, Nr. 66, S. 9.
- [342] Lokales. Zum Vau einer zweiten kirche in Hagensberg. *Rigasche Zeitung*, 3. Martz 1910, Nr. 56, S. 4.
- [343] Die 2. Russische Olympiade in Riga 1914. *Libausche Zeitung*, 19. Juli 1914, Nr. 163, S. 3.
- [344] Locales. Sehiesiem. *Baltische Post*, 12. Juli 1914, Nr. 157, S. 4.
- [345] J. Mitauer Local-Nachrichten. *Rigasche Zeitung*, 16. Juni 1909, Nr. 135, S. 9.
- [346] «Union», – Abteiling Riga. Externes Herbstsportfest. *Duena Zeitung*, 10. September 1908, Nr. 210, S. 1.
- [347] **Ulmanis, A.** Melnās ripas bruņinieki: Latvijas hokeja vēsture. Rīga: Latvijas Hokeja federācija, 1998, 49. lpp.
- [348] Zu dem Duma – Wahlen in Riga. *Rigasche Zeitung*, 14. Februar 1907, Nr. 37, S. 1.
- [349] Aufgeboten. *Rigasche Zeitung*, 14. Februar 1914, Nr. 37, S. 5.
- [350] RTU arhīvs, 100579. l. RTU studentes I. Lūses personālieta.
- [351] A. Zigmundes personīgais arhīvs. Ilondas Lūses vēstule RTU vadošajai pētniecei Alīdai Zigmundeī 2012. gada 19. novembrī.
- [352] Latvija XVIII Ziemas olimpiskajās spēlēs Nagano. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 1998, 98. lpp.
- [353] RTU arhīvs, 221/120/PN. l. RPI studenta G. Niedras personālieta.
- [354] **Krūmiņa, D.** Desmit medaļu komplekti. *Sports*, 1994. gada 4. jūlijs, Nr. 155, 4. lpp.
- [355] Konstantīns Ovčiņņikovs [tiešsaiste]. <https://www.diena.lv/atsevguards/konstantins-ovcinnikovs> [skatīts: 22.12.2021].
- [356] RTU arhīvs, 122226. l. Studenta K. Ovčiņņikova personālieta.
- [357] **Caune, D.** Kur čempions uzvar čempionu. *Sports*, 2012. gada 21. augusts, Nr. 15/16, 37. lpp.
- [358] I. Gudro intervija ar K. Ovčiņņikovu 2021. gada decembrī.
- [359] Džudo klubs Mārupe [tiešsaiste]. <https://marupejudo.lv/aboutClub> [skatīts: 02.01.2022].
- [360] RTU arhīvs, 15 171. l. RPI vecāka pasniedzēja C. Ozera personālieta.
- [361] Cēzars Ozers. *Sports*, 1959. gada 8. augusts, Nr. 94, 1. lpp.
- [362] *Vējiņš 50 gadu 50 stāstos par basketbolu un ne tikai* (sast. G. Keiselis). Rīga: Jumava, 2008, 20. lpp.
- [363] I. Gudro intervija ar C. Ozeru 2022. gada februārī.
- [364] Cēzars Ozers [tiešsaiste]. <https://www.ainars-vanags.com/history.html> [skatīts: 28.01.2022].
- [365] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 16601. l. LU studenta A. Ozola personālieta.
- [366] In memoriam. *Laiks*, 1980. gada 6. septembris, Nr. 72, 6. lpp.
- [367] Notikušās sacensības. *Pasta-Telegrāfa dzīve*, 1933. gada 1. augusts, Nr. 8, 272. lpp.
- [368] Augusts Ozols [tiešsaiste]. <https://kazhe.lv/futbols/personas/augusts-ozols> [skatīts: 02.02.02022].

- [369] Ledus hokejistu pirmās ciņas. *Rīts*, 1935. gada 16. decembris, Nr. 345, 4. lpp.
- [370] Cēls piemērs. *Rīts*, 1934. gada 15. novembris, Nr. 81, 8. lpp.
- [371] RTU arhīvs, RRGTE01-020442. Studentes A. Pastares personāllieta.
- [372] **Bērziņš-Soms, J.** Soļošu vien tālāk. *Sports*, 2009, Nr. 38/39, 14. lpp.
- [373] **Raits, R.** Agnese Pastare – Latvijas vicečempione 3000 m skriešanā. *Ogres Vēstis*, 2011, Nr. 59, 8. lpp.
- [374] Olympic team Latvia: London 2012. Rīga: Latvian Olympic Committee, 2012, p. 9, 17.
- [375] RTU gados jaunākā olimpiete par sajūtām Londonā. *Jaunais Inženieris*, 2012, rudens, 24. lpp.
- [376] Soļotāja Pastare Valsts prezidenta balvas izcīnā uzstāda sezonas otro labāko rezultātu pasaulē [tiešsaiste]. <https://www.diena.lv/raksts/sports/citi/solotaja-pastare-valsts-prezidenta-balvas-izcina-uzstada-sezonas-otro-labako-rezultatu-pasaule-14017042> [skatīts: 29.12.2021].
- [377] Agnese Pastare [tiešsaiste]. <http://latvijassports.lv/lv/personalijas/28-personalijas/p/297-agnese-pastare> [skatīts: 16.03.2022].
- [378] Ogres novada «Sporta laureāts 2013» [tiešsaiste]. https://travelnews.lv/?view=view_images&g_uid=5051&img_id=111041 [skatīts: 16.03.2022].
- [379] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1325. l., 1. lp. RPI studenta B. fon Pertela personāllieta.
- [380] LNA LVVA, 7175. f., 2. apr., 1711. l. RPI studenta B. fon Pertela ieskaīšu grāmatiņa.
- [381] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 347. l., 85., 155. lp. RPI Studentu vingrošanas biedrības biedru saraksts, 1908–1909.
- [382] **Apine, R.** Āgenskalna Vingrošanas un sporta biedrības darbība un nams Baldones ielā 7. *Inženierzinātņu un augstskolu vēsture*, RTU izdevniecība, 2021/5, 34. lpp.
- [383] Auguste Margarete Leontine Pertel [online]. <https://www.geni.com/people/Auguste-Margarete-Leontine-Pertel/6000000134651932850> [cited: 30.12.2021].
- [384] Paide teateid. *Jaerva Teataja*, 19 detsember 1933, Nr. 147, l. 4.
- [385] Paide teateid. *Jaerva Teataja*, 19 detsember 1934, Nr. 150, l. 4.
- [386] Jaervamaalt lahkunud 260 sakslast. *Jaerva Teataja*, 4 maerts 1940, Nr. 27, l. 2.
- [387] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17518. l., 7. lp. LU studenta A. Petrovska personāllieta.
- [388] Aiz Austrālijas krastiem. *Austrālijas Latvietis*, 1974. gada 19. jūlijs, Nr. 1236, 11. lpp.
- [389] Petrovskis Ādolfs [tiešsaiste]. <https://hokejavesture.lv/persona/petrovskis-adolfs/> [skatīts: 21.01.2022].
- [390] LNA LVVA, 7427. f., 7. apr., 91. l., 253. lp. LU absolventa Arvida Mārtaņa Pētersona diploms, 1944.
- [391] **Čika, V.** Sports, *Laiks*, 1985. gada 6. jūlijs, Nr. 54, 6. lpp.
- [392] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17237. l., 20. lp. LU studenta A. M. Pētersona personāllieta.
- [393] **Ošiņš, I.** Četrpusīgais Arvids Pētersons. *Laiks*, 2008. gada 11. oktobris, Nr. 39, 17. lpp.
- [394] Arvids Mārtaņš Pētersons [tiešsaiste]. <https://enciklopedija.lv/skirklis/52416> [skatīts: 21.01.2022].
- [395] Mūsu rekordinternacionāli. *Sporta Pasaule*, 1944. gada 3. jūlijs, Nr. 142, 3. lpp.
- [396] Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijai – 100. Rīga: Jumava, 2021, 89. lpp.
- [397] Spēlētprieks. *Sports*, 1983. gada 23. oktobris, Nr. 166, 2. lpp.
- [398] RTU arhīvs, 68672. l. RPI studenta M. Poikāna personāllieta.
- [399] Kur spēars atbalstīt. *Sports Latvijā un Pasaulē*. 1991. gada 1. decembris, Nr. 3, 5. lpp.
- [400] Pēdējā brīdī. *Cīņa*, 1986. gada 11. februāris, Nr. 35, 4. lpp.
- [401] I. Gudro intervija ar M. Poikānu 2021. gada decembrī.
- [402] LNA LVVA, 7427.f., 1. apr., 8883. l. LU studenta Z. Popova personāllieta.
- [403] **Salnājs, Z.** Kādā tālā ziemas dienā. *Londonas Avīze*, 1977. gada 2. decembris, Nr. 1602, 3. lpp.
- [404] Tiesu sludinājumi. *Valdības Vēstnesis*, 1935. gada 17. decembris, Nr. 287, 4. lpp.
- [405] Frontei un dzimtenei. *Sporta Pasaule*, 1944. gada 2. maijs, Nr. 133, 4. lpp.
- [406] Popova Raisa Fatima [online]. <https://www.travelspo.ru/latvia-db/krievija/popova-raisa-fatima/> [cited: 01.12.2021].
- [407] LNA LVVA, 2996. f., 15. apr., 21949. l. R. F. Havžokovas pase.
- [408] Rīgas dzimtsarakstu nodaļa. *Jaunākās Ziņas*, 1938. gada 23. septembris, Nr. 216, 5. lpp.
- [409] Latvija XXVIII Olimpiskajās spēlēs Atēnās. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2004, 82., 118. lpp.
- [410] Latvija Pekinā=Latvia at the Games of the XXIX Olympiad in Beijing. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2008, 148., 224. lpp.
- [411] **Rags, Ē.** (pierakst. Zvaigzne, M.) Runā kautrīgais šķēpmetējs Ēriks: [saruna ar šķēpmetēju]. *Ventas Balss*, 2011, Nr. 145, 7. lpp.
- [412] I. Gudro intervija ar M. Grīvu 2022. gada janvārī.
- [413] RTU arhīvs, 13857. l. RTU studenta A. Reinholda personāllieta.
- [414] I. Gudro intervija ar A. Reinholdu 2022. gada janvārī.
- [415] I. Gudro intervija ar P. Rožkovu 2021. gada decembrī.

- [416] No vasaras uz ziemu [tiešsaiste]. <https://www.diena.lv/raksts/sporta-avize/tuvplana/no-vasaras-uz-ziemu-14242039> [skatīts: 17.12.2021].
- [417] Paralimpiskās sportistes Poļinas Rožkovas stāsts: Sadusmo cilvēki, kas saka «man nesanāks» [tiešsaiste]. <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/sarunas/paralimpiskas-sportistes-polinas-rozkovas-stasts-sadusmo-cilveki-kas-saka-man-nesanaks.a403616/> [skatīts: 01.01.2022].
- [418] Pēc nelaimīga kritiena ar sniega dēli viņa nepadevās: spēcīgās paralimpietes Poļinas Rožkovas stāsts [tiešsaiste]. <https://jauns.lv/raksts/sports/427954-pec-nelaimiga-kritiena-ar-sniega-deli-vina-nepadevas-specigas-paralimpietes-polinas-rozkovas-stasts> [skatīts: 10.01.2022].
- [419] Sporta laukos. *Brīvība*, 1969. gada 1. janvāris, Nr. 1, 8. lpp.
- [420] Ceļš uz Mehiko sākas Rīgā. *Liesma*, 1967. gada 1. augusts, Nr. 8, 25. lpp.
- [421] **Sproģis, A.** Četri viri laivā. *Dzimtenes Balss*, 1968. gada 27. septembris, Nr. 39, 7. lpp.
- [422] **Jurševica, M.** Galvu virs ūdens. *Sports*, 1994. gada 5. janvāris, Nr. 3, 6. lpp.
- [423] **Ošiņš, I.** Latvijas olimpiskais zelts, sudrabs, bronza. Rīga: Lauku Avīze, 2008, 36.–39., 131. lpp.
- [424] Pāvels Seļivanovs [tiešsaiste]. <http://latvijassports.lv/lv/personalijas/30-personalijas/s/141-pavels-selivanovs> [skatīts: 03.02.2022].
- [425] Deputātu kandidātu saraksti Rīgas domes vēlēšanām 6. jūnijā. *Latvijas Vēstnesis*, 2009. gada 28. maijs, Nr. 83, 8., 10. lpp.
- [426] RTU arhīvs, 114412. I. RTU studenta J. Silarāja personāllieta.
- [427] **Millere, D.** Šissezonas debitants jau pirmās izlases pretendents. *Sports*, 2001. gada 18. aprīlis, Nr. 89, 5. lpp.
- [428] I. Gudro intervija ar J. Silarāju 2022. gada janvārī.
- [429] Video: Jānis Silarājs par bobsleju un šķēpiem, Sandi Prūsi un Soltleiksitiiju [tiešsaiste]. https://sportacentrs.com/ziemas_sports/bobslejs/13032018-janis_silarajs_par_bobsleju_un_skepiem_sa [skatīts: 30.01.2022].
- [430] **Roga, G.** Paudžu stafete. *Sports*. 1976. gada 17. jūlijs, Nr. 111, 2. lpp.
- [431] **Ošiņš, I.** Jura Silova liktenis sprintā. *Laiks*, 2008. gada 31. maijs, Nr. 22, 8. lpp.
- [432] Juris Silovs. *Liesma*, 1972. gada 1. novembris, Nr. 11, 11. lpp.
- [433] Juris Silovs. *Padomju Jaunatne*, 1974. gada 15. februāris, Nr. 32, 5. lpp.
- [434] RTU arhīvs, 25589. I. RPI studenta J. Silova personāllieta.
- [435] Sports. Olimpiskā pagātne. *Laiks*, 1984. gada 19. maijs, Nr. 40, 6. lpp.
- [436] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1909. l., 129. lp. RPI studentu saraksts.
- [437] LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 6885. l. Studenta Ļeva Sitina ieskaīšu grāmatīņa.
- [438] Бородин, О. Е. Предки, ближайшие родственники и окружение С. Л. Сытина (1925–2001). Семейные дневники и воспоминания. *Региональная идентичность в историческом и культурном пространстве России. VII Сытинские чтения. Материалы международной научно-практической конференции, посвященной памяти историка С. Л. Сытина*. Ульяновск, 25–26 сентября 2014 г. Ч. 2 ред.-сост. Беспалова Е. К. Ульяновск: Издательство «Корпорация технологий продвижения». 2015. 10–25 с.
- [439] LNA LVVA, 2996. f., 17. apr., 33334. I. P. Sokolova Latvijas Republikas pase.
- [440] Pauls Sokolovs [tiešsaiste]. <https://kazhe.lv/futbols/personas/pauls-sokolovs> [skatīts: 02.01.2022].
- [441] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 7414. l. I. P. Sokolova personāllieta.
- [442] Dažos vārdos. *Laiks*, 1971. gada 16. oktobris, Nr. 83, 6. lpp.
- [443] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11269. l. LU studenta A. Sokolova personāllieta.
- [444] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 2668. l. LU studenta N. Sokolova personāllieta.
- [445] Līdzjūtības. *Rīgas Balss*, 1971. gada 24. aprīlis, Nr. 96, 7. lpp.
- [446] RTU arhīvs, 38937. I. RTU studenta K. Straumes personāllieta.
- [447] I. Gudro intervija ar K. Straumi 2021. gada decembrī.
- [448] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11817. l., 14., 15., 16. LU studenta J. Tiltiņa personāllieta.
- [449] LNA LVVA, 7427. f., 5. apr., 8. l., 286. lp. LU studentu reģistrs.
- [450] Latvijas sporta vēsture: Divkārtējais pasaules studentu čempions basketbolā [tiešsaiste]. <https://www.delfi.lv/sports/news/basketbols/latvijas-sporta-vesture-divkarterjais-pasaules-studentu-cempions-basketbola.d?id=50360029> [skatīts: 22.01.2022].
- [451] Sporta jaunumi dažos vārdos. *Austrālijas Latvietis*, 1974. gada 10. maijs, Nr. 1226, 11. lpp.
- [452] Sportistu laulības Vācijā. *Sporta Pasaules Magazīna*, 1947. gada 16. marts, Nr. 13, 6. lpp.
- [453] Klivlendas chronika. *Laiks*, 1974. gada 3. aprīlis, Nr. 27, 6. lpp.
- [454] In memoriam. *Laiks*, 1974. gada 6. aprīlis, Nr. 28, 6. lpp.
- [455] RTU arhīvs, 7431470. I. RPI studenta B. Timofejeva personāllieta.

- [456] Boriss Timofejevs [tiešsaiste]. <http://www.latvijassports.lv/lv/personalijas/31-personalijas/t/304-boriss-timofejevs> [skatīts: 16.01.2022].
- [457] Seniori joprojām formā [tiešsaiste]. <https://www.sporto.lv/sporta-veidi/individualie-sporta-veidi/seniori-joprojam-forma/> [skatīts: 21.01.2022].
- [458] Rīga Shooting Centre [tiešsaiste]. <http://ssk.sporting.lv/?tab=contacts> [skatīts: 16.01.2022].
- [459] I. Gudro intervija ar B. Timofejevu 2022. gada janvārī.
- [460] RTU arhīvs, 2831609. l. RPI studenta A. Tropa personāllieta.
- [461] Altenberga: 6, 7, 8. *Sports*, 1989. gada 14. novembris, Nr. 176, 3. lpp.
- [462] I. Gudro intervija ar A. Tropa 2022. gada janvārī.
- [463] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19793. l., 3., 4., 5. lp. LU studentes M. Martinsones personāllieta.
- [464] **Ivanova, L.** Par slēpošanu, Sniega Rozi un Mirdzu Martinsoni. *Laiks*, 2010. gada 18. decembris, Nr. 48, 24. lpp.
- [465] **Riekstiņš, A.** Mūsu spējīgākie sporta reprezentanti. *Fiziskā Kultūra un Sports*, 1937. gada 1. decembris, Nr. 8, 353. lpp.
- [466] **Šmits, A.** «Starta» kokteilis. *Starts*, 1934. 15. februāris, Nr. 2, 42. lpp.
- [467] Sports. Ātrslidotāju pārbaudes sacīkstes. *Latvijas Kareivis*, 1934. gada 26. janvāris, Nr. 20, 4. lpp.
- [468] M. Martinsones foto. *Atpūta*, 1935. gada 6. septembris, Nr. 566, 23. lpp.
- [469] Žurnāla vāks. *Atpūta*, 1935. gada 13. decembris, Nr. 580.
- [470] *Magazina*, 1936. gada 14. februāris, Nr. 196, 28. lpp.
- [471] Visi pasaules skati pievērsti Garmiš-Partenkirchenai. *Sporta Pasaule*, 1936. gada 10. februāris, Nr. 231, 1. lpp.
- [472] Mirdza Martinsone izvesēlojusies. *Sporta Pasaule*, 1938. gada 19. maijs, Nr. 492, 1. lpp.
- [473] «Mis lido» sportiste. *Rīts*, 1938. gada 28. jūlijs, Nr. 206, 2. lpp.
- [474] **Šulca, A.** Mirdza Martinsone-Turķe sportiste un žurnāliste. *Universitas*, 1984. gada 1. aprīlis, Nr. 53, 51. lpp.
- [475] Nacionālā darbiniece Mirdza Turķis aizsaulē. *Laiks*, 1983. gada 28. septembris, Nr. 78, 5. lpp.
- [476] RTU arhīvs, 8264. l. RPI studenta R. Upatnieka personāllieta.
- [477] Rolands Upatnieks [tiešsaiste]. <http://latvijassports.lv/lv/personalijas/32-personalijas/u/160-rolands-albins-upatnieks> [skatīts: 29.01.2022].
- [478] **Lidums, J.** Nekad nav miera. *Dzimtenes Balss*, 1974. gada 30. maijs, Nr. 22, 8. lpp.
- [479] **Spars, A.** Vai būs pirmās medaļas? *Padomju Jaunatne*, 1976. gada 1. janvāris, Nr. 1, 6. lpp.
- [480] **Solima, M.** Bobsleja uvertūra. Rīga: Avots, 1982, 16.–17., 27. lpp.
- [481] Rolanda Upatnieka trasē. *Sports*, 1995. gada 4. jūlijs, Nr. 160–161, 8. lpp.
- [482] Kamanas kalsim vasarā. *Ciņa*, 1980. gada 3. aprīlis, Nr. 79, 3. lpp.
- [483] Atklāta kamanīņu un bobsleja trase. *Sports*, 1986. gada 30. decembris, Nr. 203–204, 7. lpp.
- [484] **Solima, M.** Kalgari kongresā. *Dzimtenes Balss*, 1984. gada 17. jūlijs, Nr. 29, 8. lpp.
- [485] **Bahovs, B.** «Krievu trijjūga» šūpulis – Rūpnīca RAF. *Darba Uzvara*, 1984. gada 14. marts, Nr. 41, 2. lpp.
- [486] V. Jauna tehnika bobslejā. *Laiks*, 1984. gada 7. janvāris, Nr. 2, 6. lpp.
- [487] **Zembergs, M.** Kā radīts latviešiem. *Diena*, 2000. gada 4. marts, Nr. 12.–13. lpp.
- [488] Māris Poikāns: «Piegāju pie spoguļa, noskuvu ūsas un pateicu: viss, vairs nekāda bobsleja!» [tiešsaiste]. <https://nra.lv/sports/ziemas-sports/1041-maris-poikans-piegaju-pie-spagula-noskuvu-usas-un-pateicu-viss-vairs-nekada-bobsleja.htm> [skatīts: 29.01.2022].
- [489] RTU arhīvs, l. 5528. RPI studenta A. Ūdra personāllieta.
- [490] Arnolds Ūdris. *Latvijas Jaunatne*, 1993. gada 19. aprīlis, Nr. 82, 1. lpp.
- [491] Valsts un sporta kopsakars. *Sports*, 1993. gada 20. novembris, Nr. 271, 8. lpp.
- [492] No Vedēja līdz Balderim. *Latvijas Jaunatne*, 1990. gada 7. jūlijs, Nr. 117, 3. lpp.
- [493] LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11735. l., 6., 7. lp. LU studenta L. J. Vedēja personāllieta.
- [494] **Dumpis, I.** Agronoms Leonīds Vedējs – 85-gadnieks. *Laiks*, 1993. gada 9. oktobris, Nr. 81, 6. lpp.
- [495] Leonīds Vedējs (12.10.1908–4.02.1995). *Sports*, 1995. gada 8. februāris, Nr. 33, 3. lpp.
- [496] **Šm.** Leonīds Vedējs 10 gadu Latvijas valsts vienības tērpā. *Sporta Pasaule*, 1940, Nr. 761, 4. lpp.
- [497] **Šmits, A.** Viena sirds un viena dvēsele. *Sporta Pasaule*, 1943. gada 8. marts, Nr. 73, 4. lpp.
- [498] **Vedējs, L.** Mūsu hokejistu ciņas Prāgā. *Brīvā Zeme*, 1938. gada 16. februāris, Nr. 38, 16. lpp.
- [499] **Vedējs, L.** Mūsu hokejistu spēles Bukarestē. *Brīvā Zeme*, 1938. gada 11. februāris, Nr. 34, 10. lpp.
- [500] *Sports*. *Laiks*, 1982. gada 16. janvāris, Nr. 5, 6. lpp.
- [501] **Pagodkins, M.** Leonīds Vedējs (12.X 1908–4.II 1995). *Neatkarīgā Ciņa*, 1995. gada 8. februāris, Nr. 30, 7. lpp.
- [502] **Pagodkins, M.** Hokeja dzirkstis. *Neatkarīgā Ciņa*, 1993. gada 14. oktobris, Nr. 199, 8. lpp.
- [503] LSM 23.215. Hokejista L. J. Vedēja krūšu tēls, 20. gadsimta 40. gadu otrā puse.

- [504] RTU arhīvs, 2141721. I. RPI studenta R. Vildes personāllieta.
- [505] **Āzens, D., Keiselis, G.** «Radiotehnikis»: sudraba hronika ar zelta odziņām. *Rīga sporto gadsimta griežos*. Rīga: Jumava, 2015, 213. lpp.
- [506] I. Gudro intervija ar R. Vildi 2021. gada decembrī.
- [507] RTU arhīvs, 15559. I. RPI studenta J. Vilsona personāllieta.
- [508] **Gailītis, O.** Vārtu vīrs Nr. 1. *Sports*, 1970, Nr. 123, 3. lpp.
- [509] Rīdzinieks – labākais. *Rīgas Balss*, 1970. gada 10. februāris, Nr. 33, 5. lpp.
- [510] Mūžībā devies Jānis Vilsons – pirmais Latvijas handbolists olimpiskajās spēlēs [tiešsaite]. https://sportacentrs.com/handbols/23012018-muziba_devies_janis_vilsons_pirmais_latvi [skatīts: 27.01.2022].
- [511] **Vilsons, J.** Jaunumi būvniecībā no AEROC jaunās paaudzes gāzbetona. *Praktiska Būvniecība*, 2007, Nr. 1, 22.–24. lpp.
- [512] RTU arhīvs, 27143. I. RPI / RTU studenta D. Zīliša personāllieta.
- [513] I. Gudro intervija ar D. Zīlīti 2022. gada janvārī.
- [514] Saldus sporta skolas pašnovērtējuma ziņojums 2011./2012. mācību gadā.
- [515] Latvijas Olimpiskā komiteja: Sportam un Latvijai. Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2012, 3. lpp.
- [516] LNA LVA, 2145. f., 2. apr., 37. l., 11., 25. lp. LOK Izpildkomitejas locekļi, 2004.
- [517] **Āzens, D.** Kal ratus...četrus gadus iepriekš. *Sporta Avīze*, 2013. gada 8.–14. janvāris, Nr. 1, 20. lpp.
- [518] Latvijas enciklopēdija. 1. sēj. Rīga: SIA «Valērija Belokoņa izdevniecība», 2002, 582. lpp.
- [519] LNA LVA 2145. f., 2. apr., 48. l., 18. lp. LOK Ģenerālās asamblejas pārskati, 2000.
- [520] Latvijas Šaušanas federācija [tiešsaite]. <http://www.saufed.lv/> [skatīts: 05.03.2022].
- [521] Jaunajā LOV sastāvā vasaras sporta veidos iekļauti 80 sportisti [tiešsaite]. <https://www.la.lv/jaunaja-lov-sastava-vasaras-sporta-veidos-ieklausti-80-sportisti> [skatīts: 05.03.2022].
- [522] **Martinsons, O.** Aleksandra Veisa atceri. *Dzimtenes Balss*, 1988. gada 29. septembris, Nr. 39, 5. lpp.
- [523] *Olimpiskā kustība* (sast. A. Erta u. c.). Rīga: Latvijas Olimpiskā komiteja, 2004, 6. lpp.
- [524] Daudz laimes, jubilar! Latvijas skeletoņa tēvs Dainis Dukurs [tiešsaite]. <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/21.01.2022-daudz-laimes-jubilar-latvijas-skeletoņa-tevs-dainis-dukurs.id250325> [skatīts: 30.01.2022].

ILUSTRĀCIJU AVOTI

1. attēls. Copyright International Olympic Committee.
2. attēls. Liepājas muzejs, LM 22958.
3. attēls. Copyright International Olympic Committee.
4. attēls. Latvijas Sporta muzejs (turpmāk – LSM).
5. attēls. Cēsu muzejs, CM 63243.
6. attēls. A. Zigmundes privātais arhīvs.
7. attēls. Kröger, C. Birkenruher-Album: 1825–1892, 1906–1910. St. Petersburg: A. von Grothuss, 1910, S. 7.
8. attēls. Seim, R. Bernhard Strass, Turnlehrer in Riga (Russland): eine Schilderung seines Lebens und Wirkens. Grüna bei Chemnitz in Sachsen: R. Seim, 1882, S. 21.
9. attēls. LNA LVVA, 4011. f., 1. apr., 5564. l., 1. lp. B. Štrāsa dzimtas dokumenti.
10. attēls. Programm der polytechnischen Schule zu Riga für das Studienjahr 1879/80. Riga: Müllersche Buchdruckerei, 1879, S. 2., 6.
11. attēls. LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 347. l., 99. lp. RPI studentu biedrību dokumenti.
12. attēls. Latvijas Nacionālā bibliotēka (turpmāk – LNB).
13. attēls. Izcilie Rīgas šahisti. *Atpūta*, 1937. gada 12. novembris, Nr. 680, 30. lpp.
14. attēls. Rechenschaftsbericht des Rigaer Turnvereins für das Jubiläumsjahr 1912. Riga: E. Plates, 1912.
15. attēls. A. Gulbes privātais arhīvs.
16. attēls. LSM.
17. attēls. A. Staģa privātais arhīvs.
18. attēls. Latvijas Tūres fināla uzvarētāji [tiešsaiste]. <http://lvbridge.lv/index.php/component/content/article?id=506:latvijas-tures-finala-uzvaretaji> [skatīts: 01.12.2021].
19. attēls. RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centrs, Vēstures muzejs (turpmāk – IVPC VM).
20. attēls. L. Ribicka privātais arhīvs.
21. attēls. RTU IVPC VM.
22. attēls. E. Lavendeļa jun. privātais arhīvs.
23. attēls. RTU IVPC VM.
24. attēls. RTU IVPC VM.
25. attēls. Roniši. Galerija [tiešsaiste]. <https://www.rtu.lv/lv/ronisi/galerija-ronisi/kategorija/pakalpojumi> [citēts: 20.01.2022].
26. attēls. R. Puriņa privātais arhīvs.
27. attēls. K. Kūmas privātais arhīvs.
28. attēls. Foto: E. Karaseva, RTU.
29. attēls. I. Dāboliņas privātais arhīvs.
30. attēls. J. Lungeviča privātais arhīvs.
31. attēls. J. Lungeviča privātais arhīvs.
32. attēls. LSM. Foto: Ahlen & Akerlund. Izdevums V Olympiaden. Olympiska Spelen i Stockholm 1912 i Bild och Ord. Stockholm: Centraltryckeriet, 1912. 173. lpp.
33. attēls. R. Bergmaņa privātais arhīvs.
34. attēls. Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
35. attēls. P. Rožkovas privātais arhīvs.
36. attēls. RTU IVPC VM
37. attēls. Upatnieku dzimtas arhīvs.
38. attēls. LSM.
39. attēls. J. Lungeviča privātais arhīvs.
40. attēls. LSM. Foto: D. Bremzes privātais arhīvs.
41. attēls. RTU IVPC VM.
42. attēls. A. Zigmundes privātais arhīvs.
43. attēls. Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LNA LVVA), 3234. f., 33. apr., 47965. l. 3. lp. J. V. Andriksona Latvijas Republikas pase.
44. attēls. LNA LVVA, 7427. l, 1. apr., 14850. l., 1. lp. LU studenta J. V. Andriksona personāllieta.
45. attēls. Mēnešraksta vāks. *Starts*, 1935. gada 15. janvāris, Nr. 13.
46. attēls. Mūsu olimpiskās cerības. *Atpūta*, 1935. gada 15. februāris, Nr. 537, 19. lpp.
47. attēls. LSM.
48. attēls. RTU IVPC VM.
49. attēls. RTU arhīvs, 3340302. l. RPI studenta B. Artemjeva personāllieta.
50. attēls. Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
51. attēls. LSM. Foto: K. Ullis.
52. attēls. LSM. Foto: K. Ullis.
53. attēls. RTU arhīvs, 13677. l. RPI darbinieka V. Barkāna personāllieta.
54. attēls. RTU arhīvs, 15901. l. RPI studenta V. Barkāna personāllieta.
55. attēls. RTU arhīvs, 13677. l. RPI darbinieka V. Barkāna personāllieta.
56. attēls. LSM. Foto: V. Barkāna privātais arhīvs.
57. attēls. V. Barkāna privātais arhīvs.
58. attēls. LSM. Foto: V. Barkāna privātais arhīvs.
59. attēls. LNA LVVA, 2996. f., 2. apr., 6546. l., 1. lp. R. Bārda pase.

- 60. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 7800. l., 1. lp.
LU studenta R. Bārdas personālieta.
- 61. attēls.** LSM.
- 62. attēls.** LSM. Foto: *AN Paris*.
- 63. attēls.** LSM.
- 64. attēls.** R. Bergmaņa privātais arhīvs.
- 65. attēls.** RTU arhīvs, 136/0831. l. RPI / RTU studenta R. Bergmaņa personālieta.
- 66. attēls.** RTU arhīvs, 136/0831. l. RPI / RTU studenta R. Bergmaņa personālieta.
- 67. attēls.** R. Bergmaņa privātais arhīvs.
- 68. attēls.** R. Bergmaņa privātais arhīvs.
- 69. attēls.** R. Bergmaņa privātais arhīvs.
- 70. attēls.** LNA LVVA, 3234 f., 33. apr., 81703. l.
A. Bērziņa ārzemju pase.
- 71. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 2. apr., 18. l., 1. lp.
LU studenta A. Bērziņa personālieta.
- 72. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 2. apr., 18. l., 15. lp. LU studenta A. Bērziņa personālieta.
- 73. attēls.** Mūsu olimpiskās cerības. *Atpūta*, 1935. gada 15. februāris, Nr. 537, 19. lpp.
- 74. attēls.** Žurnāla vāks. *Atpūta*, 1939. gada 3. februāris, Nr. 744.
- 75. attēls.** Žurnāla vāks. *Atpūta*, 1940. gada 16. februāris, Nr. 798.
- 76. attēls.** LNA Latvijas Valsts arhīvs, 1867. f., 1. apr., 44094. l., 12. a. lp. A. Bērziņa apcietināšanas lieta.
- 77. attēls.** RTU IVPC VM.
- 78. attēls.** RTU arhīvs, 46889. l. RPI studenta J. Bērziņa personālieta.
- 79. attēls.** J. Bērziņa dzimtas privātais arhīvs.
- 80. attēls.** LSM. Foto: A. Garonska privātais arhīvs.
- 81. attēls.** K. Birzules privātais arhīvs.
- 82. attēls.** K. Birzules privātais arhīvs.
- 83. attēls.** K. Birzules privātais arhīvs.
- 84. attēls.** K. Birzules privātais arhīvs.
- 85. attēls.** RTU IVPC VM.
- 86. attēls.** LNA LVVA, 3234. f., 33. apr., 69736. l.
H. Blaua pase.
- 87. attēls.** LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1881. l., 175. lp.
RPI absolventu diplomu kopijas.
- 88. attēls.** LSM. Foto: O. Sprūde
- 89. attēls.** **Blaus, H.** Būvmācība arodskolām un teknikumiem (mechanikas, elektrotehnikas, kulturtehnikas un ķīmijas nodaļām). 2. iesp. Rīga: Valters un Rapa, 1939, 202 lpp.
- 90. attēls.** **Blaus, H.** Šaušanas māksla ar skrošu bisi: rokas grāmata medību un sporta šaušanai. Rīga: J. Kukura praktisku rakstu apg., 1935, 92 lpp.
- 91. attēls.** LSM.
- 92. attēls.** LNA LVVA, 3234. f., 24. apr., 18344. l., 64. lp.
Iekšlietu ministrija. Administratīvais departaments. Emigrācijas nodaļa. Akts. Blaus, H.
- 93. attēls.** LSM. Foto: U. Staaks. *Mednieks un Makšķernieks*, 1926. gada 1. aprīlis, Nr. 4, 103. lpp.
- 94. attēls.** LNB.
- 95. attēls.** A. Zigmundes privātais arhīvs.
- 96. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19229. l., 21. lp.
LU studenta R. Bluķa personālieta.
- 97. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19229. l., 1. lp.
LU studenta R. Bluķa personālieta.
- 98. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19229. l., 12., 15. lp.
LU studenta R. Bluķa personālieta.
- 99. attēls.** LSM.
- 100. attēls.** LSM.
- 101. attēls.** LSM.
- 102. attēls.** D. Bobrova privātais arhīvs.
- 103. attēls.** LSM. Foto: I. Znotiņš (LOK).
- 104. attēls.** D. Bobrova privātais arhīvs.
- 105. attēls.** D. Bobrova privātais arhīvs.
- 106. attēls.** D. Bobrova privātais arhīvs.
- 107. attēls.** L. Bondares privātais arhīvs.
- 108. attēls.** RTU arhīvs, 823. l. RTU studentes L. Bondares personālieta.
- 109. attēls.** L. Bondares privātais arhīvs.
- 110. attēls.** L. Bondares privātais arhīvs. Foto: *Scanpix*.
- 111. attēls.** L. Bondares privātais arhīvs.
- 112. attēls.** L. Bondares privātais arhīvs.
- 113. attēls.** A. Dārznieka privātais arhīvs.
- 114. attēls.** LSM. Foto: R. Kokšarovs (LOK).
- 115. attēls.** A. Dārznieka privātais arhīvs.
- 116. attēls.** A. Dārznieka privātais arhīvs.
- 117. attēls.** A. Dārznieka privātais arhīvs.
- 118. attēls.** A. Dārznieka privātais arhīvs.
- 119. attēls.** RTU IVPC VM.

- 120. attēls.** RTU arhīvs, 733/L. RTU studenta I. Dičaņa personālieta.
- 121. attēls.** LSM. Foto: A. Puče (LOK).
- 122. attēls.** LSM. Foto: A. Puče (LOK).
- 123. attēls.** LSM. Foto: A. Puče (LOK).
- 124. attēls.** LSM. Foto: Z. Zālmanis (LOK).
- 125. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 126. attēls.** RTU arhīvs, 54755. I. RPI studenta Z. Ekmaņa personālieta.
- 127. attēls.** RTU arhīvs, 54755. I. RPI studenta Z. Ekmaņa personālieta.
- 128. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 129. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 130. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 131. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 132. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 133. attēls.** LSM.
- 134. attēls.** RTU arhīvs, RRGTE01-031492. I. RTU studenta M. Ežmaļa personālieta.
- 135. attēls.** LSM. Foto: R. Kokšarovs (LOK).
- 136. attēls.** A. Fokinas privātais arhīvs.
- 137. attēls.** RTU arhīvs, 15. k. I. RTU studentes A. Ribakovas personālieta.
- 138. attēls.** A. Fokinas privātais arhīvs.
- 139. attēls.** A. Fokinas privātais arhīvs.
- 140. attēls.** A. Fokinas privātais arhīvs.
- 141. attēls.** A. Fokinas privātais arhīvs.
- 142. attēls.** RTU IVPC VM.
- 143. attēls.** RTU arhīvs, 79605. I. RPI studenta A. Garonska personālieta.
- 144. attēls.** RTU arhīvs, 79605. I. RPI studenta A. Garonska personālieta.
- 145. attēls.** LSM. Foto: Z. Mežavilks.
- 146. attēls.** A. Garonska privātais arhīvs.
- 147. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13876. l., 28. lp. LU studenta E. Gruzīša personālieta.
- 148. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13876. l., 1. lp. LU studenta E. Gruzīša personālieta.
- 149. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13876. l., 12. lp. LU studenta E. Gruzīša personālieta.
- 150. attēls.** **Gruzītis**, E. Greizie rati. Rīga, Armijas spiestuve, 1940, 95 lpp.
- 151. attēls.** LNA LVVA, 2996. f. 7. apr. 4713. l., 1. lp. H. Hānes pase.
- 152. attēls.** LNA LVVA, 7175. f., 1. apr. l., 655. lp. RPI absolventu diplomu kopijas.
- 153. attēls.** LNA LVVA, 4893. f., 1. apr., 1906. l. 1. lpp. LR reģistrētie izgudrojumi.
- 154. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 18533. l., 36. lp. LU studenta A. Hermanovska personālieta.
- 155. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 18533. l., 1. lp. LU studenta A. Hermanovska personālieta.
- 156. attēls.** LSM.
- 157. attēls.** LSM.
- 158. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 16441. l., 1. lp. LU studenta A. F. Hermanovska personālieta.
- 159. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 16441. l., 8. lp. LU studenta A. F. Hermanovska personālieta.
- 160. attēls.** Latviešu mākslinieks Bermudu salās. *Atpūta*, 1940. gada 19. janvāris, Nr. 794, 24. lpp.
- 161. attēls.** Latviešu mākslinieks Bermudu salās. *Atpūta*, 1940. gada 19. janvāris, Nr. 794, 24. lpp.
- 162. attēls.** Miris Askolds Hermanovskis. *Laiks*, 1967. gada 26. augusts, Nr. 68, 4. lp.
- 163. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 15102. l., 13. lp. LU studenta R. Jurciņa personālieta.
- 164. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 15102. l., 34. lp. LU studenta R. Jurciņa personālieta.
- 165. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 15102. l., 1. lp. LU studenta R. Jurciņa personālieta.
- 166. attēls.** LSM.
- 167. attēls.** LSM.
- 168. attēls.** LSM.
- 169. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13996. l., 19. lp. LU studenta P. Kaņeņa personālieta.
- 170. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13996. l., 1. lp. LU studenta P. Kaņeņa personālieta.
- 171. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 13996. l., 15. lp. LU studenta P. Kaņeņa personālieta.
- 172. attēls.** LNA LVVA, 3234. f., 24. apr., 6486. l., 15. lp. P. Kaņeņa ārzemju pases lieta.
- 173. attēls.** LNA LVVA, 2996. f., 10. apr., 26865. l., 5. lp. K. Klasena pase.

- 174. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 5408. l., 1. lp.
LA studenta K. Klasena personālieta.
- 175. attēls.** LSM.
- 176. attēls. Plūms, A.** Devītās olimpiskās spēles. Rīga: J. Plikše, 1929, 88. lpp.
- 177. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19126. l., 27. lp.
LU studenta E. P. Klāva personālieta.
- 178. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19126. l., 1. lp.
LU studenta E. P. Klāva personālieta.
- 179. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19126. l., 19. lp.
LU studenta E. P. Klāva personālieta.
- 180. attēls.** LSM.
- 181. attēls.** LSM.
- 182. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 22524. l., 27. lp.
LU studenta K. Kļavas (arī Talka) personālieta.
- 183. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 22524. l., 1. lp.
LU studenta K. Kļavas (arī Talka) personālieta.
- 184. attēls.** LNA LVVA 7427. f., 1. apr., 22524. l., 10. lp.
LU studenta Kārļa Kļavas (arī Talka) personālieta.
- 185. attēls.** LSM. Foto: J. Kļavas privātais arhīvs.
- 186. attēls. Šmits, A.** Pasaules meistars. *Sporta Pasaule*, 1939. gada 18. februāris, Nr. 609, 4. lpp.
- 187. attēls.** Latvijas Šaušanas federācija.
- 188. attēls.** RTU arhīvs, 271181. l. RTU studenta I. Kostina personālieta.
- 189. attēls.** LSM. Foto: R. Kokšarovs (LOK).
- 190. attēls.** LSM. Foto: R. Kokšarovs (LOK).
- 191. attēls.** Studentu korporācijas «*Fraternitas Baltica*» konventa paziņojums par H. fon Kūlberga nāvi. *Рижское Обозрение*, No. 117, 1915, стр. 4.
- 192. attēls.** Piederīgo paziņojums par H. fon Kūlberga nāvi. *Рижское Обозрение*, No. 116, 1915, стр. 8.
- 193. attēls.** RTU IVPC VM.
- 194. attēls.** RTU arhīvs, 16702. l. RPI studentes B. Hercovas-Hercbergas (dz. Romeiko) personālieta.
- 195. attēls.** RTU arhīvs, 16702. l. RPI studentes B. Hercovas-Hercbergas (dz. Romeiko) personālieta.
- 196. attēls.** LSM. Foto: Z. Mežavilks.
- 197. attēls.** LSM. Foto: K. Ullis.
- 198. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17703. l., 30. lp.
LU studenta R. Lapaiņa personālieta.
- 199. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17703. l., 1. lp.
LU studenta R. Lapaiņa personālieta.
- 200. attēls.** LSM. Foto: E. Wohnsdorf-Steindamm 154, Königsberg Pr.
- 201. attēls.** LSM.
- 202. attēls.** RTU IVPC VM.
- 203. attēls.** RTU arhīvs, 29262. l. RTU studentes I. Latves-Sļesarenokas personālieta.
- 204. attēls.** I. Latves-Sļesaronokas privātais arhīvs.
- 205. attēls.** LSM.
- 206. attēls.** RTU arhīvs, 11787. l. RPI studentes R. Lāces personālieta.
- 207. attēls.** A. Staģa privātais arhīvs.
- 208. attēls.** Pionieru spartakiādē «atrastais» izbižainais meitēns. *Zvaigzne*, 1962. gada 20. janvāris, Nr. 2, 24. lpp.
- 209. attēls. Pavulāns, P.** Kas palicis atmiņā. *Liesma*, 1961. gada 1. oktobris, Nr. 10, 33. lpp.
- 210. attēls.** LSM.
- 211. attēls.** LSM.
- 212. attēls.** Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. VMM-15843. Arta Dumpe. Renāte Lāce. 1967. Terakota. 47 x 21 x 38 cm. Foto: A. Altenbergs.
- 213. attēls.** RTU arhīvs, 7284. l. RPI studenta Dz. Lāča personālieta.
- 214. attēls.** RTU arhīvs, 7284. l. RPI studenta Dz. Lāča personālieta.
- 215. attēls.** LSM.
- 216. attēls.** LSM.
- 217. attēls.** LSM.
- 218. attēls.** LSM. Foto: V. Prikulis.
- 219. attēls.** Foto: Latvijas riteņbraukšanas sezonas godināšanas pasākums [tiešsaiste]. https://sportacentrs.com/ritenbrauksana/22122014-latvijas_ritenbrauksanas_sezonas_godinasa?is_mobile=1 [citēts: 18.01.2022]. Foto: J. Iljina.
- 220. attēls.** LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1881. l., 111. lp.
RPI absolventu diplomu kopijas.
- 221. attēls.** Rigasches Adressbuch 1909. Rīga: Tanhaeuser, S. 270.
- 222. attēls.** LSM.
- 223. attēls.** I. Lūses privātais arhīvs.
- 224. attēls.** RTU arhīvs, 100579. l. RTU studentes I. Lūses personālieta.

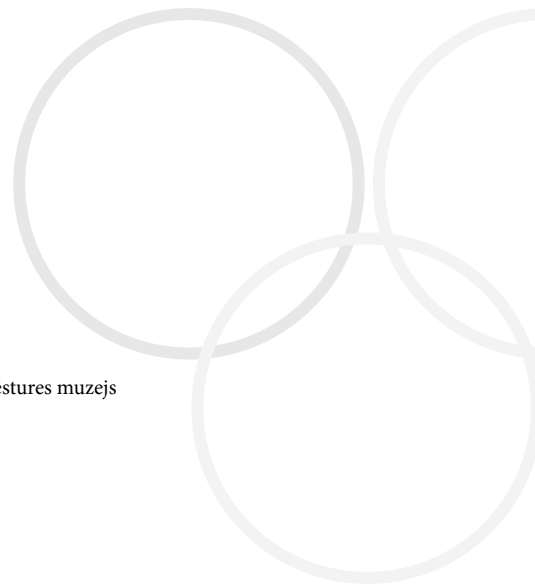
225. attēls. I. Lūses privātais arhīvs.
226. attēls. RTU arhīvs, 100579. I. RTU studentes I. Lūses personālieta.
227. attēls. I. Lūses privātais arhīvs.
228. attēls. I. Lūses privātais arhīvs.
229. attēls. RTU arhīvs, 221/120/PN. I. RPI studenta G. Niedras personālieta.
230. attēls. RTU arhīvs, 221/120/PN. I. RPI studenta G. Niedras personālieta.
231. attēls. RTU arhīvs, 221/120/PN. I. RPI studenta G. Niedras personālieta.
232. attēls. LSM. Foto: V. Barkāna privātais arhīvs.
233. attēls. V. Barkāna privātais arhīvs.
234. attēls. V. Barkāna privātais arhīvs.
235. attēls. RTU arhīvs, 122226. I. Studenta K. Ovčiņņikova personālieta.
236. attēls. RTU arhīvs, 122226. I. Studenta K. Ovčiņņikova personālieta.
237. attēls. K. Ovčiņņikova privātais arhīvs.
238. attēls. RTU arhīvs, 12145. I. RPI studenta C. Ozera personālieta.
239. attēls. RTU arhīvs, 12145. I. RPI studenta C. Ozera personālieta.
240. attēls. RTU arhīvs, 12145. I. RPI studenta C. Ozera personālieta.
241. attēls. C. Ozera privātais arhīvs.
242. attēls. C. Ozera privātais arhīvs.
243. attēls. C. Ozera privātais arhīvs.
244. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 16601. l., 22. lp. LU studenta A. Ozola personālieta.
245. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 16601. l., 16. lp. LU studenta A. Ozola personālieta.
246. attēls. LSM.
247. attēls. RTU arhīvs, RRGTE01-020442. Studentes A. Pastares personālieta.
248. attēls. RTU arhīvs, RRGTE01-020442. Studentes A. Pastares personālieta.
249. attēls. LSM. Foto: I. Znotiņš (LOK).
250. attēls. LSM. Foto: I. Znotiņš (LOK).
251. attēls. LSM. Foto: I. Znotiņš (LOK).
252. attēls. LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1325. l., 8a. lp. RPI studenta B. fon Pertela personālieta.
253. attēls. LNA LVVA, 7175. f., 2. apr., 1711. l. RPI studenta B. fon Pertela lekciju grāmatiņa.
254. attēls. LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 1325. l., 9. lp. RPI studenta B. fon Pertela personālieta.
255. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17518. l., 1. lp. LU studenta A. Petrovska personālieta.
256. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17518. l., 1. lp. LU studenta A. Petrovska personālieta.
257. attēls. LSM.
258. attēls. LSM.
259. attēls. LNA LVVA, 2996. f., 15. apr., 9948. l., 5. lp. A. M. Pētersona pase.
260. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17237. l., 1. lp. LU studenta A. M. Pētersona personālieta.
261. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 17237. l., 22. lp. LU studenta A. M. Pētersona personālieta.
262. attēls. Pētersons, A. Hokejs, Rīga: Latvijas Valsts Izdevniecība, 1955, 135 lpp.
263. attēls. LSM.
264. attēls. LSM.
265. attēls. M. Poikāna privātais arhīvs.
266. attēls. RTU arhīvs, 68672. I. RPI Studenta M. Poikāna personālieta.
267. attēls. LSM.
268. attēls. LSM.
269. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 8883. l., 34. lp. LU studenta Z. Popova personālieta.
270. attēls. LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 8883. l., 1. lp. LU studenta Z. Popova personālieta.
271. attēls. LSM.
272. attēls. LSM. Foto: J. Markvarts (*Fokus studio*).
273. attēls. RTU arhīvs, 356. I. RPI / RTU studenta Ē. Raga personālieta.
274. attēls. LSM. Foto: R. Kokšarovs (LOK).
275. attēls. RTU IVPC VM.
276. attēls. RTU arhīvs, 13857. I. RPI / RTU studenta A. Reinholda personālieta.
277. attēls. A. Reinholda privātais arhīvs.
278. attēls. LSM. Foto: A. Puče (LOK).
279. attēls. A. Reinholda privātais arhīvs.
280. attēls. A. Reinholda privātais arhīvs.
281. attēls. P. Rožkovas privātais arhīvs.

- 282. attēls.** RTU arhīvs, 38580. l. RTU studentes P. Rožkovas personālieta.
- 283. attēls.** P. Rožkovas privātais arhīvs.
- 284. attēls.** P. Rožkovas privātais arhīvs.
- 285. attēls.** P. Rožkovas privātais arhīvs.
- 286. attēls.** P. Rožkovas privātais arhīvs.
- 287. attēls.** RTU arhīvs, 21541. l. RPI studenta E. Rubina personālieta.
- 288. attēls.** RTU arhīvs, 21541. l. RPI studenta E. Rubina personālieta.
- 289. attēls.** LSM. Foto: V. Barkāna privātais arhīvs.
- 290. attēls.** LSM.
- 291. attēls.** V. Barkāna privātais arhīvs.
- 292. attēls.** RTU IVPC VM.
- 293. attēls.** RTU arhīvs, 68993. l. RPI studenta P. Seļivanova personālieta.
- 294. attēls.** RTU arhīvs, 68993. l. RPI studenta P. Seļivanova personālieta.
- 295. attēls.** LSM.
- 296. attēls.** LSM. Foto: Z. Mežavilks.
- 297. attēls.** P. Seļivanova privātais arhīvs.
- 298. attēls.** RTU IVPC VM.
- 299. attēls.** RTU arhīvs, 114412. l. RTU studenta J. Silarāja personālieta.
- 300. attēls.** LSM. Foto: A. Puče (LOK).
- 301. attēls.** LSM. Foto: A. Puče (LOK).
- 302. attēls.** LSM. Foto: J. Silova privātais arhīvs.
- 303. attēls.** RTU arhīvs, 25589. l. RPI studenta J. Silova personālieta.
- 304. attēls.** RTU arhīvs, 25589. l. RPI studenta J. Silova personālieta.
- 305. attēls.** LSM. Foto: J. Silova privātais arhīvs.
- 306. attēls.** LSM. Foto: Z. Mežavilks.
- 307. attēls.** Ļ. Sitina mazmazmeitas O. Borodinas privātais arhīvs.
- 308. attēls.** LNA LVVA, 7175. f., 1. apr., 6885. l. RPI studenta Ļ. Sitina lekciju grāmatiņa.
- 309. attēls.** Ļ. Sitina mazmazmeitas O. Borodinas privātais arhīvs.
- 310. attēls.** Ļ. Sitina mazmazmeitas O. Borodinas privātais arhīvs.
- 311. attēls.** Ļ. Sitina mazmazmeitas O. Borodinas privātais arhīvs.
- 312. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 7414. l., 1. lp. LU studenta P. Sokolova personālieta.
- 313. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 7414. l., 1. lp. LU studenta P. Sokolova personālieta.
- 314. attēls.** LSM.
- 315. attēls.** K. Straumes privātais arhīvs.
- 316. attēls.** RTU arhīvs, 38937. l. RTU studenta K. Straumes personālieta.
- 317. attēls.** K. Straumes privātais arhīvs.
- 318. attēls.** K. Straumes privātais arhīvs.
- 319. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11817. l., 41. lp. LU studenta J. Tiltiņa personālieta.
- 320. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11817. l., 39. lp. LU studenta J. Tiltiņa personālieta.
- 321. attēls.** LSM. Foto: Copyright by Weltbild, GmbH, Berlin.
- 322. attēls.** RTU arhīvs, 7431470. l. RPI studenta B. Timofejeva personālieta.
- 323. attēls.** RTU arhīvs, 7431470. l. RPI studenta B. Timofejeva personālieta.
- 324. attēls.** RTU arhīvs, 7431470. l. RPI studenta B. Timofejeva personālieta.
- 325. attēls.** B. Timofejeva privātais arhīvs.
- 326. attēls.** RTU arhīvs, 2831609. l. RPI studenta A. Tropa personālieta.
- 327. attēls.** RTU arhīvs, 2831609. l. RPI studenta A. Tropa personālieta.
- 328. attēls.** RTU arhīvs, 2831609. l. RPI studenta A. Tropa personālieta.
- 329. attēls.** A. Tropa privātais arhīvs.
- 330. attēls.** Z. Ekmaņa privātais arhīvs.
- 331. attēls.** A. Tropa privātais arhīvs.
- 332. attēls.** LNA LVVA 3234. f., 24. apr., 9595. l.
- 333. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 19793. l., 1. lp. LU studentes M. Martinsones personālieta.
- 334. attēls.** M. Martinsones foto. *Atpūta*, 1935. gada 6. septembris, Nr. 566, 23. lpp.
- 335. attēls.** Žurnāla vāks. *Atpūta*, 1935. gada 13. decembris, Nr. 580.
- 336. attēls.** *Magazina*, 1936. gada 14. februāris, Nr. 196, 28. lpp.

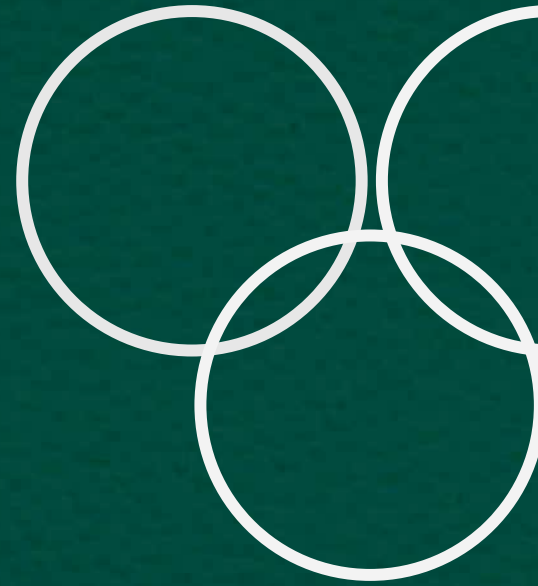
- 337. attēls.** LSM.
- 338. attēls.** RTU arhīvs, 8264. l. RPI studenta R. Upatnieka personālieta.
- 339. attēls.** RTU arhīvs, 8264. l. RPI studenta R. Upatnieka personālieta.
- 340. attēls.** RTU arhīvs, 8264. l. RPI studenta R. Upatnieka personālieta.
- 341. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 342. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 343. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 344. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 345. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 346. attēls.** Upatnieku dzimtas arhīvs.
- 347. attēls.** RTU arhīvs, l. 5528. RPI studenta A. Ūdra personālieta.
- 348. attēls.** RTU arhīvs, l. 5528. RPI studenta A. Ūdra personālieta.
- 349. attēls.** RTU arhīvs, l. 5528. RPI studenta A. Ūdra personālieta.
- 350. attēls.** LSM. Foto: Z. Zālmanis (LOK).
- 351. attēls.** LSM.
- 352. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11735. l., 1. lp. LU studenta L. J. Vedēja personālieta.
- 353. attēls.** LNA LVVA, 7427. f., 1. apr., 11735. l., 1. lp. LU studenta L. J. Vedēja personālieta.
- 354. attēls.** LSM.
- 355. attēls.** LSM.
- 356. attēls.** R. Vildes privātais arhīvs.
- 357. attēls.** RTU arhīvs, 2141721. l. RPI studenta R. Vildes personālieta.
- 358. attēls.** RTU arhīvs, 2141721. l. RPI studenta R. Vildes personālieta.
- 359. attēls.** R. Vildes privātais arhīvs.
- 360. attēls.** R. Vildes privātais arhīvs.
- 361. attēls.** R. Vildes privātais arhīvs.
- 362. attēls.** RTU IVPC VM.
- 363. attēls.** RTU arhīvs, 15559. l. RPI studenta J. Vilsona personālieta.
- 364. attēls.** RTU arhīvs, 15559. l. RPI studenta J. Vilsona personālieta.
- 365. attēls.** RTU arhīvs, 27143. l. RPI / RTU studenta D. Ziliša personālieta.
- 366. attēls.** RTU arhīvs, 27143. l. RPI / RTU studenta D. Ziliša personālieta.
- 367. attēls.** RTU arhīvs, 27143. l. RPI / RTU studenta D. Ziliša personālieta.
- 368. attēls.** D. Ziliša privātais arhīvs.
- 369. attēls.** D. Ziliša privātais arhīvs.
- 370. attēls.** D. Ziliša privātais arhīvs.
- 371. attēls.** LSM.
- 372. attēls.** LSM.
- 373. attēls.** LSM.
- 374. attēls.** LOK.
- 375. attēls.** LSM.
- 376. attēls.** A. Zigmundes privātais arhīvs.
- 377. attēls.** RTU IVPC VM.

Literatūras un ilustrāciju avotos lietotās abreviācijas

CM	Cēsu muzejs
LNA	Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LOK	Latvijas Olimpiskā komiteja
LSM	Latvijas Sporta muzejs
LVA	Latvijas Valsts arhīvs
LVVA	Latvijas Valsts vēstures arhīvs
RTU IVPC VM	Rīgas Tehniskā universitātes Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra Vēstures muzejs

PAR ZINĀTNISKĀS MONOGRĀFIJAS AUTORĒM

ILZE GUDRO

Dr. sc. ing., docente

Dr. sc. ing. Ilze Gudro ir RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra (IVPC) vadītāja un pētniece, Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes Dizaina tehnoloģiju institūta (DTI) docente, Dizaina un materiālu tehnoloģiju katedras vadītāja.

Akadēmiskā un zinātniskā darba pieredze RTU kopš 2011. gada. Zinātniskā darba pieredze: 26 zinātniskās publikācijas; viena grāmata; divu zinātnisko monogrāfiju zinātniskā recenzente; septiņu bakalaura darbu un 10 maģistra darbu vadītāja; 11 noslēguma darbu recenzente. Kopš 2017. gada I. Gudro ir RTU IVPC zinātniskā žurnāla «Inženierzinātņu un augstskolu vēsture» redkolēģijas locekle.

Vadītie studiju kursi saistīti ar interjera dizainu, dizaina analīzi un kritiku, dizaina pasākumu pārvaldību, dažādu pasākumu organizēšanu un vadīšanu, sadarbības uzņēmumu piesaistīšanu praktiskajām nodarbībām, kā arī labdarības projektu organizēšana ar maģistratūras studentiem.

No 2008. gada I. Gudro iekārtojusi vairākas izstādes, kurās eksponēti RTU DTI diplomandu labākie darbi, no 2017. gada veidojusi RTU IVPC vēstures ekspozīcijas. I. Gudro galveno akadēmisko interešu lokā ir RTU vēsture, Latvijas dizaina vēsture un attīstība, inženierzinātnes, interjera, mēbeļu un produktu dizains, materiālzinātne.

ALĪDA ZIGMUNDE

Dr. paed., profesore

Dr. paed. Alīda Zigmunde ir RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra (IVPC) Vēstures pētniecības un zinātnisko publikāciju nodaļas vadītāja, vadošā pētniece, E-studiju tehnoloģiju un humanitāro zinātņu fakultātes (ETHZF) Humanitārā institūta profesore, Inženierpedagoģijas un psiholoģijas katedras vadītāja, ETHZF domes locekle (no 2017), Zinātnes padomes locekle (no 2017).

Akadēmiskā un zinātniskā darba pieredze RTU kopš 1989. gada. Zinātniskā darba pieredze: vairāk nekā 120 zinātniskās publikācijas; 18 grāmatu autore un līdzautore; sešu monogrāfiju zinātniskā redaktore. A. Zigmunde ir viena no Igaunijas Zinātņu vēstures un filozofijas asociācijas starptautiskā zinātniskā žurnāla «*Acta Baltica Historiae et Philosophiae Scientiarum*» izdevējām (kopš 2013), RTU zinātniskā žurnāla «Humanitārās un sociālās zinātnes» redkolēģijas locekle (2002–2017), RTU IVPC zinātniskā žurnāla «Inženierzinātņu un augstskolu vēsture» redkolēģijas locekle (kopš 2017) un galvenā redaktore (2017–2019).

A. Zigmunde ir Latvijas Olimpiskās akadēmijas senatore, Baltijas Zinātņu vēstures un filozofijas asociācijas valdes locekle, Baltijas Pedagoģijas vēsturnieku asociācijas valdes locekle (no 2010), Igaunijas Zinātņu vēstures un filozofijas asociācijas Goda biedre (2021).

Vadītie studiju kursi: pedagoģija, augstskolu didaktika, tehnisko zinātņu (inženierzinātņu) vēsture. A. Zigmundes akadēmisko interešu lokā ir RTU vēsture, inženierzinātņu, izglītības, medicīnas, psiholoģijas, sporta vēsture un attīstība. Apbalvota ar Latvijas Republikas augstāko apbalvojumu – Atzinības krustu (2021).

